

ຄູ່ມືຄູ ພູມສາດ

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

ຫ້າມຂາຍ

2016

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
ພູມສາດ
ຄູ່ມືຄູ

ສະໜັບສະໜູນການສ້າງຕົ້ນສະບັບ ໂດຍງົບປະມານແຫ່ງລັດ
ສະໜັບສະໜູນການພິມ ໂດຍທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
ພິມທີ່ໂຮງພິມ Eastern Printing Public Co., Ltd. (ປະເທດໄທ)
ຕາມທາງ 177/ພຈ 06052016
ຂະໜາດ 18 x 25 ຊມ ຈຳນວນພິມ 4,459 ຫົວ
ສະຫງວນລິຂະສິດ

ຄູ່ມືຄູ

ພູມສາດ

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ຮຽບຮຽງໂດຍ:	ແສງເງິນ ໄວຍາກອນ	ສ.ວ.ສ	
	ຮສ. ດຣ. ຄຳມະນີ ສຸລິເດດ	ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ	
	ຮສ. ພິມບຸດ ສະດາຈິດ	ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ	
	ຊໍ່ເນັ່ງ ຍິງເນັ່ງຊິງ	ສ.ວ.ສ	
ກວດແກ້ໂດຍ:	ດຣ. ອອນແກ້ວ ນວນນະວິງ	ສ.ວ.ສ	
	ຮສ. ດຣ. ຄຳມະນີ ສຸລິເດດ	ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ	
	ແສງເງິນ ໄວຍາກອນ	ສ.ວ.ສ	
ພິມເຂົ້າໜ້າໂດຍ:	ຊໍ່ເນັ່ງ ຍິງເນັ່ງຊິງ	ສ.ວ.ສ	
ໂດຍການຮ່ວມມືຈາກ:	ທະນາພອນ ມະນີວິງວິດີ	ມ.ສ ທ່າແຕງ	ແຂວງເຊກອງ
	ຄຳເພັດ ຫຼວງວິເສດ	ມ.ສ ສະຜ່າຍ	ແຂວງຈຳປາສັກ
	ວິໄຊ ສີວິງຄຳ	ມ.ສ ຫິນຫົວເສືອ	ແຂວງໄຊສົມບູນ
	ບົວລາ ພັນນາລີ	ມ.ສ ທົ່ງປຸ່ງ	ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

2016

ຄຳນຳ

ປຶ້ມແນະນຳການສອນພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7 ໄດ້ຮັບການຮຽບຮຽງຂຶ້ນໃນເວລາອັນຮີບດ່ວນ ໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ເປັນຄູສອນສາມາດນຳໃຊ້ປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການຈັດກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນໃຫ້ແທດເໝາະກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

ເນື້ອໃນທີ່ສະແດງອອກໃນປຶ້ມເຫຼົ່ານີ້ປະກອບມີຈຸດພິເສດຂອງຫຼັກສູດ, ວິທີສອນ, ການຈັດກິດຈະກຳການສອນ, ສື່ການສອນ, ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ, ແຜນການສອນ, ບົດສອນຕົວຢ່າງ, ເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມແຕ່ລະບົດ ແລະ ການນຳໃຊ້ເອກະສານອ້າງອີງປະກອບກັບບົດສອນພ້ອມດຽວກັນນີ້ ຄູ່ຍັງສາມາດບູລະນາການພູມສາດທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄູ່ຕ້ອງສຶກສາເນື້ອໃນ ແລະ ວິທີການປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆໃຫ້ເຂົ້າໃຈເລິກເຊິ່ງແລ້ວຈຶ່ງນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການແຕ່ງບົດສອນ.

ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຂໍຮຽກຮ້ອງມາຍັງຄູອາຈານ ແລະ ທ່ານຜູ້ອ່ານຈຶ່ງຊ່ວຍຕີລາຄາຖອດຖອນບົດຮຽນໃນການນຳໃຊ້ປຶ້ມຫົວນີ້ແລ້ວ ສິ່ງຄຳຄິດຄຳເຫັນຂອງທ່ານໄປຍັງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ ເພື່ອຈະໄດ້ເອົາເປັນຂໍ້ມູນໃນການປັບປຸງແກ້ໄຂເຮັດໃຫ້ການຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມໃນເທື່ອໜ້າມີເນື້ອໃນສົມບູນຂຶ້ນຕື່ມ.

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

ສາລະບານ

	ໜ້າ
ແນະນຳລວມ	1
ພາກທີ I: ພູມສາດທຳມະຊາດຂອງສ.ປ.ປ ລາວ	25
ບົດທີ 1: ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນ, ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງ.....	25
ບົດທີ 2: ທຳລະນິສັນຖານຂອງປະເທດລາວ.....	31
ບົດທີ 3: ພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ.....	38
ບົດທີ 4: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງປະເທດລາວ.....	42
ພາກທີ II: ພູມສາດສັງຄົມຂອງສ.ປ.ປ ລາວ	51
ບົດທີ 5: ພູມສາດປະຊາກອນ.....	51
ບົດທີ 6: ພູມສາດການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງຂອງລາວ.....	59
ບົດທີ 7: ພູມສາດຊົນນະບົດຂອງລາວ.....	72
ບົດທີ 8: ພູມສາດຕົວເມືອງຂອງລາວ.....	77
ບົດທີ 9: ພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວ.....	83
ພາກທີ III: ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວ	90
ບົດທີ 10: ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ.....	90
ບົດທີ 11: ຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດລາວປີ 2000-2020.....	97
ບົດທີ 12: ການກະສິກຳ.....	100
ບົດທີ 13: ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ.....	103
ບົດທີ 14: ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ.....	108
ບົດທີ 15: ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ.....	116
ພາກທີ IV: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ	122
ບົດທີ 16: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບປັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ.....	122

ພາກທີ V: ພູມສາດສິ່ງແວດລ້ອມ	147
ບົດທີ 17: ສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ	147
ບົດທີ 18: ສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ	153
ບົດທີ 19: ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ	162
ຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມສຳລັບຄູ	174

I. ແນະນຳລວມ

1. ຈຸດພິເສດຂອງຫຼັກສູດວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ເນື້ອໃນຫຼັກສູດພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7 ນີ້ໄດ້ອີງໃສ່ລັກສະນະຊາດ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ມະຫາຊົນ ແລະ ຍັງກວມເອົາຄຸນສົມບັດສຶກສາ, ບັນຍາສຶກສາ, ສິລະປະສຶກສາ, ພະລະສຶກສາ ແລະ ແຮງງານສຶກສາ. ບັນດາເນື້ອໃນຂອງຫຼັກສູດຍັງມີປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮຽນເຊິ່ງພາຍຫຼັງທີ່ຮຽນຈົບແລ້ວສາມາດນຳໄປໃຊ້ເຂົ້າໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ສືບຕໍ່ສຶກສາໃນລະດັບຕໍ່ໄປ. ຈຸດປະສົງຂອງປຶ້ມຄູ່ມືຄູ່ເຫຼັ້ມນີ້ເພື່ອ:

- ຄູ່ຜູ້ສອນສາມາດປະຕິບັດຫຼັກສູດການຮຽນ-ການສອນຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ ໂດຍມີການປະສານສົມທົບກັນລະຫວ່າງຫຼັກສູດສ່ວນກາງ ແລະ ຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ.
- ຮູ້ສ້າງແຜນການສອນປະຈຳປີ ແລະ ແຕ່ງບົດສອນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເນື້ອໃນບົດສອນມີຄຸນນະພາບ.
- ສາມາດຊອກ, ຜະລິດ ແລະ ນຳໃຊ້ສື່ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນ.
- ນຳໃຊ້ເຕັກນິກການສອນຫຼາຍຮູບແບບປະສົມປະສານກັນ ໂດຍເນັ້ນວິທີສົດສອນແບບເອົານັກຮຽນເປັນໃຈກາງ.
- ຮູ້ນຳໃຊ້ວິທີການວັດ ແລະ ການປະເມີນຜົນຕໍ່ການຮຽນ.
- ຮູ້ນຳໃຊ້ວິທີການສອນໃຫ້ເໝາະສົມກັບລະດັບຂອງນັກຮຽນ.
- ຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມແບບຮຽນຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ທັງສາມາດນຳໃຊ້ປຶ້ມແບບຮຽນຄວບຄູ່ກັບປຶ້ມຄູ່ມືຄູ່ໄປແຕ່ງເປັນບົດສອນຕົວຈິງ ແລະ ໃຫ້ແທດເໝາະກັບລະດັບຂອງນັກຮຽນຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ.

1.1 ຫຼັກສູດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

2 ຊົ່ວໂມງ/ອາທິດ X 34 ອາທິດ= 68 ຊົ່ວໂມງ

ລ/ດ	ຫົວຂໍ້ເນື້ອໃນ	ເວລາ	ສະມັດຖະພາບ
I.	ພູມສາດທຳມະຊາດ ສ.ປ.ປ ລາວ		
	1. ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນ, ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງ	3	- ສະເໜີທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຂອບເຂດ ຊາຍແດນ ຂອງປະເທດລາວໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ - ອະທິບາຍເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງ ປະເທດລາວໄດ້.

			- ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ.
	2. ທໍລະນີສັນຖານຂອງປະເທດລາວ	6	- ບອກປະຫວັດການກໍາເນີດທໍລະນີສັນຖານຂອງລາວໂດຍຫຍໍ້. - ອະທິບາຍລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງທໍລະນີສັນຖານ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະພູມສັນຖານຕ່າງໆ ຂອງລາວ ໂດຍສັງເຂບ.
	3. ພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ	4	- ສັງລວມລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມອາກາດ. - ສະເໜີລະດູການໃນປະເທດລາວໂດຍຫຍໍ້. - ອະທິບາຍແຜນທີ່ພູມອາກາດຂອງລາວໂດຍຫຍໍ້. - ແຕ້ມເສັ້ນສະແດງກ່ຽວກັບປະລິມານນໍ້າຝົນ, ອຸນຫະພູມ. - ອະທິບາຍເຂດພູມອາກາດໃນແຕ່ລະເຂດຂອງລາວ. - ສັງລວມພູມອາກາດໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນອາໄສຢູ່.
	4. ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດຂອງປະເທດລາວ	7	- ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງດິນ. - ຈໍາແນກລັກສະນະ ແລະ ປະເພດດິນຕົ້ນຕໍຢູ່ລາວ. - ສັງເກດ ແລະ ນໍາໃຊ້ແຜນທີ່ດິນໃນການອະທິບາຍໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. - ສັງລວມຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນໂດຍສັງເຂບ. - ສະເໜີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຊັບພະຍາກອນນໍ້າໃນການພັດທະນາ

			<p>ເສດຖະກິດ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ຊີ້ບອກຊື່ແມ່ນ້ຳຕ່າງໆຂອງລາວເທິງແຜນທີ່ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະຂອງປະເພດປ່າໄມ້ໃນລາວ. - ສະເໜີກ່ຽວກັບສັດປ່າ ແລະ ສັດນ້ຳຢູ່ໃນລາວໂດຍຫຍໍ້. - ຂຽນລາຍງານກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
II.	ພູມສາດສັງຄົມຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ		
	5. ພູມສາດປະຊາກອນ	5	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງປະຊາກອນລາວ. - ອະທິບາຍໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການເພີ່ມຂຶ້ນ, ການແຈກຢາຍ, ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປະຊາກອນ. - ສະເໜີກ່ຽວກັບພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງລາວ. - ສະເໜີກ່ຽວກັບວາດດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
	6. ພູມສາດການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງຂອງລາວ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລະບົບການເມືອງ. - ສັງລວມລະບົບການປົກຄອງຂອງລາວ.
	7. ພູມສາດຊົນນະບົດຂອງລາວ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ບອກຄວາມໝາຍຂອງຊົນນະບົດ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະຂອງຊົນນະບົດລາວ.

			- ສັງລວມຊົນນະບົດຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ.
	8. ພູມສາດຕົວເມືອງຂອງລາວ	3	- ບອກຄວາມໝາຍຂອງລັກສະນະທີ່ໄປຂອງຕົວເມືອງ. - ອະທິບາຍສະພາບຂອງຕົວເມືອງໃນລາວ. - ສັງລວມບາງຕົວເມືອງທີ່ສໍາຄັນໃນລາວໂດຍສັງເຂບ.
	9. ພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວ	4	- ອະທິບາຍຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວ. - ສະເໜີອົງປະກອບຂອງການທ່ອງທ່ຽວ. - ສັງລວມທຳມະຊາດກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບວັດທະນະທຳກັບການທ່ອງທ່ຽວ. - ວິເຄາະຈຸດດີ ແລະ ຈຸດອ່ອນຈາກການທ່ອງທ່ຽວ. - ສະເໜີນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການທ່ອງທ່ຽວຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ - ລາຍງານການທ່ອງທ່ຽວໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ.
III.	ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ		
	10. ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ	3	- ສັງລວມປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດລາວແຕ່ລະໄລຍະ. - ບອກຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງເສດຖະກິດທຳມະຊາດ, ເສດຖະກິດສິນຄ້າ ແລະ ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ. - ປຽບທຽບເສດຖະກິດລາວກ່ອນການປົດປ່ອຍ ແລະ ຫຼັງການປົດປ່ອຍ (1975).

			- ສັງລວມຫຍໍ້ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດຂອງລາວແຕ່ ລະຊະແໜງນັບແຕ່ປີ 1986 ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ.
	11. ຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດລາວ (2000-2020)	3	- ອະທິບາຍທາແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດຂອງການພັດທະນາ. - ສັງລວມຂໍ້ຈຳກັດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ. - ສັງລວມຫຍໍ້ຍຸດທະສາດການພັດທະນາຂະແໜງການຕ່າງໆ.
	12. ການກະສິກຳ	3	- ບອກບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງການກະສິກຳ. - ອະທິບາຍເງື່ອນໄຂທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການກະສິກຳ. - ສັງລວມຫຍໍ້ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຜະລິດກະສິກຳລາວກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການປົດປ່ອຍ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການກະສິກຳຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
	13. ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ	4	- ສັງລວມສະພາບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳລາວ. - ອະທິບາຍເງື່ອນໄຂການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳຂອງລາວ. - ສັງລວມຫຍໍ້ຜົນສຳເລັດທາງດ້ານອຸດສາຫະກຳຂອງລາວກ່ອນ ແລະ ຫຼັງປົດປ່ອຍ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນອາໄສຢູ່.
	14. ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ	3	- ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນ

			<p>ສິ່ງ ແລະ ການສື່ສານ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍປັດໄຈທີ່ລົງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ ການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ. - ອະທິບາຍກຽວກັບລະບົບເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງຂອງລາວ. (ທາງບົກ, ທາງນໍ້າ ແລະ ທາງອາກາດ) - ອະທິບາຍກຽວກັບການໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ. - ສະເໜີການຄົມມະນາຄົມຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
	15. ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການຄ້າ. - ອະທິບາຍການຄ້າພາຍໃນປະເທດ. - ສັງລວມຫຍໍ້ການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ. - ອະທິບາຍກຽວກັບການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
IV.	ການພົວພັນແລະການຮ່ວມມືກັບສາກົນ		
	16. ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງອາຊຽນ. - ສະເໜີກຽວກັບຈຸດປະສົງຂອງອາຊຽນ - ອະທິບາຍກຽວກັບເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງອາຊຽນ. - ອະທິບາຍກຽວກັບຍຸດທະສາດຂອງລາວຕໍ່ອາຊຽນ. - ສະເໜີເປົ້າໝາຍອາຊຽນຕໍ່ລາວໃນແຕ່ລະດ້ານ. - ສະເໜີນະໂຍບາຍຂອງອາຊຽນ.

V.	ພູມສາດສິ່ງແວດລ້ອມ		
	17. ສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ບອກຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການປາກົດຕົວຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລະບົບນິເວດວິທະຍາ - ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.
	18. ສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ	2	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ. - ອະທິບາຍປາກົດການຂະຫຍາຍຕົວທາງສັງຄົມມະນຸດ.
	19. ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ. - ສະເໜີມາດຕະການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມ. - ສັງລວມກ່ຽວກັບການສ້າງໂຄງການພັດທະນາສິ່ງແວດລ້ອມ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍ ແລະ ສະພາບການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. - ສັງລວມສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ. - ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການພັດທະນາຢູ່ໃນ ທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.
ລວມ		68	

1.2 ຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ

ໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນຈະມີຈຸດພິເສດທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງພູມສາດ, ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳແຕກຕ່າງກັນ. ສະນັ້ນ ການສອດແຊກຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກສູດແຫ່ງຊາດເປັນຫຼັກ. ຄູສາມາດນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນຕ່າງໆຂອງທ້ອງຖິ່ນມາປະກອບໃສ່ບົດສອນ ແລະ ແຜນການສອນຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ຕົວຢ່າງ: ໂຄງສ້າງຫຼັກສູດພູມສາດທ້ອງຖິ່ນ

1. ລັກສະນະກາຍະພາບ
2. ລັກສະນະທາງເສດຖະກິດ
3. ລັກສະນະທາງດ້ານສັງຄົມ
4. ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວ
5. ການອະນຸລັກ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

ການຮຽນພູມສາດລາວຢູ່ຊັ້ນມັດທະຍົມແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນຄູສາມາດເອົາເນື້ອໃນຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງສອດແຊກເຂົ້າໃນບົດສອນ ເພື່ອເປັນການສຶກສາການພັດທະນາແບບຍືນຍົງໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ຫົວບົດ: ພູມສາດເສດຖະກິດ

1. ລັກສະນະລວມຂອງພື້ນຖານເສດຖະກິດ (ຄວາມຮູ້ຂອງທ້ອງຖິ່ນ).
2. ຂະແໜງກະສິກຳປ່າໄມ້, ການລ້ຽງປາ, ຫາປາ... (ຄວາມຮູ້ຂອງທ້ອງຖິ່ນ).
3. ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ, ຫັດຖະກຳ... (ຄວາມຮູ້ຂອງທ້ອງຖິ່ນ).
4. ຂະແໜງຄົມມະນາຄົມ-ສື່ສານ (ຄວາມຮູ້ຂອງທ້ອງຖິ່ນ).
5. ການຄ້າ ແລະ ການພົວພັນເສດຖະກິດລະຫວ່າງທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ກັບສາກົນ.

ເນື້ອໃນແຕ່ລະຂໍ້ຄູສາມາດສອດແຊກຄວາມຮູ້ຂອງທ້ອງຖິ່ນຕົນເອງເປັນຕົວຢ່າງເຂົ້າໃນບົດສອນ. ຄູສາມາດເຈາະຈີ້ມຄຳຖາມຈາກນັກຮຽນເອງວ່າແຕ່ລະຂະແໜງເສດຖະກິດໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງມີຫຍັງແດ່ທີ່ເປັນຈຸດພິເສດ. ຄູສາມາດໃຊ້ຫຼາຍວິທີເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ເປັນຜູ້ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຫາຂໍ້ມູນດ້ວຍຕົນເອງເຊັ່ນ:

ຄູອາດກຳນົດວຽກບ້ານໃຫ້ນັກຮຽນໄປສຳຫຼວດເບິ່ງຕົວຈິງກ່ຽວກັບທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ ແລ້ວມາລາຍງານ, ສົນທະນາ ຫຼື ເຮັດເປັນບົດຂ່າວໄວ້ໃນທ້ອງ ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນໃນການຄົ້ນຄວ້າຮ່າຮຽນ.

2. ປຶ້ມແບບຮຽນພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ເນື້ອໃນປຶ້ມແບບຮຽນພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7 ນັກຮຽນຈະໄດ້ຮຽນກ່ຽວກັບ ພູມສາດທຳມະຊາດ, ພູມສາດສັງຄົມ, ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດ, ການພົວພັນ ແລະ ການ ຮ່ວມມືກັບສາກົນໂດຍສະເພາະແມ່ນບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ, ພູມສາດສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງຂອງສ.ປ.ປ ລາວ. ໃນທ້າຍຂອງແຕ່ລະບົດມີຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ກິດຈະກຳປະກອບໃຫ້ ເຊິ່ງແຕ່ລະກິດຈະກຳມີການເຝິກປະຕິບັດແຕ້ມແຜນທີ່, ການຂຽນບົດ ລາຍງານ... ໂດຍບູລະນາການຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າໃນບາງບົດໃຫ້ເໝາະສົມ.

3. ການສອນພູມສາດ

1.1 ແນະນຳວິທີການສອນ ແລະ ກິດຈະກຳການສອນ

ກ. ວິທີການສອນ

ການນຳໃຊ້ວິທີການຮຽນ-ການສອນ ມີຈຸດປະສົງເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງການຮຽນ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມກໍບໍ່ສາມາດຮັບປະກັນໄດ້ວ່າຈະໄດ້ຮັບຜົນແບບດຽວກັນ, ຍ້ອນວ່ານັກຮຽນ ແຕ່ລະຄົນມີວິທີການຮຽນຂອງໃຜລາວ, ບາງຄົນກໍຮຽນໄດ້ໄວ, ບາງຄົນກໍຮຽນໄດ້ຊ້າ. ວິທີການ ສອນມີຫຼາຍວິທີ ໂດຍທົ່ວໄປນິຍົມໃຊ້ 2 ວິທີຄື: ການສອນແບບເອົາຄູເປັນໃຈກາງ ແລະ ການ ສອນແບບເອົານັກຮຽນເປັນໃຈກາງ. ແຕ່ການສອນທີ່ມີປະສິດທິຜົນດີນັ້ນຄູຕ້ອງຮູ້ວ່ານັກຮຽນ ຂອງຕົນມີວິທີການຮຽນຄືແນວໃດ, ນັກຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈຄືແນວໃດກ່ຽວກັບການຮຽນ. ສະນັ້ນ ຄູຕ້ອງເນັ້ນໃສ່ການສອນແບບນັກຮຽນມີສ່ວນຮ່ວມແທນການປ້ອນຄວາມຮູ້ໃຫ້ນັກຮຽນ ພຽງຢ່າງດຽວ.

ວິທີການສອນແບບຄູເປັນໃຈກາງແມ່ນຄູເປັນຜູ້ຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ໃຫ້ນັກຮຽນ. ໜ້າທີ່ຂອງ ນັກຮຽນພຽງແຕ່ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຈື່ເອົາຂໍ້ມູນທີ່ຄູຖ່າຍທອດໃຫ້. ເປົ້າໝາຍຂອງການ ສອນແບບເອົາຄູເປັນໃຈກາງແມ່ນຄູເປັນຜູ້ປ້ອນຄວາມຮູ້ໃຫ້ນັກຮຽນພຽງຝ່າຍດຽວ.

ວິທີການສອນແບບນັກຮຽນເປັນໃຈກາງ ແມ່ນນັກຮຽນເປັນເຈົ້າການໃນການສຶກສາຄົ້ນ ຄວ້າ ຫຼື ຊອກຫາຄວາມຮູ້ດ້ວຍຕົນເອງຫຼາຍກວ່າ ໂດຍຄູເປັນຜູ້ອອກແບບການຮຽນ-ການສອນ, ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ, ຄຳຖາມເຈາະຈີ້ມ... ທີ່ເໝາະສົມສຳລັບນັກຮຽນ. ນັກຮຽນເຮັດວຽກຮ່ວມກັບ ຄູເພື່ອສ້າງຂະບວນການຮຽນຮູ້ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ. ໃນບັດຈຸບັນຫຼາຍປະເທດໄດ້ຫັນປ່ຽນວິທີການສອນ ຈາກ:

- ວິທີການສອນແບບຄູເປັນໃຈກາງມາເປັນການສອນແບບເອົານັກຮຽນເປັນໃຈກາງ.
- ການສອນແບບເພິ່ງພາອາໄສຄູມາເປັນແບບນັກຮຽນຮຽນຮູ້ດ້ວຍຕົນເອງ.
- ຈາກຄວາມຮູ້ມາເປັນການພັດທະນາທັກສະ.
- ຈາກການຮຽນພຽງແຕ່ຢູ່ໃນຫ້ອງຮຽນມາເປັນການຊອກຫາປະສົບການຢູ່ນອກຫ້ອງຮຽນ.
- ຈາກການຮຽນແບບຈື່ຈຳມາເປັນຄວາມເຂົ້າໃຈ ເພື່ອສ້າງທັກສະຄວາມຊຳນານ.
- ຈາກການຮຽນພຽງແຕ່ນຳໃຊ້ປຶ້ມແບບຮຽນມາເປັນການຮຽນຈາກສິ່ງອື່ນໆເຊັ່ນ: ສິ່ງພິມ, ສິ່ງປະດິດຈາກເຕັກໂນໂລຊີ...

ຂ. ກິດຈະກຳການສອນ

ກ່ອນຈະຈັດກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນໃດໜຶ່ງຄູຄວນສຶກສາດັ່ງນີ້:

- ຕ້ອງກຳໄດ້ຈຸດປະສົງ, ເນື້ອໃນຂອງຫຼັກສູດ ແລະ ຈຸດປະສົງ ເນື້ອໃນຂອງແຕ່ລະບົດໃນປຶ້ມແບບຮຽນ. ຈາກນັ້ນຈຶ່ງວາງແຜນການສອນ ແລະ ຈັດກິດຈະກຳການສອນໃຫ້ສອດຄ່ອງຕາມເນື້ອໃນແຕ່ລະບົດ (ເບິ່ງວິທີການຈັດກິດຈະກຳການສອນໃນບົດສອນຕົວຢ່າງ).

- ການສອດແຊກ/ບູລະນາການຫຼັກສູດທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າໃນບົດສອນໃດໜຶ່ງ, ຄູຕ້ອງສັງເກດເບິ່ງຄວາມເໝາະສົມໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເຊັ່ນ: ທີ່ຕັ້ງພູມສາດ, ພູມສັນຖານ, ພູມອາກາດ, ແມ່ນ້ຳລຳເຊ, ປ່າໄມ້..., ການປ່ຽນແປງຂອງປະຊາກອນ, ວັດທະນະທຳ, ຮີດຄອງປະເພນີ..., ການຜະລິດກະສິກຳ, ຫັດຖະກຳ, ອຸດສາຫະກຳ, ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ-ສື່ສານ, ການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ, ການທ່ອງທ່ຽວ...

ຕົວຢ່າງ ວິທີການຈັດກິດຈະກຳການສອນ:

- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ/ບຸກຄົນເພື່ອຄົ້ນຄວ້າ, ສຳຫຼວດ, ເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຫົວຂໍ້ໃດໜຶ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ເພື່ອລາຍງານປາກເປົ່າ, ຊຽນເປັນບົດລາຍງານ, ເປັນບົດຂ່າວໄວ້ໃນຫ້ອງຮຽນ... ຈາກນັ້ນຄູຕິລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.

- ການຈັດກິດຈະກຳການສອນ ຄູຄວນຈັດໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບແບບກິດຈະກຳໃນແຕ່ລະບົດເຊັ່ນ: ການລະດົມສະໝອງ, ການຖາມ-ຕອບ, ການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ, ການຫຼິ້ນເກມ, ການສົນທະນາ, ການເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງໃນຫ້ອງ ຫຼື ນອກຫ້ອງຮຽນ, ການສາທິດ, ການທັດສະນະສຶກສາ ແລະ ອື່ນໆ (ໃຫ້ເໝາະສົມຕາມຈຸດປະສົງ, ເນື້ອໃນຂອງແຕ່ລະບົດ).

3.2 ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

ການນຳໃຊ້ສື່ເຂົ້າໃນການຮຽນ-ການສອນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນທີ່ຄູສອນ ຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ໃຫ້ແທດເໝາະກັບເນື້ອໃນຂອງແຕ່ລະບົດເຊັ່ນ: ປຶ້ມແບບຮຽນພູມສາດຊັ້ນ ມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7, ປຶ້ມຄູ່ມືພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7, ແຜນທີ່ໂລກ, ແຜນທີ່ ພາກພື້ນ, ແຜນທີ່ທຳມະຊາດ ແຜນທີ່ການເມືອງ-ການປົກຄອງ, ແຜນທີ່ເສດຖະກິດຂອງລາວ, ໜ່ວຍໂລກຈຳລອງ, ຮ່າງແຜນທີ່ປະເທດລາວ, ຮູບພາບຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມ ແບບຮຽນ, ສິ່ງພິມ ແລະ ອື່ນໆ.

3.3 ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ຄູຄວນຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບວິທີການວັດ ແລະ ການປະເມີນຜົນ ເຊິ່ງເປັນວິທີທີ່ມີ ຄວາມໝາຍສຳຄັນສຳລັບການຮຽນ-ການສອນໃນໂຮງຮຽນ ເພາະວ່າຖ້າເຮົາເຮັດຖືກຕ້ອງຕາມ ວິທີແລ້ວກໍຈະເຮັດໃຫ້ເກີດມີປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນຫຼາຍໃນວຽກງານການກໍ່ສ້າງ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດຂອງຊາດ (ໝາຍຄວາມວ່າສາມາດປະເມີນໄດ້ທັງຜູ້ສອນ ແລະ ຜູ້ຮຽນ ຕະຫຼອດເຖິງຜູ້ບໍລິຫານການສຶກສານຳອີກດ້ວຍ). ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ສອນຄວນເລືອກເອົາວິທີການທີ່ເໝາະ ສົມເພື່ອວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນໃຫ້ຖືກຕ້ອງດັ່ງນີ້:

ກ. ການວັດຜົນລະຫວ່າງສອນ:

- ການສັງເກດ ແລະ ບັນທຶກ :

ການສັງເກດ ແລະ ບັນທຶກ ແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຂາດບໍ່ໄດ້ໃນການວັດຜົນການ ຮຽນຂອງນັກຮຽນໃນຫ້ອງຮຽນ. ການສັງເກດແມ່ນການວັດຜົນກິດຈະກຳຂອງນັກຮຽນທາງດ້ານ ຮ່າງກາຍ, ດ້ານຈິດໃຈ ແລະ ດ້ານສັງຄົມໃນຂະນະທີ່ນັກຮຽນປະຕິບັດກິດຈະກຳການຮຽນ. ການ ສັງເກດແມ່ນການວັດຜົນຂະບວນການຮຽນ ແລະ ຜົນສຳເລັດໃດໜຶ່ງ, ລັກສະນະທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ແມ່ນການວັດຜົນການປະຕິບັດງານຂອງນັກຮຽນໃນຂະນະທີ່ກຳລັງປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ.

ສິ່ງສຳຄັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການສັງເກດມີຄື :

- ເນັ້ນການສັງເກດໃສ່ຄວາມຮູ້ໃນການພັດທະນາດ້ານຮ່າງກາຍ, ດ້ານສະຕິປັນຍາ, ດ້ານ ຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະ ດ້ານທັດສະນະຄະຕິຂອງນັກຮຽນ.
- ສ້າງແບບຟອມຕິດຕາມເພື່ອຊ່ວຍເນັ້ນໃສ່ສິ່ງທີ່ຕົນຢາກສັງເກດ.
- ສັງເກດນັກຮຽນຈຳນວນໜຶ່ງໃນຊ່ວງເວລາໃດໜຶ່ງ. ມີໜຶ່ງ ຫຼື ສອງເງື່ອນໄຂ ສະເພາະໃນ ການວັດຜົນໄວ້ໃນເວລາການນຳໃຊ້ສັງເກດ ເຊິ່ງເປັນເຕັກນິກໜຶ່ງຂອງການປະເມີນຜົນ.

- ບັນທຶກ ແລະ ເຮັດບົດບັນທຶກໃນສິ່ງທີ່ໄດ້ສັງເກດ.

- ນຳເອົາສິ່ງທີ່ໄດ້ສັງເກດໃນການປະຕິບັດງານຂອງນັກຮຽນມາສົນທະນາກັບເຂົາເຈົ້າ ເປັນປະຈຳ ຈຶ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນພັດທະນາຕົນເອງ ຫຼື ໃຫ້ການປະຕິບັດງານຂອງນັກຮຽນ ແລະ ພາບພົດຂອງນັກຮຽນເອງໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ເມື່ອປະເມີນຜົນນັກຮຽນຜ່ານການສັງເກດ, ໃຫ້ເຮັດ ບົດລາຍງານ/ບົດບັນທຶກໄວ້ທັນທີ ທີ່ສຳເລັດການສັງເກດ.

ຕົວຢ່າງ: ແບບການປະເມີນການສັງເກດການຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ/ຈຸ

ໃຫ້ທ່ານໝາຍ ✓ ໃສ່ຫ້ອງຄະແນນທີ່ເຫັນວ່າເໝາະສົມເຊັ່ນ:

5: ດີທີ່ສຸດ, 4: ດີ, 3: ປານກາງ, 2 ອ່ອນ, 1: ອ່ອນທີ່ສຸດ (ຄວນປັບປຸງ)

ລ/ດ	ລາຍການ	ຄະແນນ ກຸ່ມ 1					ຄະແນນ ກຸ່ມ 2					ໝາຍເຫດ
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1.	ເລີ່ມຕົ້ນເຮັດວຽກຢ່າງໄວ ໂດຍບໍ່ຊັກຊ້າ											
2.	ຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງນັກຮຽນ											
3.	ຄວາມຮັບຜິດຊອບວຽກງານ											
4.	ການຊ່ວຍເຫຼືອວຽກໃນກຸ່ມ											
5.	ການປະກອບຄໍາເຫັນໃນກຸ່ມ											
6.	ສະແດງຄວາມພໍໃຈ											
7.	ມັກເອື້ອຍອີງຄົນອື່ນ											
8.	ເຮັດວຽກຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ											
9.	ສະຫຼຸບແລະ ລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ											
10.	ໃຫ້ຂໍ້ສະເໜີແນະຕ່າງໆ											
ລວມຄະແນນ												

ໝາຍເຫດ: ຜົນການຈັດອັນດັບຕົວເລກໃດຫຼາຍກວ່າກັນ ສະແດງວ່າມີຄຸນນະພາບສູງສຸດ

ຕົວຢ່າງ: ແບບການປະເມີນຜົນການກວດຜົນງານຈາກການແຕ້ມແຜນທີ່ເປັນລາຍບຸກຄົນ

ຜົນງານ ນັກຮຽນ	ລາຍການ			ຄະແນນລວມ
	ຜົນງານໃນການແຕ້ມ	ການໃສ່ເຄື່ອງໝາຍຖືກຕ້ອງ	ການລະບາຍສີ	
ທ້າວ ກ	1	1	2	4
ນາງ ຂ	3	2	1	6
ທ້າວ ຄ	2	3	4	9
ນາງ ຈ	4	4	2	10

ໝາຍເຫດ: ໃນການຈັດອັນດັບຄະແນນ ຄູແບ່ງອອກເປັນ 4 ກຸ່ມໃຫຍ່ຄື:

ກຸ່ມ	ຄະແນນ	ການສັງເກດ/ຕີລາຄາ
ກຸ່ມທີ 1	1-4	ອ່ອນ-ຄວນປັບປຸງ
ກຸ່ມທີ 2	5-6	ພໍໃຊ້ໄດ້
ກຸ່ມທີ 3	7-8	ດີ
ກຸ່ມທີ 4	9-10	ດີຫຼາຍ

ຖ້ານັກຮຽນຄົນໃດຫາກຕົກຢູ່ໃນກຸ່ມທີ 1 (ຄະແນນ 1-4) ຄູຄວນມີການແນະນຳ ແລະ ສອນບຳລຸງໃຫ້ນັກຮຽນຄົນນັ້ນໂລດ.

ຂ. ການວັດຜົນຫຼັງການຮຽນ

ການວັດຜົນຫຼັງການຮຽນສ່ວນຫຼາຍຈະໃຊ້ການກວດກາ/ສອບເສັງເຊິ່ງແບ່ງອອກເປັນ 3 ຮູບແບບຄື: ຮູບແບບສຳພາດ (ປາກເປົ່າ), ຮູບແບບການປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະ ຮູບແບບການຂຽນຕອບ.

- ການສອບຮູບແບບສຳພາດ:

ຄູຈະເປັນຜູ້ຕັ້ງຄຳຖາມ ເພື່ອຖາມເບິ່ງຄວາມສາມາດຮັບເອົາຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນຈາກຄູໃນຊົ່ວໂມງໃດໜຶ່ງໃນແຕ່ລະຊັ້ນຮຽນ. ວິທີນີ້ໃຊ້ເພື່ອປະເມີນຜົນການສອນຂອງຕົນເອງ ຫຼື ອາດໃຊ້ໃນການວັດຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນແທນການສອບເສັງປະຈຳເດືອນ ຫຼື ປະຈຳພາກຮຽນກໍໄດ້ຖ້ານັກຮຽນມີຈຳນວນໜ້ອຍ. ການສອບແບບສຳພາດມີສ່ວນດີທີ່ແກ້ຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດຂອງນັກຮຽນໄດ້ທັນການ, ຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນມີຄວາມກ້າຫານເວົ້າຈາຍ່າງຄ່ອງແຄ້ວ ເຊິ່ງເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ໄປໃນອະນາຄົດ.

ຂໍ້ເສຍຂອງການສອບເສັງຮູບແບບນີ້ຄື: ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຕົກໃຈງ່າຍ, ຄຳຖາມທີ່ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນຕອບອາດຈະມີຄວາມຍາກງ່າຍແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງອາດຈະບໍ່ມີຄວາມຍຸດຕິທຳສຳລັບນັກຮຽນ.

- ການສອບຮູບແບບປະຕິບັດຕົວຈິງ:

ແມ່ນການສອບເສັງທີ່ໃຫ້ນັກຮຽນປະຕິບັດຕົວຈິງແລ້ວກວດຜົນງານທີ່ໄດ້ເຮັດຕາມການມອບໝາຍຂອງຄູສອນເຊັ່ນ: ການແຕ້ມຮູບ, ການຜະລິດສິ່ງຕ່າງໆ, ການທົດລອງ, ການສະແດງ, ການສາທິດ, ການແຕ້ມແຜນທີ່, ເສັ້ນສະແດງ... ການສອບເສັງ ແບບປະຕິບັດຕົວຈິງມີຜົນດີຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນເກີດທັກສະ ເຊິ່ງຈະນຳໄປໃຊ້ໃນຕົວຈິງ ຫຼື ໃຫ້ເກີດມີຄວາມຄິດທີ່ລິເລີ່ມໄດ້ເຊັ່ນ: ການປະດິດສິ່ງຂອງ ຫຼື ການທົດລອງທາງວິທະຍາສາດ, ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມຊຳນານເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ການຕື່ມສັນຍະລັກຕ່າງໆໃສ່ແຜນທີ່ ຫຼື ຂຽນຊື່ປະເທດ, ທະວີບ, ມະຫາສະໝຸດ... ໃສ່ຮ່າງແຜນທີ່ທະວີບ, ໂລກ...

- ການສອບຮູບແບບຂຽນຄຳຕອບ

ແມ່ນການສອບເສັງ ໂດຍໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນຄຳຕອບເພື່ອເປັນການທົດສອບຄວາມຮູ້ເດີມຂອງນັກຮຽນ ຫຼື ສອບເສັງ ເພື່ອທົບທວນຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຮຽນມາໃນໄລຍະໜຶ່ງອາດຈະເປັນອາທິດ, ເດືອນ, ພາກຮຽນ ຫຼື ໝົດປີ ເພື່ອເອົາຄະແນນເປັນແຕ່ລະໄລຍະ.

ການສ້າງຂໍ້ສອບ ໃຫ້ຄຳນຶງເຖິງຈຸດປະສົງການຮຽນຮູ້ ແລະ ສະມັດຖະພາບຂັ້ນພື້ນຖານ, ແລະ ໃຫ້ຄົບຕາມ 6 ລະດັບການຮຽນຮູ້ຂອງທົດສະດີບລູມ (Bloom) ຄື: ຄວາມຮູ້, ຄວາມຈຳ, ຄວາມເຂົ້າໃຈ, ການນຳໄປໃຊ້, ການວິເຄາະ, ການປະເມີນຄ່າ ແລະ ການສັງເກດ.

ໃນການອອກຂໍ້ສອບຄູຄວນເລືອກຈຸດປະສົງຕາມລຳດັບການຮຽນຮູ້ຂອງບລູມ ແລະ ບາງຄຳສັບທີ່ສາມາດສັງເກດໄດ້ໃນຂອບເຂດຂອງການຮຽນຮູ້ ແຕ່ຂໍ້ຄວນລະວັງຄື: ຄຳສັບນັ້ນມີການນຳໃຊ້ແນວໃດໃນຈຸດປະສົງຂອງເນື້ອເລື່ອງ. ຄຳກຳມະເຫຼົ່ານີ້ສາມາດໃຊ້ໄດ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງລະດັບການຮຽນຮູ້ດັ່ງຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ລະດັບການຮຽນຮູ້	ຄຳນິຍາມ	ຕົວຢ່າງຄຳກຳມະ
ຄວາມຮູ້	ນັກຮຽນສຳນຶກຄືນ ຫຼື ສະແດງຄວາມຮູ້ຈັກຂໍ້ມູນຂ່າວສານໄດ້	ນິຍາມ, ຈິດຈຳ, ລົ້ມຄືນ, ຂຽນລາຍການ, ບັນທຶກ, ສຳນຶກຄືນ, ໃສ່ຊື່, ໃສ່ປ້າຍ, ກ່ຽວໂຍງ, ຕື່ມໃສ່, ຈັດແຈງຄືນ, ຕໍ່ເນື່ອງ
ຄວາມເຂົ້າໃຈ	ນັກຮຽນປ່ຽນແປງຂໍ້ມູນຂ່າວສານເປັນຮູບແບບສັນຍະລັກຕ່າງໆ	ກ່າວຄືນໃໝ່, ພັນລະນາ, ອະທິບາຍ, ຊອກຮູ້, ລາຍງານ, ບອກ, ສົນທະນາ, ຖືກຖຽງ, ສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກ, ສະແດງອອກ, ຫາທີ່ຕັ້ງ, ທົບທວນ, ປ່ຽນແປງ...
ການນຳໃຊ້	ນັກຮຽນແກ້ໄຂບັນຫາໂດຍນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້	ແປ, ນຳໃຊ້, ຮັບໃຊ້, ໃຊ້, ປະຕິບັດຕົວຈິງ, ແປຄວາມໝາຍ, ສາທິດ, ເຮັດໃຫ້ເປັນລະຄອນ, ວາດພາບ, ປະຕິບັດການ, ວາງຕາຕະລາງ, ຈຳລອງ, ສຳພາດແຕ້ມ...
ການວິເຄາະ	ນັກຮຽນແບ່ງແຍກຂໍ້ມູນເປັນພາກສ່ວນອົງປະກອບຕ່າງໆ	ຄິດໄລ່, ທົດສອບ, ວິຈານ, ອະພິປາຍ, ຖືກຖຽງ, ແກ້ບັນຫາ, ວິເຄາະ, ຕັ້ງຄຳຖາມ, ປຽບທຽບ, ຕີລາຄາ, ກວດກາ, ປະດິດ, ພິຈາລະນາ, ແຍກປະເພດ, ຈັດປະເພດ, ແບ່ງແຍກ, ຂຽນຄືນ, ວາງໂຄງຮ່າງ...
ການສັງເຄາະ	ນັກຮຽນແກ້ໄຂບັນຫາໂດຍການວາງຂໍ້ມູນໃສ່ລວມກັນຕາມວິທີການຄິດແບບປະດິດສ້າງ	ປະກອບ, ສະເໜີ, ລວບລວມ, ກໍ່ສ້າງ, ຈັດຕັ້ງ, ຈັດການ, ບໍລິການ, ວາງແຜນ, ອອກແບບ, ຈັດແຈງ, ກຽມການ, ເກັບກຳ, ສ້າງ, ກໍ່ຕັ້ງ, ກະກຽມແຜນ, ປະດິດ, ຜະລິດ...
ການປະເມີນຜົນ	ນັກຮຽນເຮັດການພິຈາລະນາລົງຄຳເຫັນຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ອົງຕາມມາດຖານທີ່ກຳນົດໄວ້	ຕັດສິນ, ປະເມີນຜົນ, ປ້ອງກັນ, ໃຫ້ຄະແນນ, ຄັດເລືອກ, ກະຕວງ, ຕີລາຄາ, ປະເມີນຄ່າ, ຄຳນິຍົມ, ເລືອກເຟັ້ນ, ວັດຜົນ, ວາງມາດຕະການ, ໂຕ້ຖຽງ, ຕັດສິນໃຈ...

ການສ້າງຂໍ້ສອບນີ້ອາດຈະມີຫົວບົດສອບເສັງສໍາລັບນັກຮຽນທີ່ມີຄວາມຮັບຮູ້ຊ້າ
ເຄື່ອງມືທີ່ສໍາຄັນຂອງການສອບເສັງແບບຂຽນຄໍາຕອບໃນປັດຈຸບັນນີ້ມີ 2 ແບບຄື: ແບບອັດຕະໂນ ແລະ ແບບປາລະໂນ.

- **ແບບອັດຕະໂນ:** ການອອກຂໍ້ສອບແບບອັດຕະໂນຄວນມີຫຼັກການດັ່ງນີ້:

- ຂໍ້ສອບຕ້ອງໃຫ້ກວມສິ່ງສໍາຄັນຕາມຈຸດປະສົງຂອງຫຼັກສູດ.
- ຂໍ້ສອບຄວນມີຄວາມຍາກ ແລະ ງ່າຍພໍເໝາະໃຫ້ນັກຮຽນທີ່ຮຽນລະດັບເກັ່ງ, ປານກາງ, ອ່ອນສາມາດຕອບໄດ້.
- ກໍານົດຂໍ້ສອບໃຫ້ພໍດີກັບເວລາທີ່ກໍານົດ.
- ການແຕ່ງຂໍ້ສອບຕ້ອງກະທັດຮັດ, ຈະແຈ້ງ ແລະ ຊັດເຈນ ຖ້າແຕ່ລະຂໍ້ມີຄະແນນແຕກຕ່າງກັນຄວນບອກຄະແນນແຕ່ລະຂໍ້ໄວ້.

ຂໍ້ສອບແບບອັດຕະໂນນີ້ ຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນມີໂອກາດສະແດງອອກທາງດ້ານຄວາມຄິດເຫັນ, ຄວາມຮູ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນພັດທະນາທາງດ້ານພາສາຂຽນ ແຕ່ມີຂໍ້ເສຍທີ່ບໍ່ສາມາດວັດຄວາມຮູ້ໄດ້ຢ່າງທົ່ວເຖິງ ຫຼື ກວ້າງຂວາງຢ່າງພຽງພໍ, ການໃຫ້ຄະແນນອາດຈະບໍ່ຍຸດຕິທໍາ ເພາະວ່າຜູ້ກວດຂໍ້ສອບ ອາດຈະອ່ານລາຍມືຂອງຜູ້ສອບບໍ່ອອກ ຫຼື ການຕັ້ງເກນການໃຫ້ຄະແນນບໍ່ຄືກັນເມື່ອມີຜູ້ກວດຫຼາຍຄົນ. ການກວດຂໍ້ສອບໃຊ້ເວລາຫຼາຍ.

- **ແບບປາລະໂນ:** ຂໍ້ສອບປາລະໂນມີຫຼາຍແບບແຕ່ປັດຈຸບັນນີ້ພວກເຮົານິຍົມໃຊ້ 4 ແບບຄື: ແບບຖືກ- ຜິດ, ແບບຍະຫວ່າງໃຫ້ຕື່ມຄໍາສັບ, ແບບຈັບຄູ່, ແບບເລືອກຕອບ.

ຂໍ້ສອບແບບນີ້ຄວນໃຊ້ເມື່ອ:

- 1) ສອບເສັງນັກຮຽນທີ່ມີຈໍານວນຫຼາຍ.
- 2) ມີເວລາກວດຂໍ້ສອບໜ້ອຍ.
- 3) ຕ້ອງການເຮັດເປັນມາດຕະຖານການທົດສອບຄວາມຮູ້ແບບກວ້າງຂວາງ.
- 4) ຕ້ອງການທົດສອບຄວາມຮູ້ໃຫ້ຄົບເນື້ອໃນທີ່ຕ້ອງການ.

ຂໍ້ສອບແບບປາລະໂນທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນທຸກແບບຕ້ອງລະວັງຢ່າໃຫ້ຊ້າກັນ, ຕ້ອງຊັດເຈນ ແລະ ຕ້ອງມີຈໍານວນຫຼາຍພຽງພໍກັບເວລາສອບເສັງ (ຕາມທໍາມະດາໃຊ້ເວລາຕອບຂໍ້ລະຫນຶ່ງນາທີ) ພ້ອມທັງເຮັດຂະໜານຕອບໄວ້ເພື່ອສະດວກສໍາລັບຜູ້ກວດ (ການກວດສ່ວນຫຼາຍໃຊ້ແບບເຈາະຮູ).

ຂໍ້ດີຂອງຂໍ້ສອບແບບປາລະໂນ: ມີຄວາມຍຸດຕິທໍາດີ, ມີຫຼັກການໃຫ້ຄະແນນຕາຍຕົວ, ເນື້ອໃນຄວາມຮູ້ກວ້າງຂວາງ, ໃຊ້ເວລາກວດໜ້ອຍ ແລະ ໃຫ້ໃຜກວດກໍໄດ້.

ຂໍ້ເສຍຂອງຂໍ້ສອບປາລະໂນ : ນັກຮຽນບໍ່ມີໂອກາດເຝິກຝົນພາສາຂຽນ ແລະ ພາສາເວົ້າ ຖ້າຄວບຄຸມການສອບເສັງບໍ່ດີຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການທຸດຈະລິດໃນການສອບເສັງ ເພາະບອກກັນ ຫຼື ກ່າຍກັນໄດ້, ສິ້ນເປືອງການພິມຂໍ້ສອບ, ເສຍເວລາໃນການອອກຂໍ້ສອບຫຼາຍ.

ຕົວຢ່າງຂໍ້ສອບ:

1) ຂໍ້ສອບແບບຖືກ-ຜິດ: ແມ່ນແບບສອບຖາມທີ່ມີທັງຄໍາຖາມ ແລະ ຄໍາຕອບໄວ້ແລ້ວ ພຽງແຕ່ໃຫ້ນັກຮຽນບອກວ່າ ຂໍ້ໃດ “ຖືກ” ຫຼື ຂໍ້ໃດ “ຜິດ”

ຕົວຢ່າງ: - ນະຄອນຫຼວງຂອງປະເທດຟິລິບປິນແມ່ນຮ່າໂນ້ຍ.

ຕອບ: “ ຜິດ ”

- ພູເບ້ຍສູງ 2.820 ແມັດ ແລະ ຕັ້ງຢູ່ແຂວງຊຽງຂວາງ.

ຕອບ: “ ຖືກ ”

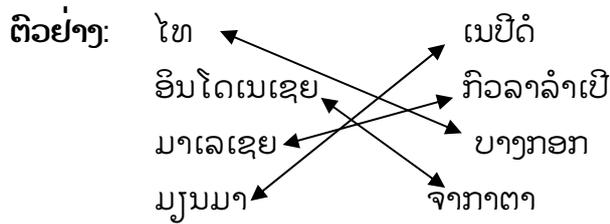
2) ຂໍ້ສອບແບບຕື່ມຄໍາ/ຈໍານວນ: ແບບທົດສອບນີ້ປະກອບດ້ວຍການຄົ້ນຄິດທີ່ຈະຕອບ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແຕ່ຄູ່ຈະເລືອກເອົາບາງຄໍາ ຫຼື ຈໍານວນ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຕື່ມເຂົ້າໃຫ້ສົມບູນ ແລະ ຖືກຕ້ອງ.

ຕົວຢ່າງ: ຈົ່ງເອົາຄໍາໃນວົງເລັບລຸ່ມນີ້ ຕື່ມໃສ່ບ່ອນຫວ່າງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

(ຈີນ, ໄທ, ກໍາປູເຈຍ, ມຽນມາ, ຫວຽດນາມ)

ສ.ປ.ປ ລາວມີຊາຍແດນຕິດກັບຫຼາຍປະເທດເຊັ່ນ: ຊາຍແດນທາງທິດເໜືອຕິດກັບ ປະເທດ....., ທິດໃຕ້ຕິດກັບປະເທດ.....,ທິດຕາເວັນຕົກສູງ ເໜືອຕິດກັບປະເທດ....., ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບປະເທດ.....ແລະ ທິດຕາເວັນ ຕົກຕິດກັບປະເທດ.....

3) ຂໍ້ສອບແບບຈັບຄູ່: ຄູ່ຕ້ອງຂຽນຂໍ້ຄວາມຢູ່ສອງເບື້ອງຄື: ຂວາ ແລະ ຊ້າຍ. ຂໍ້ຄວາມ ເບື້ອງຂວາ ແລະ ເບື້ອງຊ້າຍ ຕ້ອງມີຄວາມສໍາພັນກັນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ຈະເຮັດໃຫ້ ຜູ້ຕອບເກີດຄວາມສັບສົນ ແລະ ເດົາຕອບ.

4) **ຂໍ້ສອບແບບເລືອກຕອບ:** ເປັນແບບທົດສອບທີ່ມີຄຳຖາມ ແລະ ຄຳຕອບໃຫ້ເລືອກ 2 ຄຳຕອບຂຶ້ນໄປ ແຕ່ບໍ່ຄວນໃຫ້ຫຼາຍເກີນ 4 ຄຳຕອບໃຫ້ເລືອກ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນ ສັບສິນ. ຄຳຕອບທີ່ໃຫ້ເລືອກຕ້ອງມີຂໍ້ຖືກພຽງ 1 ຂໍ້ເທົ່ານັ້ນ. (ເຄື່ອງໝາຍຕອບອາດຈະ ໃຊ້ແບບວົງມົນ O ຫຼື ໝາຍຕົກ ✓ ໄວ້ຕໍ່ໜ້າຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ).

ຕົວຢ່າງ: 1. ກອງປະຊຸມສຸດຍອດຜູ້ນຳອາຊຽນຄັ້ງທີ 10 ຈັດຂຶ້ນຢູ່ປະເທດໃດ?

- ກ. ສິງກະໂປ
- ຂ. ມາເລເຊຍ
- ຄ. ໄທ

ງ. ລາວ

2. ການແກ້ໄຂການເສຍປຽບດຸນການຄ້າກັບຕ່າງປະເທດວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດແມ່ນ ຂໍ້ ໃດ?

- ກ. ຫ້າມນຳເຂົ້າສິນຄ້າຈາກຕ່າງປະເທດ
- ຂ. ຊີ້ສິນຄ້າຈາກຕ່າງປະເທດ
- ຄ. ໃຊ້ຂອງທີ່ຜະລິດໄດ້ໃນທົ່ວປະເທດ
- ✓ ງ. ເພີ່ມພາສີສິນຄ້າຂາເຂົ້າໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ

ໝາຍເຫດ: ການອອກຂໍ້ສອບທີ່ດີ ຄູ່ສອນຄວນໃຊ້ທັງສອງແບບປະສົມປະສານກັນ (ອັດຕະໂນ ແລະ ປາລະໂນ) ຈະຊ່ວຍທົດສອບຄວາມຮູ້ຂອງນັກຮຽນໄດ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ການອອກຂໍ້ສອບຂຶ້ນກັບການພິຈາລະນາຂອງຄູ່ສອນອອກຂໍ້ສອບວ່າ ຄວນເລືອກໃຊ້ແບບໃດຈຶ່ງຈະໄດ້ຜົນດີທີ່ສຸດ.

4. ແຜນການສອນ ແລະ ບົດສອນ

ການສ້າງແຜນການສອນຂອງຄູ່ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນທີ່ສຸດເພື່ອຈະດຳເນີນການໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມໄລຍະເວລາໃນແຕ່ລະສົກຮຽນ ທັງເປັນການກວດສອບເຖິງການຈັດຕັ້ງການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູ່ວ່າຈະມີຄຸນນະພາບຊໍາໃດ ຖືກຕ້ອງຕາມໂຄງການຫຼັກສູດທີ່ວາງໄວ້

ຫຼື ບໍ່ ແມ່ນຂຶ້ນກັບແຜນການສອນ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງແນະນຳການສ້າງແຜນການສອນປະຈຳປີສຳລັບ ວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ ປີທີ 7 ໄວ້ດັ່ງນີ້:

ພາກຮຽນ	ເດືອນ	ອາທິດ	ຊົ່ວໂມງ ຕໍ່ອາທິດ	ພາກ/ບົດ	ໝາຍ ເຫດ
I				ພາກທີ 1: ພູມສາດທຳມະຊາດ ສ. ປ. ປ. ລາວ	
	9	1	2	ບົດທີ 1: ທີ່ຕັ້ງ ຂອບເຂດ ຊາຍແດນ ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງ	
		2	2	ບົດທີ 2: ທໍລະນີສັນຖານຂອງປະເທດລາວ	
		3	2	ບົດທີ 2: ທໍລະນີສັນຖານຂອງປະເທດລາວ (ຕໍ່)	
		4	2	ບົດທີ 2: ທໍລະນີສັນຖານຂອງປະເທດລາວ (ຕໍ່)	
	10	5	2	ບົດທີ 3: ພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ	
		6	2	ບົດທີ 3: ພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ (ຕໍ່)	
		7	2	ບົດທີ 4: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງປະເທດລາວ	
		8	2	ບົດທີ 4: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງປະເທດລາວ (ຕໍ່)	
	11	9	2	ບົດທີ 4: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງປະເທດລາວ (ຕໍ່)	
				ພາກທີ 2: ພູມສາດສັງຄົມ ສ. ປ. ປ. ລາວ	
		10	2	ບົດທີ 5: ພູມສາດປະຊາກອນຂອງລາວ	
		11	2	ບົດທີ 5: ພູມສາດປະຊາກອນຂອງລາວ (ຕໍ່)	
	12	12	2	ບົດທີ 6: ພູມສາດການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງຂອງລາວ	
		13	2	ບົດທີ 6: ພູມສາດການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງຂອງລາວ (ຕໍ່)	
		14	2	ບົດທີ 7: ພູມສາດຊົນນະບົດຂອງລາວ	
		15	2	ບົດທີ 8: ພູມສາດຕົວເມືອງຂອງລາວ	
	1	16	2	ບົດທີ 9: ພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວຂອງລາວ	
		17	2	ບົດທີ 9: ພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວຂອງລາວ(ຕໍ່)	
		18	4	ສອບເສັງພາກຮຽນທີ 1	
				ພັກພາກຮຽນ	
II				ພາກທີ 3: ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ	
	2	19	2	ບົດທີ 10: ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງລາວ	

		20	2	ບົດທີ 11: ຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງລາວ (2000-2020)	
		21	2	ບົດທີ 12: ການກະສິກໍາ	
		22	2	ບົດທີ 13: ຂະແໜງອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ຫັດຖະກໍາ	
	3	23	2	ບົດທີ 14: ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ	
		24	2	ບົດທີ 14: ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ (ຕໍ່)	
		25	2	ບົດທີ 15: ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ	
		26	2	ບົດທີ 15: ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ (ຕໍ່)	
		ພາກທີ 4: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ			
	4	27	2	ບົດທີ 16: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ	
		28	2	ບົດທີ 16: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ (ຕໍ່)	
		ພາກທີ 5: ພູມສາດສິ່ງແວດລ້ອມ			
		29	2	ບົດທີ 17: ສິ່ງແວດລ້ອມທາງທໍາມະຊາດ	
	5	30	2	ບົດທີ 18: ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ	
		31	2	ບົດທີ 19: ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ	
		32	2	ບົດທີ 19: ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (ຕໍ່)	
		33	2	ທວນຄືນບົດຮຽນທັງໝົດ	
	6	34		ສອບເສັງຈົບຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາ	
ລວມ			68		
ໝາຍເຫດ: ຈໍານວນອາທິດ ແລະ ຈໍານວນຊົ່ວໂມງທັງໝົດບໍ່ໄດ້ນັບອາທິດແຮ, ທວນຄືນ ແລະ ສອບເສັງເຊິ່ງໄລ່ສະເພາະແຕ່ອາທິດທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທ້ອງຮຽນປົກກະຕິເທົ່ານັ້ນ.					

ບົດສອນແຕ່ລະບົດຕ້ອງປະກອບດ້ວຍຈຸດປະສົງ, ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ, ສື່ການສອນ, ກິດຈະກຳ
ການສອນ, ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ.

ການແຕ່ງບົດສອນແມ່ນວຽກງານສຳຄັນອັນດັບໜຶ່ງສຳລັບຄູສອນເພາະວ່າ ຖ້າຄູບໍ່ແຕ່ງ
ບົດສອນແລ້ວໄປຂຶ້ນຫ້ອງສອນກໍປຽບເໝືອນທະຫານເຂົ້າສະໜາມຮີບບໍ່ມີປືນ. ກ່ອນຈະລົງມື
ແຕ່ງບົດສອນ ຜູ້ສອນຄວນຮູ້ວິທີນຳໃຊ້ປຶ້ມແບບຮຽນໃຫ້ຖືກຕ້ອງເຊັ່ນ:

- ກ່ອນອື່ນໝົດຕ້ອງສຶກສາເນື້ອໃນຂອງຫຼັກສູດໃຫ້ຊັດເຈນ. ຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງວາງທັດສະນະ
ຂອງເຮົາໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບ-ຍຸດທະສາດການສຶກສາ ແລະ ແນວທາງນະໂຍບາຍການພັດທະ
ນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດຂອງພັກ-ລັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

- ສຶກສາເນື້ອໃນຂອງບົດທີ່ຈະສອນໃຫ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງຄື: ຈຸດປະສົງ, ເນື້ອໃນ, ສື່
ການສອນ ຄວາມໝາຍ, ຄຳຖາມ, ກິດຈະກຳ, ບົດເຝິກທັດ ແລະ ອື່ນໆ.

- ສຶກສາຄາດຄະເນລະດັບຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງນັກຮຽນໃນຫ້ອງທີ່ຈະສອນ ເພື່ອ
ຊອກຫາວິທີການສົ່ງຄວາມຮູ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງກັບຄວາມສາມາດຂອງນັກຮຽນ.

- ໃນແຕ່ລະບົດສອນຄູຄວນເນັ້ນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ການແຕ້ມແຜນ
ທີ່, ການແຕ້ມແຜນວາດ, ເສັ້ນສະແດງຕ່າງໆ ເພື່ອປະກອບເປັນສື່ການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູ.

- ບໍ່ຄວນຍຶດຕາຍຕົວກັບຂໍ້ມູນໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ກິດຈະກຳໃນປຶ້ມຄູ່ມືຄູຕະຫຼອດໄປ
ເພາະຂໍ້ມູນຕ່າງໆມີການປ່ຽນແປງ, ບາງເນື້ອໃນ, ຄຳສັບ, ກິດຈະກຳ... ອາດບໍ່ເໝາະສົມກັບ
ສະພາບຂອງແຕ່ລະຫ້ອງຖິ້ນ.

ຕົວຢ່າງບົດສອນແບບ UbD (Understanding by design)

ຂັ້ນຕອນທີ 1: ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ຕ້ອງການ	
<p>ເປົ້າໝາຍ: G (Goal)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນ, ເນື້ອທີ່, ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວ - ປຽບທຽບຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນາປະເທດທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວ ແລະ ປະເທດໃກ້ຄຽງ. - ໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. 	
<p>ຄວາມເຂົ້າໃຈ: U (Understand)</p> <p>ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ບອກໄດ້ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນ, ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວ - ອະທິບາຍຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນາປະເທດທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວ ແລະ ປະເທດໃກ້ຄຽງ. - ສາມາດແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. 	<p>ຄໍາຖາມ Q (Question)</p> <p>ນັກຮຽນສາມາດ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວມີທີ່ຕັ້ງ ແລະ ອານາເຂດຄືແນວໃດ? 2. ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວ ສະແດງອອກແນວໃດ? 3. ຈົ່ງອະທິບາຍຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງໃນການພົວພັນກັບຕ່າງປະເທດຄືແນວໃດ?
<p>ຄວາມຮູ້: K (Knowledge)</p> <p>ນັກຮຽນຈະມີຄວາມຮູ້:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນຂອງລາວ - ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວ - ຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນາປະເທດທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຊາຍແດນ 	<p>ທັກສະ: S (Skill)</p> <p>ນັກຮຽນສາມາດ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ອະທິບາຍທີ່ຕັ້ງຂອງປະເທດລາວໄດ້ຖືກຕ້ອງ. - ບອກບັນດາປະເທດທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດລາວ. - ສັງລວມໄດ້ຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກຂອງປະເທດລາວໄດ້. - ແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໄດ້

ຂັ້ນຕອນທີ 2: ຫຼັກຖານປະເມີນ	
ໜ້າວຽກ T (Task) - ຄູ່ບັນຍາຍເນື້ອໃນບົດຮຽນໃຫ້ນັກຮຽນຟັງ - ຈັດກຸ່ມສົນທະນາເປັນຄູ່ - ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ - ສົນທະນາເປັນກຸ່ມ - ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວ - ໃຫ້ວຽກບ້ານ	ຫຼັກຖານອື່ນໆ OE (Other Evidence) ສັງເກດຈາກ: - ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງນັກຮຽນຈາກການຕອບຄໍາຖາມ - ການຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ. - ການເຮັດວຽກບ້ານ
ຂັ້ນຕອນທີ 3: ການແຕ່ງບົດສອນ	
ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ 1. ກິດຈະກຳ ລະດົມສະໝອງ ຄໍາຖາມ: ປະເທດລາວຕັ້ງຢູ່ໃສ? - ນັກຮຽນຕອບປະມານ 5-6 ຄົນ. - ຄູສະຫຼຸບຄືນໂດຍໃຊ້ແຜນທີ່ຊ່ວຍ.	
2. ກິດຈະກຳ ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ ຄໍາຖາມ: 1. ຂອບເຂດແຕ່ລະທິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວມີຄືແນວໃດ? (ເສັ້ນຂະໜານ ແລະ ເສັ້ນແວງ). 2. ຈົ່ງຊີ້ບອກຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວແຕ່ລະທິດຕິດກັບປະເທດໃດແດ່? 3. ຊາຍແດນທີ່ຕິດກັບແຕ່ລະປະເທດມີຄວາມຍາວເທົ່າໃດ? 4. ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວສະແດງອອກແນວໃດ? - ຄູ່ຮ່ວມກັບນັກຮຽນສະຫຼຸບອີງຕາມເນື້ອໃນປຶ້ມແບບຮຽນ - ຄູນຳໃຊ້ແຜນທີ່ປະກອບການສະຫຼຸບ	

3. ກິດຈະກຳ ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຄູແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມຍ່ອຍ ຈາກນັ້ນ ຄູຢາຍຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ
  1. ຈຸດພິເສດດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງປະເທດລາວມີຫຍັງແດ່?
  2. ຈຶ່ງອະທິບາຍຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງໃນການພົວພັນກັບຕ່າງປະເທດ.
- ຄູໃຫ້ຕ່າງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ, ສ່ວນນັກຮຽນກຸ່ມອື່ນໆ ຊ່ວຍປະກອບຄຳຄິດເຫັນເພີ່ມ.
- ຄູສັງລວມຄືນທຸກຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນ.

4. ກິດຈະກຳ ເຝິກປະຕິບັດ

- ໃຫ້ນັກຮຽນປະມານ 2-3 ຄົນອອກມາແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວຕາມຈົນຕະນາການຂອງຕົນເອງຢູ່ເທິງກະດານ.
- ຄູສະຫຼຸບ: ຄູອາດແຕ້ມຮູບດາວທ້າແຈໂດຍບໍ່ຍິກມື ຈາກນັ້ນຈຶ່ງຂີດອ້ອມດາວທ້າແຈລົງມາໃຫ້ເປັນຮູບແຜນທີ່ຂອງລາວ.
- ຄູເອົາແຜນທີ່ຕົວຈິງໃຫ້ນັກຮຽນສັງເກດ.
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມມາດຖານ (ມາດຕາສ່ວນ, ເສັ້ນແວງ, ເສັ້ນຂະໜານ) ໂດຍໝາຍຂອບເຂດຊາຍແດນ ແລະ ປະເທດຕ່າງໆທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັນ.

5. ກິດຈະກຳ ວຽກບ້ານ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນຊອກຮູ້ທີ່ຕັ້ງຂອງບ້ານ/ເມືອງ/ແຂວງທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບໃສແດ່?
- ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານເພື່ອນຳສະເໜີໃນຊົ່ວໂມງໜ້າ.

II. ແນະນຳການສອນແຕ່ລະບົດ

ພາກທີ I. ພູມສາດທຳມະຊາດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

ບົດທີ 1

ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດ, ຊາຍແດນ, ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ຊີ້ບອກທີ່ຕັ້ງພູມສາດ, ຂອບເຂດຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວເທິງແຜນທີ່ ຫຼື ເທິງ ໜ່ວຍໂລກ.
2. ອະທິບາຍເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວໃນປັດຈຸບັນ.
3. ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ທີ່ຕັ້ງ ຂອບເຂດ ແລະ ຊາຍແດນ.
2. ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ປຶ້ມຄູ່ມືພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ໜ່ວຍໂລກຈຳລອງ
- ແຜນທີ່ທະວີບອາຊີ/ອາຊີອາຄະເນ
- ແຜນທີ່ປະເທດລາວ
- ຮ່າງແຜນທີ່ປະເທດລາວ ຫຼື ຮ່າງແຜນທີ່ທະວີບອາຊີອາຄະເນ.

ຮ່າງແຜນທີ່ ອາຊີ ອາຄະເນ

ຮ່າງແຜນທີ່ປະເທດລາວ

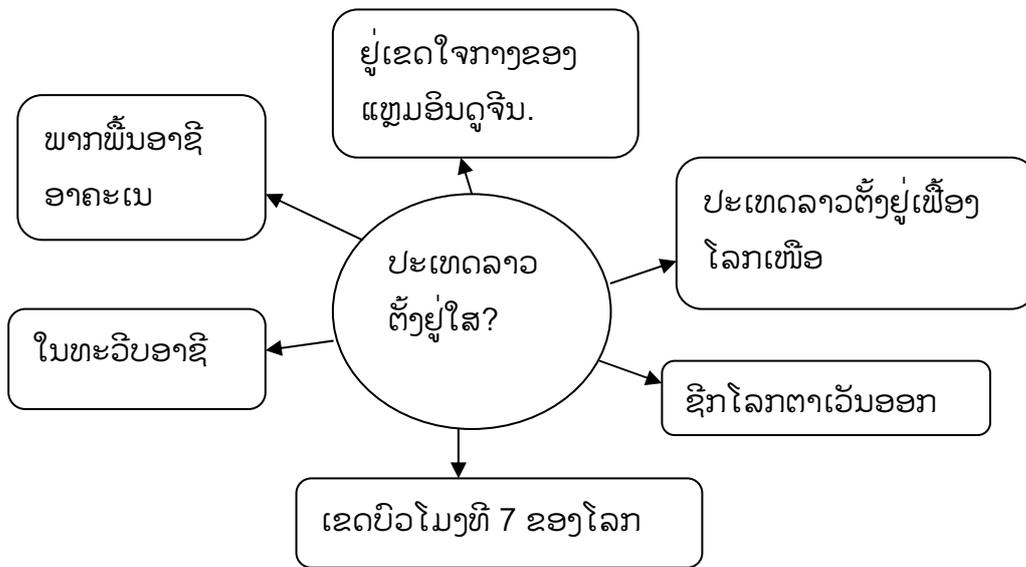
4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ: ປະເທດລາວຕັ້ງຢູ່ໃສ?

- ນັກຮຽນຕອບປະມານ 5-6 ຄົນ.
- ຄູສະຫຼຸບຄືນໂດຍໃຊ້ແຜນທີ່ຊ່ວຍ.

ຄຳຕອບ:

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

ຄຳຖາມ:

1. ຂອບເຂດແຕ່ລະທິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວມີຄືແນວໃດ? (ເສັ້ນຂະໜານ ແລະ ເສັ້ນແວງ).
2. ຈົ່ງຊີ້ບອກຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວແຕ່ລະທິດຕິດກັບປະເທດໃດແດ່?
3. ຊາຍແດນທີ່ຕິດກັບແຕ່ລະປະເທດມີຄວາມຍາວເທົ່າໃດ?
  - ຄູຮ່ວມກັບນັກຮຽນສະຫຼຸບອີງຕາມເນື້ອໃນປຶ້ມແບບຮຽນ
  - ຄູນຳໃຊ້ແຜນທີ່ປະກອບການສະຫຼຸບ

ກິດຈະກຳ 3: ສົນທະນາຄູ່

- ຄູແບ່ງກຸ່ມນັກຮຽນໃຫ້ເໝາະສົມເພື່ອຄົ້ນຄວ້າ

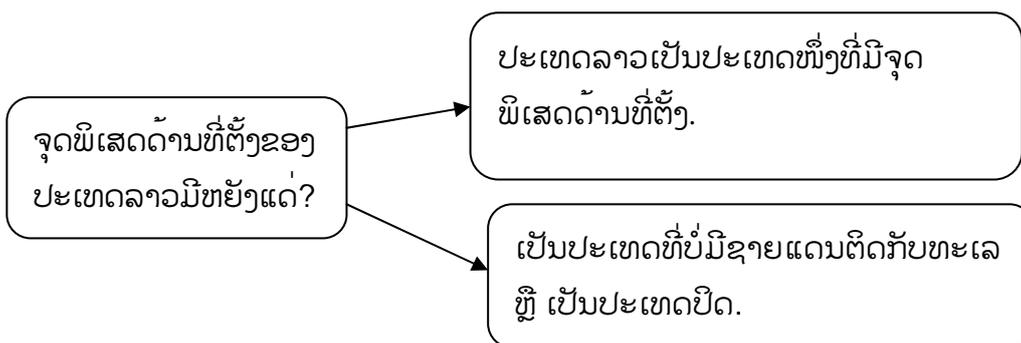
ຄຳຖາມ: ເນື້ອທີ່ ແລະ ຮູບຮ່າງຂອງປະເທດລາວສະແດງອອກແນວໃດ?

- ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
- ຄູ່ສັງລວມຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຊັດເຈນ

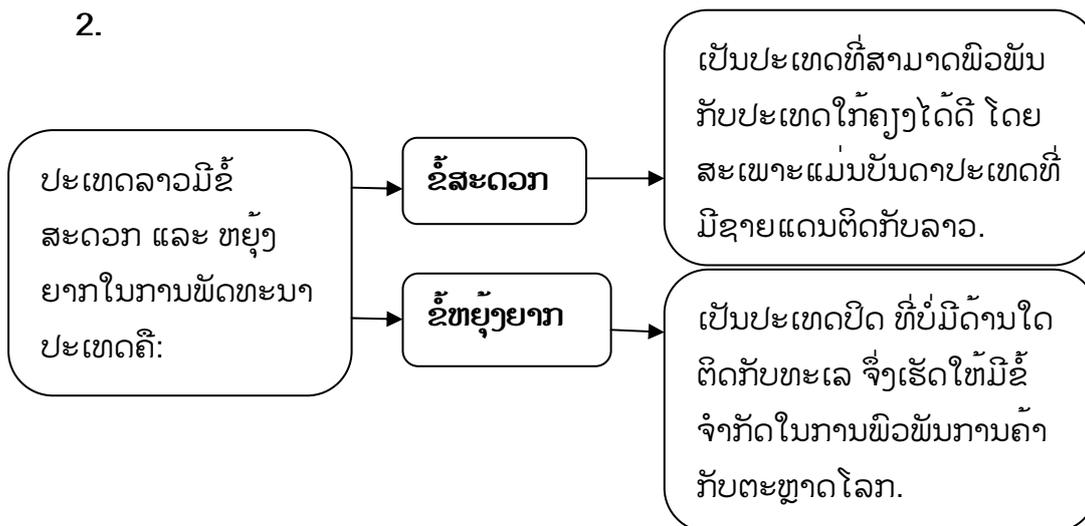
ກິດຈະກຳ 4: ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມຍ່ອຍ
  - ຄູ່ຢາຍຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ
1. ຈຸດພິເສດດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງປະເທດລາວມີຫຍັງແດ່?
  2. ຈົ່ງອະທິບາຍຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງໃນການພົວພັນກັບຕ່າງປະເທດ.
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ, ສ່ວນນັກຮຽນກຸ່ມອື່ນໆຊ່ວຍປະກອບຄຳຄິດເຫັນເພີ່ມ.
  - ຄູ່ສັງລວມຄືນທຸກຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ຊັດເຈນ.

ຄຳຕອບ 1:

2.

ກິດຈະກຳ 5: ເຝິກປະຕິບັດ

- ໃຫ້ນັກຮຽນປະມານ 2-3 ຄົນອອກມາແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວຕາມຈົນຕະນາການຂອງຕົນເອງຢູ່ເທິງກະດານ.
- ຄູສະຫຼຸບ: ຄູອາດແຕ້ມຮູບດາວທ້າແຈໂດຍບໍ່ຍິກມີ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງຂີດອ້ອມດາວທ້າແຈລົງມາໃຫ້ເປັນຮູບແຜນທີ່ຂອງລາວ.
- ຄູເອົາແຜນທີ່ຕົວຈິງໃຫ້ນັກຮຽນສັງເກດ.
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ປະເທດລາວໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມມາດຖານ (ມາດຕາສ່ວນ, ເສັ້ນແວງ, ເສັ້ນຂະໜານ) ໂດຍໝາຍຂອບເຂດຊາຍແດນ ແລະ ປະເທດຕ່າງໆທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັນ.

ກິດຈະກຳ 6: ວຽກບ້ານ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນຊອກຮູ້ທີ່ຕັ້ງຂອງບ້ານ/ເມືອງ/ແຂວງທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບໃສແດ່?
- ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານເພື່ອນຳສະເໜີໃນຊົ່ວໂມງໜ້າ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ຄວາມກ້າຫານໃນການຕອບຄຳຖາມ.
- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ.
- ການສະເໜີລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ສັງເກດຜົນງານຈາກການແຕ້ມແຜນທີ່.

ບົດທີ 2

ທໍລະນີສັນຖານຂອງປະເທດລາວ

ເວລາ 6 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບປະຫວັດການກຳເນີດທໍລະນີສັນຖານຢູ່ລາວ.
2. ສັງລວມລັກສະນະພູມສັນຖານຂອງແຕ່ລະເຂດ.
3. ປຽບທຽບພູມສັນຖານປະເພດຕ່າງໆ.
4. ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ພູມສັນຖານຂອງລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ປະຫວັດການກຳເນີດທໍລະນີສັນຖານຂອງລາວ.
2. ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມສັນຖານ.
3. ພູມສັນຖານປະເພດຕ່າງໆ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ແຜນທີ່ພູມສັນຖານຂອງລາວ.
- ຮ່າງແຜນທີ່ປະເທດລາວ.
- ຮູບພາບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
- ໃບງານ

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ສົນທະນາຄູ່

ໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມປະຫວັດການກຳເນີດທໍລະນີສັນຖານຢູ່ລາວແຕ່ລະສະໄໝ (ໄລຍະໃດ) ຕາມໃບງານ (Sheet) ລຸ່ມນີ້:

ຍຸກສະໄໝ	ປາກົດການ
ເກຣຕາເຊ (65 ລ້ານປີ)	- ເກີດກ່ອນໜ້ານີ້ປະມານ 65 ລ້ານປີ. - ເປັນຍຸກຂອງໄດໂນເສົາ.
ປາເລໂອແຊນ	
ມີໂອແຊນຕົ້ນ	
ມີໂອແຊນປາຍ	
ປະລິໂອແຊນຕົ້ນ	
ປະລິໂອແຊນປາຍ	
ປະເລອິດສະໂຕແຊນຕົ້ນ	
ປະເລອິດສະໂຕແຊນກາງ	

- ຄູ່ໃຫ້ຕ່າງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ, ສ່ວນນັກຮຽນຄູ່ອື່ນຕິດຕາມ ແລະ ມີຄຳເຫັນເພີ່ມເຕີມ.
- ຄູ່ສະຫຼຸບຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນຕາມເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມແບບຮຽນ.

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາກຸ່ມ

ຄຳຖາມ:

- 1) ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມສັນຖານລາວເປັນແນວໃດ?
- 2) ພູມສັນຖານຂອງລາວແບ່ງເປັນຈັກເຂດຄືເຂດໃດແດ່?
- 3) ພູມສັນຖານເຂດພູສູງພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກກວມເອົາແຂວງໃດແດ່?
- 4) ເຂດພູສູງພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອກວມເອົາແຂວງໃດແດ່?
- 5) ພູພຽງທີ່ມີຊື່ສຽງໃນສ.ປ.ປ ລາວມີພູພຽງໃດແດ່? ແລະ ມີຢູ່ແຂວງໃດ?

6) ທົ່ງພຽງໃຫຍ່ລ້ອງແມ່ນ້ຳຂອງໃນສ.ປ.ປ ລາວມີຢູ່ແຂວງໃດແດ່?

- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູ່ສະຫຼຸບຄືນໂດຍຫຍໍ້ແຕ່ລະຂໍ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.
- ນັກຮຽນບັນທຶກໃສ່ປື້ມຂອງຕົນເອງ.
- ຄູ່ເກັບບົດຂຽນຂອງນັກຮຽນເພື່ອຕີລາຄາ.

ກິດຈະກຳ 3: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູ່ນຳໃຊ້ແຜນທີ່ປະກອບການສົນທະນາ
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນອອກມາອະທິບາຍແຜນທີ່ພູມສັນຖານຂອງລາວເປັນຄືແນວໃດ? (ທົ່ງພຽງ, ພູພຽງ, ພູສູງ, ສາຍພູ).
- ຄູ່ສະຫຼຸບຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງໂດຍນຳໃຊ້ແຜນທີ່ພູມສັນຖານຂອງລາວຂະໜາດມາດສ່ວນ 1:500.000 ຂຶ້ນໄປ.

ກິດຈະກຳ 4: ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ: ໃນຂອບເຂດແຂວງທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່ມີພູ, ສາຍພູສຳຄັນໃດແດ່?

ຕົວຢ່າງ: ພູເຂົາຄວາຍຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ, ສາຍພູພະນັງຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ ແລະ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.

- ນັກຮຽນຕອບປະມານ 4-5 ຄົນ.
- ຄູ່ສະຫຼຸບຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ກິດຈະກຳ 5: ສັງເກດແຜນທີ່

- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນອອກມາອະທິບາຍແຜນທີ່ພູມສັນຖານຂອງລາວ

ຄຳຖາມ:

- 1) ຈົ່ງອະທິບາຍກ່ຽວກັບພູມສັນຖານປະເພດຕ່າງໆຂອງລາວ ໂດຍນຳໃຊ້ແຜນທີ່ຊ່ວຍໃນການອະທິບາຍ.
  - 2) ພູ ແລະ ສາຍພູຂອງປະເທດລາວສ່ວນຫຼາຍເຕົ້າໂຮມຢູ່ໃສ?
- ນັກຮຽນລາຍງານ.
  - ຄູ່ສະຫຼຸບສັງລວມຄືນຕາມແຜນທີ່ໃຫ້ຈະແຈ້ງ.

ກິດຈະກຳ 6: ສິນທະນາເປັນຄູ່

ຄຳຖາມ: ຈົ່ງອະທິບາຍລັກສະນະຂອງທົ່ງພຽງວຽງຈັນ, ທົ່ງພຽງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ທົ່ງພຽງຈຳປາສັກຄືກັນ ແລະ ຕ່າງກັນແນວໃດ?

- ນັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ເພີ່ມຂໍ້ມູນຕ່າງໆຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 7: ວຽກບ້ານ

ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນລາຍງານກ່ຽວກັບລັກສະນະພູມສັນຖານຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ຂອງນັກຮຽນອາໄສຢູ່ເຊັ່ນ: ພູ, ພູພຽງ, ທົ່ງພຽງ...

- ນັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ເກັບເອົາວຽກບ້ານເມື່ອກວດໃຫ້ຄະແນນ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕອບຄຳຖາມ
- ການລາຍງານ
- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ
- ການເຮັດວຽກບ້ານ
- ຕີລາຄາຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນທຸກຄົນ
- ການບັນທຶກເນື້ອໃນທີ່ສຳຄັນ

ອະທິບາຍສັບ:

ສະໄໝເກຣຕາເຊ (Cretace) ເປັນຍຸກໜຶ່ງທີ່ນັກທໍລະນີວິທະຍາຊາວແບນຊິກຊີ ຊັງໂດມາ ລີອຸດ ດາລອຍ) Jean d’Omalius d’Halloy (ໄດ້ກໍານົດ ແລະ ຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ ຄ.ສ 1822 ຈາກການຄົ້ນພົບເປືອກຂອງສັດບໍ່ມີກະດູກສັນຫຼັງເຊັ່ນ: ຫອຍກີ້ໃນອ່າງເມືອງປາຣີ (Paris) ແລະ ເກາະອັງກິດ. ຍຸກເກຣຕາເຊເປັນຍຸກທີ່ຢູ່ກ່ອນໜ້ານີ້ປະມານ 65 ລ້ານປີ ແລະ ເປັນ ຍຸກຂອງໄດໂນເສົາ.

ໄດໂນເສົາ

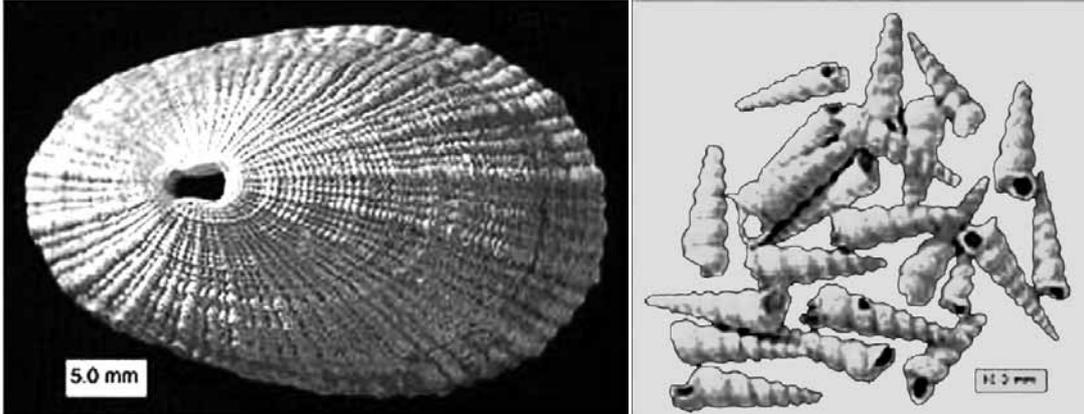
- ສະໄໝປາເລໂອແຊນ (Paleocene) ເປັນຍຸກທີ່ປ່ຽນແທນຍຸກເກຣຕາເຊຢູ່ລະຫວ່າງ 65-30 ລ້ານປີກ່ອນນີ້ ເປັນຍຸກທີ່ພວກໄດໂນເສົາຄ່ອຍໆສູນພັນໄປ ແລະ ຈໍາພວກສັດລ້ຽງລູກ ດ້ວຍນ້ຳນົມຄ່ອຍໆປາກົດຂຶ້ນ. ຄຳວ່າ ປາເລໂອໃນພາສາເກຣັກແປວ່າເກົ່າ. ຍຸກນີ້ເປັນຍຸກມືດ ຂອງເຫຼົ່າໄດໂນເສົາ.

- ສະໄໝມີໂອແຊນ (Miocene) ເປັນຍຸກທີ່ປ່ຽນແທນຍຸກປາເລໂອແຊນ ຢູ່ລະຫວ່າງ 20-12 ລ້ານປີກ່ອນໜ້ານີ້ ເປັນຍຸກທີ່ພືດ, ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ ແລະ ນົກປາກົດຂຶ້ນ ຄຳວ່າ ມີໂອ ໃນພາສາເກຣັກແປວ່ານ້ອຍກວ່າ. ທ່ານເຊີຊາກ ໄລແອນ (Sir Charles Lyell) ນັກທໍລະນີ ວິທະຍາຊາວອັງກິດໄດ້ຕັ້ງຂຶ້ນຂຶ້ນ. ເນື່ອງຈາກໃນຍຸກນີ້ສັດບໍ່ມີກະດູກສັນຫຼັງຫຼຸດລົງ ເຫຼືອ 18% ຖ້າທຽບໃສ່ຍຸກປີໂອແຊນ.

ສັດ

- ສະໄໝປະລີໂອແຊນ (Pliocene) ເປັນຍຸກທີ່ປ່ຽນແທນຍຸກມີໂອແຊນຢູ່ລະຫວ່າງ 12-5 ລ້ານປີ ກ່ອນນີ້ ເປັນຍຸກໃໝ່ກວ່າມີໂອແຊນ. ເປັນຍຸກທີ່ສາຍພູຫິມະໄລເລີ່ມສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ຄຳວ່າ ປຼີໂອ ໃນພາສາເກຣັກແປວ່າ ນ້ອຍກວ່າ. ທ່ານ ເຊີ ຊາກ ໄລແອນ (Sir Charles Lyell) ນັກທໍລະນີວິທະຍາຊາວອັງກິດໄດ້ຕັ້ງຊື່ນີ້ຂຶ້ນ.

ຊາກຫອຍ

- ສະໄໝປະເລອິດສະໂຕແຊນ (Pleistocene) ເປັນຍຸກປ່ຽນແທນ ຍຸກປະລິໂອແຊນຢູ່ລະຫວ່າງ 5-2 ລ້ານປີກ່ອນນີ້, ເປັນຍຸກສິ້ນສຸດຂອງການປົກຫຸ້ມຂອງນ້ຳແຂງ, ເປັນຍຸກຂອງມາມມຸດ (Mammoth), ເປັນຍຸກການເກີດຂຶ້ນຂອງດິນທັບຖືມ (Sedimentary deposit).

ບົດທີ 3

ພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ

ເວລາ 4 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມອາກາດຂອງປະເທດລາວ.
2. ສັງລວມກ່ຽວກັບລະດູການໃນປະເທດລາວ.
3. ປຽບທຽບພູມອາກາດແຕ່ລະພາກຂອງລາວ.
4. ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ພູມອາກາດ (ລົມ, ອຸນຫະພູມ, ປະລິມານນໍ້າຝົນ).

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມອາກາດ
2. ລະດູການໃນປະເທດລາວ
3. ເຂດພູມອາກາດຂອງລາວ

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ໃບງານ
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບພູມອາກາດ
- ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່/ເຈ້ຍ A4
- ເອກະສານ/ຂໍ້ມູນຕ່າງໆຈາກກົມອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດູສະໝອງ

ຄຳຖາມ: ພູມອາກາດໃນລາວມີລະດູການໃດແດ່?

- ນັກຮຽນຕອບປະມານ 4-5 ຄົນ
- ຄູສະຫຼຸບຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ

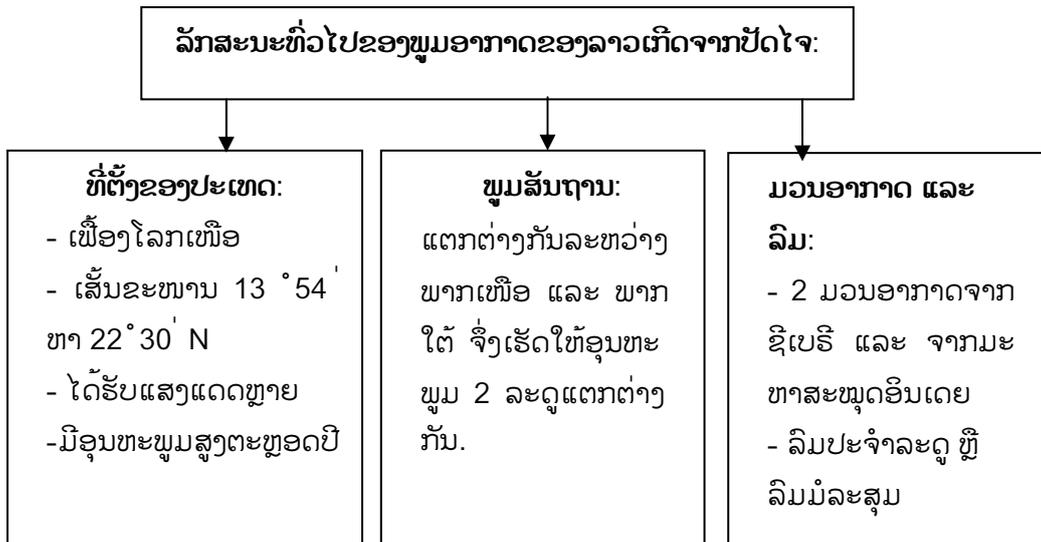
ກິດຈະກຳ 2: ສິນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູ່ນຳໃຊ້ແຜນທີ່ປະລິມານນໍ້າຝົນຂອງລາວ
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນອອກມາອະທິບາຍເທິງແຜນທີ່ກ່ຽວກັບປະລິມານນໍ້າຝົນຂອງລາວເປັນຄືແນວໃດ?
- ຄູ່ສະຫຼຸບສັງລວມໂດຍໃຊ້ແຜນທີ່ຊ່ວຍໃນການສະຫຼຸບ.

ກິດຈະກຳ 3: ສິນທະນາກຸ່ມ

ຄຳຖາມ:

1. ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງພູມອາກາດຂອງລາວເກີດຈາກປັດໄຈໃດແດ່?
  2. ມວນອາກາດ ແລະ ລົມຢູ່ລາວເປັນຄືແນວໃດ?
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູ່ສັງລວມເນື້ອໃນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມ ຫຼື ສັງລວມເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ຕົວຢ່າງ: ແຜນວາດຊ່ວຍຈື່

ກິດຈະກຳ 4: ສິນທະນາຄູ່

- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນສິນທະນາເປັນຄູ່

ຄຳຖາມ: ຈົ່ງປຽບທຽບມູນສ່ວນຂອງອາກາດແຕ່ລະລະດູການໃນປະເທດລາວເປັນຄືແນວໃດ?

- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.

ຕົວຢ່າງ:

ລະດູແລ້ງ			
ອຸນຫະພູມ	ນ້ຳຝົນ	ແສງແດດ	ຄວາມຊຸ່ມສຳພັດ

ລະດູຝົນ			
ອຸນຫະພູມ	ນ້ຳຝົນ	ແສງແດດ	ຄວາມຊຸ່ມສຳພັດ

ກິດຈະກຳ 5 : ສິນທະນາກຸ່ມ

ຄຳຖາມ: ຈົ່ງສັງລວມພູມອາກາດຂອງລາວແຕ່ລະເຂດເປັນຄືແນວໃດ?

ພາກເໜືອ	ພາກໃຕ້
-	-

ກິດຈະກຳ 6: ວຽກບ້ານ

- ຄູ່ມອບວຽກບ້ານໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ

- ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານກ່ຽວກັບພູມອາກາດຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ໂຮງຮຽນ) ເປັນຄືແນວໃດ?

- ໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ພູມອາກາດຂອງລາວ (ຄູອາດໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດເປັນກຸ່ມ ຫຼື ເປັນລາຍບຸກຄົນ).

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສິ່ງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕອບຄໍາຖາມ
- ການລາຍງານ
- ການສົນທະນາກຸ່ມ
- ການແຕ້ມແຜນທີ່
- ກວດວຽກບ້ານ
- ຕີລາຄາຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ

ອະທິບາຍສັບ:

ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ: ເປັນການສຶກສາທາງວິທະຍາສາດວ່າດ້ວຍບັນຍາກາດຂອງໂລກ ໂດຍເນັ້ນການພະຍາກອນອາກາດ. ປາກົດການທາງອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາເປັນເຫດການກ່ຽວກັບ ສະພາບອາກາດທີ່ສັງເກດໄດ້ເຊັ່ນ: ອຸນຫະພູມ, ຄວາມກົດດັນອາກາດ, ອາຍນໍ້າ...

ບົດທີ 4

ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງປະເທດລາວ

ເວລາ 7 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງດິນ.
2. ຈຳແນກລັກສະນະ ແລະ ປະເພດດິນຕົ້ນຕໍຢູ່ໃນລາວ.
3. ສັງລວມຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນ.
4. ສະເໜີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ.
5. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະຂອງປະເພດປ່າໄມ້ໃນລາວ.
6. ສະເໜີກ່ຽວກັບສັດປ່າ ແລະ ສັດນ້ຳຢູ່ໃນລາວໂດຍຫຍໍ້.
7. ຂຽນລາຍງານກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຊັບພະຍາກອນດິນ
2. ຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນ
3. ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ
4. ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້
5. ສັດປ່າ, ສັດນ້ຳໃນປະເທດລາວ

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ແຜນທີ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງລາວ
- ຮູບສັດປ່າໆຊະນິດ
- ໃບງານ

- ດິນປະເພດຕ່າງໆ (ດິນໜຽວ, ດິນດາກ, ດິນຊາຍ...)
- ແຮ່ທາດຕ່າງໆ (ຫີນກາວ, ຫີນປູນ, ຖ່ານຫີນ...)
- ໄມ້ຊະນິດຕ່າງໆ (ໄມ້ດູ່, ໄມ້ແຄນ, ໄມ້ສັກ, ໄມ້ປ່ອງ...)

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ: ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງນັກຮຽນມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຫຍັງແດ່?

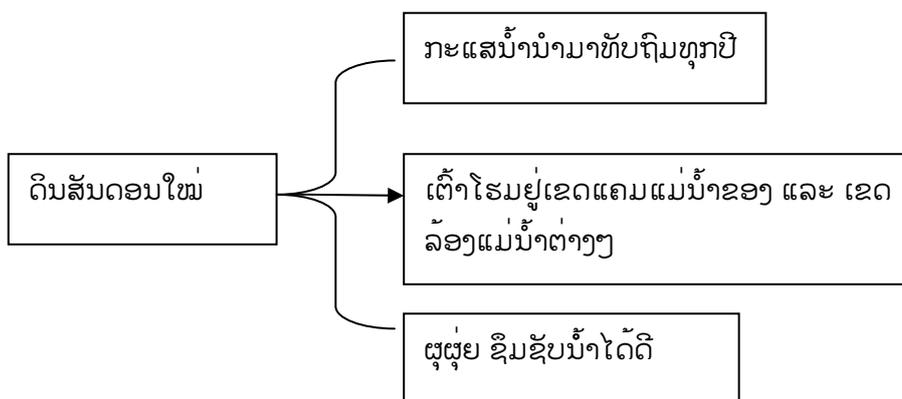
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຕອບປະມານ 4-5 ຄົນ.
- ຄູສະຫຼຸບ: ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດປະກອບມີດິນ, ນ້ຳ, ປ່າໄມ້, ແຮ່ທາດ ແລະ ອື່ນໆ.

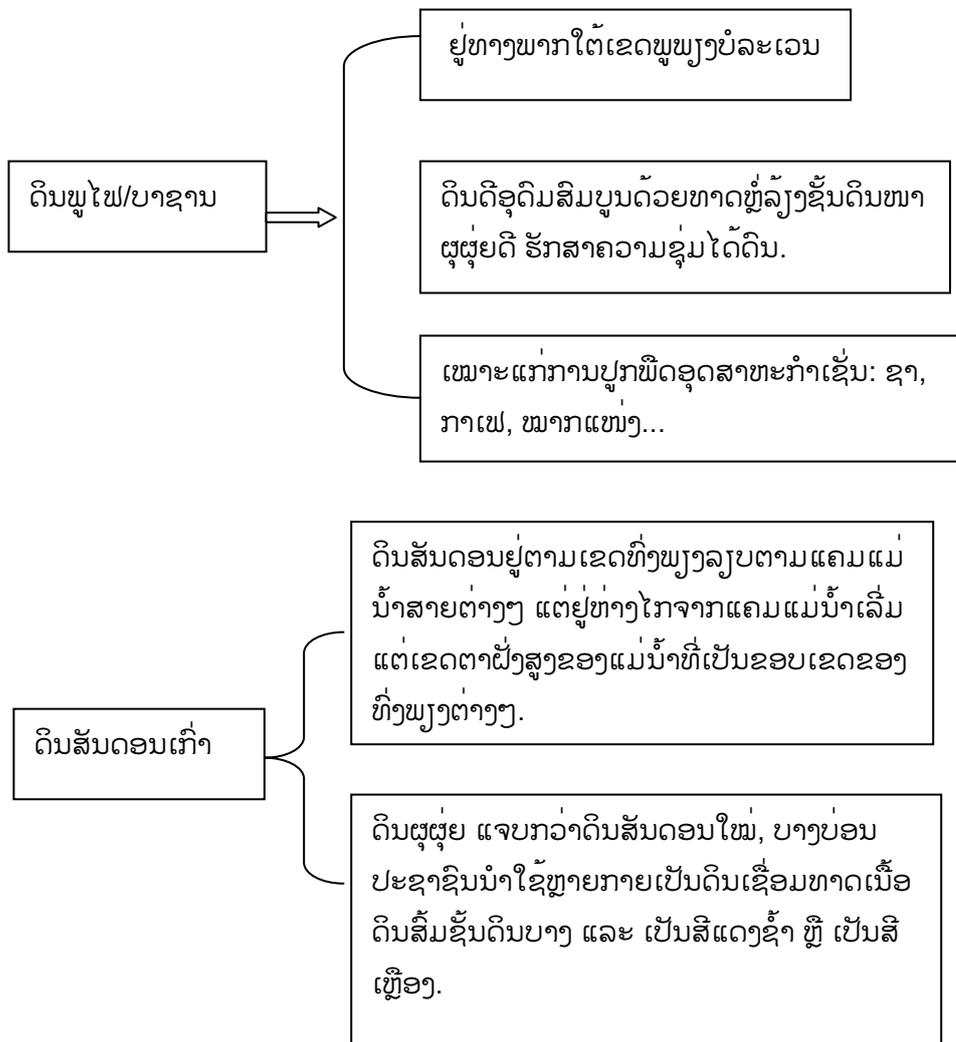
ກິດຈະກຳ 2: ສິນທະນາກຸ່ມ

ຄຳຖາມ:

1. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງດິນມີຄືແນວໃດ?
  2. ລັກສະນະດິນສັນດອນຢູ່ລາວເປັນຄືແນວໃດ?
  3. ລັກສະນະຂອງດິນພູ (ແຟລາລິດ) ເປັນຄືແນວໃດ?
  4. ລັກສະນະຂອງດິນພູໄຟ (ດິນບາຊານ) ເປັນຄືແນວໃດ?
- ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນລາຍງານ
  - ຄູສະຫຼຸບຄືນເນື້ອໃນຫຍໍ້
  - ນັກຮຽນບັນທຶກໃສ່ປື້ມຂຽນ
  - ຄູອາດໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ ແຕ່ລະຄຳຖາມ.

ຕົວຢ່າງ: ລັກສະນະຂອງດິນສັນດອນ

ກິດຈະກຳ 3: ສິນທະນາຄູ່

- ຄຳຖາມ:** ຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນຂອງລາວມີຈັກປະເພດ? ແຕ່ລະປະເພດມີຫຍັງແດ່?
- ຄູໃຫ້ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູສະຫຼຸບລວມໂດຍຫຍໍ້ເຊັ່ນ: ຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນ 2 ປະເພດຄື: ຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນໃຫ້ພະລັງງານ ແລະ ຊັບພະຍາກອນໃຕ້ດິນປະເພດໂລຫະ ແລະ ອະໂລຫະ.

ກິດຈະກຳ 4: ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ/ບຸກຄົນ

- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມຫຍໍ້ບັນດາຊັບພະຍາກອນປະເພດພະລັງງານ, ໂລຫະ ແລະ ອະໂລຫະມີຫຍັງແດ່? ມີຢູ່ໃສແດ່? ລົງໃສ່ໃບງານລຸ່ມນີ້:

ຕົວຢ່າງ: ຕາຕະລາງ 1.

ຊັບພະຍາກອນໃຫ້ພະລັງງານ	ເມືອງ/ແຂວງ
- ຖ່ານຫີນອັງຕຣາຊິດ	ເຂດລ້ອງນ້ຳລຶກ, ນ້ຳຊອງ, ເມືອງວັງວຽງ
- ຖ່ານຫີນລຶກໄນ	ແຂວງວຽງຈັນ
-	ເມືອງວຽງພູຄາ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ແຂວງວຽງຈັນ

ຕາຕະລາງ 2.

ຊັບພະຍາກອນປະເພດໂລຫະ	ເມືອງ/ແຂວງ
-	-

ຕາຕະລາງ 3.

ຊັບພະຍາກອນປະເພດອະໂລຫະ	ເມືອງ/ແຂວງ
-	-

- ໃຫ້ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນ ຫຼື ບຸກຄົນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູ່ສະຫຼຸບ ແລະ ເກັບໃບງານຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ແລະ ໃຫ້ຄະແນນ.

ກິດຈະກຳ 5: ເຝິກປະຕິບັດໃນຫ້ອງຮຽນ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ຊັບພະຍາກອນແຮ່ທາດຂອງລາວໂດຍຄູອາດໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດເປັນກຸ່ມ ຫຼື ເຮັດໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ເພື່ອຮັບໃຊ້ເປັນອຸປະກອນປະກອບການສອນ. ຖ້າບໍ່ແລ້ວໃນຊົ່ວໂມງຮຽນໃຫ້ຄູເອົາໃຫ້ເປັນວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນແລ້ວກວດໃຫ້ຄະແນນ.
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນນຳສະເໜີຜົນງານຈາກການແຕ້ມແຜນທີ່.

ກິດຈະກຳ 6: ສັງເກດແຜນທີ່

ຄຳຖາມ: ໃນປະເທດລາວມີແມ່ນ້ຳຫຍັງແດ່? ໃຫ້ສັງເກດເທິງແຜນທີ່.

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຂຶ້ນອະທິບາຍແຜນທີ່ແມ່ນ້ຳຂອງລາວ.

ກິດຈະກຳ 7: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

ຄຳຖາມ:

1. ນ້ຳມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນລາວແນວໃດ?
  2. ໜອງ ແລະ ບຶງໃຫຍ່ຢູ່ລາວມີຢູ່ໃສແດ່?
- ນັກຮຽນຕອບປະມານ 5-6 ຄົນ.
  - ຄູສະຫຼຸບຄືນ (ໜອງບຶງທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ).

ກິດຈະກຳ 8: ສົນທະນາຄູ່

- ນັກຮຽນສົນທະນາເປັນຄູ່.

ຄຳຖາມ: ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງປ່າໄມ້ມີຫຍັງແດ່?

- ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູສັງລວມຄືນໂດຍຫຍໍ້.
- ໃຫ້ນັກຮຽນບັນທຶກໃສ່ປື້ມຂຽນ.

ກິດຈະກຳ 9 : ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ນັກຮຽນສັງລວມຫຍໍ້ກ່ຽວກັບລັກສະນະ ແລະ ປະເພດຂອງປ່າໄມ້ໃນລາວ ໂດຍເຮັດເປັນຕາຕະລາງດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ປະເພດຂອງປ່າ	ລັກສະນະຂອງປ່າ	ມີຢູ່ໃສແດ່
1. ປ່າດົງດິບ	<ul style="list-style-type: none"> - ເປັນປ່າຕົບແບ່ງເປັນ 3 ຊັ້ນຄື: ຊັ້ນເທິງ, ຊັ້ນກາງ ແລະ ຊັ້ນພື້ນປ່າ - ຕົ້ນໄມ້ມີລຳຕົ້ນສູງ, ໃບໃຫຍ່ມີຕົ້ນໄມ້ຍາງ, ໄມ້ບາກ, ໄມ້ແຄນ, ໄມ້ຄະຍຸງ... 	<ul style="list-style-type: none"> - ໃນເຂດທີ່ງຽງ ແລະ ແຄມແມ່ນ້ຳ ແລະ ຕາມເຂດພູມສັນຖານສູງ - ມີຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ຄຳມ່ວນ, ສາລະວັນ, ເຊກອງ ແລະ ຈຳປາສັກ.
2. ປ່າສົງ		
3. ປ່າໂຄກ		
4. ປ່າໄມ້ໃບເຂັມ		
5. ຄັງ ແລະ ປ່າເລົ່າ		

- ຕາງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູ່ສັງລວມໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ເພີ່ມເຕີມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ຄູ່ເກັບບົດຂຽນຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ແລະ ກວດໃຫ້ຄະແນນ.

ກິດຈະກຳ 10: ສົນທະນາເປັນຄູ່

ຄຳຖາມ:

1. ການປ່ຽນແປງຂອງປ່າໄມ້ໃນລາວເປັນຄືແນວໃດ?
  2. ຈົ່ງອະທິບາຍກ່ຽວກັບການຟື້ນຟູ ແລະ ການອະນຸຮັກປ່າໄມ້ໃນລາວ.
- ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູ່ສັງລວມຄືນໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ເພີ່ມຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການແບ່ງດິນ, ແບ່ງປ່າໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 11: ບົດເຝິກຫັດ

- ຈົ່ງສັງລວມຈຳພວກສັດບົກ, ສັດນ້ຳຂອງລາວມີຫຍັງແດ່ລົງໃສ່ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ຊື່ສັດບົກ	ຊື່ສັດນ້ຳ
-	-

- ຄູເກັບເອົາບົດສັງລວມຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນແລ້ວກວດໃຫ້ຄະແນນ.

ກິດຈະກຳ 12: ວຽກບ້ານ

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນຊື່ສັດປ່າ ແລະ ສັດນ້ຳທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ.
2. ຈົ່ງບອກຊື່ສັດປ່າທີ່ຍັງມີຫຼາຍ, ມີໜ້ອຍ ແລະ ເກືອບສູນພັນທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ.
3. ເຝິກແຕ້ມແຜນທີ່ແມ່ນ້ຳລຳເຊຂອງລາວໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ຫຼື ເຈ້ຍ A4 ກໍໄດ້.
  - ຄູອາດແບ່ງຫົວຂໍ້ເປັນກຸ່ມຄົ້ນຄວ້າ.
  - ຄູເກັບເອົາວຽກບ້ານແລ້ວເລືອກເອົາໄວ້ເປັນສື່ປະກອບການສອນຕໍ່ໄປ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕອບຄຳຖາມ
- ການລາຍງານ
- ການເຮັດບົດເຝິກຫັດ
- ການແຕ້ມແຜນທີ່
- ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ
- ກວດຜົນງານຈາກການເຮັດວຽກບ້ານ
- ຕີລາຄາຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນ

ອະທິບາຍສັບ:

- ຊັບພະຍາກອນ :** ບໍ່ເກີດແຫຼ່ງຊັບສົມບັດທຸກຢ່າງຂອງຊາດ
- ຊັບພະຍາກອນທໍລະນີ:** ຊັບທີ່ຢູ່ແຜ່ນດິນເຊັ່ນ: ແຮ່ທາດ...ນໍ້າມັນ ,
- ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ :** ຊັບທີ່ເກີດຂຶ້ນເອງ ຫຼື ມີຢູ່ເອງຕາມທໍາມະຊາດ.
- ດິນສັນດອນ:** ແມ່ນດິນທີ່ຖືກກະແສນໍ້ານໍາມາທັບຖົມເປັນປະຈໍາສ່ວນ ຫຼາຍເຕົ້າໂຮມຢູ່ຕາມແຄມແມ່ນໍ້າໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ທົ່ງພຽງແຄມ ແມ່ນໍ້າຂອງ...
- ດິນພູໄຟ:** ແມ່ນດິນທີ່ອຸດົມສົມບູນດ້ວຍທາດຫຼໍ່ລ້ຽງ ຊັ້ນດິນໜາ ຜຸຜຸ່ຍ ດີ ແລະ ຮັກສາຄວາມຊຸ່ມດີ
- ຄັງ:** ທົ່ງຫຍ້າ ເດີນຫຍ້າບ່ອນທີ່ລ້ຽງສັດ.
- ປ່າໂຄກ:** ແມ່ນປ່າຫ່າງທີ່ຂະຫຍາຍຕົວດີໃນເຂດທີ່ເປັນດິນຫີນແຮ່ທີ່ ມີໂຄງສ້າງເປັນຫຼາຍຊັ້ນຄື: ພຸ່ມໄມ້ ແລະ ຫຍ້າຕົ້ນໃຫຍ່ສູງ, ຕົ້ນໄມ້ກະແຈກກະຈາຍ.
- ປ່າສົງ:** ປ່າຕົບປານກາງ ແລະ ມັກມີໄມ້ໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ໄມ້ແດງ ,ໄມ້ດູ່ , ໄມ້ເປືອຍ...
- ປ່າເລົ່າ:** ປ່າທີ່ຖືກໄຟລາມເຜົາຫຼາຍເທື່ອ ມີຫຍ້າແຝກ, ຫຍ້າຄາ...
- ຄັງ:** ແມງໄມ້ຊະນິດໜຶ່ງເຮັດຮັງຢູ່ຕາມງ່າໄມ້ທີ່ເປືອກມີລິດ ຫວານຈັບຢູ່ຕາມງ່າໄມ້ນ້ອຍຮັງແຂງ ແລະ ໜຽວ.
- ດິນປ່າ (ດິນພູດອຍ):** ເປັນປະເພດດິນທີ່ກວມເນື້ອທີ່ກວ້າງແຈກຢາຍເປັນ ບໍລິເວນກວ້າງຂວາງຕັ້ງແຕ່ເຂດພູມສັນຖານສູງ 500 ແມັດ ຂຶ້ນໄປ. ສ່ວນຫຼວງຫຼາຍເປັນປະເພດດິນທີ່ເສື່ອມທາດ, ດິນ ສົ້ມ, ຊັ້ນດິນແດງ ແລະ ຖືກສຽດເຊາະ.
- ຖ່ານຫີນອັງຕຣາຊິດ:** ຖ່ານຫີນມັນ ມີຢູ່ເຂດລ້ອງນໍ້າລຶກ, ນໍ້າຊອງ ແຂວງວຽງຈັນ
- ຖ່ານຫີນລີຢິດ/ລຶກໄນ:** ຖ່ານສີກະເບົາເປັນຫຼືບງສັບຊ້ອນໃນເຂດຫີນຊາ ແລະ ຫີນ ດິນໜຽວ
- ຖ່ານຫີນຕົມ:** ຖ່ານຫີນສີດໍາທີ່ເອົາມາໃຊ້ດັງໄຟ

ປ່າໄມ້ໃບເຂັມ: ປ່າທີ່ມີຕົ້ນແປກ ແລະ ຕົ້ນຮຶງຢູ່ນຳເໝາະສົມກັບອາກາດເຢັນ ແລະ ຄວາມແຫ້ງແລ້ງຂອງດິນ.

ສະໄໝນີໂອແຊນ (Neocene): ເປັນລະບົບການຈັດຍຸກຕ່າງໆທາງທໍລະນີ ເຊິ່ງເລີ່ມຕົ້ນ ມາແຕ່ 23 ລ້ານປີກ່ອນໜ້ານີ້. ການຈັດລະບົບຍຸກແມ່ນໄດ້ອີງໃສ່ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ ແລະ ນົກເປັນບ່ອນອີງ ເນື່ອງຈາກວ່າສິ່ງມີຊີວິດທັງສອງຢ່າງນີ້ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍ ດ້ານຮູບຮ່າງລັກສະນະ. ໃນຕອນທ້າຍຂອງຍຸກນີໂອແຊນ ໄດ້ມີປາກົດການຕ່າງໆເກີດ ຂຶ້ນເຊັ່ນ: ການເຊື່ອມຕໍ່ຂອງທະວີບອາເມຣິກາເໜືອ ແລະ ໃຕ້ເຊິ່ງໜ້າດິນຖືກປົກຄຸມ ດ້ວຍນໍ້າກ້ອນ ແລະ ການປາກົດຕົວຂອງມະນຸດ (Genus Homo).

ສະໄໝກາກໂບນີແຟ: ຄຳສັບ ກາກໂບ ແມ່ນຄຳສັບພາສາລາຕິນເຊິ່ງ ມີຄວາມໝາຍວ່າ ຖ່ານຫີນ. ການປະກອບສ້າງຂອງຖ່ານຫີນເລີ່ມມາແຕ່ປະມານ 359 ລ້ານປີກ່ອນໜ້ານີ້. ໜ້າດິນຖືກປົກຫຸ້ມດ້ວຍປ່າໄມ້ອັນກວ້າງໃຫຍ່ ແຕ່ຍ້ອນການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ, ທະເລ, ພູ, ນໍ້າກ້ອນ... ຕົ້ນໄມ້ທີ່ຕາຍ ແລະ ລົ້ມທັບຖືມັນຈຶ່ງກາຍມາເປັນຖ່ານຫີນເຊິ່ງ ປະກອບດ້ວຍກາກບອນ.

ສັດ ແລະ ພືດສະໄໝກາກໂບນີແຟ

ພາກທີ II ພູມສາດສັງຄົມຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

ບົດທີ 5

ພູມສາດປະຊາກອນ

ເວລາ 5 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍໄດ້ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ.
2. ຈຳແນກໄດ້ໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວ.
3. ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖືຂອງປະຊາກອນລາວ.
4. ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງລາວ.
5. ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບການປະກອບອາຊີບ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ
2. ໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວ
  - ໂຄງສ້າງດ້ານເພດ
  - ໂຄງສ້າງດ້ານອາຍຸ
  - ໂຄງສ້າງດ້ານອາຊີບ
  - ໂຄງສ້າງດ້ານຊົນເຜົ່າ
3. ພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖືຂອງປະຊາກອນລາວ
  - ພາສາ
  - ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື
4. ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງລາວ.
5. ການປະກອບອາຊີບ

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ວິຊາພູມິສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບການແຈກຢາຍປະຊາກອນລາວ, ຮູບພາບໂຄງສ້າງດ້ານອາຍຸ, ສາສະໜາ, ຄວາມເຊື່ອ, ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນລາວ.
- ເຄື່ອງ LCD ແລະ ວິດີໂອ ເລື່ອງປະຊາກອນລາວ ຫຼື ໂລກ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູນຳພາທວນຄົນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານ.
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາເລົ່າປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງບ້ານທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່ ໂດຍວາດພາບໃຫ້ເຫັນສະພາບການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນໃນບ້ານ.

ກິດຈະກຳ 2: ນຳສະເໜີບົດຮຽນໃໝ່

- ຄູບັນຍາຍ ສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ເຊິ່ງປະກອບມີ 3 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:
  1. ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ.
  2. ໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວ.
  3. ພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖືຂອງປະຊາກອນລາວ.

ກິດຈະກຳ 3: ສົນທະນາກຸ່ມ

- ຄູແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).
- ຄູຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມພ້ອມທັງແນະນຳໃຫ້ແຕ້ມແຜນວາດ ແລະ ຕາຕະລາງ ເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າໃນການອະທິບາຍ:
  1. ໃຫ້ນັກຮຽນອະທິບາຍປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວເປັນຄືແນວໃດ? (ໃຫ້ອີງໃສ່ແຜນພູມທີ 1 ແລະ ຕາຕະລາງ ທີ 1-2 ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການຄົ້ນຄວ້າ-ອະທິບາຍ).
  2. ໂຄງປະກອບສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວມີລັກສະນະແນວໃດ? (ໃຫ້ອີງໃສ່ຮູບທາດອາຍຸ ແລະ ຕາຕະລາງ 3 ໃນປຶ້ມແບບຮຽນເພື່ອອະທິບາຍ).

3. ພາສາທີ່ພວກເຮົາໃຊ້ຢູ່ທຸກວັນນີ້ແມ່ນພາສາຫຍັງ? ມີເຄົ້າກຳເນີດມາຈາກໃສ?
4. ສາສະໜາ ທີ່ພວກເຮົານັບຖືຢູ່ທຸກວັນນີ້ແມ່ນສາສະໜາໃດ? ມີຈັກນິກາຍ? ຄືນິກາຍໃດແດ່? ແລະ ມີຕົ້ນກຳເນີດມາແຕ່ໃສ?
5. ນອກຈາກສາສະໜາທີ່ພວກເຮົານັບຖືແລ້ວ, ພວກເຮົາຍັງມີຄວາມເຊື່ອຖືອັນໃດອີກແດ່? ຍ້ອນຫຍັງ?

ກິດຈະກຳ 4: ສະເໜີການລາຍງານຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄຳເຫັນຕື່ມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ໝົດ ຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນແຈ້ງ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມບັນຫາທີ່ສົງໄສບໍ່ຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູ່ຄຳຄຳໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
- ຄູ່ສັງລວມຕອບຄຳຖາມຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈຳໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງນຳໃຊ້ແຜນພູມ, ແຜນວາດ, ແຜນທີ່, ທາດອາຍຸ... ເຂົ້າໃນການອະທິບາຍສະຫຼຸບສັງລວມ ແລະ ຍັງຍືນຄວາມຖືກຕ້ອງແນ່ນອນຄືນອີກເທື່ອໃໝ່.

ກິດຈະກຳ 5: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ນຳພາທວນຄືນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານ.
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາເລົ່າສະພາບການຕັ້ງຖິ່ນຖານຂອງບ້ານ, ເມືອງ ແລະ ແຂວງ ແລະ ເວົ້າເຖິງວາດດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ນັກຮຽນໄດ້ດຳລົງຊີວິດໃນຕົວຈິງ.

ກິດຈະກຳ 6: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່ (ບົດທີ 5 ຕໍ່)

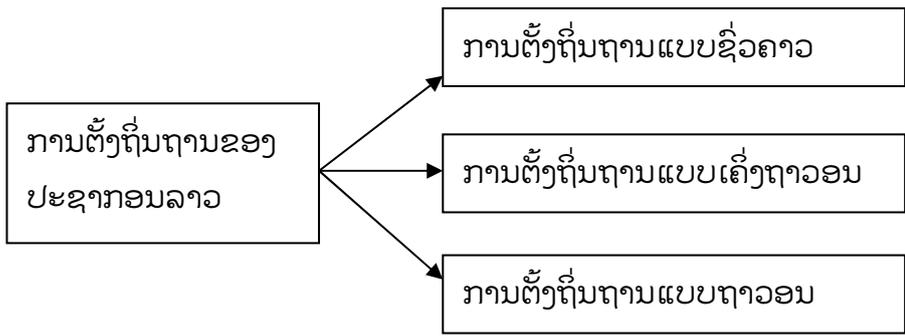
- ຄູ່ສືບຕໍ່ບັນຍາຍ ສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນ ຢູ່ໃນປື້ມແບບຮຽນເຊິ່ງປະກອບມີ 2 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:
  1. ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງພົນລະເມືອງລາວ.
  2. ການປະກອບອາຊີບ.

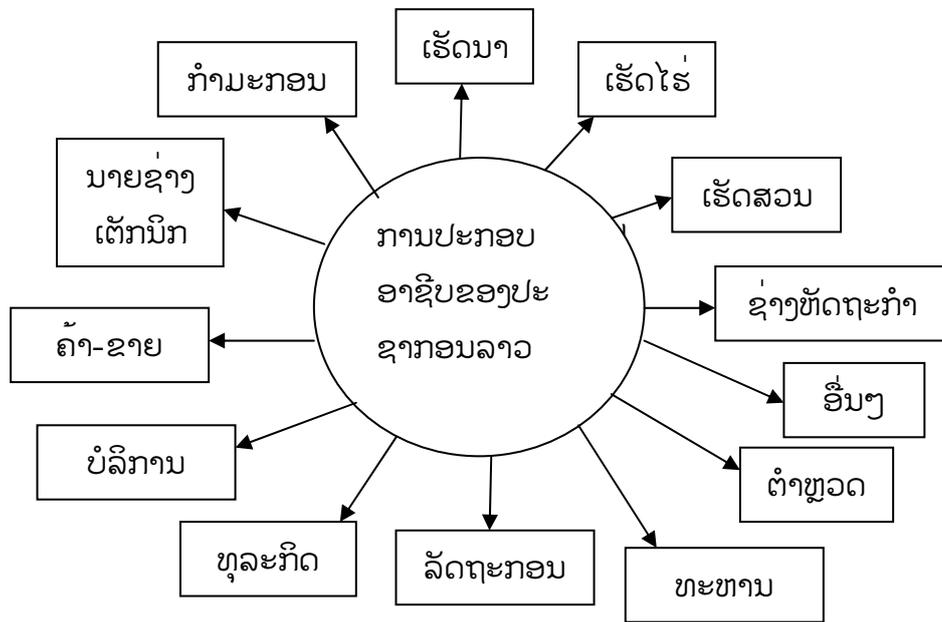
ກິດຈະກຳ 7: ສິນທະນາເປັນຄູ່

- ນັກຮຽນຈັດກຸ່ມສິນທະນາຕາມຄຳຖາມທີ່ຄູ່ຢາຍໃຫ້ ຫຼື ຂຽນໃສ່ກະດານ
- ຄູ່ຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສິນທະນາເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແນະນຳໃຫ້ແຕ້ມແຜນວາດ ແລະ ຕາຕະລາງ ເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າໃນການອະທິບາຍ:
  1. ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ວາດດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວລາວເປັນຄືແນວໃດ?
  2. ພວກນັ້ນມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ໃສ? ແລະ ມີວາດດຳລົງຊີວິດເປັນແນວໃດ?
  3. ການປະກອບອາຊີບຂອງປະຊາຊົນລາວມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?
  4. ໃນປັດຈຸບັນ, ພໍ່-ແມ່ຂອງພວກນັ້ນມີອາຊີບເຮັດຫຍັງ?

ກິດຈະກຳ 8: ການລາຍງານຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າເປັນຄູ່

- ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນຄູ່ອື່ນຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມ ບັນຫາທີ່ສົງໄສ ແລະ ບໍ່ຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູ່ຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະຄູ່ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
- ຄູ່ສັງລວມຕອບຄຳຖາມຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈຳໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງເຮັດຄຳຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 9: ວຽກບ້ານ

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານກ່ຽວກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຜົ່າຕ່າງໆໃນລາວປະມານ 2-3 ເຜົ່າວ່າມັນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ? (ຖ້າແມ່ນນັກຮຽນຊົນເຜົ່າຢູ່ໃນຫ້ອງນັ້ນ ຍິ່ງເປັນການດີ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ສົມທຽບກັບເຜົ່າອື່ນທີ່ນັກຮຽນໄດ້ເຫັນມາ) ໂດຍສະເພາະແມ່ນລັກສະນະຂອງການຕັ້ງບ້ານ, ເຮືອນຢູ່, ອາຊີບ, ການເຊື່ອຖື...
2. ໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຫາຮູບພາບຂອງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າໃນລາວໃຫ້ໄດ້ຜູ້ລະ 4-5 ຮູບພາບທີ່ຕ່າງກັນ.

5. ວິທີການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕັ້ງໃຈຟັງ (ຕິດຕາມ) ຄູສອນ
- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາຂອງຄູ-ນັກຮຽນ ແລະ ສົນທະນາໃນກຸ່ມ.
- ຄູຕັ້ງຄຳຖາມໃໝ່ ເພື່ອເຈາະຈີ້ວ່ານັກຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈ ແລະ ກຳເນີດໃນບົດຮຽນ ໄດ້ ຫ້ອຍ-ຫຼາຍຊໍ່າໃດ ໂດຍມີການສຸ່ມຕົວຢ່າງຈາກນັກຮຽນ 2-3 ຄົນ, ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.
- ກວດກາວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນ.

ແນວໃນການວັດ ເພື່ອໃຫ້ຄະແນນການລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ						
ດ້ານເນື້ອໃນ	ການກະກຽມ	ນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນຖືກຕ້ອງ	ທາງທິການອະທິບາຍ	ນໍາສຽງສໍານຽງຈະແຈ້ງ	ຄວາມສາມາດຄອງແຄ້ວ	ຄະແນນລວມ
40	10	10	10	15	15	100

ບົດອ່ານເພີ່ມ: ອັນໃດຄືການສຶກສາພູມສາດ

ສາຂາວິຊາພູມສາດເປັນວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ ແລະ ພື້ນທີ່ (science of place and space) ນັກພູມສາດຈະຖາມຄໍາຖາມກ່ຽວກັບທີ່ໃດທີ່ໜຶ່ງ ສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງທີ່ຕັ້ງຢູ່ເທິງພື້ນຜິວໂລກນີ້ ເພາະເຫດໃດສິ່ງຕ່າງໆຈຶ່ງຕັ້ງຢູ່ໃນບໍລິເວນນັ້ນໆ ເປັນຫຍັງສະຖານທີ່ໜຶ່ງຈຶ່ງມີຄວາມແຕກຕ່າງໄປຈາກສະຖານທີ່ອື່ນ ແລະ ຜູ້ຄົນມີປະຕິສໍາພັນກັບສະພາບແວດລ້ອມນັ້ນຢ່າງໃດ. ສາຂາວິຊາພູມສາດສາມາດແຍກຍ່ອຍອອກໄດ້ 2 ສາຂາຫຼັກກຽມຄື: ພູມສາດມະນຸດ ແລະ ພູມສາດກາຍະພາບ ໂດຍທີ່ພູມສາດມະນຸດເປັນເລື່ອງຂອງປະເດັນສາລະທາງພື້ນທີ່ຂອງປາກົດການຂອງມະນຸດ ທັງນີ້ຈະພິຈາລະນາເຖິງຂໍ້ຄໍາຖາມທີ່ສໍາຄັນວ່າ ເປັນຫຍັງຜູ້ຄົນ ແລະ ກິດຈະກຳຂອງມະນຸດຈຶ່ງກະຈາຍຕົວຢູ່ເທິງພື້ນທີ່ນັ້ນໆ, ຜູ້ຄົນໃຊ້ ແລະ ຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບພື້ນທີ່ນັ້ນແນວໃດ ແລະ ຜູ້ຄົນສ້າງ ແລະ ຄົງຄວາມເປັນຢູ່ ຢູ່ເທິງພື້ນຜິວໂລກໄດ້ແນວໃດ, ນັກພູມສາດມະນຸດຈະເຮັດວຽກງານໃນສ່ວນຂອງການວາງຜັງເມືອງ ແລະ ຜັງພາກ, ການຂົນສົ່ງ, ການຕະຫຼາດ, ອະສັງຫາລິມະຊັບ, ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ທຸລະກິດລະຫວ່າງຊາດ.

ນັກພູມສາດກາຍະພາບຈະເປັນຜູ້ເຮັດການສຶກສາຮູບແບບຂອງພູມິປະເທດ, ພູມອາກາດ, ພືດພັນ, ດິນ, ນໍ້າ... ນັກພູມສາດກາຍະພາບຈະເຮັດໜ້າທີ່ພະຍາກອນ ຫຼື ທໍານາຍອາກາດ, ຈັດການຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ນໍ້າ ນັບທັງວິເຄາະ ແລະ ວາງແຜນຈັດການປ່າໄມ້, ທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ ແລະ ພື້ນທີ່ຊຸມນໍ້າ (ດິນທາມ) ຖືໄດ້ວ່າ ນັກພູມສາດມະນຸດ ແລະ ນັກພູມສາດ ກາຍະພາບເປັນຜູ້ມີທັກສະ ແລະ ຄວາມຊໍານານໃນການອອກແບບເຮັດແຜນທີ່ລວມເຖິງລະບົບສາລະສົນເທດພູມສາດໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ນັກພູມສາດ ເປັນຜູ້ທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ສຶກສາຄວາມເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງກິດຈະກຳຂອງມະນຸດກັບລະບົບທໍາມະຊາດ ໂດຍຖືໄດ້ວ່າ ນັກພູມສາດເປັນນັກວິທະຍາສາດກຸ່ມທໍາອິດ ທີ່ເຮັດການສຶກສາຢ່າງໃກ້ຊິດເພື່ອໃຫ້ເຫັນເຖິງການເຂົ້າໄປມີບົດບາດໃນການປ່ຽນແປງສະພາບແວດລ້ອມຂອງມະນຸດທີ່ມີຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມທໍາມະຊາດດ້ວຍການລົບກວນຄວາມສົມດູນຂອງສິ່ງແວດ

ລ້ອມນັ້ນໆ ເຊິ່ງບໍ່ຊ້າບໍ່ນານຜົນກະທົບກໍຈະຍ້ອນກັບມາສູ່ຕົວຂອງມະນຸດເອງ. ດັ່ງນັ້ນ ນັກພູມສາດຈຶ່ງສຶກສາເຖິງພາວະໂລກຮ້ອນຂຶ້ນ (Global Warming) ການກາຍເປັນທະເລຊາຍ, ການທໍາລາຍປ່າໄມ້ (Deforestation), ການສູນເສຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະພາບ (Loss of biodiversity), ມົນລະພິດໃນນໍ້າໃຕ້ດິນ (groundwater pollution) ແລະ ພາວະນໍ້າຖ້ວມ (flooding).

ໃນຍຸກປັດຈຸບັນ ຖືໄດ້ວ່າມີຂະບວນການທີ່ຫຼາກຫຼາຍໃນການເພິ່ງພາກັນຂ້າມເຂດແດນຂອງລັດ ນັບທັງທາງເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທໍາ ແລະ ການເມືອງ. ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ວ່າມີການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງສັດສ່ວນກິດຈະກໍາທາງເສດຖະກິດຂອງໂລກ ທີ່ມີລັກສະນະເປັນການຂ້າມຊາດ (Transnational) ຫຼາຍຂຶ້ນ, ການປັບຂະບວນການໃນສ່ວນຂອງໂຄງສ້າງທາງເສດຖະກິດ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງແມ່ນສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທີ່ຕັ້ງຂອງການຜະລິດ ການຈັດການອົງປະກອບຂອງສາລະສິນເທດ ແລະ ອົງປະກອບຂອງການບໍລິການເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ເປັນປະເດັນສໍາຄັນຂອງສັງຄົມ. ໂລກາພິວັດຈຶ່ງຄວນມີສາລະຫຼັກຂອງພູມສາດຮ່ວມສະໄໝ ໂດຍສາຂາວິຊາພູມສາດຈະຕ້ອງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ກັບຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງການປັບໂຄງສ້າງ (restructuring) ທາງເສດຖະກິດ ແລະ ການເມືອງ, ການປັບແປງລະບົບສັງຄົມ, ວັດທະນະທໍາ ແລະ ການປັບແປງທາງປະຊາກອນ. ນອກຈາກນີ້, ພູມສາດຍັງຈະຕ້ອງໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການສຶກສາວິໄຈເຖິງຜົນກະທົບຂອງການປະຕິຮູບໄປສູ່ສະຖານະພາບອັນໃໝ່ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງການປັບຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຫຍຸ້ງຍາກດ້ານລະບຽບຫຼັກການຕ່າງໆທີ່ກົດຂວາງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງວິຊາພູມສາດລວມໄປເຖິງການປັບລະບົບໃຫ້ມີຮູບແບບການບໍລິຫານວຽກງານໂດຍເອກະຊົນ (privatization) ຫຼາຍກວ່າທີ່ຈະຢູ່ພາຍໃຕ້ການບໍລິຫານໂດຍພາກລັດ.

ຕໍ່ກັບຄໍາທີ່ວ່າ ພູມສາດສຶກສາອັນໃດນັ້ນ, ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າປາກົດການທາງກາຍະພາບ ແລະ ມະນຸດມີການແຈກຢາຍຢູ່ເທິງພື້ນທີ່ຕ່າງໆຂອງໂລກ ຈາກເອກະສານ (geography for Life) (1956) ຂອງສະມາຄົມນັກພູມສາດອາເມຣິກາໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ ນັກພູມສາດເປັນບຸກຄົນທີ່ມີການຈັດການຕົນເອງໃຫ້:

- ① ເປັນຜູ້ເຊິ່ງສາມາດສະແດງຄວາມໝາຍຂອງການຈັດວາງສິ່ງຕ່າງໆລົງເທິງພື້ນທີ່ໄດ້.
- ② ເປັນຜູ້ສາມາດສະແດງຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງມະນຸດກັບສະຖານທີ່ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໄດ້.
- ③ ເປັນຜູ້ສາມາດໃຊ້ຄວາມຊຽງຊານທາງພູມສາດໄດ້.

④ ເປັນຜູ້ທີ່ສາມາດປະຍຸກມິຕິດ້ານພື້ນທີ່ ແລະ ນິເວດວິທະຍາໃຫ້ເຂົ້າກັບສະຖານະການແຫ່ງຊີວິດໄດ້.

ນອກຈາກນີ້, ຄະນະກຳມະການສະເພາະກິດທາງພູມສາດຍັງໄດ້ພິຈາລະນາເຖິງການເສີມສ້າງແນວຄິດໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທາງພູມສາດທີ່ມີສັກກະຍະພາບຕໍ່ຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າທີ່ວ່າໄປຂອງວິທະຍາສາດພູມສາດໃນປີ 1963 ໂດຍໃນສ່ວນຂອງວິທະຍາສາດພູມສາດນີ້ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຄວາມສົນໃຈໃນ 5 ດ້ານເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ:

- ① ພູມສາດກາຍະພາບ.
- ② ພູມສາດມະນຸດ/ວັດທະນະທຳ.
- ③ ພູມສາດການເມືອງ.
- ④ ພູມສາດເສດຖະກິດ.
- ⑤ ພູມສາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທີ່ຕັ້ງພູມສາດຕ່າງໆ.

ເວົ້າລວມແລ້ວ, ພູມສາດເປັນເຄືອຍາດຂອງລະບົບສັງຄົມ ແລະ ເທັກໂນໂລຊີທີ່ປ່ຽນແປງໄປຕະຫຼອດເວລາ ເພື່ອການຢູ່ລອດ ແລະ ຢູ່ຢ່າງໝັ້ນຍືນ ຈຶ່ງຕ້ອງມີການປັບແນວຄວາມຄິດໂດຍການປັບປຸງລາຍເນື້ອໃນການສຶກສາວິຊາພູມສາດ ແລະ ວິທີການສຶກສາໃຫ້ທັນສະໄໝຈຶ່ງຈະເປັນຜົນໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງຂະໜາດໃຫຍ່ໃນການຮຽນ-ການສອນ, ການເຝິກຝົນອົບຮົມ ແລະ ການວິໄຈທາງພູມສາດໃນປັດຈຸບັນຢ່າງລະອຽດຮອບຄອບທີ່ບໍ່ເຄີຍເປັນມາກ່ອນໃນອະດີດ, ຈາກນັ້ນ ວິຊາພູມສາດຈຶ່ງຈະມີບົດບາດ ແລະ ພື້ນເດັ່ນຂຶ້ນໃນເວທີວິທະຍາສາດສາກົນຕໍ່ກັບການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ທາງພູມສາດເຂົ້າກັບເຕັກໂນໂລຊີໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນຂອງມວນມະນຸດໃຫ້ຈະເລີນກ້າວໜ້າຂຶ້ນໄປເລື້ອຍໆ.

ບົດທີ 6

ພູມສາດການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

- ອະທິບາຍໄດ້ ລະບົບການເມືອງລາວ.
- ສາມາດຈຳແນກໃຫ້ເຫັນໄດ້ ລະບົບການປົກຄອງຢູ່ລາວ.
- ເຝິກຝົນຫຼໍ່ຫຼອມແນວຄິດ ການເມືອງ ຄຸນສົມບັດ ສິນທຳປະຕິວັດ ແລະ ມີທັດສະນະທີ່ ຖືກຕ້ອງເຊື່ອໝັ້ນການນຳພາຂອງພັກ-ລັດຢ່າງແທ້ຈິງ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ລະບົບການເມືອງ

- ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ
- ອົງການນຳລັດ
- ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ແລະ ແນວໂຮມ (ແນວລາວສ້າງຊາດ)

2. ລະບົບການປົກຄອງ

- ອຳນາດນິຕິບັນຍັດ (ສະພາແຫ່ງຊາດ)
- ອຳນາດບໍລິຫານ (ລັດຖະບານ)
- ອຳນາດຕຸລາການ (ສານ)

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ທຸງຊາດ, ທຸງພັກ, ທຸງຊາວໜຸ່ມ, ກາກຳມະບານ, ກາແມ່ຍິງ
- ລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ນິຕິກຳຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
- ແຜນທີ່ການປົກຄອງ ແລະ ຮູບພາບຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
- ເຄື່ອງ LCD ແລະ ວີດີໂອ ເລື່ອງການສະເຫຼີມສະຫຼອງວັນສຳຄັນທາງປະຫວັດສາດ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ນຳພາທວນຄືນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານກ່ອນ.
- ສຳຫຼວດເບິ່ງນັກຮຽນພາຍໃນຫ້ອງວ່າ ມີໃຜແດ່ໄດ້ສັງກັດຢູ່ໃນອົງການຈັດຕັ້ງຊາວໜຸ່ມ ປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ, ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ ....

ກິດຈະກຳ 2: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່

- ຄູ່ບັນຍາຍ ສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນ ຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ເຊິ່ງປະກອບມີ 2 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:

1. ລະບົບການເມືອງ

- ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ
- ອົງການນຳລັດ
- ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ແລະ ແນວໂຮມ (ແນວລາວສ້າງຊາດ)

2. ລະບົບການປົກຄອງ

- ອຳນາດນິຕິບັນຍັດ (ສະພາແຫ່ງຊາດ)
- ອຳນາດບໍລິຫານ
- ອຳນາດຕຸລາການ (ສານ)

ກິດຈະກຳ 3: ການສົນທະນາກຸ່ມໃນຫ້ອງ

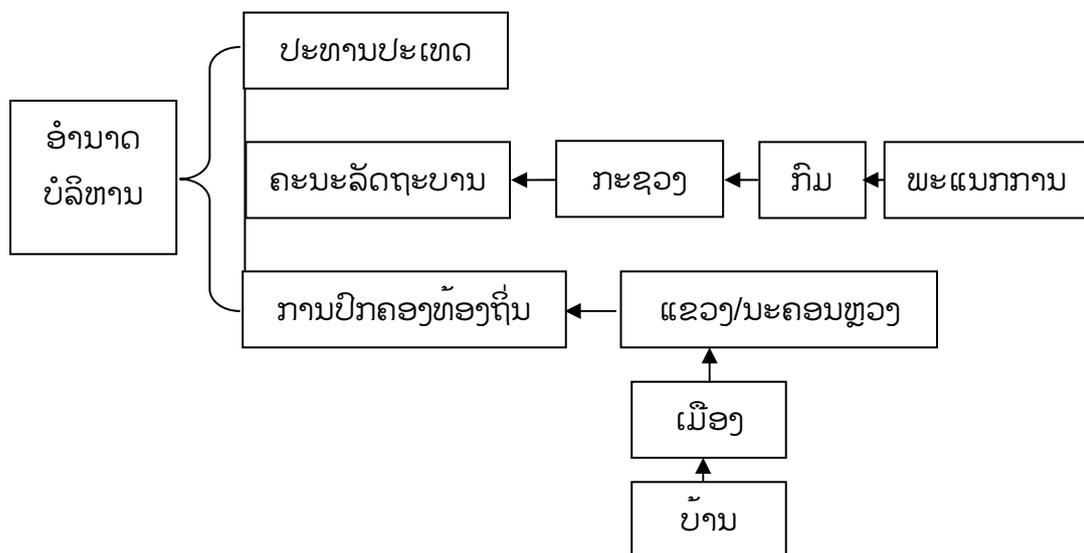
- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງ ຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).
- ຄູ່ຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມ:
  1. ລະບົບການເມືອງໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍຫຍັງແດ່?
  2. ພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວແມ່ນຫຍັງ?
  3. ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນແມ່ນຫຍັງ? ມີອົງການໃດແດ່? ແຕ່ລະອົງການໄດ້ຮັບການ ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນເວລາໃດ?
  4. ນັກຮຽນ ຈຶ່ງອະທິບາຍລະບົບການປົກຄອງຂອງລາວໃນປັດຈຸບັນເປັນຄືແນວໃດ ?
  5. ສະພາແຫ່ງຊາດແມ່ນຫຍັງ?
  6. ລັດຖະບານແມ່ນຫຍັງ?

7. ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນແມ່ນຫຍັງ? (ປັດຈຸບັນມີຈັກບ້ານ, ຈັກເມືອງ, ຈັກແຂວງ ?)

8. ສານປະຊາຊົນແມ່ນຫຍັງ ?

ກົດຈະກຳ 4: ການລາຍງານຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄໍາເຫັນຕື່ມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ໝົດ ຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນແຈ້ງແຈ້ງ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນສາມາດຕັ້ງຄໍາຖາມເຈາະຈີ້ມບັນຫາທີ່ສົງໄສ ຫຼື ບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູ່ຄຳຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
- ຄູ່ສັງລວມຄໍາຕອບຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດ ຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈໍາໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງເຮັດຄໍາຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງຕົວຢ່າງ ລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 5: ເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງ

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຫັດແຕ້ມແຜນທີ່ການປົກຄອງ ສ.ປ.ປ ລາວ (ອາດຈະເຮັດເປັນກຸ່ມແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນ 3 ຄົນ).
2. ຂຽນບົດລາຍງານພູມສາດທ້ອງຖິ່ນ, ໃຫ້ນັກຮຽນເກັບຂໍ້ມູນດ້ານການຈັດຕັ້ງການປົກຄອງຂອງບ້ານ ບ່ອນທີ່ນັກຮຽນດຳລົງຊີວິດວ່າມີຄືແນວໃດ? (ອາດຈະເຮັດເປັນກຸ່ມແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນ 3 ຄົນ).

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

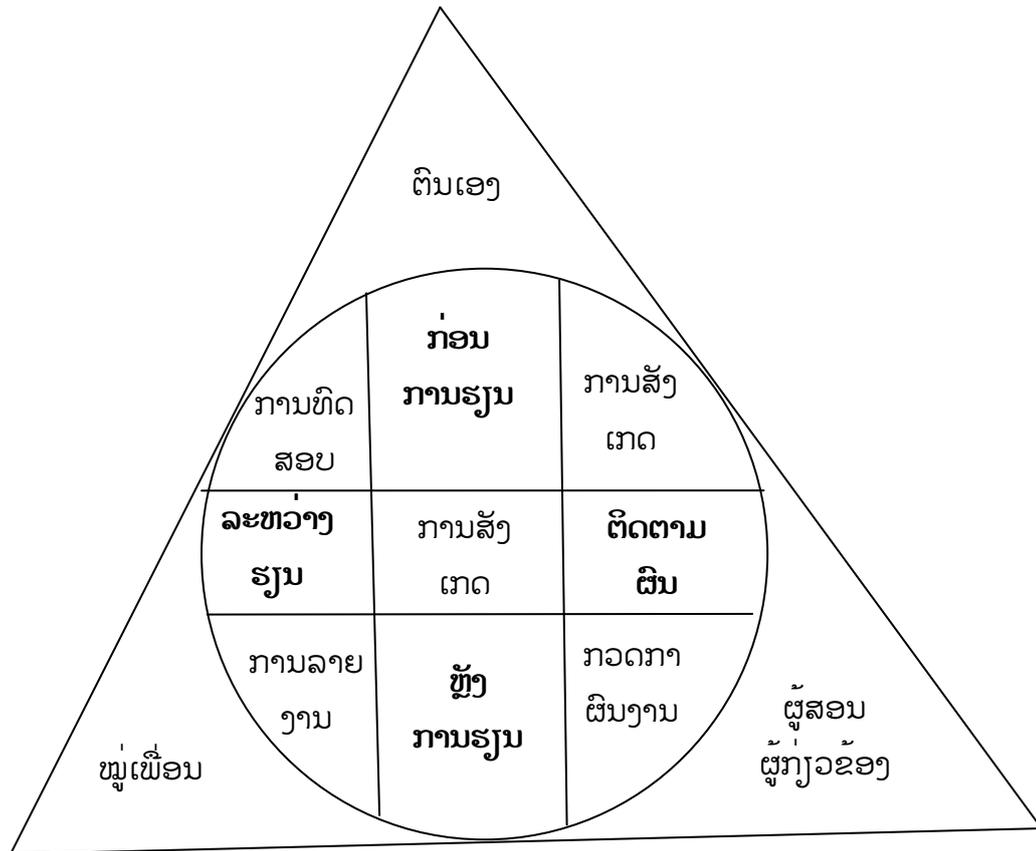
1. ການຕັ້ງໃຈຟັງ (ຕິດຕາມ) ຄູສອນ
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາຂອງຄູ-ນັກຮຽນ ແລະ ສົນທະນາໃນກຸ່ມ.
3. ຄູຕັ້ງຄຳຖາມໃໝ່ ເພື່ອເຈາະຈົ້ມວ່ານັກຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈ ແລະ ກຳເນີດໃນບົດຮຽນໄດ້ໜ້ອຍ-ຫຼາຍສ່ວນໃດ ໂດຍມີການສຸ່ມຕົວຢ່າງຈາກນັກຮຽນ 2-3 ຄົນ, ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.
4. ກວດກາວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນ.

ເກນໃນການວັດເພື່ອໃຫ້ຄະແນນການລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ						ຄະແນນ
ດ້ານເນື້ອໃນ	ການກະກຽມ	ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນຖືກຕ້ອງ	ທ່າທິການອະທິບາຍ	ນ້ຳສຽງສຳນຽງຈະແຈ້ງ	ຄວາມສາມາດຄ່ອງແຄ້ວ	ລວມ
40	10	10	10	15	15	100

ແນະນຳຮູບແບບການປະເມີນຜົນການຮຽນຮູ້ທີ່ຊ່ວຍເສີມຄວາມຮູ້ ແລະ ທັກສະຕາມສະພາບຕົວຈິງ

1. ການປະເມີນກ່ອນການຮຽນ
  - ເພື່ອກວດສອບວ່າ ຜູ້ມາຮຽນນັ້ນມີຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈພື້ນຖານກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຈະຮຽນຮູ້ໄດ້ແນວໃດ.
  - ເພື່ອກວດສອບວ່າ ຜູ້ມາຮຽນມີທັກສະພື້ນຖານທີ່ຈຳເປັນໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ການເຝິກປະຕິບັດແນວໃດ.

- ເພື່ອນຳຜົນການປະເມີນໄປໃຊ້ສຳລັບການວາງແຜນການຈັດກິດຈະກຳການຮຽນຮູ້ໃຫ້ເໝາະສົມ.
- ເພື່ອໃຊ້ເປັນຂໍ້ມູນສຳລັບປຽບທຽບກັບຜົນການປະເມີນຫຼັງການຮຽນແລ້ວ.

2. ການປະເມີນລະຫວ່າງຮຽນ

- ກວດສອບວ່າ ຜູ້ຮຽນໄດ້ບັນລຸຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຂອງການຮຽນຮູ້ຫຼືບໍ່.
- ກວດສອບທັກສະຂະບວນການເຜີຍກະຕິບັດຂອງຜູ້ຮຽນ.
- ນຳຜົນການປະເມີນມາພັດທະນາກິດຈະກຳການຮຽນຮູ້ ໂດຍປັບກິດຈະກຳໃຫ້ເໝາະສົມກັບຜູ້ຮຽນລາຍບຸກຄົນ ແລະ ບັນລຸຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍການຮຽນ.
- ໃຊ້ເປັນຂໍ້ມູນສຳລັບການປະເມີນໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

3. ການປະເມີນຫຼັງຮຽນ

- ກວດສອບວ່າຜູ້ຮຽນມີຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ຄວາມສາມາດ ແລະ ຄວາມຄິດກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຮຽນຕາມກຳນົດໄວ້ໃນຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍ ຫຼືບໍ່.
- ກວດສອບທັດສະນະຄະຕິ ຄວາມສົນໃຈ ຄວາມສຸກໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຄຸນລັກສະນະທີ່ເພິ່ງປະສົງຂອງຜູ້ຮຽນ.
- ນຳຜົນຂອງການປະເມີນໄປພັດທະນາຜູ້ຮຽນ ແລະ ບັບປຸງການຈັດການຮຽນ-ການສອນ.

4. ການປະເມີນຕິດຕາມຜົນ

- ກວດສອບວ່າ ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳຄວາມຮູ້ໄປເຊື່ອມໂຍງກັບສິ່ງທີ່ຮຽນຮູ້ມາແລ້ວ.
- ກວດສອບວ່າ ຜູ້ຮຽນສາມາດນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ ຄວາມຄິດແກ້ໄຂບັນຫາ.
- ນຳຜົນການປະເມີນໄປໃຊ້ໃນການພັດທະນາຜູ້ຮຽນບັບປຸງເນື້ອໃນ ແລະ ກິດຈະກຳການຮຽນຮູ້ໃນການຈັດການຮຽນ-ການສອນ.

ປະເທດລາວປະກອບດ້ວຍ 17 ແຂວງ, 1 ນະຄອນຫຼວງ ແລະ 148 ເມືອງ
ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1. ນະຄອນຫຼວງມີ 9 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ຈັນທະບູລີ
2. ເມືອງ ໄຊເສດຖາ
3. ເມືອງ ສີໂຄດຕະບອງ
4. ເມືອງ ສີສັດຕະນາກ
5. ເມືອງ ຫາດຊາຍຟອງ
6. ເມືອງ ນາຊາຍທອງ
7. ເມືອງ ໄຊທານີ
8. ເມືອງ ສັງທອງ
9. ເມືອງ ປາກງື່ມ

2. ແຂວງຜົ້ງສາລີ ມີ 7 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ບຸນໃຕ້
2. ເມືອງ ຂວາ
3. ເມືອງ ໃໝ່
4. ເມືອງ ຍອດອູ
5. ເມືອງ ຜົ້ງສາລີ
6. ເມືອງ ສຳພັນ
7. ເມືອງ ບຸນເໜືອ

3. ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ ມີ 5 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ນ້ຳທາ
2. ເມືອງ ສິງ
3. ເມືອງ ລອງ
4. ເມືອງ ວຽງພູຄາ
5. ເມືອງນາແລ

4. ແຂວງບໍ່ແກ້ວມີ 5 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ຫ້ວຍຊາຍ
2. ເມືອງ ຕົ້ນເຜີ້ງ
3. ເມືອງ ເມິງ
4. ເມືອງ ຜາອຸດົມ
5. ເມືອງ ປາກທາ

5. ແຂວງອຸດົມໄຊມີ 7 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ໄຊ
2. ເມືອງ ຫຼາ
3. ເມືອງ ນາໝໍ້
4. ເມືອງ ງາ
5. ເມືອງ ແບ່ງ
6. ເມືອງ ຮຸນ
7. ເມືອງ ປາກແບງ

6. ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີ 12 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ຫຼວງພະບາງ
2. ເມືອງ ຊຽງເງິນ
3. ເມືອງ ນານ
4. ເມືອງ ປາກອູ
5. ເມືອງ ນ້ຳບາກ
6. ເມືອງ ງອຍ
7. ເມືອງ ປາກແຊງ
8. ເມືອງ ໂພນໄຊ
9. ເມືອງ ຈອມເພັດ
10. ເມືອງ ວຽງຄຳ
11. ເມືອງ ພູຄູນ
12. ເມືອງ ໂພນທອງ

7. ແຂວງໄຊຍະບູລີມີ 11 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ບໍ່ແຕນ
2. ເມືອງ ຫົງສາ
3. ເມືອງ ແກ່ນທ້າວ
4. ເມືອງ ຄອບ
5. ເມືອງ ເງິນ
6. ເມືອງ ປາກລາຍ
7. ເມືອງ ພຽງ
8. ເມືອງ ທົ່ງມີໄຊ
9. ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ
10. ເມືອງ ຊຽງຮ່ອນ
11. ເມືອງ ໄຊຊະຖານ

8. ແຂວງຫົວພັນມີ 10 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ຊໍາເໜືອ
2. ເມືອງ ຊຽງຄໍ້
3. ເມືອງ ຮຽມ
4. ເມືອງ ວຽງໄຊ
5. ເມືອງ ຫົວເມືອງ
6. ເມືອງ ຊໍາໃຕ້
7. ເມືອງ ສິບເປົາ
8. ເມືອງ ແອດ
9. ເມືອງ ກວັນ
10. ເມືອງ ຊອນ

9. ແຂວງຊຽງຂວາງມີ 7 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ແປກ
2. ເມືອງ ຄໍາ
3. ເມືອງ ໜອງແຮດ

- 4. ເມືອງ ຄູນ
- 5. ເມືອງ ໝອກ
- 6. ເມືອງ ພູກູດ
- 7. ເມືອງ ຜາໄຊ

10. ແຂວງ ວຽງຈັນມີ 11 ເມືອງຄື:

- 1. ເມືອງ ເພືອງ
- 2. ເມືອງ ຫີນເທົບ
- 3. ເມືອງ ກາສີ
- 4. ເມືອງ ແກ້ວອຸດົມ
- 5. ເມືອງ ແມດ
- 6. ເມືອງ ໂພນໂຮງ
- 7. ເມືອງ ວັງວຽງ
- 8. ເມືອງ ທຸລະຄົມ
- 9. ເມືອງ ວຽງຄໍາ
- 10. ເມືອງ ຊະນະຄາມ
- 11. ເມືອງ ໝີ່ນ

11. ແຂວງໄຊສົມບູນມີ 5 ເມືອງຄື:

- 1. ເມືອງລ່ອງແຈ້ງ
- 2. ເມືອງ ທ່າໂທມ
- 3. ເມືອງ ອະນຸວົງ
- 4. ເມືອງ ລ່ອງຊານ
- 5. ເມືອງ ຮິ່ມ

12. ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊມີ 5 ເມືອງຄື:

- 1. ເມືອງ ປາກຊັນ
- 2. ເມືອງ ທ່າພະບາດ
- 3. ເມືອງ ປາກກະດິງ
- 4. ເມືອງ ຄໍາເກີດ

- 5. ເມືອງ ວຽງທອງ
- 6. ເມືອງ ບໍລິຄັນ
- 7. ເມືອງ ໄຊຈໍາພອນ

13. ແຂວງ ຄໍາມ່ວນມີ 10 ເມືອງຄື:

- 1. ເມືອງ ທ່າແຂກ
- 2. ເມືອງ ມະຫາໄຊ
- 3. ເມືອງ ໜອງບົກ
- 4. ເມືອງ ຫີນບູນ
- 5. ເມືອງ ຍົມມະລາດ
- 6. ເມືອງ ບົວລະພາ
- 7. ເມືອງ ນາກາຍ
- 8. ເມືອງ ເຊບັ້ງໄຟ
- 9. ເມືອງ ໄຊບົວທອງ
- 10. ເມືອງ ຄູນຄໍາ

14. ແຂວງ ສະຫວັນນະເຂດມີ 15 ເມືອງຄື:

- 1. ເມືອງ ໄກສອນ ພິມວິຫານ
- 2. ເມືອງ ອຸທຸມພອນ
- 3. ເມືອງ ອາດສະພັງທອງ
- 4. ເມືອງ ພິນ
- 5. ເມືອງ ເຊໂປນ
- 6. ເມືອງ ນອງ
- 7. ເມືອງ ທ່າປາງທອງ
- 8. ເມືອງ ຈໍາພອນ
- 9. ເມືອງ ສອງຄອນ
- 10. ເມືອງ ຊົນບູລີ
- 11. ເມືອງ ໄຊບູລີ
- 12. ເມືອງ ວິລະບູລີ

13. ເມືອງ ອາດສະພອນ

14. ເມືອງ ໄຊພູທອງ

15. ເມືອງ ພະລານໄຊ

15. ແຂວງສາລະວັນມີ 8 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ສາລະວັນ

2. ເມືອງ ລະຄອນເພັງ

3. ເມືອງ ວາປີ

4. ເມືອງ ເລີ່າງາມ

5. ເມືອງ ຕຸ້ມລານ

6. ເມືອງ ຕະໂອ້ຍ

7. ເມືອງ ຄົງເຊໂດນ

8. ເມືອງ ສະມ້ວຍ

16. ແຂວງຈຳປາສັກມີ 10 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ປາກເຊ

2. ເມືອງ ຊະນະສິມບູນ

3. ເມືອງ ບາຈຽງຈະເລີນສຸກ

4. ເມືອງ ປາກຊ່ອງ

5. ເມືອງ ປະທຸມພອນ

6. ເມືອງ ໂພນທອງ

7. ເມືອງ ຈຳປາສັກ

8. ເມືອງ ສຸຂຸມາ

9. ເມືອງ ມູນລະປະໂມກ

10. ເມືອງ ໂຂງ

17. ແຂວງ ເຊກອງມີ 4 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ທ່າແຕງ
2. ເມືອງ ລະມາມ
3. ເມືອງ ກະລຶມ
4. ເມືອງ ດັກຈິງ

18. ແຂວງອັດຕະປືມີ 5 ເມືອງຄື:

1. ເມືອງ ໄຊເສດຖາ
2. ເມືອງ ສາມັກຄີໄຊ
3. ເມືອງ ສະໜາມໄຊ
4. ເມືອງ ສານໄຊ
5. ເມືອງ ພູວົງ

ບົດທີ 7

ພູມສາດຊົນນະບົດຂອງລາວ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

- ອະທິບາຍໄດ້ຄວາມໝາຍ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຊົນນະບົດ.
- ສາມາດຈໍາແນກໃຫ້ເຫັນໄດ້ລັກສະນະລວມຂອງຊົນນະບົດລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຄວາມໝາຍ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຊົນນະບົດ
2. ລັກສະນະລວມຂອງຊົນນະບົດລາວ
  - ບ້ານນາ
  - ບ້ານທ່າ
  - ບ້ານໂຄກ

3. ສຶກສາ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ຮູບພາບກ່ຽວກັບຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງຂອງລາວ
- ເຄື່ອງ LCD ແລະ ວິດີໂອ ເລື່ອງການພັດທະນາຊົນນະບົດ .....

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ນຳພາທວນຄົນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານ.
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາເລົ່າສະພາບການດຳລົງຊີວິດຕົວຈິງຢູ່ບ້ານທີ່ເຂົາເຈົ້າອາໄສຢູ່ໃນປັດຈຸບັນ.

ກິດຈະກຳ 2: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່

- ຄູ່ບັນຍາຍສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ເຊິ່ງປະກອບມີ 2 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:
  1. ຄວາມໝາຍ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຊົນນະບົດ.

2. ລັກສະນະລວມຂອງຊົນນະບົດລາວ.

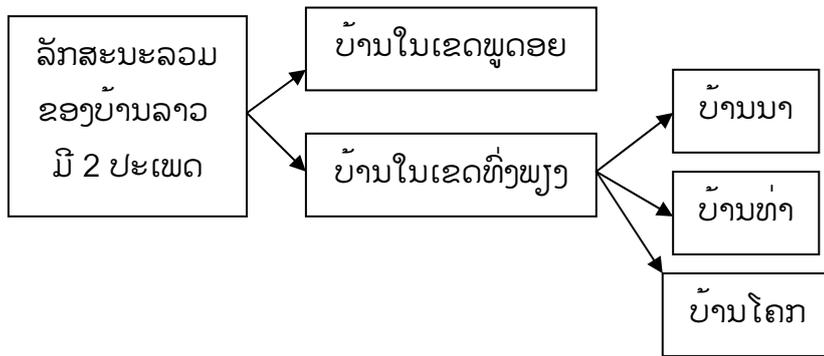
- ບ້ານນາ
- ບ້ານທ່າ
- ບ້ານໂຄກ

ກິດຈະກຳ 3: ການສົນທະນາກຸ່ມໃນຫ້ອງ

- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).
- ຄູ່ຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມ:
  1. ຊົນນະບົດມີຄວາມໝາຍວ່າແນວໃດ ?
  2. ລັກສະນະຂອງຊົນນະບົດລາວແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ ?
  3. ຕາມແນວຄວາມຄິດຂອງພວກນັ້ນແລ້ວ ເພື່ອຢາກເຮັດໃຫ້ຊົນນະບົດໄດ້ຮັບການພັດທະນາເທົ່າທຽມກັບຕົວເມືອງ ຈະມີວິທີການແນວໃດ ?

ກິດຈະກຳ 4: ການລາຍງານຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄໍາເຫັນຕື່ມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ໝົດຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນແຈ້ງ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນຕັ້ງຄໍາຖາມເຈາະຈີ້ມ ບັນຫາທີ່ສົງໄສບໍ່ຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູ່ຄຳຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
- ຄູ່ສັງລວມຄໍາຕອບຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈໍາໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງເຮັດຄໍາຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 5: ເຝິກປະຕິບັດນອກຫ້ອງ

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຫາຮູບພາບກ່ຽວກັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ ແລະ ໃນທ້ອງຖິ່ນອື່ນ ແລ້ວມາສົມທຽບໃສ່ກັນວ່າ ມັນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?
2. ຊຽນບົດລາຍງານ (ພູມສາດທ້ອງຖິ່ນ):
  - ໃຫ້ນັກຮຽນເກັບຂໍ້ມູນດ້ານທຳມະຊາດ ຕາມສະພາບຕົວຈິງຂອງບ້ານທີ່ຕົນອາໄສຢູ່ດັ່ງນີ້: ທີ່ຕັ້ງຂອງບ້ານ, ແຕ່ລະທິດຕິດກັບບ້ານໃດແດ່, ພູມສັນຖານເປັນແນວໃດ, ປ່າໄມ້ເປັນແນວໃດ, ສັດປ່າມີຫຍັງແດ່, ແມ່ນ້ຳ-ລຳເຊມີບໍ່, ອາກາດເປັນແນວໃດ...

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

1. ການຕັ້ງໃຈຟັງ (ຕິດຕາມ) ຄູສອນ
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາຂອງຄູ-ນັກຮຽນ ແລະ ສົນທະນາກຸ່ມ.
3. ຄູຕັ້ງຄຳຖາມໃໝ່ເພື່ອເຈາະຈົ້ມວ່ານັກຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈ ແລະ ກຳເນີດໃນບົດຮຽນໄດ້ໜ້ອຍ-ຫຼາຍສ່ວນໃດ ໂດຍມີການສຸ່ມຕົວຢ່າງຈາກນັກຮຽນ 2-3 ຄົນ, ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.
4. ກວດກາວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນ.
  - ຄູສາມາດປະເມີນການໃຫ້ຄະແນນຕາມຮູບແບບໃນບົດຮຽນທີ 6

ບົດອ່ານເພີ່ມ: ບັນຫາໃນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ

ໃນປັດຈຸບັນ, ບັນດາປະເທດຕ່າງໆໃນໂລກໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມສໍາຄັນໃນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນບັນດາປະເທດທີ່ພັດທະນາໜ້ອຍ ຍ້ອນວ່າປະຊາກອນສ່ວນໃຫຍ່ໃນປະເທດເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນອາໄສຢູ່ໃນຊຸມນະບົດ, ປະຊາກອນໃນຊຸມນະບົດພັດເປັນກໍາລັງສໍາຄັນໃນການຜະລິດດ້ານການກະສິກໍາທີ່ເປັນພື້ນຖານທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງແຕ່ລະປະເທດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຄວາມພະຍາຍາມໃນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ໄດ້ປະສົບກັບບັນຫາຫຼາຍປະການ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາອາດຈະບໍ່ບັນລຸຜົນສໍາເລັດຕາມຄວາມມຸ່ງໝາຍ, ບັນຫາທີ່ອາດຈະແຕກຕ່າງກັນໄປຈາກເຂດໜຶ່ງໄປອີກເຂດອື່ນໆ ແຕ່ແນວໃດກໍຕາມບັນຫາພື້ນຖານທີ່ພົບເຫັນທົ່ວໄປແມ່ນມີ 3 ປະການຫຼັກຄື:

1. ບັນຫາຄວາມຍາກຈົນ

ບັນຫານີ້ເກີດຂຶ້ນຍ້ອນຈໍານວນປະຊາກອນໃນຊຸມນະບົດເພີ່ມຂຶ້ນໄວໃນຂະນະທີ່ປະສິດທິພາບໃນການຜະລິດດ້ານການກະສິກໍາທີ່ເປັນອາຊີບຫຼັກຍັງຕໍ່າຫຼາຍ, ລາຍໄດ້ຂອງຊາວຊຸມນະບົດຕົກຕໍ່າບາງຄັ້ງຈົນບໍ່ສາມາດລ້ຽງກຸ້ມຕົນເອງໄດ້, ການຜະລິດອາຫານໃນຊຸມນະບົດບໍ່ພຽງພໍຂາດທັງປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ. ຊາວຊຸມນະບົດຈໍານວນຫຼາຍ ຈຶ່ງພະຍາຍາມອົບພະຍົບເຂົ້າມາຫາວຽກເຮັດງານທຳຢູ່ໃນຕົວເມືອງໃຫຍ່ຕ່າງໆ ແຕ່ປາກົດວ່າການພັດທະນາດ້ານອຸດສາຫະກໍາເພື່ອໃຫ້ທັນກັບຈໍານວນແຮງງານທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນບໍ່ດຸ່ນດ່ຽງກັນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາການຫວ່າງງານ ແລະ ຄວາມແອອັດໃນເມືອງໃຫຍ່ເພີ່ມຂຶ້ນໄປອີກ, ໃນດ້ານການຜະລິດທາງການກະສິກໍາຕົກຕໍ່າເປັນຜົນມາຈາກປັດໄຈຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ: ① ດິນທີ່ໃຊ້ໃນການປູກຝັງມີໜ້ອຍອັນເນື່ອງມາຈາກການໄດ້ຮັບມໍລະດົກຕົກທອດໃນລັກສະນະແບ່ງປັນຍ່ອຍຈາກທີ່ດິນຜົນໃຫຍ່ ຫຼື ຍັງບໍ່ທັນມີກໍາມະສິດຄອບຄອງທີ່ດິນໃດໆເລີຍ, ② ຂາດການຊົນລະປະທານທີ່ເໝາະສົມ ເພາະລະບົບຊົນລະປະທານເປັນສິ່ງສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ການຜະລິດທາງການກະສິກໍາ ແຕ່ປະລິມານນໍ້າທໍາມະຊາດມີບໍ່ພຽງພໍ ທັງມີບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ ຫຼື ບາງຄັ້ງກໍມີສັດຕູພືດມາລົບກວນ, ③ ຄວາມນິຍົມໃນການປູກພືດຊະນິດດຽວໃນເຂດດຽວກັນອັນເຮັດໃຫ້ລາຍໄດ້ຂອງຊາວກະສິກອນບໍ່ໝັ້ນຄົງມີການຜັນແປໄປຕາມຄວາມຕ້ອງການໃນທ້ອງຕະຫຼາດ, ④ ຂາດແຄນເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງເຖິງຈະມີກໍາບໍ່ສະດວກ ຫຼື ອາດຈະນໍາໃຊ້ໄດ້ແຕ່ລະດູດຽວ ຫຼື ອາດຈະແມ່ນຍ້ອນການຜະລິດໜ້ອຍບໍ່ເປັນສິນຄ້າອັນເຮັດໃຫ້ການບໍລິການດ້ານການຄ້າບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້, ⑤ ລະບົບທາງການກະສິກໍາ, ສັງຄົມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຂອງຄົນໃນທ້ອງຖິ່ນເຮັດໃຫ້ການປ່ຽນແປງເປັນໄປຢ່າງຊັກຊ້າ ແລະ ໃນບາງຄັ້ງກໍເປັນ

ການຍາກໃນການຊັກຈູງໃຫ້ຊາວຊົນນະບົດຍອມຮັບແນວຄິດ ແລະ ຄວາມຮູ້ອັນໃໝ່ໆ ເຊິ່ງເປັນ ອຸປະສັກຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ການພັດທະນາການຜະລິດ.

ອຸປະສັກຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ມີຜົນເຮັດໃຫ້ການກະສິກຳບໍ່ພຽງພໍຕໍ່ການຍັງຊີບ ແຕ່ຍັງຜະລິດບໍ່ພຽງ ພໍຕໍ່ການບໍລິໂພກ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມອົດຢາກ ຍາກຈົນຢ່າງຮຸນແຮງໃນຊົນນະບົດ.

2. ບັນຫາເລື່ອງການສຶກສາ

ລະດັບການສຶກສາຂອງຊາວຊົນນະບົດໂດຍທົ່ວໄປຍັງຕໍ່າກວ່າຊາວເມືອງ, ໃນບາງ ປະເທດການສຶກສາຍັງບໍ່ກະຈາຍເທົ່າທຽມກັນໃນທົ່ວປະເທດ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະພົບຢູ່ໃນເມືອງ. ຖານ ການສຶກສານັບລະດັບພື້ນຖານ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຕົ້າໂຮມຢູ່ໃນຕົວເມືອງ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຊາວຊົນນະບົດເປັນຈຳນວນຫຼາຍຢູ່ຫ່າງໄກຈາກສະຖານທີ່ສຶກສາ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຄົນທີ່ຢູ່ ຫ່າງໄກຂາດໂອກາດ ແລະ ກ້າວໄປເຖິງການມີລະດັບການສຶກສາຕໍ່າ ເຊິ່ງອາດຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ ທັດສະນະຄະຕິຄ່ານິຍົມຕະຫຼອດເຖິງແນວຄວາມຄິດລິເລີ່ມເປັນໄປໃນທາງລົບໄດ້. ຊາວຊົນນະ ບົດອາດຈະຍືດຢູ່ກັບຄ່ານິຍົມເກົ່າໆ ເຊິ່ງບໍ່ເໝາະກັບຄວາມເປັນຢູ່ໃນສະໄໝໃໝ່ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມ ກະຕືລືລົ້ນທີ່ຈະປ່ຽນແປງສິ່ງໃດໆ ຈຶ່ງເປັນການຍາກທີ່ຊາວຊົນນະບົດຈະຫາທາງແກ້ໄຂບັນຫາ ທາງສັງຄົມອື່ນໆທີ່ພົບເຫັນຢູ່ທົ່ວໄປໃນເຂດຊົນນະບົດ.

3. ບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບອະນາໄມ

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານການແພດໃນປັດຈຸບັນຈະກ້າວໜ້າກວ່າໃນສະໄໝ ກ່ອນແຕ່ໃນຊົນນະບົດການບໍລິການທາງດ້ານການແພດຍັງບໍ່ພຽງພໍ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນຊົນ ນະບົດບາງສ່ວນຕ້ອງສູນເສຍຊີວິດໄປກ່ອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບການຮັກສາ, ໃນບາງເຂດເຊັ່ນ: ໃນເຂດ ຮ້ອນຍັງມີພະຍາດຕິດແປດ ແລະ ແມງໄມ້ບາງຊະນິດ ທີ່ເປັນອຸປະສັກສໍາຄັນໃນການພັດທະນາ ຊົນນະບົດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໄຂ້ມາເລເລຍເຊິ່ງມີຜົນເຮັດໃຫ້ຜູ້ຄົນເກີດຄວາມອົດເໝືອຍ, ມີສຸ ຂະພາບບໍ່ສົມບູນ. ນອກຈາກນັ້ນ ຄວາມນິຍົມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອໃນການບໍລິໂພກສະເພາະຜັກ ແລະ ທັນຍາພືດໃນຊົນນະບົດເຊັ່ນ: ເຂົ້າເປັນທັນຍາພືດທີ່ປະຊາກອນໃນຊົນນະບົດທົ່ວໂລກ ເປັນຈຳນວນຫຼາຍໃຊ້ບໍລິໂພກ ແຕ່ມີຄຸນຄ່າທາງອາຫານຕໍ່າ. ດັ່ງນັ້ນ ປະຊາກອນໃນເຂດນີ້ສ່ວນ ໃຫຍ່ກໍຈະຂາດແຄນໂປຣຕິນປະເພດເນື້ອສັດໄຂມັນແຄນຊຽມ ແລະ ວິຕະມິນຕ່າງໆ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ສຸຂະພາບອະນາໄມໂດຍທົ່ວໄປບໍ່ແຂງແຮງ.

ບົດທີ 8

ພູມສາດຕົວເມືອງຂອງລາວ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

- ອະທິບາຍໄດ້ຄວາມໝາຍ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຕົວເມືອງ.
- ອະທິບາຍໄດ້ບົດບາດຂອງຕົວເມືອງ.
- ຊີ້ໃຫ້ເຫັນສະພາບລວມຂອງຕົວເມືອງໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ.
- ຍົກໃຫ້ເຫັນ ແລະ ອະທິບາຍໄດ້ບາງຕົວເມືອງທີ່ສໍາຄັນໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຄວາມໝາຍຄວາມສໍາຄັນຂອງຕົວເມືອງ
2. ບົດບາດຂອງຕົວເມືອງ
  - ບົດບາດດ້ານການຄ້າ
  - ບົດບາດດ້ານອຸດສາຫະກຳ
  - ບົດບາດດ້ານການທະຫານ
  - ບົດບາດດ້ານການເມືອງ
  - ບົດບາດດ້ານການປົກຄອງ
3. ສະພາບຂອງຕົວເມືອງໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ
4. ບາງຕົວເມືອງທີ່ສໍາຄັນ ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ
  - ຕົວເມືອງວຽງຈັນ
  - ຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງ
  - ຕົວເມືອງຄັນທະບູລີ
  - ຕົວເມືອງປາກເຊ
  - ຕົວເມືອງທ່າແຂກ
  - ຕົວເມືອງນ້ອຍຕ່າງໆ

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ວິຊາພູມິສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບທຳມະຊາດ, ການເມືອງ-ການປົກຄອງລາວ.
- ຮູບພາບກ່ຽວກັບຕົວເມືອງຕ່າງໆ ຂອງບາງເມືອງໃນໂລກ ແລະ ເມືອງໃນລາວ.
- ເຄື່ອງ LCD ແລະ ວິດີໂອ ເລື່ອງການກາຍເປັນຕົວເມືອງບາງຕົວເມືອງທີ່ສຳຄັນ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ນຳພາທວນຄົນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານ
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາເລົ່າ ການດຳລົງຊີວິດໃນຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?

ກິດຈະກຳ 2: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່

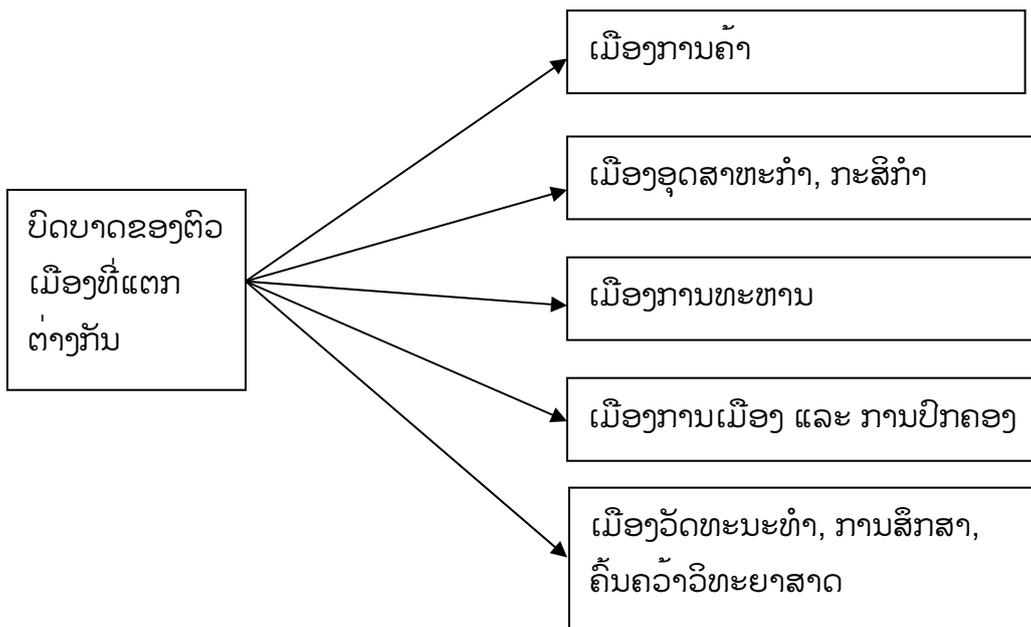
- ຄູ່ບັນຍາຍ ສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນ ຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ ເຊິ່ງປະກອບມີ 4 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:
  1. ຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນຂອງຕົວເມືອງ
  2. ບົດບາດຂອງຕົວເມືອງ
  3. ສະພາບຂອງຕົວເມືອງໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ
  4. ບາງຕົວເມືອງທີ່ສຳຄັນ ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ

ກິດຈະກຳ 3: ການສົນທະນາກຸ່ມໃນຫ້ອງ

- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).
- ຄູ່ຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມ, ຄູ່ແນະນຳແຕ້ມແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ຂອງເນື້ອໃນບົດຮຽນ:
  1. ຕົວເມືອງມີຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນແນວໃດ ?
  2. ຕົວເມືອງມີບົດບາດແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ? ຍົກຕົວຢ່າງປະມານ 4 ຕົວເມືອງ.
  3. ເປັນຫຍັງເມືອງຫຼວງພະບາງຈື່ໄດ້ຮັບສາຍານາມວ່າເປັນເມືອງມໍລະດົກໂລກ?
  4. ໃຫ້ນັກຮຽນຍົກຕົວຢ່າງສະພາບຂອງຕົວເມືອງໃນລາວເປັນຄືແນວໃດ?

5. ປຽບທຽບຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດຂອງລາວເປັນຄືແນວໃດ?

- ຄູໃຫ້ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄໍາເຫັນຕື່ມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ໝົດ ຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນຕັ້ງຄໍາຖາມເຈາະຈົ້ມ ບັນຫາທີ່ສົງໄສບໍ່ຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງໃນເບື້ອງຕົ້ນ.
- ຄູສັງລວມຄໍາຕອບຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດ ຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈໍາໄດ້ງ່າຍ, ຄູຕ້ອງເຮັດຄໍາຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 4: ກິດຈະກຳອກຫ້ອງ (ວຽກບ້ານ/ເຝິກປະຕິບັດ)

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຫາຮູບພາບກ່ຽວກັບຕົວເມືອງໃນເມືອງຂອງຕົນເອງ ແລະ ເມືອງອື່ນໆ ແລ້ວມາສົມທຽບໃສ່ກັນວ່າມັນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?
2. ຂຽນບົດລາຍງານ (ພູມສາດທ້ອງຖິ່ນ):
  - ໃຫ້ນັກຮຽນເກັບຂໍ້ມູນດ້ານເສດຖະກິດຕາມສະພາບຕົວຈິງຂອງເມືອງທີ່ຕົນອາໄສຢູ່ດັ່ງນີ້: ທີ່ຕັ້ງຂອງເມືອງ, ແຕ່ລະທິດຕິດກັບເມືອງໃດແດ່, ການຜະລິດທັດຖະກຳ, ອຸດສາຫະກຳ, ກະສິກຳ, ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມ, ການຄ້າ-ການບໍລິການ....

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສິ່ງເກດນັກຮຽນຈາກ:

1. ການຕັ້ງໃຈຟັງ (ຕິດຕາມ) ຄູສອນ
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາຂອງຄູ-ນັກຮຽນ ແລະ ສົນທະນາໃນກຸ່ມ.
3. ຄູຕັ້ງຄຳຖາມໃຫມ່ ເພື່ອເຈາະຈົ້ມວ່ານັກຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈແລະກຳເນີນໃນບົດຮຽນໄດ້ໜ້ອຍ-ຫຼາຍສ່ວນໃດ ໂດຍມີການສຸ່ມຕົວຢ່າງຈາກນັກຮຽນ 2-3 ຄົນ, ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.
4. ກວດກາວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນ.
  - ຄູອາດເກັບວຽກບ້ານທີ່ນັກຮຽນສົ່ງແລ້ວກວດໃຫ້ຄະແນນຕາມຄວາມເໝາະສົມ

ບົດອ່ານເພີ່ມ: “ບັນຫາໃນຊຸມຊົນເມືອງ”

ອາດຈະຕັ້ງຄໍາຖາມວ່າ ໃນໂລກນີ້ມີເມືອງໃດແດ່ ທີ່ປາສະຈາກບັນຫາຢ່າງສິ້ນເຊີງ... ຄໍາຕອບທີ່ແນ່ນອນກໍຄື ບໍ່ມີ, ເຖິງວ່າມີບາງເມືອງທີ່ໄດ້ວາງຜັງ-ອອກແບບໄວ້ຢ່າງດີພຽງໃດກໍຕາມ ບັນຫາກໍຍັງເກີດຂຶ້ນຈົນໄດ້. ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊຸມຊົນເມືອງທີ່ໄປໄດ້ແກ່ບັນຫາການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈໍານວນປະຊາກອນນັບທັງການເພີ່ມແບບທໍາມະຊາດ ແລະ ການເພີ່ມແບບຍ້າຍຖິ່ນຈາກຊົນນະບົດເຂົ້າສູ່ຕົວເມືອງ, ບັນຫາການຫວ່າງງານ, ຄົນລື້ນງານ, ແຫຼ່ງເສື່ອມໂຊມ, ການຈໍລະຈອນຕິດຄັດ, ສິ່ງແວດລ້ອມເປັນພິດ (ອາກາດ, ສຽງ, ນໍ້າ, ອາກາດ...), ການກໍາຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ, ການສຶກສາຕໍ່າ, ສຸຂະນາໄມ, ການພະນັນເຖື່ອນ, ຢາເສບຕິດ ແລະ ການຂາດສາທາລະນຸປະໂພກ... ສາເຫດທີ່ສໍາຄັນຂອງບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນສືບເນື່ອງມາຈາກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຕົວເມືອງ ໂດຍປາສະຈາກການວາງແຜນ ແລະ ການຄວບຄຸມທີ່ດີ ເພາະປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນໄວເກີນກວ່າທີ່ຈະດໍາເນີນການໃດໆທັນກັບຄວາມຕ້ອງການນີ້ໄດ້. ບັນຫາທີ່ພົບເຫັນໃນຍຸກປັດຈຸບັນ ໄດ້ແກ່ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງລະດັບການພັດທະນາທາງເສດຖະກິດ, ການດໍາລົງຊີວິດເຊັ່ນ: ລະຫວ່າງປະເທດອຸດສາຫະກຳສັງຄົມທີ່ມັ່ງຄັ້ງກັບປະເທດດ້ອຍພັດທະນາຍາກຈົນ ຫຼື ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງປະຊາກອນໃນເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ປະຊາກອນໃນຊົນນະບົດຂອງປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ, ຊ່ອງຫວ່າງຂອງຄວາມແຕກຕ່າງ ຫຼື ຄວາມບໍ່ສົມດຸນກັນນັ້ນ ນັບວັນກໍຈະເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນບັນຫາທີ່ຮ້າຍແຮງທີ່ຕ້ອງແກ້ໄຂດ້ວຍການເບິ່ງໃນວົງກວ້າງ ເພື່ອການວາງແຜນພັດທະນາແກ້ໄຂຕ່າງໆເປັນໄປຢ່າງຮອບຄອບຄຸມຖືກຕ້ອງ. ຍ້ອນແນວນັ້ນ ລັດຖະບານຂອງທຸກໆປະເທດ ຈຶ່ງມີຈຸດປະສົງດຽວກັນ ຄືຕ້ອງການກໍາຈັດບັນຫາຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ໝົດໄປ ແລະ ພະຍາຍາມປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫານີ້ເພີ່ມຂຶ້ນອີກ ແຕ່ການດໍາເນີນການນັ້ນ ມີຂັ້ນຕອນທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມຄວາມເຫັນຂອງແຕ່ລະລັດຖະບານ ແລະ ຄວາມເໝາະສົມຂອງແຕ່ລະບັນຫາ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວມີ 3 ປະເດັນຫຼັກຄື: ການປ້ອງກັນຮັກສາບໍ່ໃຫ້ເກີດຂຶ້ນອີກ, ການປັບປຸງບູລະນະພື້ນຟູ ແລະ ການປັບປຸງດ້ວຍການຮື້ຖອນອອກ ໂດຍນໍາໃຊ້ປະໂຫຍດໃນທີ່ດິນນັ້ນ ເພື່ອກິດຈະການອື່ນທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພກວ່າ.

ເວົ້າລວມແລ້ວ ສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນແອອັດນັ້ນມີດັ່ງນີ້:

1. ອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈຳນວນປະຊາກອນແບບທຳມະຊາດຢູ່ໃນເກນທີ່ສູງ ເຊິ່ງເປັນການເພີ່ມແບບວ່ອງໄວ ເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນໃນຊົນນະບົດມີຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ.

2. ໄພທຳມະຊາດ ເຊິ່ງໃນໄລຍະປະມານ 30 ປີ ກວ່າຜ່ານມານີ້ ໄດ້ມີການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າໄມ້ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ອັນເປັນຕົ້ນເຫດເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະແຫ້ງແລ້ງ ຫຼື ເກີດອຸທົກກະໄພຮ້າຍແຮງ ອັນເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດ, ເຮືອນຊານບ້ານຊ່ອງ, ສັດລ້ຽງຫຼາຍປະເພດ ຖືກເສຍຫາຍຢ່າງມະຫາສານ ຫຼື ບາງປີອາດຈະຖືກແມງໄມ້ລະບາດ ຫຼື ໂລກພືດ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ກັບໄຮ່ນາ, ຮົ່ວສວນ... ເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດບໍ່ພຽງພໍຕໍ່ກັບການບໍລິໂພກ.

3. ສະພາບເສດຖະກິດໃນຊົນນະບົດຝືດເຄືອງເກີດມີຄວາມຍາກຈົນ ເຊິ່ງອາດຈະມາຈາກຫຼາຍສາເຫດຄືການຍຶດຄອງທີ່ດິນຊາວຊົນນະບົດບໍ່ມີພື້ນທີ່ເຮັດກິນເປັນຂອງຕົນເອງຕ້ອງໄດ້ເຊົ່າ ແຕ່ພັດລາຄາສູງ. ນອກນັ້ນ ຍັງມາຈາກບັນຫາທາງການຕະຫຼາດ ໂດຍທີ່ລາຄາຜົນຜະລິດຕົກຕໍ່າ ຍ້ອນການກົດລາຄາຈາກພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ເຮັດໃຫ້ຂາຍຜົນຜະລິດໄດ້ໃນລາຄາຖືກ ເຊິ່ງບໍ່ກຸ້ມຄ່າຕໍ່ກັບການລົງທຶນ.

ຈາກປັດໄຈດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ຊາວຊົນນະບົດ ເກີດມີຄວາມຄິດທີ່ຈະອົບພະຍົບເຂົ້າສູ່ຕົວເມືອງໃຫຍ່. ພວກທີ່ອົບພະຍົບເຂົ້າມານີ້ແມ່ນພວກທີ່ມີລາຍໄດ້ໜ້ອຍ ເຊິ່ງບໍ່ພໍກັບຄ່າເຊົ່າເຮືອນທີ່ຖືກກັບຫຼັກສຸຂະນາໄມ ຫຼື ປຸກເຮືອນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍໄດ້. ເຮືອນທີ່ສ້າງຂຶ້ນມານັ້ນ ຈະນຳໃຊ້ວັດສະດຸລາຄາຖືກ ຫຼື ວັດສະດຸທີ່ຫາໄດ້ໂດຍບໍ່ໄດ້ຊື້ ມາສ້າງເປັນທີ່ຢູ່ອາໄສຊີວິດຄາວ... ຈາກນັ້ນ ກໍມັກຂະຫຍາຍໄວ ຍ້ອນມີພື້ນືອງເຂົ້າມາອາໄສຢູ່ເລື້ອຍໆ ເມື່ອທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັງທຳອິດບໍ່ມີບັນຫາດ້ານການຖືຄອງ ແລະ ສ້າງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ລັດຖະບານທີ່ຈະແກ້ໄຂຢ່າງຖືກຕ້ອງໄດ້.

ບົດທີ 9

ພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວ

ເວລາ 4 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ :

- ອະທິບາຍໄດ້ຄວາມໝາຍ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການທ່ອງທ່ຽວ.
- ສາມາດຈໍາແນກໄດ້ທໍາມະຊາດກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ.
- ສາມາດຈໍາແນກ ແລະ ອະທິບາຍໄດ້ວັດທະນະທໍາກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ.
- ຊີ້ໃຫ້ເຫັນຜົນກະທົບຈາກການທ່ອງທ່ຽວ.
- ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍດ້ານການທ່ອງທ່ຽວຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
2. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
  - ຄວາມສໍາຄັນຂອງພູມສາດໃນບົດບາດການທ່ອງທ່ຽວ
  - ຄວາມສໍາຄັນຂອງການທ່ອງທ່ຽວຕໍ່ບົດບາດເສດຖະກິດ
3. ອົງປະກອບຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
4. ທໍາມະຊາດກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ
  - ຄວາມແຕກຕ່າງລະດັບສູງ-ຕໍ່າຂອງພື້ນທີ່
  - ໂຄງສ້າງທາງທໍລະນີທີ່ສັບຊ້ອນ
  - ພູມອາກາດ
  - ແຫຼ່ງນໍ້າ
  - ພືດພັນທໍາມະຊາດ
  - ສັດ
  - ເຂດທົ່ງພຽງ

5. ສັງຄົມ-ວັດທະນະທຳກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ

- ປະເພດຮອງຮອຍປະຫວັດສາດ, ບູຮານສະຖານ, ບູຮານວັດຖຸ ແລະ ສາສະໜາ
- ສະຖານທີ່ທາງເຕັກນິກ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ
- ກິດຈະກຳບັນເທີງ
- ສວນສາທາລະນະ
- ສວນສະໝຸກ
- ສູນການຄ້າ ແລະ ການຄ້າຂາຍເຄື່ອງທີ່ລະນຶກ
- ກິລາປະເພດຕ່າງໆ

6. ຜົນກະທົບຈາກການທ່ອງທ່ຽວ.

- ຜົນກະທົບທາງດ້ານດີ
- ຜົນກະທົບທາງດ້ານອ່ອນ

7. ນະໂຍບາຍດ້ານການທ່ອງທ່ຽວຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູ ວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ
- ຮູບພາບບັນດາແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວ
- ເຄື່ອງ LCD ແລະ ວີດີໂອ ກ່ຽວກັບປະເພນີຕ່າງໆ, ຊົນເຜົ່າ, ສິລະປະວັນນະຄະດີ, ຮອງຮອຍປະຫວັດສາດ...

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ນຳພາທວນຄົນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານຂອງບົດກ່ອນ
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາ ຍົກແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທາງທຳມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ, ຊົນເຜົ່າ, ວັດທະນະທຳ...
- ຄູ່ອາດຈະຍົກໃຫ້ເຫັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວຕ່າງໆໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 2: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່

- ຄູ່ບັນຍາຍ ສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນ ຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນເຊິ່ງປະກອບມີ 4 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:

1. ຄວາມໝາຍຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
2. ຄວາມສຳຄັນຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
3. ອົງປະກອບຂອງການທ່ອງທ່ຽວ
4. ທຳມະຊາດກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ

ກິດຈະກຳ 3: ການສົນທະນາກຸ່ມໃນຫ້ອງ

- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງ ຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).

- ຄູ່ຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມ, ຄູ່ແນະນຳແຕ້ມແຜນ ວາດຊ່ວຍຈື່ຂອງເນື້ອໃນບົດຮຽນ:

1. ນັກຮຽນຈື່ອະທິບາຍຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງພູມສາດການທ່ອງທ່ຽວ?
2. ອົງປະກອບຂອງການທ່ອງທ່ຽວມີຫຍັງແດ່ ?
3. ເນື້ອໃນທາງພູມສາດທຳມະຊາດກັບບົດບາດການທ່ອງທ່ຽວລາວມີຫຍັງແດ່?

ອະທິບາຍ ແລະ ຍົກຕົວຢ່າງປະກອບ.

- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ

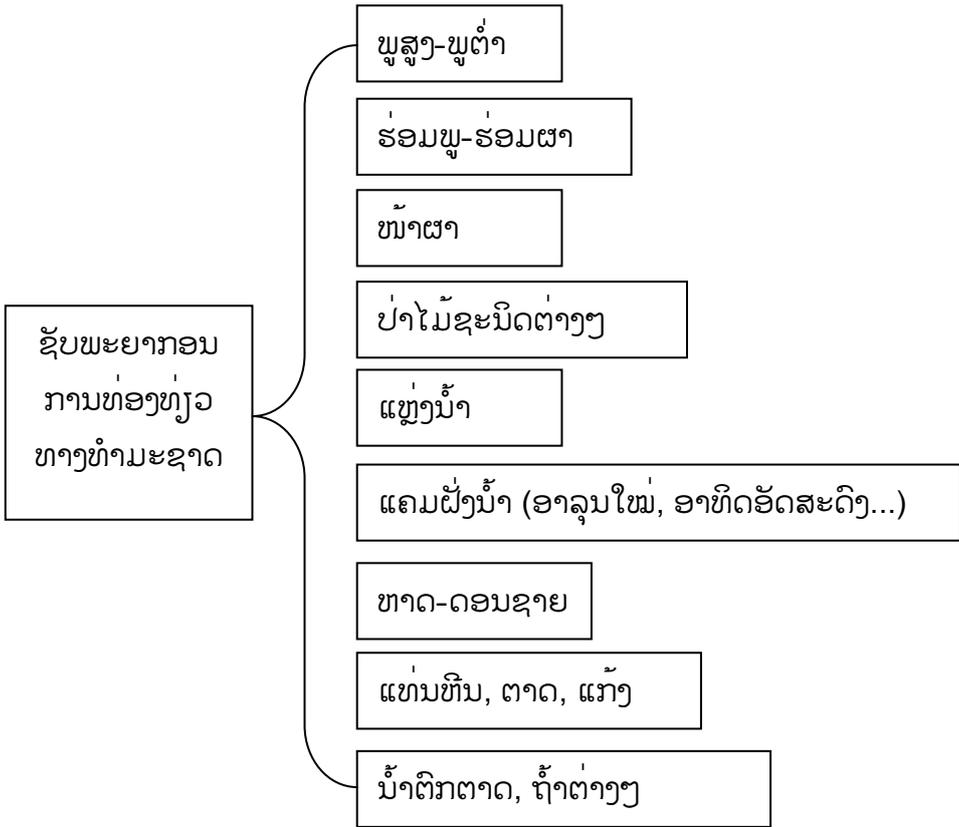
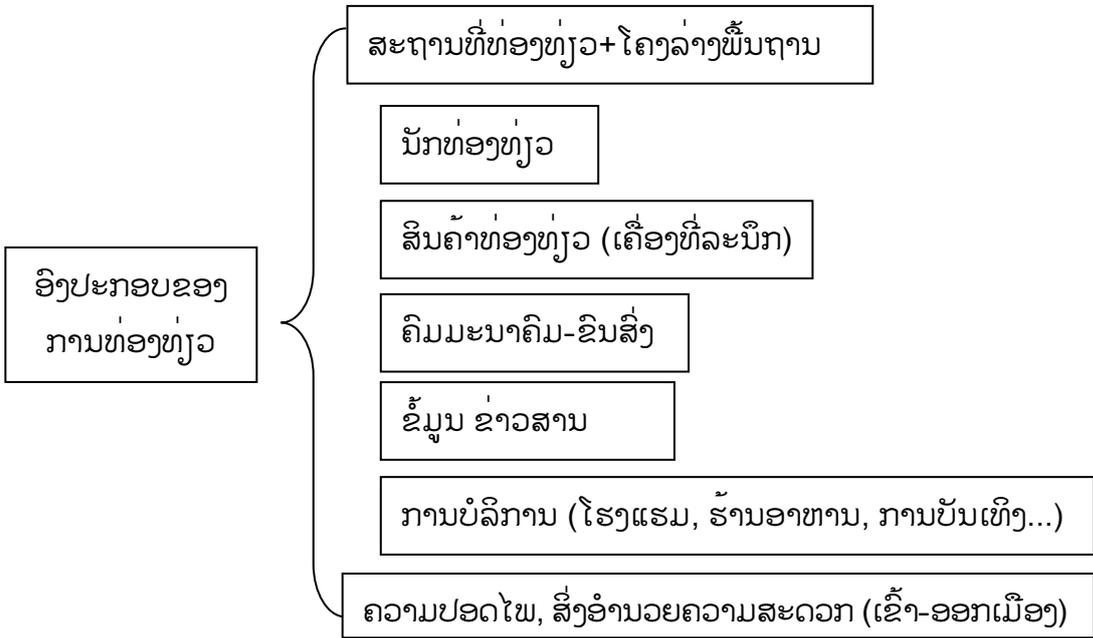
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄຳເຫັນເພີ່ມເຕີມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ ໝົດ ຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ.

- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມບັນຫາທີ່ສົງໄສບໍ່ຈະແຈ້ງ.

- ຈາກນັ້ນ ຄູ່ຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນ ເອງໃນເບື້ອງຕົ້ນ.

- ຄູ່ສັງລວມຄຳຕອບຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະ ອງດຖືກຕ້ອງ.

- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈຳໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງເຮັດຄຳຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງ ຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 4: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູນຳພາທວນຄືນບົດຮຽນຜ່ານມາ ຫຼື ກວດກາວຽກບ້ານ.
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 1-2 ຄົນອອກມາເລົ່າສະພາບການທ່ອງທ່ຽວທາງສັງຄົມຢູ່ທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນໃຫ້ໝູ່ຄູ່ຟັງ.

ກິດຈະກຳ 5: ເຂົ້າສູ່ບົດຮຽນໃໝ່ (ບົດທີ 9 ຕໍ່)

- ຄູສືບຕໍ່ບັນຍາຍສັງລວມບົດຮຽນໃໝ່ຕາມເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເນື້ອໃນລະອຽດຂອງບົດຮຽນຢູ່ໃນປື້ມແບບຮຽນເຊິ່ງປະກອບມີ 3 ຂໍ້ໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:
  1. ສັງຄົມ-ວັດທະນະທຳກັບການທ່ອງທ່ຽວລາວ
  2. ຜົນກະທົບຈາກການທ່ອງທ່ຽວ
  3. ນະໂຍບາຍດ້ານການທ່ອງທ່ຽວຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

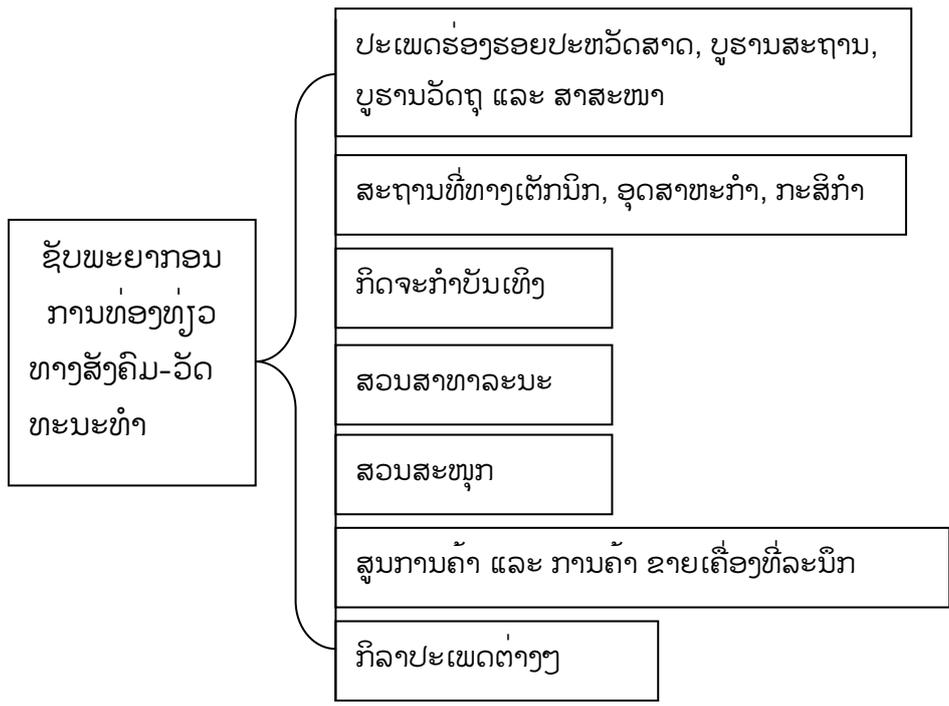
ກິດຈະກຳ 6: ການສົນທະນາກຸ່ມໃນຫ້ອງ

- ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມ ພ້ອມທັງແຕ່ງຕັ້ງຫົວໜ້າກຸ່ມ (ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຈຳນວນນັກຮຽນໃນຫ້ອງ).
- ຄູຕັ້ງບັນຫາເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ-ສົນທະນາພາຍໃນກຸ່ມ, ຄູແນະນຳແຕ້ມແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ຂອງເນື້ອໃນບົດຮຽນ:
  1. ເນື້ອໃນພູມສາດທາງສັງຄົມກັບບົດບາດການທ່ອງທ່ຽວລາວມີຫຍັງແດ່? ອະທິບາຍແລະ ຍົກຕົວຢ່າງປະກອບ.
  2. ໃຫ້ນັກຮຽນປຽບທຽບດ້ານດີ ແລະ ດ້ານອ່ອນຈາກການທ່ອງທ່ຽວເປັນຄືແນວໃດ?
  3. ນະໂຍບາຍການທ່ອງທ່ຽວຂອງລາວມີຫຍັງແດ່? ອະທິບາຍ.

ກິດຈະກຳ 7: ການລາຍງານຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຕາງໜ້າແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມປະກອບຄຳເຫັນເພີ່ມເຕີມ ຖ້າເຫັນວ່າຫົວໜ້າກຸ່ມຂອງຕົນສະເໜີບໍ່ໝົດ ຫຼື ອະທິບາຍຍັງບໍ່ທັນແຈ້ງ.
- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນໃນກຸ່ມອື່ນຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈີ້ມ ບັນຫາທີ່ສົງໄສ ບໍ່ຈະແຈ້ງ.
- ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມປະເມີນໃຫ້ຄະແນນກັນເອງໃນເບື້ອງຕົ້ນ.

- ຄູ່ສັງລວມຄຳຕອບຄືນທຸກຂໍ້ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນບົດຮຽນລະອຽດຖືກຕ້ອງ.
- ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນຈື່ຈຳໄດ້ງ່າຍ, ຄູ່ຕ້ອງເຮັດຄຳຕອບເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈື່ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ກິດຈະກຳ 8: ເຝິກປະຕິບັດນອກຫ້ອງຮຽນ

1. ໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມເນື້ອໃນທາງພູມສາດທຳມະຊາດ ກັບການທ່ອງທ່ຽວໃນທ້ອງຖິ່ນຕົນເອງຕາມຕົວຈິງ.
2. ໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມຮີດຄອງປະເພນີ, ວັດທະນະທຳ, ຮ່ອງຮອຍປະຫວັດສາດ, ງານບຸນຕ່າງໆ ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

1. ການຕັ້ງໃຈຟັງ (ຕິດຕາມ) ຄູສອນ
2. ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາຂອງຄູ-ນັກຮຽນ ແລະ ສົນທະນາກຸ່ມ.
3. ຄູຕັ້ງຄໍາຖາມໃໝ່ ເພື່ອເຈາະຈົ້ມວ່ານັກຮຽນສາມາດເຂົ້າໃຈ ແລະ ກໍານົດໃນບົດຮຽນ ໄດ້ໜ້ອຍ-ຫຼາຍສໍາໃດ ໂດຍມີການສຸ່ມຕົວຢ່າງຈາກນັກຮຽນ 3-5 ຄົນ, ຈາກນັ້ນຄູຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນ.
4. ກວດກາວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນ.
  - ຄູອາດເກັບວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນໃນບົດກ່ອນ ແລ້ວຕີລາຄາໃຫ້ຄະແນນຕາມຄວາມເປັນຈິງ.

ພາກທີ III: ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວ

ບົດທີ 10

ສະພາບລວມດ້ານເສດຖະກິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວ

ເວລາ 3 ຊົ່ງໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ:

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ເຂົ້າໃຈປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດລາວແຕ່ລະໄລຍະຜ່ານມາ.
2. ອະທິບາຍສາເຫດທີ່ມີຜົນຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຢູ່ໃນເຂດປົດປ່ອຍ ແລະ ເຂດລັດຖະບານວຽງຈັນ.
3. ເຂົ້າໃຈຄວາມແຕກຕ່າງຮູບແບບການຜະລິດ-ດຳເນີນເສດຖະກິດໄລຍະ 1975-1986 ກັບໄລຍະ 1986 ເຖິງປັດຈຸບັນ.
4. ປຽບທຽບໄດ້ຄວາມແຕກຕ່າງສະພາບເສດຖະກິດລະຫວ່າງເຂດປົດປ່ອຍກັບເຂດລັດຖະບານວຽງຈັນ.
5. ມີຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບລັກສະນະເສດຖະກິດທຳມະຊາດ, ເສດຖະກິດສິນຄ້າ ແລະ ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ.
6. ຮູ້ໄດ້ຜົນສຳເລັດທີ່ສຳຄັນບາງດ້ານຈາກການພັດທະນາເສດຖະກິດໃນໄລຍະປັດຈຸບັນ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດ ສ.ປ.ປ ລາວ.
  - ເສດຖະກິດສິນຄ້າກິນໄກການຕະຫຼາດຂອງສ.ປ.ປ ລາວ.
2. ເສດຖະກິດລາວກ່ອນ ປີ 1975.
  - ເສດຖະກິດລາວຢູ່ເຂດລັດຖະບານວຽງຈັນ.
  - ເສດຖະກິດລາວຢູ່ເຂດປົດປ່ອຍ.
3. ເສດຖະກິດລາວຫຼັງປີ 1975 ເຖິງປັດຈຸບັນ.
  - ເສດຖະກິດສ.ປ.ປ ລາວໄລຍະປີ 1975-1986.
  - ເສດຖະກິດສ.ປ.ປ ລາວໄລຍະປີ 1986 ເຖິງປັດຈຸບັນ.
4. ຜົນສຳເລັດບາງດ້ານໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ບົ່ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ບົ່ມສະຖິຕິເສດຖະກິດສັງຄົມຂອງສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດປີ 2014.
- ມະຕິຂອງກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຕ່າງໆຂອງພັກ-ລັດ.
- ຫຼັງສືພິມ, ວາລະສານດ້ານເສດຖະກິດ.
- ຂ່າວໂທລະພາບດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມ, ອິນເຕີເນດ (Internet)...
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມສ.ປ.ປ ລາວ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ບັນລະຍາຍ

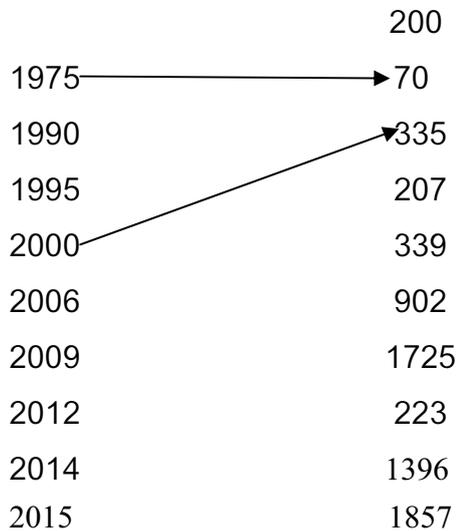
- ຄູ່ນຳໃຊ້ຄຳຖາມລຸ່ມນີ້ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການສອນດ້ວຍຮູບການອາສາສະໝັກ, ປິ່ງຕົວ ຫຼື ແບ່ງກຸ່ມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດລາວມີຈັກໄລຍະ? ມີໄລຍະໃດແດ່?
  2. ຈົ່ງອະທິບາຍເສດຖະກິດທຳມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດສິນຄ້າ.
  3. ຈົ່ງອະທິບາຍເສດຖະກິດຕະຫຼາດ ແລະ ສິ່ງທີ່ຍື່ນຂອງມັນ.
  4. ຈົ່ງຍົກໃຫ້ເຫັນຂໍ້ສະດວກ-ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດເຂດປົດປ່ອຍ.
  5. ຈົ່ງອະທິບາຍສະພາບລວມຂອງເສດຖະກິດຝ່າຍລັດຖະບານວຽງຈັນ.
  6. ຈົ່ງຍົກໃຫ້ເຫັນຜົນສຳເລັດບາງດ້ານ ດ້ານເສດຖະກິດສ.ປ.ປ ລາວໃນປັດຈຸບັນ.

ກິດຈະກຳ 2: ນຳໃຊ້ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ ດ້ວຍການປັບປຸງເນື້ອໃນໃຫ້ເໝາະສົມ ເພື່ອໃຫ້
ນັກຮຽນແຂ່ງຂັນກັນ ປະກອບຂໍ້ມູນໃສ່ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ໄລຍະປະຫວັດສາດ	ຊ່ວງເວລາ
1. ໄລຍະກ່ອນຝຣັ່ງປົກຄອງ	ປີ 1893 .....
2. ໄລຍະຈັກກະພັດອາເມຣິກາປົກຄອງ	ປີ 1954 .....
3. ໄລຍະປົກປັກຮັກສາປະເທດຊາດ ແລະ ກໍ່ສ້າງສັງຄົມນິຍົມ	2/12/1975 ....

ກິດຈະກຳ 3: ບັນລະຍາຍ

- ຄູ່ນຳໃຊ້ຄຳຖາມລຸ່ມນີ້ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການສິດສອນນຳໃຊ້ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍ/1
ຄົນ/ປີ (1975-2009) ໃຫ້ນັກຮຽນແຂ່ງຂັນກັນຂີດເສັ້ນຈັບຄູ່ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ກິດຈະກຳ 4: ຈັດນັກຮຽນເປັນກຸ່ມ

- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນເກັບຂໍ້ມູນດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມຂອງບ້ານ ຫຼື ເມືອງທີ່ນັກຮຽນຕັ້ງພູມລຳເນົາ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

1. ການວັດ: ຄວນສ້າງຄຳຖາມວັດດ້ວຍ 2 ຮູບແບບ:

ກ. ແບບທີ 1: ຄຳຖາມທີ່ສາມາດຕອບຊັດເຈນ ຫຼື ເປັນຄຳຖາມກ່ຽວກັບຄວາມຈຳ.

ຕົວຢ່າງ:

1. ປີ ຄ.ສ ໃດທີ່ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວໄດ້ 902 USD?
2. ປີ ຄ.ສ ໃດເລີ່ມຕົ້ນການປ່ຽນແປງໃໝ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ?
3. ຜູ້ນຳທ່ານໃດນຳພາການປ່ຽນແປງໃໝ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ?
4. ປ່ຽນແປງໃໝ່ແມ່ນປ່ຽນແປງເປັນເສດຖະກິດຊື່ວ່າແນວໃດ?

ຂ. ແບບທີ 2: ຄຳຖາມທີ່ສາມາດຕອບບົ່ງບອກເຖິງຄວາມເຂົ້າໃຈ

ຕົວຢ່າງ:

1. ເສດຖະກິດທຳມະຊາດແມ່ນເສດຖະກິດຄືແນວໃດ?
2. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງມີການປ່ຽນແປງໃໝ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດ?
3. ການປ່ຽນແປງໃໝ່ແມ່ນການປ່ຽນແປງຄືແນວໃດ?

ໝາຍເຫດ: ການວັດຜົນດ້ວຍຄຳຖາມປາລະໂນ ຫຼື ອັດຕະໂນນັ້ນແລ້ວແຕ່ຄູ່ຈະພິຈາລະນານຳໃຊ້.

2. ການປະເມີນຜົນ:

ກ. ປະເມີນຜົນຈາກການສອບເສັງ, ການຕອບຄຳຖາມ ແລະ ການຊີ້ແຜນທີ່

ຂ. ປະເມີນຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຂຶ້ນຫ້ອງຮ່ວມຮຽນ ແລະ ການຕອບຄຳຖາມໃນຫ້ອງ.

ຄ. ສັງເກດຄວາມກະຕື້ລີ້ລົ້ນໃນການຮ່ວມຮຽນ ແລະ ການກວດວຽກບ້ານ...

ຄຳສັບ

ສົມບູນສິດທິລາດ: ສິດຂຶ້ນກັບພະຣາຊາຢ່າງສົມບູນ.

ສະຫະກອນກະເສດ: ການຮ່ວມທຶນ ແລະ ແຮງງານຂອງປະຊາຊົນໃນການຜະລິກະສິກຳ.

ນິຄົມກະເສດ: ການຜະລິດກະສິກຳຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງລັດ.

ກົນໄກ: ລະບົບທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ວຽກງານບັນລຸຜົນສຳເລັດຕາມເປົ້າໝາຍ.

ດັດສິມ: ປັບປຸງ, ປ່ຽນແປງ ແລະ ແກ້ໄຂ.

ເຂດປົດປ່ອຍ: ເຂດທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງຝ່າຍແນວລາວຮັກຊາດ.

ຂາດດູນ: ມູນຄ່າສິນຄ້າຂາເຂົ້າຫຼາຍກວ່າມູນຄ່າສິນຄ້າຂາອອກ.

ວິທະຍາການ: ຄວາມຮູ້ຂະແໜງຕ່າງໆ.

ບົ່ມຊ້ອນ: ຄວາມອາດສາມາດ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນທີ່ມີຢູ່ໃນຕົວຂອງມະນຸດ ແລະ ທຳມະຊາດ.

ລ້າງຜານ: ທຳລາຍກ້ຽງ (ຈູດກ້ຽງ, ຂ້າກ້ຽງ, ບຸ້ນລະດົມກ້ຽງ).

ລັດຖະວິສາຫະກິດ: ກິດຈະກຳ, ທຸລະກິດທີ່ລັດເປັນຜູ້ລົງທຶນໃຫ້ພາກສ່ວນດຳເນີນການ.

ທຸ້ນສ່ວນ: ຮ່ວມທຶນກັນ ແລະ ປັນຜົນຕາມອັດຕາສ່ວນຂອງທຶນທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ແກ້ງແຍ່ງ: ຮ່ວມມືກັນບົນພື້ນຖານຕ່າງຝ່າຍຕ່າງຄິດຫວັງຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວ.

GDP (Gross Domestic Product): ຍອດມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນລວມແຫ່ງຊາດຫານ ສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນ.

USD (United State Dollar): ສະກຸນເງິນໂດລາສະຫະລັດອາເມຣິກາ,

ຜະລິດຕະພັນ: ຜົນຜະລິດທີ່ເປັນວັດຖຸຈາກຂະແໜງການຜະລິດຕ່າງໆ.

ເກື້ອກູນ: ເອື້ອຍອີງກັນ, ກິນເທື່ອກິນແຮງກັນ, ສະພາບເຫຼືອບໍ່ພໍ.

ມະຫາພາກ (ລະດັບສູງສຸດ): 1. ເສດຖະກິດລັດ,
2. ການປົກຄອງຂັ້ນສູນກາງ.

ເອກະເທດ: ສະເພາະບຸກຄົນ, ສະເພາະຕົວ, ສ່ວນໜຶ່ງຕ່າງຫາກ.

ເອກະຊົນ: ບຸກຄົນ, ຄົນໜຶ່ງໆ

ທະບວງ: ແມ່ນໜ່ວຍງານລັດຖະການທີ່ມີຖານະສູງກວ່າກົມ ຕໍ່າກວ່າກະຊວງເອີ້ນວ່າ: ທະບວງ.

ເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມ:

ການປ່ຽນແປງໃໝ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດແມ່ນຄວາມຈໍາເປັນພາວະວິໄສ, ການດໍາເນີນເສດຖະກິດໃນຮູບແບບສະຫະກອນກະເສດຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ນິຄົມກະເສດຂອງລັດໃນຊ່ວງປີ 1975-1986 ແມ່ນລະບົບການຜະລິດທີ່ມີລັກສະນະເກື້ອກູນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າບໍ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາດີຂຶ້ນ, ສະນັ້ນ, ປະທານ ໄກສອນພິມວິຫານ ອະດີດຜູ້ນໍາແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ຕັດສິນໃຈລີ້ເລີ່ມປ່ຽນແປງໃໝ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ: ເສດຖະກິດຕະຫຼາດໃນປີ 1986 ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນນີ້. ເຊິ່ງໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງຈາກ 2 ຮູບແບບເສດຖະກິດ (ສະຫະກອນກະເສດຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ນິຄົມກະເສດຂອງລັດ) ກາຍເປັນ 5 ຮູບແບບເສດຖະກິດ (ເອກະຊົນ, ປະສົມ (ຫຸ້ນສ່ວນ), ລັດວິສາຫະກິດ, ລັດ ແລະ ເອກະເທດ-ນິຕິບຸກຄົນ).

ບາງເນື້ອໃນຂອງມະຕິກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຄັ້ງທີ IV ຂອງພັກ: ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ໄດ້ເປັນເອກະພາບຮັບຮອງເອົາຄາດໝາຍໃຫຍ່ທີ່ສໍາຄັນຈໍານວນໜຶ່ງເພື່ອສູ້ຊົນປະຕິບັດສໍາລັບໄລຍະແຕ່ນີ້ເຖິງປີ 2015 ໃຫ້ເປັນຈິງດັ່ງນີ້:

1. ໃຫ້ມີສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານການເມືອງ ມີຄວາມໝັ້ນຄົງແທ້ໆ ພື້ນຖານການປັບປຸງບູລະນະລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນທີ່ໝັ້ນຄົງເປັນແຖນນໍາໃຫ້ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ, ໝັ້ນຄົງ ແລະ ມີປະຊາທິປະໄຕ; ຄວາມເປັນປົກແຜ່ນພາຍໃນຊາດ ແລະ ຄວາມສາມັກຄີປອງດອງລະຫວ່າງເຜົ່າ; ສັງຄົມມີຄວາມສະຫງົບ ແລະ ມີຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍໂດຍພື້ນຖານ.

2. ເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ໝັ້ນທົ່ງ, ລວມຍອດມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນ ພາຍໃນ (GDP) ເພີ່ມຂຶ້ນ 8% ຂຶ້ນໄປໃນແຕ່ລະປີ ແລະ ເມື່ອຮອດປີ 2015 ລວມຍອດມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນພາຍໃນສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນໃຫ້ບັນລຸ 1.700 USD; ການ ພັດທະນາທັນປ່ຽນໄປຕາມທິດທີ່ຍືນຍົງຍ້ອນການພັດທະນາທາງເສດຖະກິດ ແລະ ການຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ມີປັດໄຈພື້ນຖານສໍາລັບການທັນເປັນອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ທັນເປັນທັນສະໄໝ.

3. ເມື່ອຮອດປີ 2015 ອັດຕາສ່ວນຄອບຄົວທຸກຍາກໃຫ້ຍັງເຫຼືອບໍ່ເກີນ 10% ຂອງຈໍານວນຄອບຄົວໃນທົ່ວປະເທດ; ສໍາເລັດການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມພາກບັງຄັບ ແລະ ພົນລະເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ມີລະດັບການສຶກສາຈົບມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນ ແລະ ມີອາຍຸຍິນສະເລ່ຍ 68.3 ປີ; ບັນລຸເປົ້າໝາຍສະຫັດສະວັດດ້ານການພັດທະນາ (MDGs). ວັດທະນະທໍາແຫ່ງຊາດທີ່ຍັງຄົງມີຄ່າອັນດີງາມ, ທັງໄດ້ຮັບການສືບທອດ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍໃຫ້ອຸດົມສົ່ງມີ.

4. ສ.ປ.ປ ລາວ ມີເພື່ອນມິດສາກົນຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມໃນຂະບວນວິວັດແຫ່ງການເຊື່ອມໂຍງພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນໄດ້ຢ່າງເປັນເຈົ້າການ. ທັງມີການປະກອບສ່ວນອັນຕັ້ງໜ້າໃນພາລະກິດສັນຕິພາບ, ມິດຕະພາບ ແລະ ການຮ່ວມມືພັດທະນາ.

ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ເຫັນເປັນເອກະພາບກັນວ່າ ຄາດໝາຍທີ່ໄດ້ຮັບຮອງເອົານັ້ນແມ່ນສິ່ງຈໍາເປັນພາວະວິໄສທີ່ຕ້ອງໄດ້ສູ້ຊົນປະຕິບັດໃຫ້ໄດ້ ເພື່ອສ້າງພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການຫຼຸດພື້ນອອກຈາກຄວາມດ້ອຍພັດທະນາໃນ ປີ 2020 ຫັນການພັດທະນາປະເທດໄປຕາມທິດເປັນອຸດສາຫະກຳເປັນທັນສະໄໝ ແລະ ມີຄວາມໝັ້ນຄົງຍືນຍົງ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບັນດາຄາດໝາຍສູ້ຊົນດັ່ງກ່າວນັ້ນປາກົດເປັນຈິງ ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຍັງໄດ້ເປັນເອກະພາບຮອງຮັບເອົາໜ້າທີ່ລວມດັ່ງນີ້:

ຍຶດໝັ້ນນໍາພາການປ່ຽນແປງໃໝ່ຮອບດ້ານຢ່າງໜັກແໜ້ນ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມ 6 ຫຼັກການທີ່ວາງໄວ້. ທັງມີຄວາມເດັດດ່ຽວປະດິດສ້າງໃນການຂຸດຄົ້ນກໍາລັງແຮງສັງລວມ ແລະ ນໍາໃຊ້ກາລະໂອກາດດ້ວຍການສ້າງບາດກ້າວບຸກທະລຸໃນ 4 ດ້ານໃຫ້ໄດ້ຄື:

1. ຕ້ອງບຸກທະລຸໃຫ້ໄດ້ທາງດ້ານຈົນຕະນາການດ້ວຍການບົດປ່ອຍ, ແກ້ໄຂທັດສະນະແນວຄິດແບບຄໍາພີ, ຮັກສາເດີມ, ຂີ້ຄ້ານມັກງາຍ, ຊ້າຍຈັດຂວາໂພດ.
2. ຕ້ອງບຸກທະລຸຢ່າງແຂງແຮງດ້ານການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໂດຍສະເພາະດ້ານການກໍ່ສ້າງ ແລະ ບໍາລຸງຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດໃນດ້ານຕ່າງໆຂອງພະນັກງານໃຫ້ສົມຄູ່ກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງການພັດທະນາ.
3. ຕ້ອງບຸກທະລຸໃນດ້ານການແກ້ໄຂລະບົບລະບຽບການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງທີ່ຍັງກົດໜ່ວງອັດຕັນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການບໍລິການ ແລະ ການຜະລິດໃຫ້ຕົກໄປຢ່າງຂາດຕົວ.
4. ຕ້ອງບຸກທະລຸໃນດ້ານການແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກຂອງປະຊາຊົນດ້ວຍການຂຸດຄົ້ນແຫຼ່ງທຶນຕ່າງໆ ແລະ ດ້ວຍນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມເປັນພິເສດ, ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງທາງດ້ານການພັດທະນາເສດຖະກິດຢ່າງມີຈຸດສຸມເພື່ອເປັນແຮງຊຸກດັນໃຫ້ຂົງເຂດອື່ນໆຂອງສັງຄົມ.

ການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ພັກ ແລະ ລັດຖະບານໄດ້ກຳນົດຄື:

1. ສ້າງແຂວງເປັນຫົວໜ່ວຍຍຸດທະສາດ.
2. ສ້າງເມືອງເປັນຫົວໜ່ວຍເຂັ້ມແຂງຮອບດ້ານ.
3. ສ້າງບ້ານເປັນຫົວໜ່ວຍພັດທະນາ.

ບົດທີ 11

ຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດລາວ ປີ 2000-2020

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍໄດ້ທ່າແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດຂອງການພັດທະນາ.
2. ສັງລວມໄດ້ຂໍ້ຈຳກັດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ.
3. ຮູ້ໄດ້ເປົ້າໝາຍສູງຊົນຮອດປີ 2020 ເພື່ອຫຼຸດພື້ນຖານຈາກປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ.
4. ອະທິບາຍໄດ້ຍຸດທະສາດການພັດທະນາຕາມຂະແໜງການຕ່າງໆ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ທ່າແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດຂອງການພັດທະນາ.
2. ຂໍ້ຈຳກັດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ.
3. ເປົ້າໝາຍສູງຊົນຮອດປີ 2020 ເພື່ອຫຼຸດພື້ນຖານຈາກປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ.
4. ຍຸດທະສາດການພັດທະນາບັນດາຂະແໜງການບຸລິມະສິດ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດຂອງລາວ.
- ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເນື້ອໃນບົດຮຽນ.
- ບັດຄຳຖາມ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ:

1. ຢູ່ໃນບ້ານ ຫຼື ເມືອງຂອງນັກຮຽນມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການພັດທະນາຄືແນວໃດ?
  2. ຢູ່ໃນບ້ານ ຫຼື ເມືອງຂອງນັກຮຽນມີທ່າແຮງໃນການພັດທະນາຄືແນວໃດ?
- ນັກຮຽນຕອບປະມານ 3-4 ຄົນ.
  - ຄູສະຫຼຸບສັງລວມຄືນໃຫ້ເຫັນໄດ້ສະພາບຄວາມເປັນຈິງ.

ກິດຈະກຳ 2: ຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ ຫຼື ຖາມ-ຕອບ

- ຄູຈັດແບ່ງກຸ່ມນັກຮຽນ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນໃນຫົວຂໍ້ທີ 1, 2 ແລະ 3.
- ຄູຢາຍບັດຄຳຖາມໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ.
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ຕາງໜ້າກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບສັງລວມຄືນ.

ກິດຈະກຳ 3: ອະທິບາຍສິນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູຢາຍບັດຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນ.

ຄຳຖາມ:

1. ຂະແໜງການບຸລິມະສິດມີຂະແໜງການໃດແດ່?
  2. ຍຸດທະສາດການພັດທະນາຂະແໜງກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ມີຄືແນວໃດ?
  3. ຍຸດທະສາດການພັດທະນາຂະແໜງການທ່ອງທ່ຽວມີຄືແນວໃດ?
  4. ຂະແໜງການສະໜັບສະໜູນມີຂະແໜງການໃດແດ່?
  5. ການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການທ່ອງທ່ຽວມີຄືແນວໃດ?
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນມາລາຍງານ ຈາກນັ້ນຄູສະຫຼຸບສັງລວມຄືນໃຫ້ນັກຮຽນ.

ກິດຈະກຳ 4: ເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນເບິ່ງ ແລະ ຊີ້ແຜນທີ່ ຫຼື ຮູບພາບຕ່າງໆກ່ຽວກັບຂະແໜງການຜະລິດອຸດສາຫະກຳ ຫຼື ກະສິກຳ... ໃດໜຶ່ງຂອງລາວ.

ກິດຈະກຳ 5: ວຽກບ້ານ

- ໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຮູ້ຂໍ້ມູນດ້ານການພັດທະນາຂອງແຂວງ ຫຼື ຂອງເມືອງຕົນເອງ
- ຂຽນບົດລງານເງື່ອນໄຂອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ເງື່ອນໄຂສ້າງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນາບ້ານຫຼືເມືອງຂອງຕົນເອງ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສິ່ງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ທົດສອບປາກເປົ່າດ້ວຍການໃຫ້ນັກຮຽນອາສາສະໝັກຕອບ ຫຼື ໃຫ້ນັກຮຽນຕັ້ງຄຳຖາມໆ ເພື່ອນັກຮຽນດ້ວຍກັນປະມານ 3-4 ຄົນ.
- ຕັ້ງຄຳຖາມ ຖາມຄືນບາງເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຕອບ 4-5 ຄົນ.
- ໃຫ້ນັກຮຽນ 2-3 ຄົນຊື່ບອກບາງຫຼັກການທີ່ບົ່ງບອກເຖິງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດລາວ.
- ກວດການ້ອຍເອົາຄະແນນເພີ່ມ.
- ກວດວຽກບ້ານຂອງນັກຮຽນບົດຜ່ານມາ.

ບົດທີ 12 ການກະສິກຳ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍໄດ້ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງການກະສິກຳ.
2. ອະທິບາຍໄດ້ເງື່ອນໄຂທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ ສ.ປ.ປ ລາວ.
3. ສັງລວມ ໂດຍຫຍໍ້ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຜະລິດກະສິກຳກ່ອນ ແລະ ຫຼັງປົດປ່ອຍ.
4. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການກະສິກຳຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ.
5. ສາມາດຮັບຮູ້ຄວາມອາດສາມາດຜະລິດກະສິກຳບາງປະເພດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງການກະສິກຳ.
2. ເງື່ອນໄຂທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ປະເທດລາວ.
3. ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ປະເທດລາວ.
4. ຄວາມອາດສາມາດໃນການແບ່ງເຂດກະສິກຳຂອງລາວ.
5. ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ລາວ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ແຜນທີ່ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດຂອງລາວ.
- ປຶ້ມສະຖິຕິຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ປີ 2014.
- ເອກະສານຕ່າງໆກ່ຽວກັບບົດຮຽນ.
- ຮູບພາບຕ່າງໆກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກຳຂອງສ.ປ.ປ ລາວ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1. ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ:

1. ຂະແໜງການກະສິກຳມີຈັກຂະແໜງຄືຂະແໜງໃດແດ່?
2. ຜົນຜະລິດກະສິກຳທີ່ສຳຄັນຂອງລາວມີຫຍັງແດ່?
  - ນັກຮຽນຕອບປະມານ 2-3 ຄົນ
  - ຄູສະຫຼຸບສັງລວມຄືນ.
3. ຄູນຳໃຊ້ຕາຕະລາງສະແດງໄລຍະການຜະລິດກະສິກຳຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ, ໃຫ້ນັກປະກອບເນື້ອໃນໃສ່ຕາຕະລາງ.

ກິດຈະກຳ 2: ຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ

- ຄູໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຄົ້ນຄວ້າຕາມຄຳຖາມ
1. ດ້ວຍເຫດໃດຈຶ່ງເວົ້າໄດ້ວ່າ: ການກະສິກຳແມ່ນຂະແໜງການໜຶ່ງທີ່ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ?
  2. ບົດບາດຄວາມສຳຄັນຂອງຂະແໜງກະສິກຳຕໍ່ສັງຄົມສະແດງອອກຄືແນວໃດ? (ພ້ອມຍົກຕົວຢ່າງ).
  3. ເງື່ອນໄຂທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ລາວມີຫຍັງແດ່? (ເວົ້າໂດຍຫຍໍ້ແຕ່ລະເງື່ອນໄຂ).
  4. ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຜະລິດກະສິກຳຢູ່ລາວມີຄືແນວໃດ? (ຍົກຕົວຢ່າງບາງດ້ານຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ).
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນພາຍໃນກຸ່ມ ຫຼື ຕາງໜ້າກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານ.
  - ຄູສະຫຼຸບສັງລວມຄືນ ແລະ ສະແດງຮູບພາບຕ່າງໆ (ຖ້າມີ).

ກິດຈະກຳ 3: ອະທິບາຍສິນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູອະທິບາຍບົດຮຽນ ໂດຍຫຍໍ້ໃຫ້ນັກຮຽນຟັງ.
- ຄູໃຫ້ຄຳຖາມນັກຮຽນສິນທະນາກັນໃນກຸ່ມ.

ຄໍາຖາມ:

1. ສ.ປ.ປ ລາວແບ່ງເຂດກະສິກໍາເປັນຈັກເຂດ? ຄືເຂດໃດແດ່?
2. ສ.ປ.ປ ລາວ ມີພູມສັນຖານກວມເນື້ອທີ່ເທົ່າໃດ? ປະຊາຊົນໄດ້ນໍາໃຊ້ເຂດພູມສັນຖານດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນການຜະລິດກະສິກໍາຄືແນວໃດ?
3. ກ່ອນການປົດປ່ອຍການຜະລິດກະສິກໍາຢູ່ລາວເປັນຄືແນວໃດ?
4. ຫຼັງການປົດປ່ອຍການຜະລິດກະສິກໍາຢູ່ລາວເປັນຄືແນວໃດ?
5. ພາຍຫຼັງປົດປ່ອຍເປັນຕົ້ນມາຂະແໜງການປູກຝັງໄດ້ຮັບການຂະຫຍາຍຕົວສະແດງອອກຄືແນວໃດ?
6. ປັດຈຸບັນຂະແໜງການລ້ຽງສັດທີ່ປະຊາຊົນລາວນິຍົມລ້ຽງຫຼາຍກວ່າໝູ່ມີຫຍັງແດ່?
- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ ແລ້ວ ຄູສະໜັບສະໜູນໂດຍຫຍໍ້.

ກິດຈະກຳ 4: ວຽກບ້ານ

- ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານຂະແໜງການຜະລິດກະສິກໍາຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ (ພ້ອມດ້ວຍຮູບພາບຕ່າງໆ).
- ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານຊະນິດພືດປູກລະດູແລ້ງ, ລະດູຝົນ ແລະ ພືດທີ່ປູກໄດ້ໃນ 2 ລະດູກໍຄືປູກໄດ້ຕະຫຼອດປີ.

5. ການວັດ ແລະ ການປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ໃນການຕອບຄໍາຖາມ.
- ຄູຕັ້ງຄໍາຖາມຄືນບາງເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນຕອບດ້ວຍການບົ່ງຕົວ ຫຼື ອາສາສະໝັກ.
- ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ.
- ກວດການ້ອຍເອົາຄະແນນ.

ບົດທີ 13

ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ

ເວລາ 4 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ:

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ສັງລວມສະພາບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳຂອງລາວ.
2. ອະທິບາຍໄດ້ເຖິງອັນໄຂການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳຂອງລາວ.
3. ສັງລວມຫຍໍ້ຜົນສໍາເລັດດ້ານອຸດສາຫະກຳຂອງລາວກ່ອນ-ຫຼັງປົດປ່ອຍ.
4. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ.
5. ສະເໜີຄວາມອາດສາມາດໃນການຜະລິດອຸດສາຫະກຳທີ່ສໍາຄັນບາງປະເພດຂອງລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ສະພາບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳຂອງລາວ.
2. ເຖິງອັນໄຂການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳຂອງລາວ.
3. ຜົນສໍາເລັດດ້ານອຸດສາຫະກຳຂອງລາວກ່ອນ-ຫຼັງປົດປ່ອຍ.
4. ຜົນສໍາເລັດດ້ານຫັດຖະກຳ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນ ແລະ ຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ຮູບພາບໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ.
- ຜົນຜະລິດດ້ານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ.
- ປຶ້ມສະຖິຕິຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດປີ 2014.
- ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜົນຜະລິດດ້ານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ (ຂອງປະເທດ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ).

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມ ແລະ ໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄິດ ແລະ ຕອບ (ອາດຂຽນໃສ່ກະດານ)

ຄຳຖາມ: ອຸດສາຫະກຳມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດ?

ຄຳຕອບ: + ສ້າງໂອກາດໃຫ້ພູມພື້ນອອກຈາກຄວາມທຸກຍາກ

+ ສ້າງລາຍໄດ້

+ ຊຸກຍູ້ຂະແໜງການຜະລິດ ແລະ ບໍລິການອື່ນໆໃຫ້ຂະຫຍາຍຕົວ

- ຄູ່ ຫຼື ຕົວແທນນັກຮຽນສະຫຼຸບ

ກິດຈະກຳ 2: ຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ

- ຄູ່ໃຫ້ຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມທີ່ຄູ່ໄດ້ກະກຽມໄວ້

- ໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຕອບປາກເປົ່າ ຫຼື ຂຽນໃສ່ກະດານ

ຄຳຖາມ:

1. ໃນໄລຍະທີ່ລາວເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນ, ສະພາບອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳເປັນແນວໃດ?
2. ໃນໄລຍະທີ່ລາວເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນ, ອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງຂອງລາວມີຫຍັງແດ່?
3. ພາຍຫຼັງປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍ ລັດຖະບານໄດ້ມີທິດທາງແນວໃດຕໍ່ວຽກງານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ?

ຄຳຕອບ 1. ສະພາບອຸດສາຫະກຳຂອງລາວມີຄື:

- ມີແຕ່ອຸດສາຫະກຳຂຸດຄົ້ນ (ໂພນຕົ້ວ)
- ອຸດສາຫະກຳເປັນແບບຫັດຖະກຳ (ເພາະໃຊ້ແຮງງານຄົນ, ກິນຈັກເບົາ)
- ອຸດສາຫະກຳຢູ່ໃນກຳມີຂອງນາຍທຶນແຫ່ງຊາດ ແລະ ນາຍທຶນຕ່າງຊາດ
- ອຸດສາຫະກຳຮັບໃຊ້ຄົນສ່ວນນ້ອຍພາຍໃນປະເທດ
- ເປັນອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ
- ອຸດສາຫະກຳບໍ່ສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງປະເທດ
- ອຸດສາຫະກຳບໍ່ຊຸກຍູ້ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳອື່ນໆ

2. ອຸດສາຫະກຳການປຸງແຕ່ງມີຄື:

- ໂຮງເລື້ອຍ...
- ໄມ້ປູພື້ນ, ໄມ້ອັດ...
- ໂຮງງານເຫຼົ້າ, ເບຍ, ນ້ຳຫວານ, ເຂົ້າໜົມ...
- ໂຮງງານຜະລິດອຸປະກອນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກາຊີມັງ, ເຫຼັກ
- ໂຮງງານສ້ອມແປງ ແລະ ຕົບແຕ່ງຕ່າງໆ

3. ຫຼັງປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍລັດຖະບານໄດ້ມີທິດທາງຄື:

- ລັດຖະບານເອົາໃຈໃສ່ການປັບປຸງ, ພື້ນຟູອຸດສາຫະກຳຕ່າງໆໃຫ້ຮັບໃຊ້ການຜະລິດ ກະສິກຳ ແລະ ອື່ນໆ.
- ພື້ນຟູບັນດາອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງຮັບໃຊ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມ.
- ຄູ ຫຼື ຕົວແທນນັກຮຽນສະຫຼຸບ (ຄູໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ຂໍ້ມູນດ້ານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳຂອງທ້ອງຖິ່ນເພີ່ມ).

ກິດຈະກຳ3: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ (ຫຼື ກຸ່ມກໍໄດ້)

- ຄູແຈກຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າແລ້ວລາຍງານ (ຫຼື ຂຽນໃສ່ກະດານ).

ຄຳຖາມ:

1. ອຸດສາຫະກຳທີ່ສຳຄັນຂອງລາວມີຫຍັງແດ່?
2. ອຸດສາຫະກຳຊຸດຄົ້ນໃນລາວມີຫຍັງແດ່? ມີຢູ່ໃນເຂດແຂວງໃດແດ່?
3. ອຸດສາຫະກຳພະລັງງານໃນລາວມີຫຍັງແດ່? ມີຢູ່ໃນເຂດແຂວງໃດແດ່?
4. ອຸດສາຫະກຳທີ່ຜະລິດເຄື່ອງອຸປະໂພກທີ່ສຳຄັນໃນລາວມີຫຍັງແດ່? ມີຢູ່ເຂດແຂວງໃດແດ່?
5. ອຸດສາຫະກຳທີ່ຜະລິດເຄື່ອງບໍລິໂພກທີ່ສຳຄັນໃນລາວມີຫຍັງແດ່? ມີຢູ່ເຂດແຂວງໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ:

1. ສ.ປ.ປ ລາວ ມີອຸດສາຫະກຳທີ່ສໍາຄັນຄື: ອຸດສາຫະກຳຊຸດຄົ້ນ, ພະລັງງານ, ເຄື່ອງອຸ ປະໂພກ, ເຄື່ອງບໍລິໂພກ.
2. ອຸດສາຫະກຳຊຸດຄົ້ນຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີຄື: ເກືອມີຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ, ແຂວງຫົວພັນ, ແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະ ແຂວງອື່ນໆ; ກົວມີຢູ່ໂພນຕົ້ວແຂວງຄຳມ່ວນ; ແກ້ວມີຢູ່ແຂວງບໍ່ແກ້ວ ແລະ ຫຼວງນໍ້າທາ; ຫີນກາວ, ຄໍາ, ທອງແດງມີຢູ່ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ຫີນປູນມີຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ.
3. ອຸດສາຫະກຳພະລັງງານ: ເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຈື່ມ 1, ນໍ້າຈື່ມ 2 ແລະ ນໍ້າຈື່ມ 3 ຢູ່ແຂວງວຽງຈັນ; ນໍ້າເທີນທີ່ແຂວງຄຳມ່ວນ, ເຂື່ອນນໍ້າດົງທີ່ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ເຂື່ອນຫ້ວຍເຫາະທີ່ແຂວງອັດຕະປື, ເຂື່ອນນໍ້າເລິກແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ, ໂຮງງານໄຟຟ້າຄວາມຮ້ອນດ້ວຍຖ່ານຫີນ ແລະ ເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຂອງທີ່ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ອື່ນໆ.
4. ອຸດສາຫະກຳຜະລິດເຄື່ອງອຸປະໂພກ: ໂຮງງານກົນຈັກ ແລະ ເຄື່ອງມືການກະເສດ, ໂຮງງານຜະລິດວັດຖຸກໍ່ສ້າງດິນຈີ່, ຊີມັງ, ເຫຼັກເສັ້ນ, ສັງກະສີ, ກະເບື້ອງ; ຜະລິດຕະພັນເຄມີ (ອີກຊີແຊນ, ຜະລິດຢາຫຼວງ...), ອຸດສາຫະກຳຕໍ່າແຜ່ນ ແລະ ຕັດຫຍິບ, ໂຮງງານຜະລິດໄມ້, ເຄື່ອງເຟີນີເຈີ, ສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ; ຊີມັງຍັງຜະລິດຢູ່ແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະ ແຂວງວຽງຈັນ.
5. ອຸດສາຫະກຳເຄື່ອງບໍລິໂພກ: ເບຍ, ເຫຼົ້າ, ນໍ້າຫວານຕ່າງໆ, ນໍ້າປາ, ນໍ້າສະອົວ,ເຂົ້າໜົມ, ເຂົ້າຈີ່, ອາຫານປະເພດເສັ້ນ... ສ່ວນໃຫຍ່ຜະລິດຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ເມືອງທີ່ວ່າການແຂວງ...

ກິດຈະກຳ4:ການສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ
  1. ຫັດຖະກຳແມ່ນຫຍັງ?
  2. ກຸ່ມຫັດຖະກຳທີ່ສໍາຄັນມີກຸ່ມໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ:

1. ຫັດຖະກຳແມ່ນການຜະລິດສິ່ງຂອງວັດຖຸໃດໜຶ່ງດ້ວຍມື ແລະ ໃຊ້ແຮງງານຄົນຕົ້ນຕໍ.
2. ກຸ່ມຫັດຖະກຳທີ່ສໍາຄັນມີຄື: ກຸ່ມຜະລິດແຜ່ນແພ, ກຸ່ມຈັກສານ, ກຸ່ມເຄື່ອງປັ້ນດິນເຜົາ, ກຸ່ມເຄື່ອງປະດັບ, ກຸ່ມຄວັດລວດລາຍ ແລະ ອື່ນໆ.

- ໃຫ້ຄູ ຫຼື ນັກຮຽນສະຫຼຸບ, ຄູສະເໜີເພີ່ມເຕີມການຜະລິດຫັດຖະກຳຕ່າງໆທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 5: ວຽກບ້ານ

- ແບ່ງກຸ່ມນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານ

ຕົວຢ່າງ :

1. ຂຽນລາຍງານເຄື່ອງຫັດຖະກຳທີ່ຊາວບ້ານຜະລິດເອງ ແລະ ນຳໃຊ້ເອງຢູ່ໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນມີຫຍັງແດ່ ?
2. ຂຽນລາຍງານເຄື່ອງຫັດຖະກຳທີ່ຊາວບ້ານຜະລິດເອງແລ້ວນຳໄປຂາຍເປັນສິນຄ້າມີຫຍັງແດ່?
3. ຫັດຖະກຳທີ່ເປັນມູນເຊື້ອຂອງຊາວບ້ານມາແຕ່ດັ້ງເດີມ ແລະ ຫັດຖະກຳທີ່ນຳມາແຕ່ທ້ອງຖິ່ນອື່ນມີຄືແນວໃດ ?
4. ໃຫ້ນັກຮຽນເກັບຂໍ້ມູນເພື່ອລາຍງານວ່າໃນບ້ານ, ເມືອງທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່ນັ້ນໄດ້ມີໂຮງງານອຸດສາຫະກຳໃດແດ່? ຜະລິດຫຍັງ? ເອົາວັດຖຸດິບມາຈາກໃສ?

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ບັນຍາກາດໃນການຮຽນໂດຍສະເພາະການປະກອບສ່ວນຕອບຄຳຖາມຂອງນັກຮຽນ.
- ຄວາມສົນໃຈການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການລາຍງານຂອງນັກຮຽນ.
- ການສ້າງຄຳຖາມໆຄູ ຫຼື ຖາມນັກຮຽນດ້ວຍກັນຂອງນັກຮຽນ.
- ກວດວຽກບ້ານຂອງບົດຮຽນຜ່ານມາ.

ບົດທີ 14

ຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

1. ອະທິບາຍບົດບາດຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ
2. ອະທິບາຍປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການຄົມມະນາຄົມ.
3. ອະທິບາຍກຽວກັບລະບົບເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມຂອງລາວ (ທາງບົກ, ທາງນໍ້າ ແລະ ທາງອາກາດ)
4. ອະທິບາຍກຽວກັບໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ.
5. ສະເໜີການຄົມມະນາຄົມໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ການສື່ສານ.
2. ປັດໄຈທາງດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມ.
3. ລະບົບເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມຂອງລາວ.
4. ການໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7
- ແຜນທີ່ການຄົມມະນາຄົມ ໂລກ ແລະ ສ.ປ.ປ ລາວ
- ຮູບພາບສະຖານນີຂົນສົ່ງ, ທ່າເຮືອ, ສະໜາມບິນທີ່ສໍາຄັນ.
- ຮູບພາບພາຫານະການຂົນສົ່ງ (ລົດ, ເຮືອ, ເຮືອບິນ...)
- ຮູບພາບ ຫຼື ແບບຈໍາລອງອຸປະກອນການໂທລະຄົມມະນາຄົມ ແລະ ການສື່ສານ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມແລ້ວໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຕອບ.

ຄຳຖາມ: ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງມີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນແນວໃດ?

ຄຳຕອບ: ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງມີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຄື:

- ເປັນປັດໄຈທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຂະແໜງການຕ່າງໆ.
- ເປັນປັດໄຈທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຂະແໜງເສດຖະກິດບໍລິການ.
- ນັກຮຽນລາຍງານ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູແຈກຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າແລ້ວລາຍງານ

ຄຳຖາມ:

1. ມີປັດໄຈດ້ານໃດແດ່ທີ່ມີຜົນສະທ້ອນເຖິງວຽກງານຄົມມະນາຄົມ?
2. ມີປັດໄຈດ້ານທຳມະຊາດໃດແດ່ທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມ?
3. ມີປັດໄຈດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃດແດ່ທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມ?

ຄຳຕອບ:

1. ປັດໄຈທີ່ມີຜົນສະທ້ອນເຖິງວຽກງານຄົມມະນາຄົມມີຄື:
  - ປັດໄຈດ້ານທຳມະຊາດ
  - ປັດໄຈດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມ
2. ປັດໄຈດ້ານທຳມະຊາດທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມມີຄື:
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງພູມສາດ
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານທໍລະນີສາດ
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານພູມອາກາດ
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານແມ່ນໍ້າລຳເຊ
3. ປັດໄຈດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມມີຄື:
  - ເງື່ອນໄຂດ້ານທຶນ ແລະ ເຕັກນິກວິຊາການ

- ເງື່ອນໄຂດ້ານການສຶກສາ-ອິດຄອງປະເພນີ
- ຄູ ຫຼື ຕົວແທນນັກຮຽນສະໝຸນ
- ຄູເພີ່ມເຕີມຕາມຄວາມເໝາະສົມ ຫຼື ອາດໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມເປັນແຜນວາດຊ່ວຍຈີ້.

ກິດຈະກຳ 3 ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຄູແຈກຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຄົ້ນຄວ້າ.

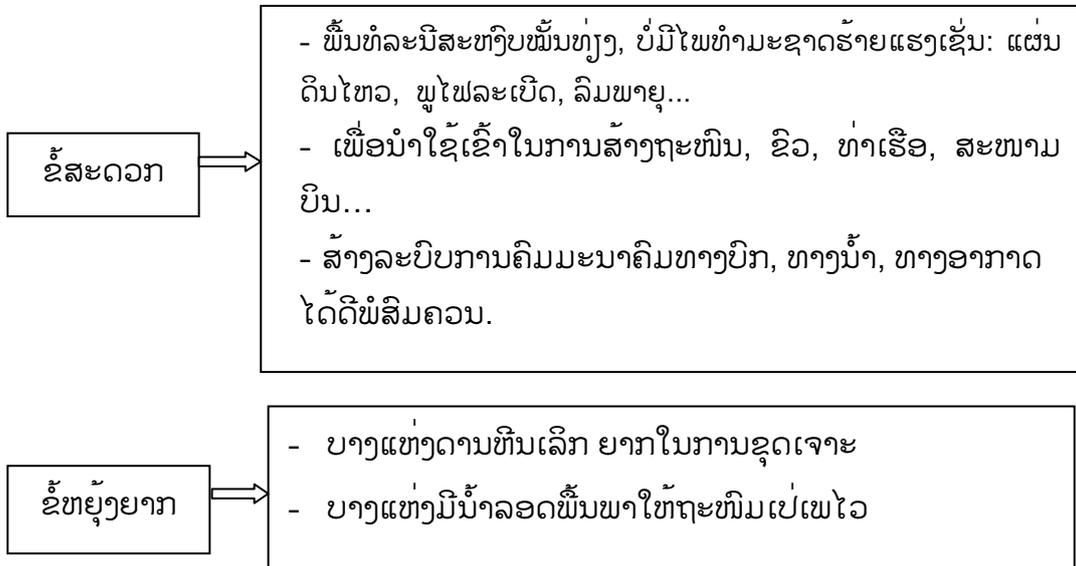
ຄຳຖາມ:

1. ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງພູມສາດສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມແນວໃດ?
2. ເງື່ອນໄຂດ້ານທໍລະນີສາດສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມແນວໃດ?
3. ເງື່ອນໄຂດ້ານພູມສັນຖານສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມແນວໃດ?
4. ເງື່ອນໄຂດ້ານພູມອາກາດສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມແນວໃດ?
5. ເງື່ອນໄຂດ້ານການສຶກສາສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ແກ່ການຄົມມະນາຄົມແນວໃດ?

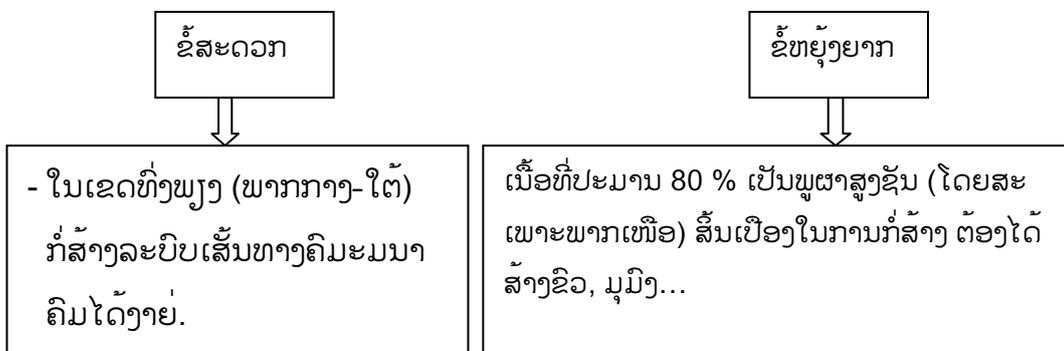
ຄຳຕອບ:

1. ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງພູມສາດ
  - ສະດວກ: - ຕັ້ງຢູ່ລະຫວ່າງກາງແຫຼມອິນດູຈີນຕິດກັບ 5 ປະເທດ (ຈີນ, ມຽນມາ, ໄທ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມ) ສ້າງເສັ້ນທາງຫາກັນໄດ້.
  - ເປັນເສັ້ນທາງຜ່ານໃຫ້ບັນດາປະເທດທີ່ມີຊາຍແດນຮ່ວມ ແລະ ພັດທະນາໃຫ້ກາຍ ເປັນເສັ້ນທາງຜ່ານອອກສູ່ປະເທດທີ່ມີຊາຍແດນຮ່ວມກັນ.
  - ຫຍຸ້ງຍາກ: - ເປັນປະເທດປິດບໍ່ມີທາງອອກສູ່ທະເລ, ຂາດໂອກາດໃນການຊົມ ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາງທະເລ, ການກິລາທາງທະເລ, ການຂົນສົ່ງ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວທາງທະເລ.

2. ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງທໍລະນີ

3. ເງື່ອນໄຂດ້ານທີ່ຕັ້ງຂອງພູມສັນຖານ

4. ເງື່ອນໄຂດ້ານພູມອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມມໍລະສຸມ

ສະດວກ	ຫຍຸ້ງຍາກ
<ul style="list-style-type: none"> - ລະດູຝົນນ້ຳຫຼາຍການຄົມມະນາຄົມທາງນ້ຳໄດ້ດີ - ລະດູແລ້ງການຄົມມະນາຄົມທາງບົກ, ທາງອາກາດໄດ້ດີ - ການກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງບົກ ແລະ ສະໜາມບິນໄດ້ດີ 	<ul style="list-style-type: none"> - ໃນລະດູຝົນການຄົມມະນາຄົມທາງບົກໃນບາງເຂດພົບບັນຫາເຊັ່ນ: ດິນເຈື່ອນ, ໄພນ້ຳຖ້ວມ, ຝົນຕົກແກ່ຍາວ... - ໃນລະດູແລ້ງການຄົມມະນາຄົມທາງນ້ຳບໍ່ສະດວກເພາະ ນ້ຳບົກແຫ້ງ, ມີແກ້ງ, ມີຕາດ. - ໃນບາງເຂດການຄົມມະນາຄົມທາງອາກາດພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ເນື່ອງຈາກມີເຜື້ອ, ເມກ, ໝອກຫຼາຍ, ຄວັນໄຟ.

5. ເງື່ອນໄຂດ້ານການສຶກສາ

ສະດວກ: - ພັກ ແລະ ລັດຖະບານມີນະໂຍບາຍກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມໃນທົ່ວປະເທດ.

- ປະຊາຊົນໃນບາງເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງຊ່ວຍກັນປົກປັກຮັກສາລະບົບຄົມມະນາຄົມ.

ຫຍຸ້ງຍາກ: - ປະຊາຊົນມີລະດັບການສຶກສາຕ່ຳ ຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ວຽກງານການຄົມມະນາຄົມຍັງຕ່ຳ ບໍ່ທາງເຫັນດີຕໍ່ການບຸກເບີກເສັ້ນທາງ ຍ້ອນມີຄວາມເຊື່ອຖື, ກິດຂວາງ, ເຂດກຳມະສິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.

- ການລ້ຽງສັດແບບປະປ່ອຍໃນເຂດຊົນນະບົດສ້າງຄວາມເປີເປື້ອນຕາມເສັ້ນທາງ ແລະ ພາໃຫ້ເກີດອຸບັດເຫດໄດ້.

- ຕົວແທນກຸ່ມນັກຮຽນລາຍງານ.

- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ເພີ່ມເຕີມຂໍ້ມູນທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນ.

- ນັກຮຽນບັນທຶກ.

ກິດຈະກຳທີ :4 ສິນທະນາເປັນກຸ່ມ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມ ແລະ ໃຫ້ນັກຮຽນສິນທະນາເປັນກຸ່ມ

ຄຳຖາມ

1. ການຄົມມະນາຄົມມີບາດກ້າວການຂະຫຍາຍຕົວແນວໃດ?
2. ເສັ້ນທາງຫຼວງແຫ່ງຊາດສາຍຫຼັກມີຈັກເສັ້ນ? ຄືເສັ້ນທາງໃດແດ່ ? ເຊື່ອມຕໍ່ຈາກໃສ່ໄປທາໃສ່?
3. ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງເສັ້ນທາງຫຼວງແຫ່ງຊາດເລກ 1 ແລະ ເລກ ? ມີເສັ້ນທາງໃດແດ່ 13
4. ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກໄປເຖິງປະເທດຫວຽດນາມມີສາຍໃດແດ່?
5. ການຄົມມະນາຄົມທາງນ້ຳມີຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກແນວໃດ?
6. ລັດຖະບານລາວໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ປັບປຸງເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງອາກາດຄືແນວໃດ?

ຄຳຕອບ

1. ການຄົມມະນາຄົມມີບາດກ້າວການຂະຫຍາຍຕົວຄື:
  - ການຂະຫຍາຍເສັ້ນທາງບົກ ໃນປີ 1976 ມີຄວາມຍາວ 11.462 ກມ, ໃນປີ 1995 ມີ 18.363 ກມ, ປີ 2008 ມີ 34.994 ກມ ແລະ ຍັງ ສືບຕໍ່ຂະຫຍາຍໄປເລື້ອຍໆ.
  - ບໍລິມາດສິນຄ້າໃນປີ 2008 ມີເຖິງ 3.659.000 ໂຕນ.
  - ຜູ້ໂດຍສານໃນປີ 2008 ມີເຖິງ 37.617.800 ເທື່ອຄົນ.
2. ເສັ້ນທາງຫຼວງແຫ່ງຊາດສາຍຫຼັກມີ 2 ເສັ້ນຄື: ເສັ້ນທາງເລກ 1 ແລະ ເສັ້ນທາງເລກ 13.
  - ເສັ້ນທາງເລກ 1: ຈາກຊາຍແດນລາວ-ຈີນ ຜ່ານແຂວງຜົ້ງສາລີຕໍ່ໃສ່ເສັ້ນທາງເລກ 2 ຜ່ານແຂວງອຸດົມໄຊ, ຕໍ່ໃສ່ເສັ້ນທາງເລກ 13 ຜ່ານແຂວງຫຼວງພະບາງ, ແຂວງຫົວພັນຕໍ່ໃສ່ເສັ້ນທາງເລກ 7 ຜ່ານແຂວງຊຽງຂວາງຕໍ່ໃສ່ເສັ້ນທາງເລກ 8 ຜ່ານແຂວງບໍລິຄຳໄຊ, ຄຳມ່ວນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ເຊກອງໄປຕໍ່ໃສ່ເສັ້ນທາງເລກ 18 ຢູ່ແຂວງອັດຕະປື (ເສັ້ນທາງນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ລຽບຕາມສາຍພູຫຼວງ).
  - ເສັ້ນທາງເລກ 13: ຈາກຊາຍແດນລາວ-ກຳປູເຈຍ, ຜ່ານແຂວງຈຳປາສັກ, ສາລະວັນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ຄຳມ່ວນ, ບໍລິຄຳໄຊ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວຽງຈັນ, ຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ, ໄປຊາຍແດນລາວ-ຈີນທີ່ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ (ສ່ວນລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ).

3. ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງເສັ້ນທາງຫຼວງແຫ່ງຊາດເລກ 1 ແລະ ເລກ 13 ມີຄື: ມີເສັ້ນທາງເລກ 7,8,9,15,16,18...
4. ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກໄປເຖິງປະເທດຫວຽດນາມມີຄື: ເສັ້ນທາງເລກ 2, 6, 7, 8, 9, 15, 16, 18.
5. ການຄົມມະນາຄົມທາງນ້ຳມີຂໍ້ສະດວກ ແລະ ຫຍຸ້ງຍາກຄື:
  - ສະດວກ: ໃນລະດູຝົນແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ບັນດາສາຂາເປັນເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງນ້ຳໄດ້ດີ.
  - ຫຍຸ້ງຍາກ: ໃນລະດູແລ້ງນ້ຳໃນແມ່ນ້ຳຂອງບົກ, ຕົ້ນ, ເປັນແກ້ງ, ເປັນຕາດ.
  - ບັນດາສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງບາງສາຍບົກແຫ້ງ ບໍ່ສາມາດແລ່ນເຮືອໄດ້.
6. ລັດຖະບານລາວໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ປັບປຸງເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງອາກາດຄື:
  - ໄດ້ປັບປຸງສິ່ງທີ່ມີແລ້ວໃຫ້ດີຂຶ້ນເຊັ່ນ: ສະໜາມບິນ.
  - ອະນຸຍາດໃຫ້ນັກທຸລະກິດພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດມາລົງທຶນ
  - ຂະຫຍາຍເສັ້ນທາງບິນ...
  - ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າປະມານ 10 ນາທີ
  - ຕ່າງໜ້ານັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມ .

ກິດຈະກຳ 5: ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່ (ອາດຈະໃຫ້ເຮັດໝົດ ຫຼື ເລືອກເຮັດ)

1. ໃຫ້ໝາຍເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກໃສ່ຮ່າງແຜນທີ່.
2. ໃຫ້ໝາຍສະໜາມບິນທີ່ສຳຄັນໃສ່ຮ່າງແຜນທີ່.
3. ໃຫ້ແຕ້ມ ແລະ ບອກເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມທາງບົກທີ່ສຳຄັນຂອງເມືອງທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່.

V. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ຄວາມທ້າວທັນໃນການຕອບຄໍາຖາມ
- ບັນຍາກາດໃນການຄົ້ນຄວ້າ, ການເຮັດວຽກເປັນກຸ່ມ.
- ການປະກອບສ່ວນໃນການເຮັດກິດຈະກຳ.
- ຕີລາຄາ ແລະ ໃຫ້ຄະແນນວຽກບ້ານ
- ກວດວຽກບ້ານຂອງບົດຮຽນຜ່ານມາ

ອະທິບາຍສັບ:

ຄົມມະນາຄົມ: ການຂົນສົ່ງໂດຍສານໄປມາທັງທາງນໍ້າ, ທາງບົກ ແລະ ທາງອາກາດ.

ແຫຼມອິນດູຈີນ: ປະກອບມີຫວຽດນາມ, ກຳປູເຈຍ, ລາວ, ໄທ ແລະ ມຽນມາ.

ທໍລະນີສາດ: ວິຊາທີ່ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບໂຄງປະກອບສ້າງຂອງໂລກ, ແຜ່ນດິນ, ພື້ນດິນ.

ສັງກາດ: ບິແຕ່ລະບິເອີ້ນວ່າສັງກາດ ຫຼື ສັກກະຫຼາດ.

ເຂັດຂວາງ: ບ່ອນເປັນຕາຍ້ານເຊັ່ນວ່າ “ບ່ອນເຂັດໃຫ້ຍ່າ ບ່ອນຂະລໍາໃຫ້ຍ້ານ”.

ບູລະນະ: ສ້ອມແປງເຮັດໃຫ້ດີກວ່າເກົ່າ.

Lao Airlines ສາຍການບິນລາວ: ຊື່ສາຍການບິນ.

QV: ລະຫັດສາຍການບິນລາວທີ່ຂຶ້ນກັບລະບົບການບິນສາກົນ.

ບົດທີ 15

ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການຄ້າ.
2. ອະທິບາຍການຄ້າພາຍໃນປະເທດ.
3. ສັງລວມຫຍໍ້ການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ.
4. ອະທິບາຍການຄ້າພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການຄ້າ.
2. ການຄ້າພາຍໃນປະເທດ.
3. ການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ.
4. ການບໍລິການ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ຮູບພາບຂອງຕະຫຼາດ ແລະ ສູນການຄ້າ.
- ຕົວຢ່າງສິນຄ້າປະເພດຕ່າງໆ (ແຜ່ນແພ, ເຄື່ອງຈັກສານ...).
- ຮູບພາບແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວ (ທໍາມະຊາດ, ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ...).
- ຮູບພາບ/ໂປສະເຕີ/ແຜ່ນພັບກ່ຽວກັບການບໍລິການຕ່າງໆ .

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູໃຫ້ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

ຄຳຖາມ: ຂະແໜງການຄ້າ ແລະ ການບໍລິການມີບົດບາດຄວາມສຳຄັນແນວໃດ?

ຄຳຕອບ: - ມີບົດບາດສຳຄັນຕໍ່ຂະແໜງການຜະລິດ

- ເຮັດໜ້າທີ່ບໍລິການ, ຈຳໜ່າຍ, ຈຳລະຈອນຜົນຜະລິດ, ເງິນຕາ
- ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາກອນດີຂຶ້ນ
- ຕົວແທນນັກຮຽນ ຫຼື ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນສະເໜີ
- ຄູສະຫຼຸບຕາມຄວາມເໝາະສົມ
- ຄູໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົ້ມແລ້ວໃຫ້ນັກຮຽນ ຫຼື ຕົວແທນນັກຮຽນຕອບເທື່ອລະຄົນ

ຄຳຖາມ 1: ໃນປັດຈຸບັນການຄ້າຢູ່ໃນລາວມີຈັກພາກສ່ວນ?

ຄຳຕອບ: ມີ 3 ພາກສ່ວນຄື:

- ການຄ້າຂອງລັດ
- ການຄ້າທຸນສ່ວນ
- ການຄ້າເອກະຊົນ

- ຕົວແທນນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ຄຳຖາມ 2: ການຄ້າຂອງລັດປະກອບດ້ວຍພາກສ່ວນໃດແດ່?

ຄຳຕອບ: ການຄ້າຂອງລັດມີ 2 ພາກສ່ວນຄື: ບໍລິສັດລັດ ແລະ ເສດຖະກິດຍ່ອຍຂອງລັດ.

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ຄຳຖາມ 3: ພາກສ່ວນບໍລິສັດລັດມີໜ້າທີ່ຫຍັງແດ່?

ຄຳຕອບ: ມີໜ້າທີ່ຊື້ ແລະ ຂາຍຍົກສິນຄ້າໃຫ້ແກ່ຮ້ານຄ້າຍ່ອຍ

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ຄໍາຖາມ 4: ພາກສ່ວນບໍລິສັດລັດ ຮັບຊື່ ແລະ ຂາຍຍົກສິນຄ້າໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ: ສິນຄ້າປະເພດນ້ຳມັນເຊື້ອໄຟ, ໄຟຟ້າ, ຄໍາ, ກົວ...

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ຄໍາຖາມ 5: ການຄ້າທຸ່ນສ່ວນເປັນການຄ້າແນວໃດ?

ຄໍາຕອບ: ການຄ້າທຸ່ນສ່ວນເປັນການຄ້າທີ່ມີການຮ່ວມລົງທຶນຄື: ທຸ່ມສ່ວນລະຫວ່າງລັດ ແລະ ເອກະຊົນ ຫຼື ລະຫວ່າງເອກະຊົນກັບເອກະຊົນ (ໂດຍຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງກະຊວງການຄ້າ) ມີຢູ່ຂັ້ນສູນກາງ ແລະ ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ.

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ອາດຍົກຕົວຢ່າງກຸ່ມຕ່າງໆທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນ

ຄໍາຖາມ 6: ການຄ້າເອກະຊົນ (ນິຕິບຸກຄົນ) ມີຈັກຮູບແບບ? ມີຮູບແບບໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ: - ໃນຕົວເມືອງໃຫຍ່ການຄ້າເອກະຊົນແມ່ນຂາຍຕາມລາຄາຊື່ນ້ຳຂອງລັດ
- ໃນຕົວເມືອງ ແລະ ໂດຍສະເພາະໃນຊົນນະບົດການຄ້າເອກະຊົນແມ່ນ ການຄ້າທີ່ກຳນົດລາຄາສິນຄ້າດ້ວຍຕົວເອງຕາມກົດເກນຕະຫຼາດເສລີ ເຊິ່ງຮູບການຄ້າແມ່ນບໍ່ມີທ້າງ-ຮ້ານໂດຍຜ່ານພໍ່ຄ້າ-ແມ່ຄ້າຄົນກາງ.

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ອາດຍົກຕົວຈິງການຄ້າໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ຄໍາຖາມ 7: ຜະລິດຕະພັນສິນຄ້າຂອງລາວມີຈັກປະເພດ? ປະເພດໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ: ແບ່ງເປັນ 2 ປະເພດຄື: ສິນຄ້າທັນຍາຫານ, ສິນຄ້າທັດຖະກຳ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບ, ອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມ

ຄໍາຖາມ 8: ສິນຄ້າທັນຍາຫານໃນທ້ອງຖິ່ນ (ທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່) ມີຫຍັງແດ່?

ຄໍາຕອບ: ເຂົ້າ...ທີ່ມີຫຼາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ.

- ໃຫ້ນັກຮຽນຕອບຕາມຕົວຈິງ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ຄໍາຖາມ 9: ສິນຄ້າຫັດຖະກໍາ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາໃນທ້ອງຖິ່ນ (ທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່) ມີ ຫຍັງແດ່?

ຄໍາຕອບ: ເອົາສິນຄ້າ (ODOP) (One District One Product) ຫຼື (ໜຶ່ງເມືອງໜຶ່ງຜະລິດ ຕະພັນ)

- ໃຫ້ນັກຮຽນຕອບຕາມຕົວຈິງ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມ/ຍົກຕົວຢ່າງສິນຄ້າ ODOP ຂອງທ້ອງຖິ່ນອື່ນໆ.

ຄໍາຖາມ 10: ໃນປັດຈຸບັນສ.ປ.ປ ລາວໄດ້ເຂົ້າເປັນສະມາຊິກຂອງອົງການ/ກຸ່ມການຄ້າໃດ ແດ່?

ຄໍາຕອບ: - ອາຊຽນ ແລະ ເປັນສະມາຊິກຂອງການຄ້າໂລກ (World Trade Organization: (WTO)

- ສິ່ງສິນຄ້າອອກສູ່ 27 ປະເທດ
- ນໍາສິນຄ້າເຂົ້າຈາກ 66 ປະເທດ
- ມີນັກລົງທຶນຈາກ 36 ປະເທດ

- ນັກຮຽນຕອບ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ

ກິດຈະກໍາ 3: ຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ

- ຄູແຈກຄໍາຖາມແລ້ວໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າ

ຄໍາຖາມ:

1. ການບໍລິການແມ່ນຫຍັງ? ຈິ່ງຍົກຕົວຢ່າງ.
2. ສະຖານທີ່ບໍລິການທີ່ສໍາຄັນມີອັນໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ:

1. ການບໍລິການແມ່ນການສ້າງເງື່ອນໄຂ/ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຄົນ, ທຸລະກິດຂະແໜງການຜະລິດອື່ນໆເຊັ່ນ: ໂຮງແຮມ, ຮ້ານອາຫານ, ສະຖານນິ ຂົນສົ່ງຕ່າງໆ...
2. ສະຖານທີ່ບໍລິການທີ່ສໍາຄັນມີຄື:
  - ສະໜາມບິນ
  - ສະຖານນິລົດເມ, ລົດປະຈໍາທາງ

- ໂຮງແຮມ, ເຮືອນພັກ
- ຮ້ານອາຫານ, ຮ້ານບັນເທີງຕ່າງໆ
- ສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວ

- ນັກຮຽນລາຍງານ
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ອາດເພີ່ມສະຖານທີ່ສໍາຄັນຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 4: ວຽກບ້ານ (ເປັນບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມ)

ຈາກຕາຕະລາງສິນຄ້າຂາເຂົ້າ-ຂາອອກໃນປື້ມແບບຮຽນໃຫ້ແຍກສິນຄ້າປະເພດບໍລິໂພກ ແລະ ສິນຄ້າອຸປະໂພກມີອັນໃດແດ່? ແລະ ມີມູນຄ່າເທົ່າໃດ? (ຕົວເລກຂອງປີ 2008).

- ຄູເກັບເອົາວຽກບ້ານແລ້ວສະຫຼຸບໃຫ້ນັກຮຽນຟັງ ຫຼື ໃຫ້ຄະແນນເພີ່ມເປັນຄະແນນປະຈຳເດືອນ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການປະກອບສ່ວນໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ
- ຄວາມຫ້າວຫັນ, ຄວາມກ້າຫານໃນການຕອບຄໍາຖາມ
- ບັນຍາກາດ, ຄວາມພຶດພື້ນ ແລະ ຄວາມກະຕືລືລົ້ນໃນການຮຳຮຽນ
- ການເຮັດວຽກບ້ານ
- ກວດວຽກບ້ານ
- ກວດຜົນງານຈາກການແຕ້ມແຜນທີ່

ອະທິບາຍສັບ:

ການຄ້າ: ການຊື້-ການຂາຍສິນຄ້າ, ການບໍລິການ ແລະ ການປ່ຽນແປງສິນຄ້າ.

ການຄ້າລວມໝູ່ຂອງປະຊາຊົນ: ມີສອງປະເພດຄື:

- 1) ລັດເປັນຜູ້ສະໜອງທຶນໃຫ້ແລ້ວສົ່ງທຶນໃຫ້ລັດ
- 2) ຮ່ວມກັນລົງທຶນ ແລະ ແບ່ງປັນຕາມອັດຕາສ່ວນຂອງທຶນ.

ການຄ້າຂອງລັດ: ການຄ້າທີ່ລັດເປັນຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເອງ

ການຄ້າຫຸ້ນສ່ວນ: ການລົງທຶນລະຫວ່າງລັດ ແລະ ເອກະຊົນຫຼື ເອກະຊົນກັບເອກະຊົນ

ການຄ້າເອກະຊົນ: ການຄ້າສ່ວນບຸກຄົນລົງທຶນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເອງ
ທັນຍາຫານ: ເຂົ້າ ຫຼື ຈໍາພວກອາຫານທີ່ເປັນທາດແປ້ງຕ່າງໆ
ການລົງທຶນ: ການນໍາໃຊ້ວັດຖຸດິບ ແລະ ເງິນເພື່ອດໍາເນີນທຸລະກິດ ຜະລິດອຸດສາ ຫະ
ກໍາ, ກະສິກໍາ, ການຄ້າ...

ພາກທີ IV: ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ

ບົດທີ 16

ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ສັງລວມປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ.
2. ສະເໜີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດອາຊຽນ.
3. ບອກໄດ້ຈຸດປະສົງຂອງອາຊຽນ.
4. ປຸງທຽບຍຸດທະສາດຂອງລາວຕໍ່ອາຊຽນ ແລະ ອາຊຽນຕໍ່ກັບລາວ.
5. ອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບເປົ້າໝາຍ, ນະໂຍບາຍ ແລະ ຍຸດທະສາດຂອງລາວຕໍ່ອາຊຽນ.
6. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການຮ່ວມມືໃນຂອບເຂດອາຊຽນ ແລະ ກັບບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ
  - ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ.
2. ການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນ
  1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງອາຊຽນ.
  2. ຈຸດປະສົງຂອງອາຊຽນ.
    - ສັນຍະລັກຂອງອາຊຽນ.
  3. ການພົວພັນ ແລະ ຮ່ວມມືກັບອາຊຽນ.
    - ຍຸດທະສາດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວຕໍ່ອາຊຽນ.
    - ເປົ້າໝາຍອາຊຽນຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ (ດ້ານການເມືອງ, ດ້ານເສດຖະກິດ).
  4. ນະໂຍບາຍອາຊຽນ.
  5. ການປະຊຸມສຸດຍອດຜູ້ນຳອາຊຽນ.
  6. ການຮ່ວມມືໃນຂອບເຂດອາຊຽນ.
  7. ການຮ່ວມມືກັບບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7..
- ແຜນທີ່ທະວີບອາຊີ.
- ແຜນທີ່ພາກພື້ນອາຊີອາຄະເນ.
- ແຜນທີ່ໂລກ ຫຼື ໜ່ວຍໂລກຈຳລອງກໍໄດ້.
- ຮູບພາບຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບອາຊຽນ.
- ຄູ່ມືການສ້າງປະຊາຄົມອາຊຽນ (ກົມອາຊຽນກະຊວງການຕ່າງປະເທດ, 2011).
- ເອກະສານກອງປະຊຸມພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວຄັ້ງທີ IX, 2010.
- ປຶ້ມປະຫວັດສາດການພົວພັນການທູດລາວ (ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ, ວຽງຈັນ 2009).
- ປະຫວັດສາດລາວສະໄໝປັດຈຸບັນ.
- ໃບງານ

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ສັງເກດແຜນທີ່

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຊອກຫາທີ່ຕັ້ງ ແລະ ນະຄອນຫຼວງຂອງບາງປະເທດທີ່ລາວມີສາຍພົວພັນການທູດກັບປະເທດທີ່ສຳຄັນຢູ່ໃນແຜນທີ່ໃຫ້ໄດ້ຢ່າງໜ້ອຍ 15-20 ປະເທດ.
- ຄູນຳໃຊ້ແຜນທີ່ໂລກ ເພື່ອຊີ້ບອກທີ່ຕັ້ງຂອງບາງປະເທດທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງມີການພົວພັນການທູດກັບ ສ.ປ.ປ ລາວ ຕາມການແນະນຳຂອງຄູສອນ.

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາເປັນກຸ່ມ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມສັງລວມເນື້ອໃນບົດຮຽນຂອງແຕ່ລະຂໍ້ດັ່ງນີ້:
  - 1) ຈົ່ງອະທິບາຍປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ.
  - 2) ຈຸດປະສົງຂອງອາຊຽນ ຍຸດທະສາດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວຕໍ່ອາຊຽນ
  - 3) ເປົ້າໝາຍອາຊຽນຂອງສ.ປ.ປ ລາວ
  - 4) ນະໂຍບາຍອາຊຽນ
- ຄູໃຫ້ຕ່າງໜ້າກຸ່ມນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
- ຄູສັງລວມຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຊັດເຈນຕາມເນື້ອໃນທີ່ມີຢູ່ໃນປຶ້ມແບບຮຽນ

ກິດຈະກຳ 3: ວຽກບ້ານ

- ຄູແນະນຳວຽກບ້ານໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ບຸກຄົນ ຊອກຫາຮູບພາບທີ່ບົ່ງບອກເຖິງການພົວພັນຂອງພັກ-ລັດກັບສາກົນ, ອາດຊອກຮູບພາບຈາກວາລະສານ ຫຼື ຫນັງສືພິມຕ່າງໆ ພ້ອມທັງໃຫ້ນັກຮຽນອະທິບາຍ ພາບທີ່ຫາໄດ້ນັ້ນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.
- ຄູອາດໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດເປັນມູມຂ່າວສານຂອງທ້ອງແລ້ວໃສ່ຫົວຂໍ້ຕາມຄວາມເໝາະສົມ
- ຄູກວດຜົນງານຂອງນັກຮຽນ ແລະ ຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍກຸ່ມ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ເຮັດໄດ້ດີ.
- ຄູສັງລວມຄວາມຄິດເຫັນຂອງນັກຮຽນແລ້ວຍັງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ຮັບຮູ້.

ກິດຈະກຳ 4: ສົນທະນາເປັນຄູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ

ຄຳຖາມ:

1. ຈຶ່ງອະທິບາຍປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງອາຊຽນ
2. ຈຸດປະສົງຂອງອາຊຽນມີຫຍັງແດ່?
3. ອະທິບາຍສັນຍະລັກ (Logo) ຂອງອາຊຽນທີ່ມີຕົ້ນເພື່ອງ 10 ມັດລວມກັນໄວ້, ສີຟ້າ, ສີແດງ, ສີຂາວ ແລະ ສີເຫຼືອງ ແມ່ນມີຄວາມໝາຍແນວໃດ?
4. ເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງອາຊຽນມີຫຍັງແດ່?
  - ຄູໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມຫຍໍ້ແຕ່ລະຄຳຖາມ ແລ້ວໃຫ້ຕ່າງໜ້ານັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູສັງລວມຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຊັດເຈນໂດຍອີງໃສ່ເນື້ອໃນຈາກປຶ້ມແບບຮຽນ
  - ຄູແນະນຳໃຫ້ນັກຮຽນບັນທຶກ:

ຫຼັກການພື້ນຖານການດຳເນີນການຮ່ວມມືຕາມຫຼັກການດັ່ງນີ້:

- ① ເຄົາລົບເອກະລາດ ອະທິປະໄຕ, ຄວາມສະເໝີພາບ, ພື້ນແຜ່ນດິນອັນຄົບຖ້ວນ ແລະ ເອກະລັກແຫ່ງຊາດຂອງແຕ່ລະປະເທດສະມາຊິກ, ອາຊຽນບໍ່ແຊກແຊງເຂົ້າໃນກິດຈະການພາຍໃນຂອງກັນແລະກັນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງໂດຍທາງສັນຕິ.
- ② ມີພັນທະ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນ ໃນການສົ່ງເສີມສັນຕິພາບ, ຄວາມພົ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມວັດທະນາຖາວອນຂອງພາກພື້ນ.
- ③ ບໍ່ຮຸກຮານກັນ ແລະ ບໍ່ຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ໃຊ້ກຳລັງ ຫຼື ການກະທຳທຸກຮູບແບບທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍສາກົນ.

- ④ ເຄົາລົບສິດຂອງແຕ່ລະປະເທດສະມາຊິກໃນການດຳລົງຄົງຕົວ ໂດຍປາສະຈາກການແຊກແຊງ, ການໂຄ້ນລົ້ມ ແລະ ການບົບບັງຄັບຈາກພາຍນອກ.
- ⑤ ຍືດໝັ້ນຫຼັກການປົກຄອງດ້ວຍກົດໝາຍ, ການປົກຄອງທີ່ດີ ແລະ ຫຼັກການປະຊາທິປະໄຕ ແລະ ລັດຖະບານທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມລັດຖະທຳມະນູນ.
- ⑥ ເຄົາລົບເສລີພາບຂັ້ນພື້ນຖານ, ສິ່ງເສີມ ແລະ ປົກປ້ອງສິດທິມະນຸດ ແລະ ຄວາມຍຸຕິທຳໃນສັງຄົມ
- ⑦ ລະເວັ້ນຈາກການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການດຳເນີນນະໂຍບາຍ ຫຼື ກິດຈະກຳໃດໆ ລວມທັງການນຳໃຊ້ເຂດແດນຂອງຕົນ ໂດຍປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ຫຼື ປະເທດທີ່ບໍ່ແມ່ນສະມາຊິກອາຊຽນ ຫຼື ຜູ້ກະທຳທີ່ບໍ່ແມ່ນປະເທດໃດໜຶ່ງ (non-state actor) ທີ່ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ອະທິປະໄຕ ຜົນແຜ່ນດິນອັນຄົບຖ້ວນ ຫຼື ສະເຖຍລະພາບທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງບັນດາປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ.
- ⑧ ເຄົາລົບວັດທະນະທຳ, ພາສາ ແລະ ສາສະໜາທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງປະຊາຊົນອາຊຽນ ເຊິ່ງໃນຂະນະດຽວກັນເນັ້ນຄຳນິຍົມຮ່ວມກັນບົນຈິດໃຈແຫ່ງຄວາມເປັນເອກະພາບທຳມະກາງຄວາມຫຼາກຫຼາຍໃນອາຊຽນ.
- ⑨ ຍືດໝັ້ນຄວາມເປັນແກນກາງຂອງອາຊຽນໃນການພົວພັນຮ່ວມມືກັບພາຍນອກ, ຮັກສາທັດສະນະແຫ່ງການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຫ້າວຫັນ, ການເບິ່ງໄປຂ້າງໜ້າ, ການເປີດກວ້າງ ແລະ ບໍ່ແບ່ງແຍກ.

ກິດຈະກຳ 5: ສົນທະນາກຸ່ມ

ຄຳຖາມ:

- 1. ຍຸດທະສາດຂອງສ.ປ.ປ ລາວຕໍ່ອາຊຽນມີຫຍັງແດ່?
- 2. ເປົ້າໝາຍອາຊຽນຂອງສ.ປ.ປ ລາວແຕ່ລະດ້ານມີແນວໃດ?

ດ້ານການເມືອງ	ດ້ານເສດຖະກິດ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າຮ່ວມກັນແລ້ວສັງລວມຫຍໍ້ໃສ່ໃບງານ.
- ຄູເກັບໃບງານຂອງນັກຮຽນ ແລະ ໃຫ້ຄະແນນ.

ກິດຈະກຳ 6: ສົນທະນາເປັນບຸກຄົນ ຫຼື ເປັນຄູ່

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນເຮັດວຽກເປັນລາຍບຸກຄົນ ຫຼື ເປັນຄູ່ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- 1. ນັກຮຽນຈົ່ງສັງລວມຫຍໍ້ເນື້ອໃນກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍຂອງອາຊຽນຕາມໃບງານລຸ່ມນີ້:

ນະໂຍບາຍຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ ຕໍ່ອາຊຽນ	ນະໂຍບາຍອາຊຽນທີ່ມີຕໍ່ ສ.ປ.ປ ລາວ

- 2. ຈົ່ງສັງລວມຫຍໍ້ກ່ຽວກັບການປະຊຸມສຸດຍອດຜູ້ນຳອາຊຽນ.
- ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນ ຫຼື ບຸກຄົນຂຶ້ນລາຍງານຜົນການຄົ້ນຄວ້າ.
- ຄູເກັບໃບງານຂອງນັກຮຽນ.
- ຄູສະຫຼຸບຄືນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ກິດຈະກຳ 7 : ສັງລວມຫຍໍ້ຈາກເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມ

- ຄູແນະນຳນັກຮຽນເອົາປື້ມອອກມາບັນທຶກເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມ ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນເມື່ອອ່ານຢູ່ເຮືອນ ຫຼື ຄູອາດອັດສຳເນົາໃຫ້ນັກຮຽນເພື່ອເປັນຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມ

ເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມ:

ການຮ່ວມມືອາຊຽນກັບພາຍນອກ

ອີງຕາມນະໂຍບາຍເປີດກວ້າງການພົວພັນກັບພາຍນອກຂອງຕົນ, ອາຊຽນໄດ້ມີການຮ່ວມມືກັບພາຍນອກຢ່າງກວ້າງຂວາງແນໃສ່ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມພາຍນອກແຫ່ງສັນຕິພາບ, ມິດຕະພາບ ແລະ ການຮ່ວມມື ໂດຍຜ່ານບັນດາກົນໄກທີ່ອາຊຽນລິເລີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງອາຊຽນມີບົດບາດເປັນແຖນກາງຄື: ອາຊຽນ+1, ອາຊຽນ+3, ເວທີພາກພື້ນອາຊຽນ (ARF), ກອງປະຊຸມລັດຖະມົນຕີປ້ອງກັນປະເທດອາຊຽນບວກ (ADMM Plus) ແລະ ກອງປະຊຸມສຸດຍອດອາຊີຕາເວັນອອກ (EAS). ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງອາຊຽນກັບພາຍນອກກໍດໍາເນີນໄປບົນບັນດາຫຼັກການພື້ນຖານຂອງອາຊຽນເຊັ່ນດຽວກັນ.

ອາຊຽນມີ 10 ຄູ່ເຈລະຈາສົມບູນຄື: ອົດສະຕາລີ, ຍີ່ປຸ່ນ, ນິວຊີແລນ, ອາເມຣິກາ, ສະຫະພາບເອີຣົບ, ການາດາ, ສ.ເກົາຫຼີ, ສ.ປ ຈີນ, ຣັດເຊຍ, ອິນເດຍ ແລະ ຍັງມີຄູ່ເຈລະຈາຂະແໜງການໜຶ່ງປະເທດຄືປາກົດສະຖານ. ນອກນີ້, ອາຊຽນຍັງມີການຮ່ວມມືກັບບັນດາປະເທດ ແລະ ກັບບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນອື່ນໆເຊັ່ນ: ສະຫະປະຊາຊາດ (ສ.ປ.ຊ), ຄະນະມົນຕີຄວາມຮ່ວມມືໃນອ່າວ (GCC), ອົງການຮ່ວມມືຮີໂອ (RIO Group), ຕະຫຼາດຮ່ວມອາເມຣິກາລາຕິນຕອນໃຕ້ (MERCOSUR), ສະມາຄົມການຮ່ວມມືພາກພື້ນອາຊີໃຕ້ (SAARC) ແລະ ອົງການຮ່ວມມືຊຽງໄຮ້ (SCO), ສ່ວນປາບົວນິວກິນີ ແມ່ນປະເທດສ້າງເກດການພິເສດຂອງອາຊຽນ.

- ນັກຮຽນຖາມຕາມຄວາມສົນໃຈ
- ຄູ່ຕອບຄໍາຖາມ ແລະ ສະຫຼຸບໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈ.

ກົດຈະກຳ 8: ເຝິກປະຕິບັດການແຕ້ມແຜນທີ່

- ຄູ່ແນະນຳໃຫ້ນັກຮຽນແຕ້ມແຜນທີ່ທະວີບອາຊີ ຫຼື ແຜນທີ່ພາກພື້ນອາຊີອາຄະເນແລ້ວໃຫ້ຊຽນຊື່ປະເທດ ແລະ ນະຄອນຫຼວງຂອງແຕ່ລະປະເທດໃນກຸ່ມອາຊຽນໃສ່ໃນແຜນທີ່ທີ່ໄດ້ແຕ້ມນັ້ນໃຫ້ຈະແຈ້ງລະອຽດ.

V. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສ້າງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົນທະນາກຸ່ມຂອງແຕ່ລະຄົນ.
- ການຕອບຄໍາຖາມຂອງຄູ.
- ຄູສາມາດຕັ້ງຄໍາຖາມເຈາະຈົ້ມ ເພື່ອຂັກຖາມນັກຮຽນບາງຄົນໂດຍເລັ່ງໃສ່ຜູ້ຮຽນອ່ອນ ຫຼື ຜູ້ມັກຂາດຮຽນ.
- ກວດກາຜົນສໍາເລັດຂອງການເຮັດວຽກບ້ານທີ່ຄູໃຫ້ໃນຊົ່ວໂມງກ່ອນ.
- ກວດກາກາງພາກ ແລະ ທ້າຍສຶກຮຽນ.
- ກວດຜົນງານຈາກການແຕ້ມແຜນທີ່

ອະທິບາຍຄໍາສັບ:

- ອາຊຽນ ແມ່ນຫຍັ້ມາຈາກພາສາອັງກິດທີ່ວ່າ ASEAN (Association of South East Asian Nations) ແປວ່າ: ສະມາຄົມປະຊາຊາດແຫ່ງອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້.
- ອາຊຽນເຊີແມ່ນຫຍັ້ມາຈາກ(Asian-CER): Asian-Cooperation Economic Region.
- ອາຊຽນບວກໜຶ່ງ (ອາຊຽນ+1 ມີ 10 ຄູ່ເຈລະຈາເຊັ່ນ: ຈີນ, ເກົາຫຼີໃຕ້, ຍີ່ປຸ່ນ, ອິນເດຍ, ອົດສະຕຣາລີ, ນີວຊີແລນ, ຣັດເຊຍ, ອາເມຣິກາ, ການາດາ, ສະຫະພາບເອີຣົບ)
- ອາຊຽນບວກສາມ (ອາຊຽນ+3 ມີ ຈີນ, ເກົາຫຼີໃຕ້, ຍີ່ປຸ່ນ)
- ອາຊຽນບວກຫົກ (ອາຊຽນ+6 ມີ ຈີນ, ເກົາຫຼີໃຕ້, ຍີ່ປຸ່ນ, ອິນເດຍ, ອົດສະຕຣາລີ, ນີວຊີແລນ).
- ອາຊຽນບວກແປດ (ອາຊຽນ+8 ມີ ຈີນ, ເກົາຫຼີໃຕ້, ຍີ່ປຸ່ນ, ອິນເດຍ, ອົດສະຕຣາລີ, ນີວຊີແລນ, ຣັດເຊຍ, ອາເມຣິກາ).
- ເວທີພາກພື້ນອາຊຽນ (ARF) ແມ່ນຫຍັ້ມາຈາກ ASEAN REGIONAL FORUM.
- ຄະນະມົນຕີຄວາມຮ່ວມມືໃນອ່າວ (GCC): (Gulf Cooperation Council) ເກີດຈາກຄວາມຮ່ວມມືຂອງປະເທດຄື: ສະຫະລັດອາເມຣິກາ, ຊາອຸດີອາຣາເບຍ, ກູເວດ, ໂອມານ, ກາຕາ ແລະ ບາເຣນ ເຊິ່ງສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນວັນທີ 15/5/1981 ໂດຍມີຈຸດປະສົງກະຕຸ້ນ ແລະ ສ້າງຄວາມເອກະພາບ (Unity) ລະຫວ່າງສະມາຊິກທຸກໆດ້ານຂອງຄວາມຮ່ວມມື;

- SAARC: South Asian Association for Regional Cooperation ການຮ່ວມມືຂົງເຂດໃນກຸ່ມອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້
- ອົງການຮ່ວມມືຊຽງໄຮ້ (CCO): Chien Hai Cooppration Organization
- ທະວິພາຄີ ໝາຍເຖິງກອງປະຊຸມສອງຝ່າຍ.
- ພະຫຸພາຄີໝາຍເຖິງກອງປະຊຸມຫຼາຍຝ່າຍ.
- ໂລກາພິວັດ: ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງໄປຕາມກະແສໂລກເຊິ່ງມີ ເຄົ້າຄໍາສັບມາຈາກ ໂລກ+ອະພິວັດ = ໂລກາພິວັດ.
- ສົງຄາມເຢັນ: ແມ່ນສົງຄາມອຸດົມການ ຫຼື ສົງຄາມຈິດຕະສາດໝາຍເຖິງສົງຄາມທີ່ປາສະຈາກອາວຸດ.
- ການທູດ: ວຽກງານທີ່ຮັບໃຊ້ເຈລະຈາແທນ, ວຽກງານການທີ່ໄດ້ຮັບການມອບໝາຍໃຫ້ເປັນຜູ້ແທນໄປຍັງຕ່າງປະເທດເພື່ອເຈລະຈາ ຫຼື ຜູກສັນຫະວະໄມຕີທາງລັດຖະບານ.
- ຍຸດທະສາດ: ວິຊາວ່າດ້ວຍການຮີບ, ເສິກສົງຄາມ, ແນວທາງແຜນນະໂຍບາຍຂອງລັດວາງອອກ ເພື່ອພັດທະນາການເມືອງ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ.

ບົດອ່ານເພີ່ມ

ການເຂົ້າຮ່ວມປະຊາຄົມອາຊຽນຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

ທຸກກະຊວງຂະແໜງການ ແລະ ອົງການທຽບເທົ່າອ້ອມຂ້າງສູນກາງ ແລະ ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນຕ້ອງໄດ້ປະກອບສ່ວນເຄື່ອນໄຫວວຽກງານອາຊຽນຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ແລະ ຫ້າວຫັນເຊັ່ນ:

1. ປະຊາຄົມການເມືອງ-ຄວາມໝັ້ນຄົງອາຊຽນ

☺ **ຜົນປະໂຫຍດສໍາລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ:** ການເຂົ້າຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວໃນຂອບປະຊາຄົມການເມືອງ-ຄວາມໝັ້ນຄົງອາຊຽນໄດ້ນໍາເອົາຜົນປະໂຫຍດມາສູ່ປະເທດເຮົາດັ່ງນີ້:

- ① ເຄົາລົບສິດຂອງທຸກປະເທດໃນການດໍາລົງຄົງຕົວຂອງຕົນເອງໂດຍປາສະຈາກການແຊກແຊງ, ການໂຄ່ນລົ້ມ ແລະ ການບີບບັງຄັບຈາກພາຍນອກ ເຊິ່ງແມ່ນການຮັບຮູ້ລະບອບການເມືອງຂອງກັນ ແລະ ກັນ.
- ② ການສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອອໍານວຍແກ່ການສົ່ງເສີມສັນຕິພາບ, ມິດຕະພາບ ແລະ ການຮ່ວມມືແນໃສ່ຮັບປະກັນການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

- ③ ນຳໃຊ້ການເປັນສະມາຊິກອາຊຽນເພື່ອຍາດແຍ່ງການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອພາຍນອກເພື່ອການພັດທະນາປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາໃນຂອບການຮ່ວມມືແບບທະວີພາຄີ ແລະ ພະຫຸພາຄີ (ອະນຸພາກພື້ນ, ພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ).
- ④ ເພີ່ມອຳນາດການຕໍ່ລອງໃນການເຈລະຈາກັບພາຍນອກ.

ສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ: ຍ້ອນວ່າອາຊຽນເປັນອົງການພາກພື້ນທີ່ປະກອບດ້ວຍ 10 ປະເທດ ສະມາຊິກທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານລະບົບການເມືອງ ແລະ ສັງຄົມ. ສະນັ້ນ, ສິ່ງທ້າທາຍສຳຄັນສຳລັບພວກເຮົາແມ່ນການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ກ້າວໄປສູ່ການມີຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈກັນ ເພື່ອຮ່ວມກັນປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມສັນຕິພາບ ແລະ ຄວາມວັດທະນາຖາວອນໃນພາກພື້ນ. ເຮັດແນວນີ້ຈະເປັນການປະກອບສ່ວນອັນສຳຄັນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຮັບປະກັນການຍືນຍົງຄົງຕົວຂອງລະບອບການເມືອງຂອງພວກເຮົາ.

2. ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ

☉ **ຜົນປະໂຫຍດສຳລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ:** ໂດຍສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍການເປີດກວ້າງຂອງພັກເຮົາ ແລະ ທ່າອ່ຽງລວມຂອງຍຸກສະໄໝ, ການເຊື່ອມໂຍງເສດຖະກິດຂອງສ.ປ.ປ ລາວເຂົ້າກັບເສດຖະກິດຂອງພາກພື້ນ ແມ່ນໄດ້ນຳເອົາຜົນປະໂຫຍດມາສູ່ປະເທດເຮົາດັ່ງນີ້:

- ① ການຂະຫຍາຍຕະຫຼາດເພື່ອການສົ່ງອອກ,
- ② ການດຶງດູດການລົງທຶນຈາກພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດອັນເປັນການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ປະຊາຊົນລາວຫຼາຍຂຶ້ນ,
- ③ ການຊ່ວຍເຫຼືອສະໜັບສະໜູນດ້ານການສ້າງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານເຕັກນິກ.
- ④ ເພີ່ມອຳນາດການຕໍ່ລອງໃນການເຈລະຈາກັບພາຍນອກ,
- ⑤ ເປັນໂອກາດໃຫ້ພາກທຸລະກິດບຸກບັນເພີ່ມທະວີຄວາມສາມາດແຂ່ງຂັນກັບພາຍນອກ.
- ⑥ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຊົມໃຊ້ມີທາງເລືອກຊົມໃຊ້ສິນຄ້າຫຼາຍຂຶ້ນ.

☉ **ສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ:**

- ① ລາຍຮັບຈາກການເກັບພາສີຂາເຂົ້າ ເຊິ່ງເປັນລາຍຮັບສຳຄັນຂອງຊາດຈະຫຼຸດລົງ.
- ② ດ້ານການຄຸ້ມຄອງມະຫາພາກຈະມີຄວາມສັບສົນໃນໄລຍະທຳອິດ ເພາະຈະຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງ ແລະ ປ່ຽນແປງຫຼາຍຢ່າງເປັນຕົ້ນແມ່ນການປັບປຸງ ແລະ ການສ້າງລະບຽບກົດໝາຍ, ລະບົບການເຮັດວຽກ, ລະບຽບຫຼັກການຄຸ້ມຄອງຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງມາດຕະຖານ ແລະ

ການປ້ອງກັນຄວາມປອດໄພດ້ານອາຫານ, ການຄ້າປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບເງື່ອນໄຂຂອງເຂດການຄ້າເສລີອາຊຽນ ແລະ ເຂດການຄ້າເສລີອາຊຽນ ກັບຄູ່ເຈລະຈາ, ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນທັງພາກລັດ ແລະ ພາກທຸລະກິດຈະຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງຕົນເອງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດແຂ່ງຂັນກັບປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນດ້ວຍກັນ ແລະ ປະເທດຄູ່ເຈລະຈາຂອງອາຊຽນອື່ນໆໄດ້. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ບຸກຄະລາກອນລັດໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ແລະ ທັກສະໃນການເຈລະຈາ ເພື່ອຕໍ່ລອງໃນເວທີອາຊຽນ ແລະ ສາກົນ.

3. ປະຊາຄົມວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມອາຊຽນ

ຜົນປະໂຫຍດສຳລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ:

- ① ຮັບຮູ້ຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານວັດທະນະທຳ, ພາສາ, ສາສະໜາຂອງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ຮ່ວມກັນເຜີຍແຜ່, ແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳກັບພາຍນອກ.
- ② ເປັນການເປີດໂອກາດໃຫ້ພະນັກງານ, ນັກຮຽນ-ນັກສຶກສາຕະຫຼອດເຖິງປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ຮັບຮູ້, ໄດ້ຍົກລະດັບວິຊາສະເພາະ ແລະ ສີມືແຮງງານຂອງຕົນໃຫ້ເທົ່າທຽມກັບປະເທດອື່ນໆໃນພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

ສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບສ.ປ.ປ ລາວ: ໃນປັດຈຸບັນ ຍັງມີການສືບຕໍ່ພະຍາຍາມນຳເອົາບັນຫາທີ່ແຫຼ່ງເຊັ່ນ: ບັນຫາສິດທິມະນຸດ ແລະ ປະຊາທິປະໄຕ ແບບຕາເວັນຕົກທີ່ແຊກຊຶມເຂົ້າໃນບາງກິດຈະກຳຂອງຂະແໜງການພາຍໃຕ້ປະຊາຄົມວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມອາຊຽນ.

ມາດຕະການຮັບມືຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ

- ພວກເຮົາຕ້ອງສືບຕໍ່ຮັບປະກັນໃຫ້ປະເທດເຮົາ ມີສະເຖຍລະພາບທາງດ້ານການເມືອງ ຢ່າງໜັກແໜ້ນ ແລະ ມີຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍທາງດ້ານສັງຄົມອັນເປັນເງື່ອນໄຂພື້ນຖານເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການສ້າງສາພັດທະນາປະເທດຊາດ.
- ບັນດາພະນັກງານ, ບຸກຄະລາກອນທີ່ເຄື່ອນໄຫວວຽກອາຊຽນຕ້ອງກຳແໜ້ນເຊື່ອມຊຶມແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ ແລະ ລັດໃນແຕ່ລະໄລຍະ.
- ຕ້ອງສ້າງບຸກຄະລາກອນທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດທາງດ້ານວິຊາສະເພາະ ແລະ ພາສາຕ່າງປະເທດໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຕົວຈິງໃນທຸກຂະແໜງການ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາດ.
- ປັບປຸງອົງການຈັດຕັ້ງແຕ່ລະຂະແໜງການ ໂດຍໃຫ້ມີຄະນະນຳກະຊວງເປັນຜູ້ຊີ້ນຳວຽກງານອາຊຽນໂດຍກົງ.

- ເພີ່ມປະສິດທິພາບຂອງການປະສານງານລະຫວ່າງພາກລັດດ້ວຍກັນ ແລະ ລະຫວ່າງພາກລັດກັບພາກທຸລະກິດໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນນັບມື້ນັບສູງຂຶ້ນ ເພື່ອຮອງຮັບກັບວຽກງານການເຄື່ອນໄຫວອາຊຽນທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ສະຫຼັບສັບຊ້ອນ.

- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ວິໄຈດ້ານຕ່າງໆໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ ເພື່ອໃຫ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການວາງແຜນນະໂຍບາຍທີ່ແທດເໝາະກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມທິດທາງຂອງພັກ ແລະ ລັດເຮົາ.

- ແຕ່ລະພາກສ່ວນຄວນກຳໄດ້ ແລະ ປະຕິບັດນະໂຍບາຍ ພ້ອມທັງຫຼັກການພື້ນຖານໃນການເຂົ້າຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວວຽກງານອາຊຽນຄື:

① ທຸກການເຄື່ອນໄຫວໃນອາຊຽນແມ່ນແນໃສ່ຮັບໃຊ້ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງປະເທດຊາດ, ຜົນປະໂຫຍດລວມຂອງອາຊຽນ ແລະ ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອ/ສະໜັບສະໜູນປະເທດເພື່ອນມິດ.

② ທຸກການຕົກລົງໃນຂອບວຽກງານອາຊຽນຕ້ອງບົນຫຼັກການເຫັນດີເປັນເອກະສັນ. ປະຕິບັດໄດ້ຄືດັ່ງກ່າວນີ້. ສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຈຶ່ງຈະສາມາດປົກປັກຮັກສາສິດຜົນປະໂຫຍດ, ການຄົງຕົວ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລະບອບຂອງພວກເຮົາ.

ສະຫຼຸບລວມ: ການເຂົ້າເປັນສະມາຊິກອາຊຽນກໍຄືການເຂົ້າຮ່ວມການສ້າງປະຊາຄົມອາຊຽນສຳລັບ ສ.ປ.ປ ລາວ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍຕ່າງປະເທດສັນຕິພາບ, ເອກະລາດ, ມິດຕະພາບ ແລະ ການຮ່ວມມື ທັງແມ່ນຄວາມຈຳເປັນພາວະວິໄສໃນຍຸກໂລກາພິວັດ ເພື່ອສ້າງສະພາບແວດລ້ອມແຫ່ງສັນຕິພາບ, ມິດຕະພາບ ແລະ ການຮ່ວມມືທີ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຍາດແຍ່ງເອົາທ່າແຮງຂອງຍຸກສະໄໝ ມາສິມທິບັດທຳແຮງພາຍໃນເພື່ອພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາພັດທະນາປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ. ສິ່ງສຳຄັນຕົ້ນຕໍແມ່ນຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ມີການເຊື່ອມໂຍງດ້ານການເມືອງ ແລະ ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ມີພຽງແຕ່ການເຊື່ອມໂຍງດ້ານເສດຖະກິດ ເທົ່ານັ້ນກັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

ພວກເຮົາຕ້ອງເຂົ້າໃຈຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ອາຊຽນໃຫ້ທັງກາລະໂອກາດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ. ສະນັ້ນ, ການເຄື່ອນໄຫວໃນອາຊຽນພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ສູ້ຊົນ, ເດັດດ່ຽວ ແລະ ຍາດແຍ່ງຜົນປະໂຫຍດອັນສູງສົ່ງ ແຕ່ສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນພວກເຮົາຕ້ອງມີຄວາມເປັນເຈົ້າການ, ມີຄວາມສະດຽງໄວ ແລະ ຄວາມຍືດຍຸ່ນ ຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງຈະສາມາດປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດອັນສູງສຸດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄວ້ໄດ້.

ການພັດທະນາເຂດແຄວ້ນ-ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຕາມພູມສັນຖານ

1. ການພັດທະນາເຂດແຄວ້ນ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ

ຕາມການຈັດແບ່ງພື້ນທີ່ທາງດ້ານພູມສາດແລ້ວ ເພິ່ນແບ່ງການພັດທະນາອອກເປັນ 3 ເຂດໃຫຍ່ຄື: ເຂດພາກເໜືອ, ພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້.

ກ. ເຂດພາກເໜືອ

ປະກອບດ້ວຍແຂວງຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ບໍ່ແກ້ວ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງພະບາງ, ໄຊຍະບູລີ, ຊຽງຂວາງ ແລະ ຫົວພັນ ເຊິ່ງຈຸດສຸມໃນການພັດທະນາຂອງ ແຕ່ລະແຂວງແຕກຕ່າງກັນດັ່ງນີ້:

1) ແຂວງຜົ້ງສາລີ

- ສົ່ງເສີມການປູກພືດ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳເປັນສິນຄ້າ ທີ່ມີຕະຫຼາດ ຮັບຮອງແລ້ວ ເຊັ່ນ: ໝາກແໜ່ງ, ຊາ, ໝາກຂ່າ, ໝາກເດືອຍ, ໝາກງາ, ສາລີ, ອ້ອຍ, ຕົ້ນປ່າ, ໄມ້ເກດສະໜາ ແລະ ອື່ນໆ ໂດຍຕິດພັນກັບ ການປຸງແຕ່ງເຄິ່ງສຳເລັດຮູບຢູ່ກັບທີ່.

- ສ້າງຕັ້ງໂຮງງານຜະລິດຕະພັນກະສິກຳທີ່ໄດ້ມາດຖານເຊັ່ນ: ໂຮງງານປຸງແຕ່ງຊາ, ໂຮງງານບົດແປ້ງ, ໂຮງງານນ້ຳຕານທີ່ມີຂະໜາດການຜະລິດ 1.000 ໂຕນຕໍ່ປີ, ໂຮງງານປຸງແຕ່ງຢາງພາລາຂັນຕົ້ນ.

- ຂະຫຍາຍຕາໜ່າງໄຟຟ້າໄປສູ່ຊົນນະບົດ.
- ຊຸກຍູ້ການສຳຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງເຄື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳອູ 8.

2) ຫຼວງນ້ຳທາ

- ສົ່ງເສີມການປູກພືດສະບຽງອາຫານເຊັ່ນ: ເຂົ້າ, ສາລີ, ອ້ອຍ ແລະ ອື່ນໆ.
- ສົ່ງເສີມການປູກພືດຢາງພາລາ ໂດຍຕິດພັນກັບການປຸງແຕ່ງ. ເອົາໃຈໃສ່ການຄຸ້ມຄອງການຂຸດຄົ້ນແຮ່ທາດເຊັ່ນ: ຖ່ານຫີນ, ຄຳ ແລະ ທອງແດງ.
- ຂະຫຍາຍຕາໜ່າງໄຟຟ້າໄປສູ່ຊົນນະບົດ.
- ສືບຕໍ່ສຸມໃສ່ປັບປຸງສ້າງເຂດເສດຖະກິດພິເສດບໍ່ເຕັມ-ແດນຄຳໃຫ້ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຢ່າງມີຄຸນນະພາບ.
- ກໍ່ສ້າງສູນກາງເຊື່ອມຕໍ່ດ້ານໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ.

3) ແຂວງບໍ່ແກ້ວ

- ປັບປຸງ ແລະ ສ້າງສູນພັດທະນາກະສິກໍາເພື່ອຕອບສະໜອງແນວພັນພືດ-ພັນສັດ; ສົ່ງເສີມການປູກພືດປອດສານພິດ ແລະ ເພີ່ມມູນຄ່າສິນຄ້າໂດຍຜ່ານການປຸງແຕ່ງເຊັ່ນ: ສາລີ, ຖົ່ວ; ສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດແບບເປັນຟາມ.

- ປັບປຸງແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທໍາມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທໍາລຽບຕາມແຄມແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ເສັ້ນທາງ R3.

- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລໍາແມ່ນໍ້າຂອງຢູ່ເມືອງຕົ້ນເຜິ້ງ ແລະ ເມືອງຫ້ວຍຊາຍ.

- ກໍ່ສ້າງ ແລະ ຍົກລະດັບເສັ້ນທາງແຕ່ເມືອງຜາອຸດົມ-ເມືອງປາກແບ່ງ, ເສັ້ນທາງເມືອງຜາອຸດົມ-ເມືອງຮຸນ; ເສັ້ນທາງລຽບແຄມແມ່ນໍ້າຂອງຕອນເໜືອແຕ່ບ້ານມອມ-ຊຽງກົກແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ; ເສັ້ນທາງລຽບແມ່ນໍ້າຂອງຕອນໃຕ້ແຕ່ປາກທາ-ກ້ອນຕົ້ນ-ບ້ານຫ້ວຍເລົ່າຊາຍແດນແຂວງໄຊຍະລີ.

- ສ້ອມແປງ ແລະ ປັບປຸງບັນດາທ່າເຮືອຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ແລະ ໂດຍສານທີ່ມີແລ້ວຕາມລໍາແມ່ນໍ້າຂອງ.

- ກໍ່ສ້າງ ແລະ ຂະຫຍາຍລະບົບສະໜາມບິນ “Runway, Taxi way”

- ສຸມໃສ່ສ້າງເຂດເສດຖະກິດພິເສດເມືອງຕົ້ນເຜິ້ງໃຫ້ສໍາເລັດໂດຍພື້ນຖານ.

- ປັບປຸງລະບົບໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມໃຫ້ມີປະສິດທິພາບສູງຂຶ້ນ ໃນນັ້ນປັບປຸງເສັ້ນທາງເຊື່ອມໂຍງກັບປະເທດໄທ ແລະ ມຽນມາເພື່ອຊຸກຍູ້ຂະແໜງການໃຫ້ທັນສະໄໝ.

4) ອຸດົມໄຊ

- ສົ່ງເສີມປູກພືດສິນຄ້າ (ສາລີ, ຖົ່ວເຫຼືອງ, ຖົ່ວດິນ ແລະ ພືດອື່ນໆ); ນອກນັ້ນ, ສຸມໃສ່ຜະລິດຊາຫອມ, ປຸງແຕ່ງມັນຕົ້ນ.

- ສົ່ງເສີມປູກໄມ້ອຸດສາຫະກໍາ (ປູກ ແລະ ປຸງແຕ່ງຢາງພາລາ, ປູກໄມ້ວິກ, ໄມ້ສັກ, ໄມ້ເກດສະໜາ).

- ສຸມໃສ່ສ້າງໂຮງງານປຸງແຕ່ງແຮ່ທາດຢູ່ເຂດອຸດສາຫະກໍາຢູ່ເມືອງນາໝີ້ ໂດຍຖືເອົາເປົ້າໝາຍແຮ່ເຫຼັກຢູ່ເມືອງຫຼາ, ແຮ່ທອງແດງຢູ່ເມືອງປາກແບ່ງ, ເມືອງຮຸນ ແລະ ນາໝີ້, ແຮ່ຊີນ-ສັງກະສີ ເມືອງນາໝີ້ ແລະ ອື່ນໆ.

- ສູ້ຊິນໃຫ້ສໍາເລັດການສ້າງຕັ້ງໂຮງງານຊີມັງ ແລະ ໂຮງງານປຸງແຕ່ງເກືອຢູ່ເມືອງນາໝີ້.

- ສ້າງເຂດເສດຖະກິດສະເພາະ ຕິດພັນກັບການທ່ອງທ່ຽວເມືອງປາກແບ່ງ.

- ສ້າງສູນກາງຄຸ້ມຄອງຄື້ນຄວາມຖີ່ສຳລັບເຂດພາກເໜືອ.

5) ຫຼວງພະບາງ

- ສ້າງໃຫ້ແຂວງຫຼວງພະບາງກາຍເປັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ທຳມະຊາດ ແລະ ປະຫວັດສາດສຳຄັນຂອງສ.ປ.ປ ລາວ, ອະນຸລັກມໍລະດົກໂລກທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ທຳມະຊາດໄວ້ໃຫ້ຍືນຍົງ ແລະ ພັດທະນາໃຫ້ມີຄຸນຄ່າເປັນທີ່ດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

- ສົ່ງເສີມ ແລະ ພັດທະນາຜະລິດຕະພັນທ່ອງທ່ຽວເຊັ່ນ: ການແກະສະລັກ, ຜະລິດຕະພັນຈັກສານໄມ້ປ່ອງ, ຫວາຍ, ເຄື່ອງເງິນ, ເຄື່ອງຄຳ; ສ້າງພື້ນຖານການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ ຫັດຖະກຳ ທີ່ຕິດພັນກັບຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດ ແບບດັ້ງເດີມ.

- ຍົກລະດັບສະໜາມບິນຫຼວງພະບາງໃຫ້ເປັນສະໜາມບິນອະນຸພາກພື້ນສາມາດຮອງຮັບ ເຄື່ອງບິນ ແອບັດ A 320

- ສຳຫຼວດ ອອກແບບ ແລະ ກໍ່ສ້າງຂົວຂ້າມນ້ຳຂອງເມືອງຫຼວງພະບາງ-ເມືອງຈອມເພັດ.

- ສູ້ຊິນສ້າງໃຫ້ໄດ້ທ່າເຮືອໃຫຍ່ ເພື່ອຮອງຮັບໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ແລະ ໂດຍສານຈາກ ຊາຍແດນຈີນ-ຫຼວງພະບາງ.

- ຊຸກຍູ້ການສຳຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ...

- ສ້າງສູນກາງອິນເຕີແນດຄວາມໄວສູງ ແລະ ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານເພື່ອຊຸກຍູ້ການໂຄສະນາວັດທະນະທຳ ແລະ ຮີດຄອງເມືອງມໍລະດົກໂລກ ໃຫ້ກວ້າງຂວາງໄປສູ່ສາກົນ.

ນອກນັ້ນ ສົ່ງເສີມການປູກຖົ່ວແຮເພື່ອປ່ອຍຄັ້ງ, ປູກໝາກເດືອຍ, ປູກພືດປອດສານພິດ ແລະ ລ້ຽງສັດ ເພື່ອສະໜອງໃຫ້ແກ່ການບໍລິການທ່ອງທ່ຽວ.

6) ແຂວງໄຊຍະບູລີ

- ສຸມໃສ່ການປູກພືດສະບຽງອາຫານເປັນຕົ້ນແມ່ນເຂົ້າ, ສາລີ, ໝາກເດືອຍ, ຜັກປອດສານພິດ ເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນ ແລະ ປ້ອນໂຮງງານປຸງແຕ່ງ.

- ສຸມໃສ່ປູກຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳ ເຊັ່ນ: ໄມ້ສັກ ແລະ ຍາງພາລາ.

- ລົງມືກໍ່ສ້າງໂຮງງານໄຟຟ້າຖ່ານຫີນລິກໄນ/ລິຍິດ ຢູ່ເມືອງຫົງສາ.

- ສ້າງເຂດການຄ້າຊາຍແດນຢູ່ເມືອງຊຽງເງິນ ແລະ ເມືອງແກ່ນທ້າວ.

- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລຳນ້ຳເຫືອງ.

- ກໍ່ສ້າງຂົວຂ້າມນ້ຳຂອງຢູ່ເມືອງປາກລາຍ (ທ່າເດື່ອເມືອງໄຊຍະບູລີ, ປາກຄອນຫຼວງພະບາງ).

7) ແຂວງຊຽງຂວາງ

- ສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ເພື່ອເປັນສິນຄ້າປາຍແຫຼມປະເທດເພື່ອນບ້ານ ແລະ ການປຸງແຕ່ງສະບຽງອາຫານ.

- ສົ່ງເສີມການທ່ອງທ່ຽວທາງດ້ານທຳມະຊາດ, ວັດຖຸບູຮານ ແລະ ປະຫວັດສາດ.

- ສ້າງຕັ້ງເຂດອຸດສາຫະກຳໂດຍເນັ້ນໃສ່ການປຸງແຕ່ງແຮ່ທາດເຊັ່ນ: ຄຳ ແລະ ສຳເລັດການສຳຫຼວດແຮ່ເພື່ອສາມາດດຳເນີນການຂຸດຄົ້ນ.

- ສຸມໃສ່ສຳເລັດການສ້າງຊົນລະປະທານນ້ຳແທ້ເພື່ອສົ່ງເສີມການປູກເຂົ້າ, ສາລີ ແລະ ພືດສະບຽງອາຫານອື່ນໆ.

- ສ້າງເສັ້ນທາງຜ່ານດ້ານໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມເພື່ອເຊື່ອມໂຍງກັບພາກເໜືອຂອງຫວຽດນາມ.

8) ແຂວງຫົວພັນ

- ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ.

- ສຳຫຼວດຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການສ້າງສະໜາມບິນຫົວພັນ.

- ຂະຫຍາຍຕາຂ່າຍໄຟຟ້າໄປສູ່ບັນດາເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດໃຫ້ສຳເລັດໂດຍພື້ນຖານ.

- ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ 6 A, 6 B ອອກສູ່ຊາຍແດນຫວຽດນາມ.

- ສຳຫຼວດຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກນ້ຳແອດ...

- ປັບປຸງ ແລະ ກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ການທ່ອງທ່ຽວປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ.

- ສ້າງເສັ້ນທາງຜ່ານດ້ານໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມເພື່ອເຊື່ອມໂຍງກັບພາກເໜືອຂອງຫວຽດນາມ.

ຂ. ເຂດພາກກາງ

1) ແຂວງວຽງຈັນ

- ສົ່ງເສີມການປູກພືດທີ່ເປັນປາຍແຫຼມເຊັ່ນ: ເຂົ້າຈ້າວເພື່ອປ້ອນໂຮງງານເບຍຢູ່ 4 ເມືອງທີ່ໜຶ່ງ ແລະ ຊະນະຄາມ, ສາລີເພື່ອປ້ອນໂຮງງານຫົວອາຫານສັດຢູ່ເຂດລ້ອງງື່ມເມືອງທຸລາຄົມ, ວັງວຽງ, ກາສີ ແລະ ຊະນະຄາມ, ໝາກເດືອຍ ແລະ ພືດຜັກຕ່າງໆ.

- ກໍ່ສ້າງຂົວຂ້າມນ້ຳຖິ້ມຢູ່ທີ່ບ້ານເມືອງເກົ່າ (ປັດຈຸບັນສໍາເລັດ ແລະ ໄດ້ນໍາໃຊ້ແລ້ວ).
- ຊຸກຍູ້ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າໃຫ້ສໍາເລັດເຊັ່ນ: ນ້ຳຖິ້ມII, ນ້ຳຖິ້ມIII, ນ້ຳເລິກI, ນ້ຳແກນ...
- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລໍາແມ່ນ້ຳຂອງ.
- ສ້າງເຂດຈຸດສຸມເສດຖະກິດ-ວັດທະນະທຳຢູ່ເມືອງໂພນໂຮງ ແລະ ເມືອງວັງວຽງເປັນໃຈກາງ ການທ່ອງທ່ຽວ-ບໍລິການ ໂດຍຫັນໃຫ້ເປັນຕົວເມືອງນ້ອຍທັນສະໄໝ.
- ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວອ່າງນ້ຳຖິ້ມ ແລະ ເຂດໜ້າເຂື່ອນ. ສ້າງຕັ້ງສູນບໍລິການການທ່ອງທ່ຽວຢູ່ວັງວຽງ ແລະ ບັນດາການທ່ອງທ່ຽວ ເຊື່ອມຕໍ່ບັນດາແຂວງພາກກາງ ແລະ 4 ແຂວງພາກເໜືອຕອນລຸ່ມ.

2) ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

- ສຸມໃສ່ການປູກເຂົ້າຈ້າວປ້ອນ ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງພາຍໃນໂດຍສຸມໃສ່ 3 ຕົວເມືອງຄື: ຫາດຊາຍຟອງ, ໄຊທານີ ແລະ ປາກຖິ້ມ.
- ປູກສາລີແຂງປ້ອນ ໂຮງງານຫົວອາຫານສັດ.
- ປູກມອນເພື່ອພັດທະນາອາຊີບລ້ຽງມ້ອນ ເພື່ອສະໜອງໄໝໃຫ້ຕະຫຼາດພາຍໃນ ໂດຍເລັ່ງໃສ່ເມືອງປາກຖິ້ມ, ສັງທອງ ແລະ ເມືອງໄຊທານີ.
- ປູກມັນຕົ້ນເພື່ອສະໜອງໂຮງງານຜະລິດແປ້ງມັນຕົ້ນໂດຍເລັ່ງໃສ່ 5 ເມືອງຄື: ສັງທອງ, ປາກຖິ້ມ, ສີໂຄດຕະບອງ, ນາຊາຍທອງ ແລະ ເມືອງໄຊທານີ.
- ສຸມໃສ່ພັດທະນາຕະຫຼາດໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ຕະຫຼາດເຊົ້າ, ຕະຫຼາດໜອງຈັນ, ຕະຫຼາດທາດຫຼວງ, ຕະຫຼາດສີໂຄດໃຫ້ກາຍເປັນຕະຫຼາດທີ່ທັນສະໄໝ.
- ສ້າງເຂດອຸດສາຫະກຳສິ່ງອອກ ແລະ ນິຄົມອຸດສາຫະກຳການຄ້າຫຼັກ 21 ໃຫ້ສໍາເລັດ ເພື່ອເປັນ ເງື່ອນໄຂຊຸກຍູ້ໃຫ້ຕະຫຼາດຈໍາໜ່າຍສິນຄ້າ ແລະ ຂະຫຍາຍຕາໜ່າງການຄ້າ.
- ສໍາຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງທາງດ່ວນວຽງຈັນ-ວັງວຽງ.
- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລໍາແມ່ນ້ຳຂອງຈຸດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງ.
- ສ້າງສູນກາງເຊື່ອມໂຍງກັບອານຸພາກພື້ນໃນດ້ານໄປສະນີ, ໂທລະຄົມ, ອິນເຕີເນັດ, ໄອທິ ໂດຍສະເພາະແມ່ນສູນຄຸ້ມຄອງການຂໍາລະສະສາງດ້ານການເງິນອອນລາຍ, ສູນຂໍ້ມູນເອລັກໂຕຣນິກແຫ່ງຊາດ, ສູນຮັກສາຄວາມປອດໄພດ້ານຂໍ້ມູນອິນເຕີເນັດ, ລະບົບເຕືອນໄພພິບັດ, ສູນກາງອີ-ແອັບປະລິແຄເຊິນ (e-application), ສູນຄຸ້ມຄອງຄື້ນຄວາມຖີ່ວິທະຍຸແຫ່ງຊາດ, ສູນຄຸ້ມຄອງລະຫັດອິນເຕີເນັດແຫ່ງຊາດ, ສູນຄຸ້ມຄອງກາຍເປັນທາງຜ່ານດ້ານໄອຊີທິ.

3) ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

- ສິ່ງເສີມການປູກພືດໄລຍະສັ້ນເຊັ່ນ: ເຂົ້າ, ຢາສູບ, ສາລີ, ມັນຕົ້ນ ແລະ ພືດຜັກອື່ນໆ ເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນ ແລະ ສະໜອງໃຫ້ແກ່ອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ.

- ສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດເປັນພາມ.

- ຊຸກຍູ້ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ: ນໍ້າເທີນ 1, ເທີນຫີນບູນພາກຂະຫຍາຍ, ນໍ້າງຽບ 1, ນໍ້າເທີນ 4.

- ດໍາເນີນການສໍາຫຼວດແຮ່ທາດຕ່າງໆ: ແຮ່ຄໍານາກະດຶກ, ແຮ່ກົ່ວ, ຫີນປູນ ແລະ ຫີນກຼາບິດ.

- ກໍ່ສ້າງ ຍົກລະດັບເສັ້ນທາງເລກ ID, ເສັ້ນທາງວຽງທອງ-ໄຊຈໍາພອນ-ຊາຍແດນແຫງທຸຍ ສ.ສ ຫວຽດນາມ, ສໍາຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງທາງ IE (ຄໍາເກີດ-ນາກາຍ).

- ສ້າງຕັ້ງເຂດອຸດສາຫະກຳ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ: ຢາງພາລາ, ໄມ້ເກດສະໜາ, ຫົວອາຫານສັດໃຫຍ່, ແລະ ປຸງແຕ່ງແຮ່ທາດ.

- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລໍາແມ່ນໍ້າຂອງຈຸດເມືອງທ່າພະບາດ, ເມືອງປາກຊັນ ແລະ ເມືອງປາກກະດິງ

- ສ້າງລະບົບເຊື່ອມໂຍງເປັນທາງຜ່ານດ້ານໂທລະຄົມມະນາຄົມ ແລະ ອິນເຕີເນັດ.

4) ຄໍາມ່ວນ

- ສິ່ງເສີມການປູກເຂົ້າກ້າກີບດຽວຢູ່ເຂດເຊບັ້ງໄຟ, ຫີນບູນພັດທະນາເຂດລຸ່ມເຮືອນຈັກນໍ້າເທີນ 2 ແລະ ເທີນຫີນບູນເພື່ອປູກເຂົ້າ ແລະ ພືດກະສິກໍາຕ່າງໆ.

- ພັດທະນາຕົວເມືອງທ່າແຂກເປັນເມືອງທ່ອງທ່ຽວໂດຍເຊື່ອມຕໍ່ທາງເລກ 12

- ພັດທະນາເຂດຫົວຂົວເປັນເຂດເສດຖະກິດພິເສດ.

- ສິ່ງເສີມການບໍລິການຜ່ານ.

- ສໍາເລັດການກໍ່ສ້າງຂົວຂ້າມນໍ້າຂອງລາວ-ໄທ.

- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລໍາແມ່ນໍ້າຂອງຈຸດເມືອງຫີນບູນ.

5) ສະຫວັນນະເຂດ

- ປັບປຸງສູນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ, ສູນບໍລິການເຕັກນິກແນວພັນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ.
- ສົ່ງເສີມການປູກພືດ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳຕ່າງໆເພື່ອສະໜອງໃຫ້ແກ່ການບໍລິໂພກ ແລະ ປຸງແຕ່ງພາຍໃນເຊັ່ນ: ເຂົ້າ, ຖົ່ວ, ສາລີ, ອ້ອຍ, ຜັກປອດສານພິດ, ມັນຕົ້ນ, ຝ້າຍ, ປູກມອນ ແລະ ອື່ນໆ.
- ສຳຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າເຊບັ້ງທຽງ 3 (ນ້ຳເຊໂປນ), ເຂື່ອນໄຟຟ້າຕາດສະແລນ.
- ສົ່ງເສີມການທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດ, ນິເວດວິທະຍາ, ມູນເຊື້ອປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ການພັດທະນາເສັ້ນທາງເລກ 9.
- ສ້າງເຂດການຄ້າຂາຍແດນ ແດນສະຫວັນໃຫ້ກາຍເປັນຕົວເມືອງນ້ອຍ ແລະ ເປັນສູນກາງຄ້າຂາຍ-ບໍລິການດ້ານຕາເວັນອອກ.
- ສຸມໃສ່ສ້າງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ເຂດເສດຖະກິດພິເສດສະຫວັນ-ເຊໂນ.
- ສູນກາງຄຸ້ມຄອງການບໍລິການໄປສະນີທາງຜ່ານກັບໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ, ສ້າງສູນອິນເຕີເນັດແຫ່ງຊາດສຳຮອງ, ສ້າງລະບົບເຊື່ອມໂຍງເປັນທາງຜ່ານດ້ານໂທລະຄົມມະນາຄົມ ແລະ ອິນເຕີເນັດ.

ຄ. ເຂດພາກໃຕ້

1) ຈຳປາສັກ

- ສົ່ງເສີມການປູກກາເຟ, ພືດປອດສານພິດ, ຊາ ແລະ ໝາກໄມ້ໃຫ້ໝາກຢູ່ເຂດພູພຽງບໍລະເວນເມືອງປາກຊ່ອງ. ປູກຢາງພາລາ, ໝາກມ່ວງຫິມະພານ ແລະ ໝາກໄມ້ໃຫ້ໝາກຢູ່ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ພູພຽງບໍລິເວນກັບທົ່ງພຽງ; ສົ່ງເສີມການປູກເຂົ້າ, ການລ້ຽງປາ, ການປູກມອນລ້ຽງມ້ອນ ແລະ ການປູກພືດຕະກຸນຖົ່ວ ຢູ່ເຂດລຽບແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ກວມເອົາ 8 ຕົວເມືອງ. ສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ, ການປູກມັນຕົ້ນ ແລະ ໝາກເຍົາເພື່ອການຜະລິດທົດແທນພະລັງງານ.
- ພັດທະນາແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດເກາະດອນຕອນໃຕ້ສີພັນດອນ, ເຂດອະນຸລັກປາຂ່າ ນ້ຳຂອງ ແລະ ບັນດາເກາະດອນຕ່າງໆ. ພັດທະນາແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວວັດທະນະທຳ-ວັດຖຸບູຮານ ວັດພູຈຳປາສັກຕິດພັນກັບການທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດ.
- ຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມບໍລິສັດສຳປະທານຊຸດຄົ້ນແຮ່ບົກສິດ.

- ກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງເພື່ອເອື້ອອຳນວຍຄວາມສະດວກຢູ່ເຂດຈັດສັນການຜະລິດອຸດສາຫະກຳຫຼັກ 16 ເມືອງບາຈຽງ, ຫຼັກ 12 ເມືອງໂພນທອງ, ຫຼັກ 30 ເມືອງຊະນະສົມບູນ ແລະ ເຂດບໍລິການການຄ້າຊາຍແດນວັງເຕົ້າ ເມືອງໂພນທອງ, ໜອງນົກຂຽນເມືອງໂຂງ.

- ສ້າງຂົວຂ້າມແມ່ນ້ຳຂອງຈຸດບ້ານທາດ-ດອນໂຂງ, ຫົວໂຂງແຫຼມ-ດອນສັນ, ສ້າງທ່າບັກຫົວໂຂງ-ບ້ານນາຕານ ແນໃສ່ເພື່ອຮັບໃຊ້ວົງຈອນການທ່ອງທ່ຽວ. ກໍ່ສ້າງຂົວຂ້າມນ້ຳເຊໂດນແຫ່ງທີ 3, ສືບຕໍ່ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງປາກຊ່ອງຫ້ວຍກອງເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ກັບບ້ານໃໝ່ແຂວງອັດຕະປື, ສືບຕໍ່ກໍ່ສ້າງ ແລະ ປູຢາງເສັ້ນທາງ 14 C ແຕ່ເມືອງມູນທາບ້ານປ່າກ້ວຍເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ໂຄງການສາມຫຼ່ຽມມໍລະກົດ. ເສັ້ນທາງບ້ານເສັດ-ບ້ານໂສດນາປາກງູບເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ໂຄງການສາມຫຼ່ຽມເສດຖະກິດ.

- ປັບປຸງເສັ້ນທາງການເດີນເຮືອທາງນ້ຳຂອງ (ແຕ່ບ້ານໃໝ່ສິງສຳພັນລົງຮອດດອນຄອນເມືອງໂຂງ) ແລະ ເສັ້ນທາງເດີນເຮືອຕາມລຳນ້ຳເຊໂດນ.

- ຍົກລະດັບເດີນບິນປາກເຊ ແລະ ບໍລິການໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານສາກົນ.

- ສ້າງສູນຄຸ້ມຄອງຄວາມຖີ່ວິທະຍຸລະບົບເຊື່ອມໂຍງດ້ານໂທລະຄົມກັບປະເທດໄທ ແລະ ກຳປູເຈຍ.

2) ອັດຕະປື

- ສຳເລັດ ແລະ ນຳໃຊ້ໂຄງການກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານເຊປຽນ 1.500 ເຮັກຕາ.

- ສົ່ງເສີມການປູກເຂົ້າຢູ່ເຂດທົ່ງພຽງ, ປູກຢາງພາລາ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳເຈ້ຍ.

- ລົງມືກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າເຊຂະໜານ 1, ສຳຫຼວດເຂື່ອນໄຟຟ້າເຊປຽນ-ຫ້ວຍຊອຍ, ນ້ຳກົງ 1, 2, 3 ແລະ ເຊປຽນ-ເຊນ້ານ້ອຍ.

- ລົງມືຊຸດຄົ້ນບໍ່ຄຳ ວັງຕັດ, ສຳຫຼວດບໍ່ທອງແດງ, ບົກຊິດ, ຊິນ, ສັງກະສີ.

- ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ 18 A ອັດຕະປື-ປະທຸມພອນ, ທາງ 1J ແລະ ຂົວເຊຂະໜານອັດຕະປື

- ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງລຽບຊາຍແດນກຳປູເຈຍ ແລະ ເສັ້ນທາງອັດຕະປື-ຈຳປາສັກ, ອັດຕະປື-ເຊກອງ.

- ສຳຫຼວດ ແລະ ປັບປຸງສະໜາມບິນອັດຕະປື.

- ກໍ່ສ້າງໂຮງໝໍຂະໜາດ 200 ຕຽງ.

- ສ້າງລະບົບເຊື່ອມໂຍງດ້ານໂທລະຄົມກັບປະເທດຫວຽດນາມ.

3) ສາລະວັນ

- ສິ່ງເສີມການປູກເຂົ້າ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ພຶດອຸດສາຫະກຳ: ກາເຟ, ມັນຕົ້ນ, ມັນດ້າງ, ສາລີ, ກ້ວຍ, ຢາງພາລາ.
- ກໍ່ສ້າງຕະຫຼາດຊາຍແດນລາວ-ຫວຽດນາມ (ເມືອງສະໝ້ວຍ) ແລະ ພັດທະນາເຂດອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງກະສິກຳ.
- ສືບຕໍ່ກໍ່ສ້າງໂຄງການແກ້ງຄອງຫຼວງເມືອງລະຄອນເພັງ.
- ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ 15 B (ສາລະວັນ-ນາປິ່ງ), ທາງ 1G (ແຍກ 15 B-ຊາຍແດນສະຫວັນນະເຂດ), ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ 15 A ເມືອງຕຸ້ມລານ.
- ກໍ່ສ້າງຕາຝັ່ງເຈື່ອນຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ແມ່ນ້ຳເຊໂດນ.
- ຊອກຄົ້ນສຳຫຼວດແຮ່ທາດເຊັ່ນ: ແຮ່ກົວ, ດິນຂາວ, ຖ່ານຫີນ, ເຫຼັກ, ທອງ, ຄຳ.
- ສຳເລັດການກໍ່ສ້າງໂຮງງານຊີມັງ.

4) ແຂວງເຊກອງ

- ສິ່ງເສີມການເຮັດກະເສດສຸມຢູ່ເມືອງທ່າແຕງ ແລະ ລະມາມ.
- ສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດແບບເປັນຟາມ.
- ສິ່ງເສີມການປູກກາເຟ ແລະ ປູກພຶດທາດແປ້ງ ແລະ ພຶດອຸດສາຫະກຳເຊັ່ນ: ເຜືອກ, ມັນ, ມັນຕົ້ນ, ຖົ່ວເຫຼືອງ, ຖົ່ວດິນ ແລະ ພຶດຜັກ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າສະໜອງພາຍໃນ.
- ລົງມືກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານເຊປຽນ-ເຊນ້ຳນ້ອຍ.
- ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງເຊກອງ-ກະລຶມ, ເຊກອງ-ດັກຈືງ-ຊາຍແດນຫວຽດນາມ.
- ຊຸກຍູ້ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຫ້ວຍລຳພັນ, ເຊຂະໝານ 4, ເຊກອງ 3,4,5 ແລະ ຫ້ວຍດາກອີເມິນ.
- ຊຸກຍູ້ການສຳຫຼວດແຮ່ທາດເຊັ່ນ: ແຮ່ຄຳ, ປົກຊິດ, ຖ່ານຫີນ.
- ສຳຫຼວດ ແລະ ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງອອກສູ່ຊາຍແດນລາວ-ຫວຽດນາມ, ພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວແບບທຳມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ.

2. ການພັດທະນາຕາມພູມສັນຖານ

ການພັດທະນາຕາມເຂດພູມສັນຖານແບ່ງອອກເປັນ 3 ເຂດຍ່ອຍຄື:

1) ເຂດພູດອຍ ແລະ ເຂດທ່າໂກສອກຫຼີກ:

- ສຸມໃສ່ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກຕາມທິດເສັ້ນຂະຫຍາຍກຳລັງແຮງງານພາຍໃນຂອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນຢ່າງເຕັມສ່ວນ ສົມທົບກັບການໃຊ້ງົບປະມານຂອງລັດ ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.

- ສຸມໃສ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ຊ່ວຍໝູນ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂທີ່ອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຜະລິດ, ຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງຄົວເຮືອນທຸກຍາກ ແລະ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ໃຫ້ດີຂຶ້ນຢ່າງໝັ້ນຄົງ.

- ສຸມໃສ່ຈັດສັນພູມລຳເນົາ ແລະ ບ່ອນທຳມາຫາກິນຄົງທີ່ຖາວອນໃຫ້ປະຊາຊົນໃນເຂດເປົ້າໝາຍ ໂດຍສືບຕໍ່ດຳເນີນການມອບດິນ-ມອບປ່າຕິດພັນກັບການຍຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍຢ່າງສິ້ນເຊີງດ້ວຍການຫັນໄປສູ່ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ ໂດຍມີຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາ.

- ເສີມຂະຫຍາຍທ່າແຮງດ້ານທີ່ດິນເພື່ອພັດທະນາກະສິກຳເປັນສິນຄ້າເປັນຕົ້ນແມ່ນຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳ ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກເພື່ອຊົມໃຊ້ພາຍໃນ ແລະ ສົ່ງອອກປັນວັດຖຸດິບຕິດພັນກັບການອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງທີ່ມີເຕັກໂນໂລຊີທັນສະໄໝ.

- ເອົາໃຈໃສ່ພັດທະນາແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳບັນດາເຜົ່າ ເພື່ອເສີມຂະຫຍາຍ ມູນຄ່າທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ, ວັດທະນະທຳຂອງບັນດາເຂດ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍເປີດກວ້າງການຄ້າກັບບັນດາປະເທດໃກ້ຄຽງ.

2) ເຂດທົ່ງພຽງ

- ສຸມໃສ່ພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງຕາມທິດທັນສະໄໝ ເພື່ອຮັບໃຊ້ການຜະລິດ ແລະ ການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ໂດຍມີການເຊື່ອມຕໍ່ບັນດາເຂດ ແລະ ພາກພື້ນ ແນໃສ່ເພີ່ມມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ແລະ ຍົກສູງຄຸນນະພາບກະສິກຳ, ລ້ຽງສັດ.

- ເອົາໃຈໃສ່ວຽກງານຄ້ຳປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານໃຫ້ທົ່ວປະເທດດ້ວຍການຈັດວາງການຜະລິດຄືນໃໝ່ຕາມທິດຫຼາກຫຼາຍອາຊີບ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ, ຕິດພັນກັບການຍົກສູງເຕັກໂນໂລຊີ, ປັບປຸງແນວພັນ ແລະ ພັດທະນາອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ.

- ພັດທະນາບັນດາເຂດຜະລິດ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳເປັນສິນຄ້າຈຸດສຸມ (ເຂົ້າ, ຕົ້ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳ, ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກ, ສັດນ້ຳ...)

- ສຸມໃສ່ພັດທະນາບັນດາຂະແໜງອຸດສາຫະກຳທີ່ມີບົດບາດເປັນຫົວຈັກແກ່ດົງ, ຄຽງຄູ່ກັບການເອົາໃຈໃສ່ພັດທະນາອຸດສາຫະກຳທີ່ນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສູງ ເພື່ອປັບປຸງພື້ນຖານການຜະລິດຕາມທິດຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັນສະໄໝ.

- ພັດທະນາຢ່າງແຂງແຮງບັນດາຂະແໜງການຕົ້ນຕໍ ແລະ ຂະແໜງການສະໜັບສະໜູນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການເງິນ, ການທ່ອງທ່ຽວ, ການສຶກສາ, ສາທາລະນະສຸກ, ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ, ການບໍລິການທີ່ມີມູນຄ່າເພີ່ມ ແລະ ປະສິດທິຜົນສູງ.

- ເພີ່ມທະວີການກໍ່ສ້າງຊັບພະຍາກອນມະນຸດທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ ເພື່ອຮອງຮັບຄວາມຕ້ອງການໃນການພັດທະນາ ໂດຍສະເພາະບັນດາຂະແໜງການປາຍແຫຼມ.

3) ເຂດຊາຍແດນ

- ສຸມໃສ່ເຂດພັດທະນາຊາຍແດນ ໂດຍເລີ່ມຈາກການຄັດເລືອກເອົາຕົວເມືອງທີ່ມີສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເອື້ອອຳນວຍ ໂດຍຖືເອົາເສັ້ນທາງຫຼວງແຫ່ງຊາດເປັນຍຸດທະສາດຫຼັກ, ປັບປຸງແລະ ຈັດສັນເຂດຊານເມືອງຄືນໃໝ່, ດຳເນີນຕາມຮູບແບບ 6 ປັດໄຈຄື: ເສັ້ນທາງ, ໄຟຟ້າ, ນ້ຳປະປາ, ໄປສະນີ, ໂທລະຄົມ ແລະ ລົດໂດຍສານ, ສ້າງຕະຫຼາດໃຫ້ເປັນສູນກາງທາງດ້ານການຄ້າເພື່ອເຕົ້າໂຮມປະຊາຊົນໃນເຂດຊານເມືອງ ແລະ ເຂດຊາຍແດນໃຫ້ເປັນກຸ່ມກ້ອນ. ສຸມໃສ່ພັດທະນາ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງເຂດເສດຖະກິດຊາຍແດນທີ່ສຳຄັນເຊັ່ນ: ຊຽງກິກ (ຊາຍແດນລາວ-ມຽນມາ), ບໍ່ເຕັນ (ຊາຍແດນລາວ-ຈີນ), ນ້ຳກັນ-ໄຕຈາງ (ຊາຍແດນລາວ-ຫວຽດນາມ), ເຂດດ່ານພູເກືອ-ວັງຕັດ ຊາຍແດນລາວ-ກຳປູເຈຍ-ຫວຽດນາມ ເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂໃນການດຳເນີນທຸລະກິດຂາເຂົ້າ-ຂາອອກ, ທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ການບໍລິການຂົນສົ່ງຜ່ານແດນ. ໃຫ້ບຸລິມະສິດພິເສດໃນການຍົກລະດັບເສັ້ນທາງຫຼວງເຊື່ອມຕໍ່ກັບບັນດາດ່ານຊາຍແດນ ແລະ ລະບົບເສັ້ນທາງອອກຫາດ່ານຊາຍແດນຂຶ້ນກັບເຂດສາມຫຼ່ຽມພັດທະນາລາວ-ຫວຽດນາມ-ກຳປູເຈຍ (ແຂວງສາລະວັນ, ອັດຕະປື, ເຊກອງ ແລະ ຈຳປາສັກ); ເຂດສາມຫຼ່ຽມພັດທະນາລາວ-ໄທ-ກຳປູເຈຍ (ແຂວງສາລະວັນ-ຈຳປາສັກ). ຖ້າມີເງື່ອນໄຂກໍເອົາໃຈໃສ່ກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງລຽບຕາມຊາຍແດນເພື່ອໃຫ້ສາມາດຕິດຕາມກວດກາສະພາບຢ່າງເປັນປົກກະຕິທັງເປັນການກະຕຸ້ນການພັດທະນາຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ກໍຕ້ອງຈັດສັນທຶນເຂົ້າໃສ່ການພັດທະນາເຂດຫຍຸ້ງຍາກ, ເປີດກວ້າງການແລກປ່ຽນຜ່ານຊາຍແດນສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ເຂດທຸກຍາກໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳເພື່ອສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມ, ເອົາໃຈໃສ່ວຽກງານສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກໂຕນໃນການພັດທະນາທຽບກັບເຂດຕ່າງໆ, ຊຸກດັນການພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດເຂດຫຍຸ້ງ

ຍາກ, ປະຕິບັດໜ້າທີ່ພັດທະນາເສດຖະກິດຄຽງຄູ່ກັບການປົກປັກຮັກສາອຳນາດອະທິປະໄຕຂອງຊາດ.

ການພັດທະນາຕົວເມືອງ

1) ການຈັດວາງຈຸດສຸມຕົວເມືອງ

ຖືເອົາຕົວເມືອງເປັນຈຸດສຸມໃຈກາງພັດທະນາ ແລະ ຈຸດພົບເສັ້ນທາງຂອງເມືອງເປັນຈຸດສຸມໃນການເຊື່ອມໂຍງ. ວາງແຜນປັບປຸງລະບົບຕົວເມືອງ ຈັດສັນທີ່ຢູ່ອາໄສຄົນໃໝ່ໃຫ້ສອດຄ່ອງ ແລະ ເໝາະສົມ. ພັດທະນາບັນດາຕົວເມືອງຕິດພັນກັບການຈັດວາງເຂດອຸດສາຫະກຳ, ສູນກາງເສດຖະກິດຂອງເຂດສ້າງຕົວເມືອງໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ. ເລັ່ງສ້າງຕາໜ່າງການຄົມມະນາຄົມເຂດຊານເມືອງ, ຊຸກຍູ້ການພັດທະນາຕົວເມືອງນ້ອຍທີ່ມີລັກສະນະພິເສດໃນທຸກຮູບແບບໃຫ້ກາຍເປັນລະບົບຕົວເມືອງທີ່ເໝາະສົມ. ສ້າງໃຫ້ມີຜະລິດຕະພັນທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຕົນເອງ ເຮັດໃຫ້ຕົວເມືອງນ້ອຍກາຍເປັນບ່ອນຮອງຮັບຂອງການເຄື່ອນຍ້າຍກຳລັງແຮງງານຢ່າງພຽງພໍ, ຂະຫຍາຍການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນໃນເຂດດັ່ງກ່າວ, ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ ກໍຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມກຳລັງແຮງງານຊົນນະບົດໃຫ້ເຂົ້າສູ່ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການບໍລິການຫຼາຍຂຶ້ນ. ການວາງແຜນພັດທະນາຕົວເມືອງຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເຖິງການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ແລະ ການປັບຕົວເຂົ້າກັບດິນຟ້າອາກາດ.

ພາກເໜືອ: ສ້າງຫຼວງພະບາງໃຫ້ກາຍເປັນສູນກາງຂອງພາກເໜືອ, ສ້າງເມືອງໄຊ ແຂວງອຸດົມໄຊ, ເມືອງແປກ ແຂວງຊຽງຂວາງ ໃຫ້ກາຍເປັນສູນກາງດ້ານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ເປັນຈຸດເຊື່ອມໂຍງ ເພື່ອນຳໃຊ້ທີ່ຕັ້ງຂອງຕົວເມືອງເປັນທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງຜົນປະໂຫຍດໄປສູ່ຂົງເຂດອື່ນ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ກໍລົງທຶນກໍ່ສ້າງລະບົບຄົມມະນາຄົມ, ໄຟຟ້າ, ນໍ້າປະປາ ແລະ ສາທາລະນະສຸກຢູ່ບັນດາຕົວເມືອງ ປົ້ນອ້ອມທ່າແຮງເຊັ່ນ: ເມືອງຊຳເໜືອ (ແຂວງຫົວພັນ) ແລະ ເມືອງຜົ້ງສາລີດ້ວຍໜ້າທີ່ເປັນສູນກາງທາງດ້ານການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຊົມໃຊ້ຜະລິດຕະພັນຂອງທ້ອງຖິ່ນປະກອບສ່ວນໃນການດັດສົມການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປະຊາຊົນເຂົ້າໃນສູນກາງຂອບເຂດ ແລະ ສ້າງຄວາມສົມດູນໃນການພັດທະນາ.

ພາກກາງ: ຖືເອົານະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນກຳລັງໜູນໃນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ ຄຽງຄູ່ກັບແຂວງສະຫວັນນະເຂດເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນສູນກາງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພາກຊຸກຍູ້ການລົງທຶນ, ເປີດກວ້າງ ແລະ ຫັນເປັນທັນສະໄໝຂອງບັນດາຕົວເມືອງປົ້ນອ້ອມເຊັ່ນ: ເມືອງວຽງຄຳ (ແຂວງວຽງຈັນ), ປາກຊັນ (ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ), ທ່າແຂກ (ແຂວງຄຳມ່ວນ). ພ້ອມດຽວ

ກັນກໍລິງທິນພັດທະນາບັນດາຕົວເມືອງ ທີ່ນອນຢູ່ຕາມເສັ້ນທາງຕາເວັນອອກ-ຕາເວັນຕົກທີ່ຂຶ້ນ
ກັບແຂວງສະຫວັນນະເຂດເຊັ່ນ: ເມືອງອຸທຸມພອນ, ອາດສະພັງທອງ, ທ່າພະລານໄຊ, ເມືອງ
ພິນ ແລະ ເຊໂປນ.

ພາກໃຕ້: ຖືເອົາປາກເຊ (ແຂວງຈໍາປາສັກ) ເປັນສູນກາງເສດຖະກິດ ແລະ ເຕັກນິກວິທະ
ຍາສາດ, ເປັນຂົວຕໍ່ຕິນຕໍ່ໃນການພົວພັນເສດຖະກິດກັບເຂດພາກກາງ, ພາກເໜືອ ແລະ ບັນດາ
ປະເທດໃກ້ຄຽງ. ລົງທຶນກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງບັນດາຕົວເມືອງປົ້ນອ້ອມເຊັ່ນ: ສາລະວັນ,
ສາມັກຄີໄຊ, ໄຊເສດຖາ (ແຂວງອັດຕະປື), ລະມາມ (ແຂວງເຊກອງ) ບັນດາຕົວເມືອງເປັນຂົວ
ຕໍ່ໃນການພັດທະນາລະຫວ່າງສູນກາງພັດທະນາກັບບັນດາເຂດຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ຕະຫຼາດ
ພາຍໃນເຊັ່ນ: ໄຊເສດຖາ, ສາມັກຄີໄຊ (ແຂວງອັດຕະປື), ຄົງເຊໂດນ (ແຂວງສາລະວັນ), ທ່າ
ແຕງ (ແຂວງເຊກອງ), ປາກຊ່ອງ, ປະທຸມພອນ (ແຂວງຈໍາປາສັກ).

ການພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດພິເສດ

ລັດຖະບານສ.ປ.ປ ລາວຍັງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດພິເສດເຊັ່ນ:

- **ພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດພິເສດບໍ່ເຕັມ:** ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ເປັນເຂດການຄ້າທີ່ມີການ
ສົ່ງອອກໂດຍພື້ນຖານ ເພື່ອດຶງດູດນັກທຸລະກິດຈີນ ແລະ ນັກລົງທຶນຕ່າງປະເທດອື່ນໆເຂົ້າມາ
ລົງທຶນຢູ່ເຂດດັ່ງກ່າວ. ສິ່ງເສີມກິດຈະກຳການສົ່ງອອກເພື່ອສ້າງລາຍຮັບເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ
ແລະ ສິນຄ້າສົ່ງອອກຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ສ.ປ ຈີນ ແລະ ປະເທດອື່ນໆ ເພື່ອ
ຊຸກຍູ້ພາກເໜືອຂອງລາວໃຫ້ການພັດທະນາໄວ ແລະ ດີຂຶ້ນ.

- **ພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດພິເສດຕົ້ນເຜິ້ງແຂວງບໍ່ແກ້ວ:** ຢ່າງຮອບດ້ານເພື່ອເຮັດໃຫ້
ເຂດດັ່ງກ່າວເປັນສູນກາງທາງອຸດສາຫະກຳການຄ້າ, ການເງິນ, ການບໍລິການ, ການທ່ອງທ່ຽວ
ແລະ ເປັນເຂດການຜະລິດສິນຄ້າເພື່ອສົ່ງອອກຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ
ພ້ອມທັງພັດທະນາໃຫ້ຕົວເມືອງໃໝ່ທັນສະໄໝ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການພັດທະນາເຂດພາກເໜືອໃຫ້ໄວ
ຂຶ້ນ.

- **ພັດທະນາເຂດເສດຖະກິດພິເສດສະຫວັນ-ເຊໂນ:** ໃຫ້ເປັນສູນກາງແຫ່ງການຮ່ວມມືທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ອຸດສາຫະກຳການຄ້າ, ການເງິນ, ການບໍລິການ ແລະ ການພັດທະນາດ້ານເຕັກນິກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝ ໂດຍນຳໃຊ້ທ່າແຮງທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງໃນການເປັນທາງຜ່ານຂອງອະນຸພາກພື້ນ ແນໃສ່ເຊື່ອມໂຍງເສດຖະກິດຂອງຊາດເຂົ້າກັບເສດຖະກິດຂອງພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ. ເພື່ອເປັນແຫຼ່ງສະໜອງວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ເພີ່ມອິດທິພົນໃຫ້ແກ່ພະນັກງານ, ກຳມະກອນໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຖອດຖອນບົດຮຽນ ແລະ ປະສົບການດ້ານການບໍລິການ ແລະ ຄວາມຊຳນານງານລະດັບສູງປະກອບສ່ວນໃຫ້ແກ່ການຍົກລະດັບຊີວິດການເປັນຢູ່ທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໃຫ້ດີຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ VII 2011-2015 ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ວຽງຈັນ ວັນທີ 7 ຕຸລາ 2011

ພາກທີ V ພູມສາດສິ່ງແວດລ້ອມ

ບົດທີ 17

ສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ບອກຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ.
2. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການປາກົດຕົວຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
3. ສະເໜີຄວາມໝາຍຂອງລະບົບນິເວດວິທະຍາ.
4. ບອກຄວາມໝາຍ ແລະ ປະເພດຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
2. ການປາກົດຕົວຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
3. ລະບົບນິເວດວິທະຍາ.
- 4 ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ສິ່ງພິມ ແລະ ຮູບພາບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

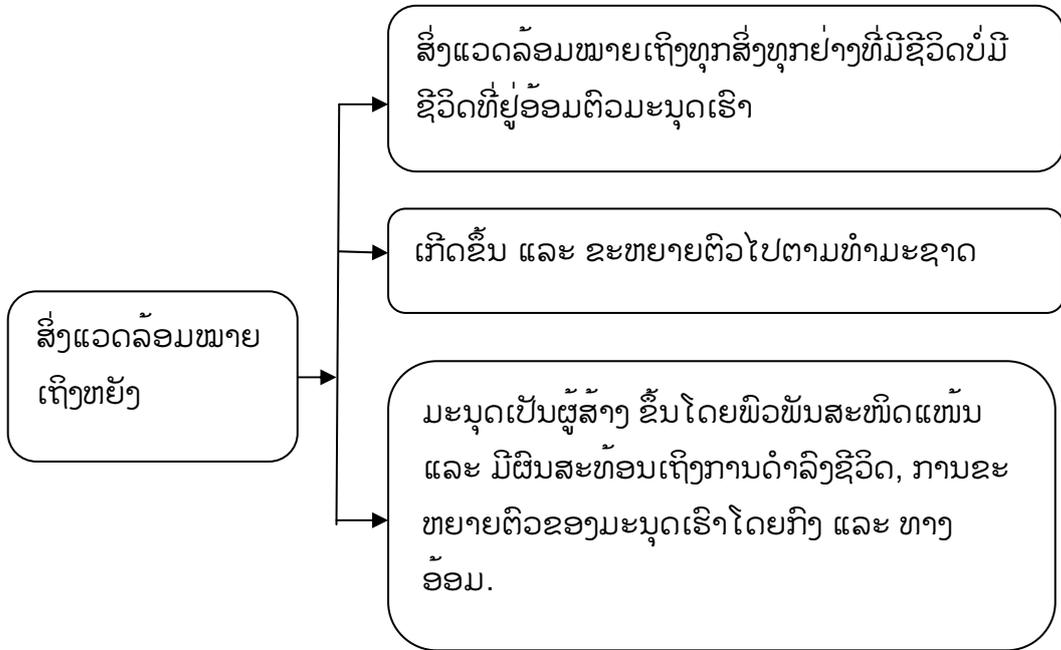
ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

ຄຳຖາມ:

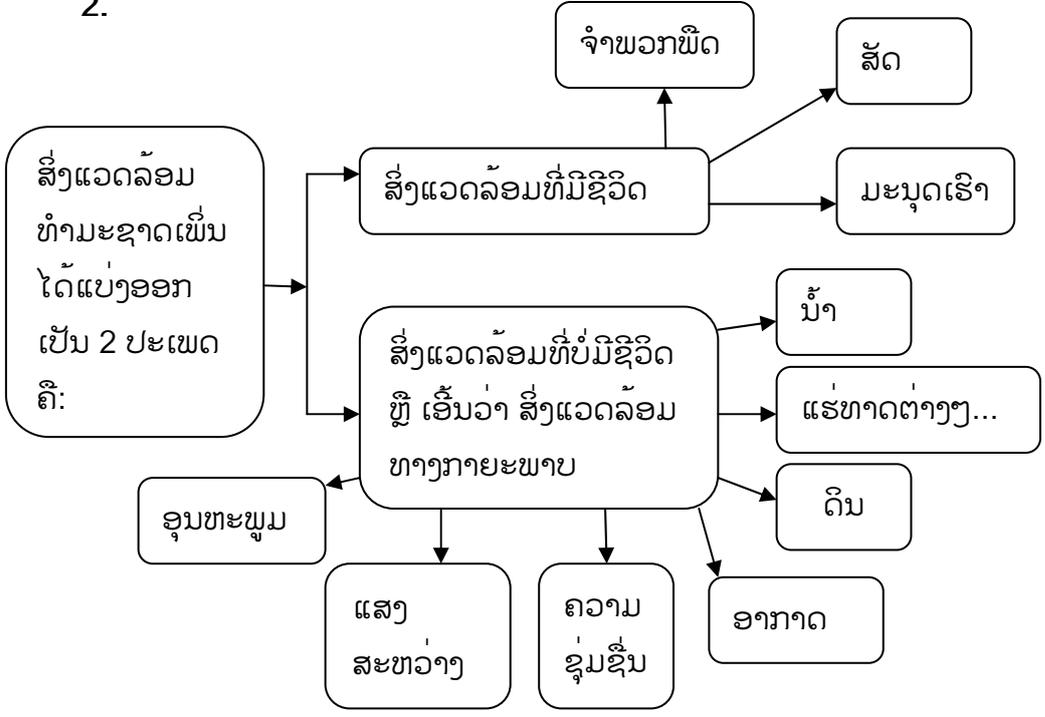
- 1) ສິ່ງແວດລ້ອມໝາຍເຖິງຫຍັງ?
  - 2) ເພິ່ນໄດ້ແບ່ງສິ່ງແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດອອກເປັນຈັກປະເພດ? ຄືປະເພດໃດແດ່?
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນຕອບ.
  - ຄູ່ສັງລວມຄືນຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງໃຫ້ນັກຮຽນ.

ຄໍາຕອບ:

1.

2.

ກິດຈະກຳ 2: ອ່ານເນື້ອໃນຈາກປື້ມແບບຮຽນ

ນັກຮຽນອ່ານເນື້ອໃນຈາກປື້ມແບບຮຽນຕາມຫົວຂໍ້ດັ່ງນີ້:

ການປາກົດຕົວຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ

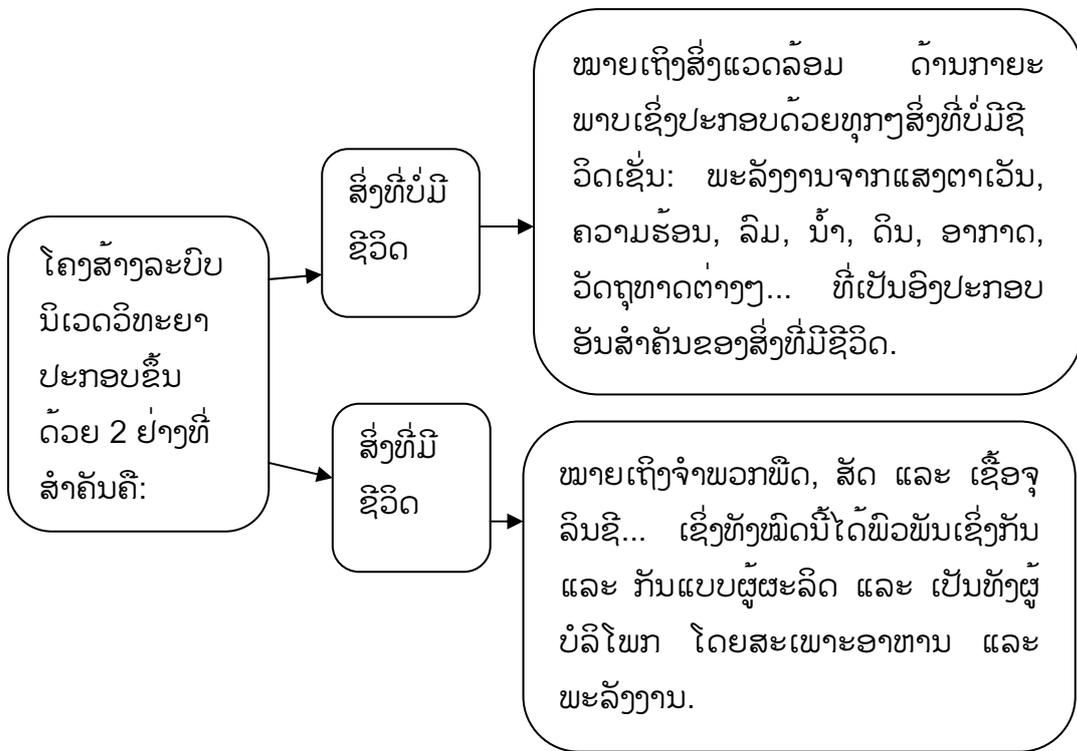
- ນັກຮຽນສັງລວມເນື້ອໃນຂອງແຕ່ລະຂໍ້ເພື່ອກຽມລາຍງານ.
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ຍັງຢືນຄືນຄຳຕອບໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ກິດຈະກຳ 3: ສົນທະນາເປັນຄູ່

ຄູຕັ້ງຄຳຖາມ:

1. ລະບົບນິເວດວິທະຍາໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ໂຄງສ້າງລະບົບນິເວດວິທະຍາປະກອບຂຶ້ນດ້ວຍຈັກຢ່າງທີ່ສຳຄັນ? ຄືຢ່າງໃດແດ່?
  - ນັກຮຽນສົນທະນາ
  - ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ
  - ຄູສັງລວມຄືນຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ

ຄຳຕອບ1: ລະບົບນິເວດໝາຍເຖິງລະບົບໜຶ່ງເຊິ່ງມີການພົວພັນ, ເພິ່ງພາອາໄສເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ໄດ້ສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ກັນລະຫວ່າງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ສິ່ງທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ. ອີກດ້ານໜຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ: ລະບົບນິເວດແມ່ນຂະບວນການໝູນວຽນຢ່າງໜຶ່ງຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດໃດໜຶ່ງໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ.

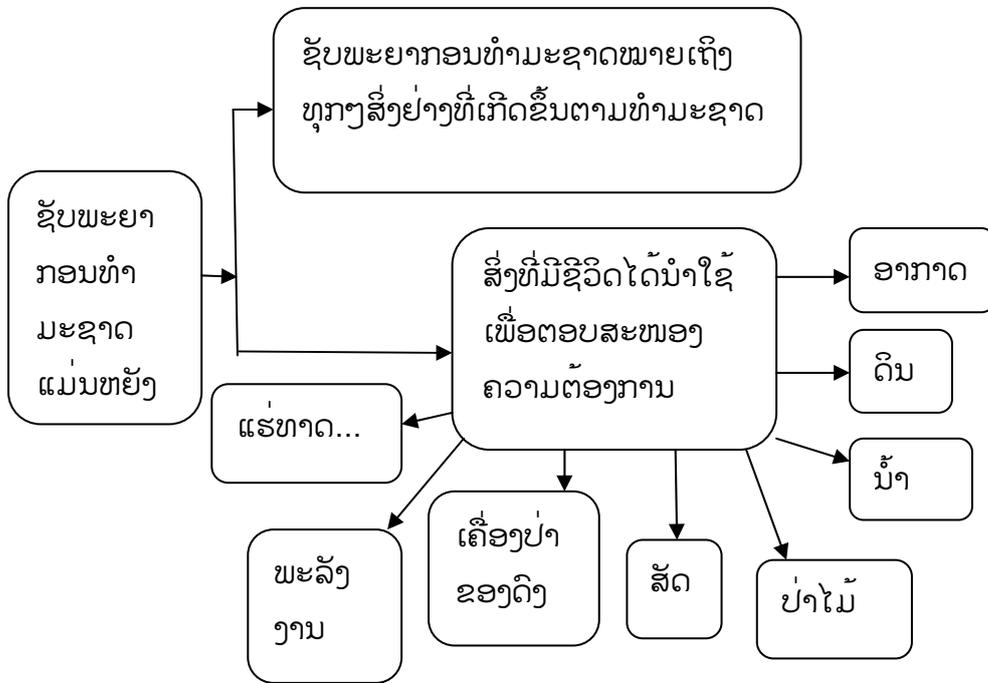
ກິດຈະກຳ 4: ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ຄູ່ຢ່າຍຄໍາຖາມໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ຈົດໃສ່ກະດານ.

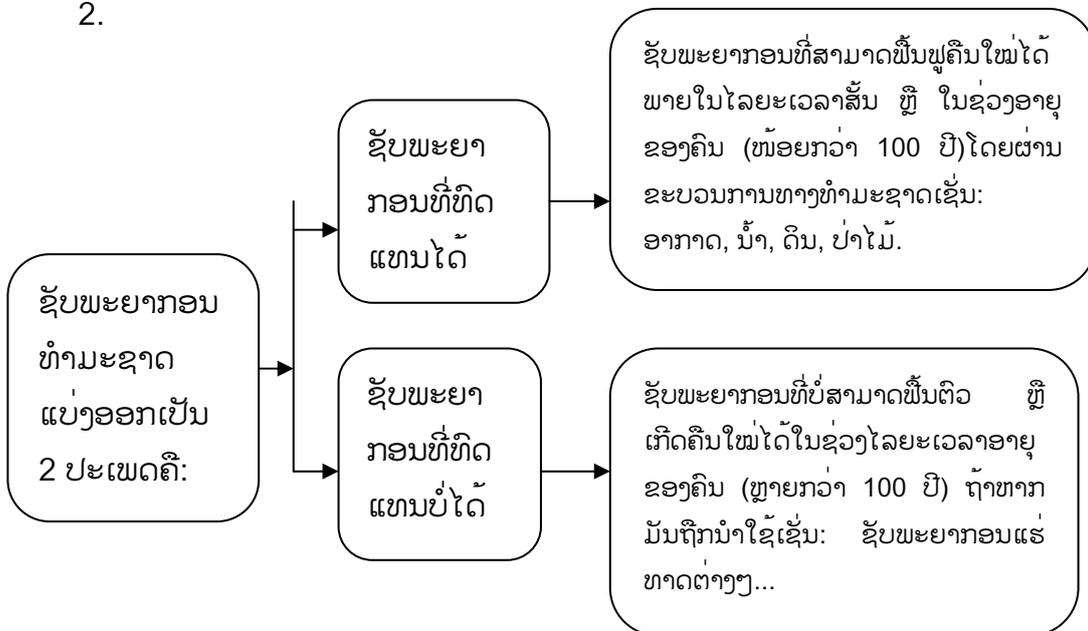
ຄໍາຖາມ:

- 1) ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແມ່ນຫຍັງ?
- 2) ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດມີຈັກປະເພດ? ແຕ່ລະປະເພດມີຄວາມໝາຍແນວໃດ?
  - ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້ານັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານ.
  - ຄູ່ຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍກຸ່ມທີ່ຕອບໄດ້ດີພ້ອມໃຫ້ຄະແນນ.
  - ຄູ່ສັງລວມຄືນຄໍາຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງໃຫ້ນັກຮຽນ.

ຄໍາຕອບ1.

2.

ກິດຈະກຳ 5: ວຽກບ້ານ

- ໃຫ້ນັກຮຽນຕັ້ງຄຳຖາມກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດເພື່ອຖາມຄູ.
- ຄູເກັບກຳ ສັງລວມຄຳຖາມທີ່ຄືກັນ ແລະ ຕ່າງກັນແລ້ວຕອບໃຫ້ນັກຮຽນ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕອບຄຳຖາມຂອງນັກຮຽນ.
- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ.
- ຕີລາຄາຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນ.
- ກວດກາທ້າຍບົດ.
- ກວດວຽກບ້ານ.

ບົດທີ 18

ສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ

ເວລາ 2 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

1. ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ.
2. ສັງລວມກ່ຽວກັບປາກົດການຂະຫຍາຍຕົວທາງສັງຄົມມະນຸດ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

1. ຄວາມໝາຍຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ.
2. ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວຂອງສັງຄົມມະນຸດ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ຮູບພາບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຊົນນະບົດ.
- ຮູບພາບສະພາບແວດລ້ອມຂອງຕົວເມືອງ/ຊຸມຊົນ.
- ຮູບພາບ/ອຸປະກອນ, ເຄື່ອງມືການຜະລິດໃນແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ.

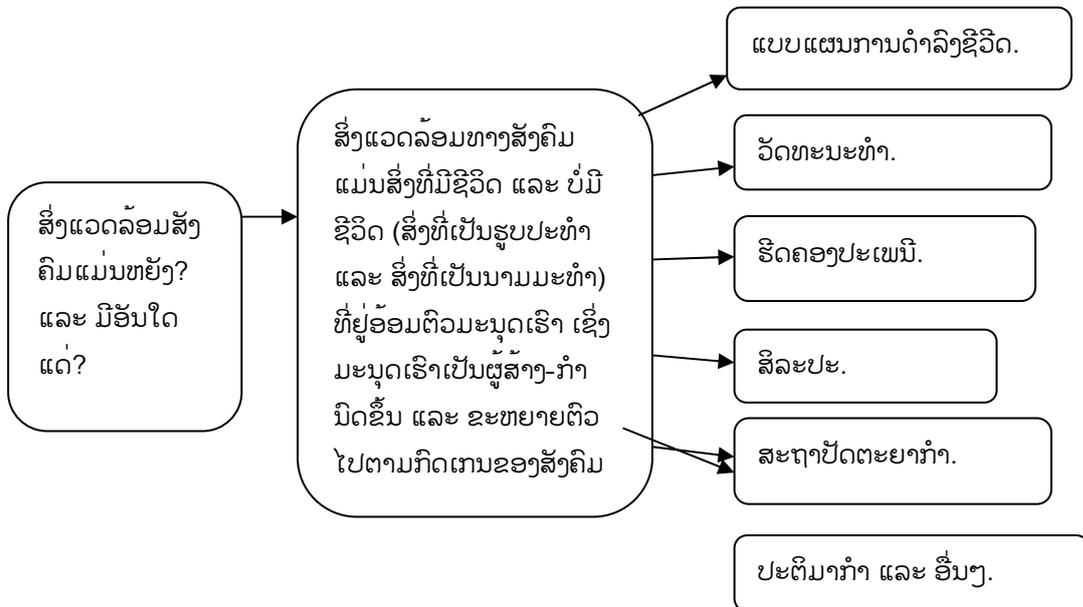
4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມ.
- ນັກຮຽນຄົ້ນຄິດ ແລະ ລາຍງານ.

ຄໍາຖາມ: ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມແມ່ນຫຍັງ? ແລະ ມີອັນໃດແດ່?

ຄໍາຕອບ1.

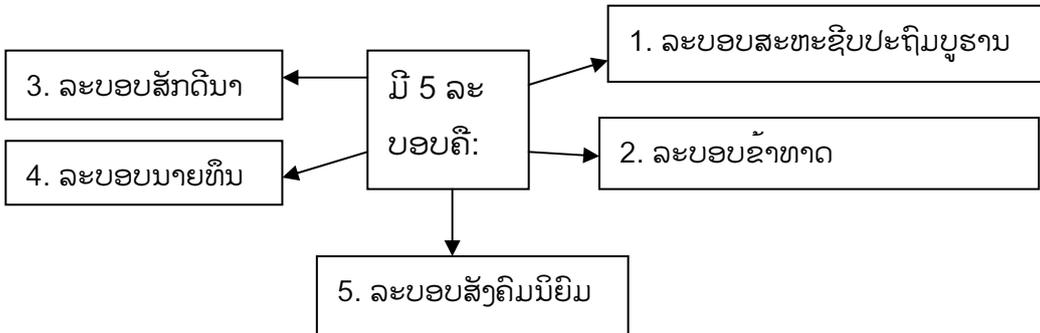
- ນັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ໂດຍຍົກຕົວຢ່າງຂອງທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ: ການນຸ່ງຖື, ບຸນປະເພນີຕ່າງໆ ແລະ ອື່ນໆ.

ກົດຈະກໍາ 2: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

- ຄູຢາຍຄໍາຖາມ ຫຼື ຊຽນໃສ່ກະດານໃຫ້ນັກຮຽນ.

ຄໍາຖາມ 1: ມາເຖິງປັດຈຸບັນສັງຄົມມະນຸດໄດ້ຂ້າມຜ່ານມາຈັກລະບອບ? ມີລະບອບໃດແດ່?

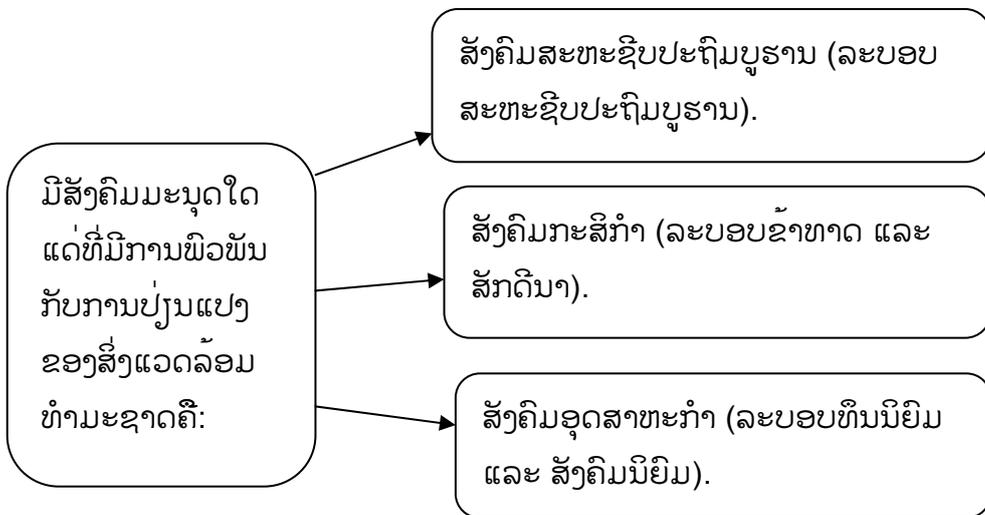
ຄໍາຕອບ1:

- ນັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ.

ຄໍາຖາມ 2: ມີສັງຄົມມະນຸດໃດແດ່ທີ່ມີການພົວພັນກັບການປ່ຽນແປງຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ?

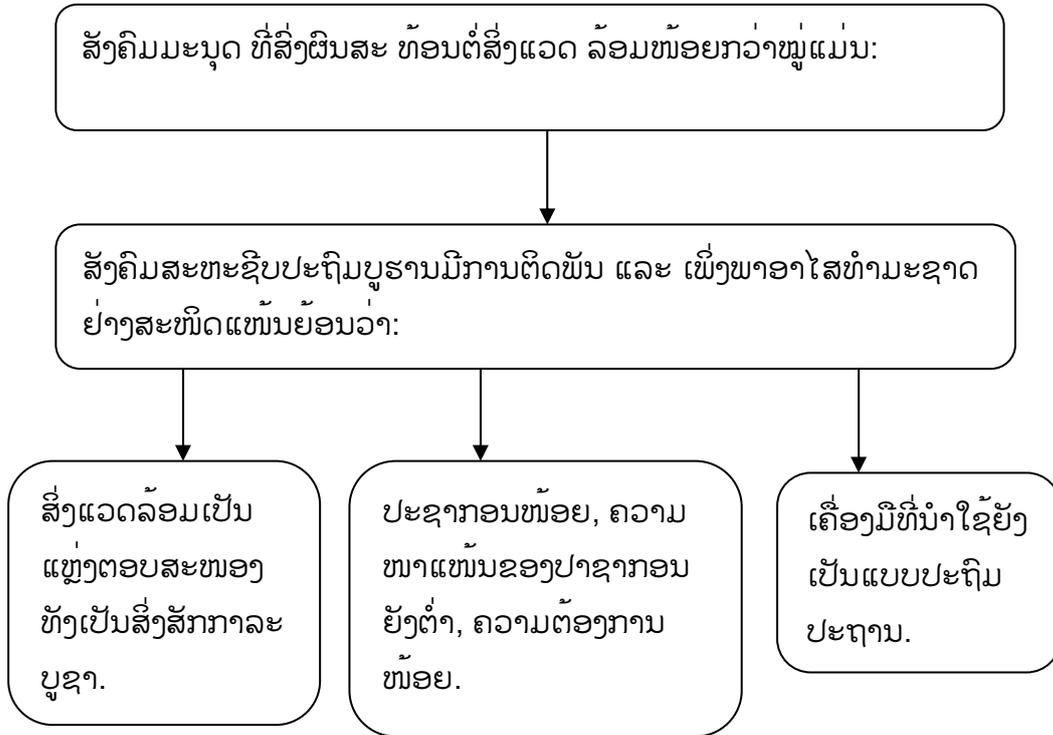
ຄໍາຕອບ 2:

- ນັກຮຽນຕອບ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ.

ຄໍາຖາມ 3: ສັງຄົມມະນຸດໃດສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມໜ້ອຍກວ່າໝູ່? ຍ້ອນຫຍັງ?

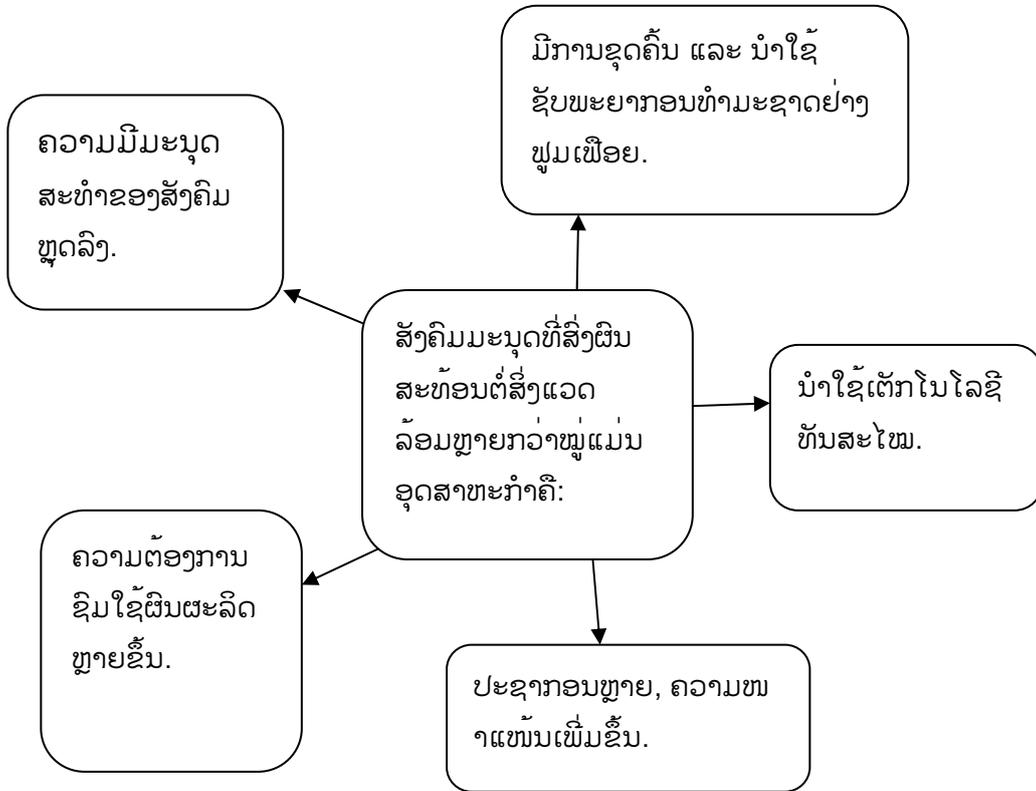
ຄໍາຕອບ 3:

- ນັກຮຽນຕອບຕາມຄວາມເຂົ້າໃຈ .
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ເຫດຜົນເພີ່ມເຕີມ

ຄໍາຖາມ 4: ສັງຄົມມະນຸດໃດສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຫຼາຍກວ່າໝູ່? ເພາະເຫດໃດ?

ຄໍາຕອບ 4:

- ນັກຮຽນສະຫຼຸບລາຍງານ.
- ຄູ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ຍົກຕົວຢ່າງຕົວຈິງຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

ກິດຈະກຳ 5: ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

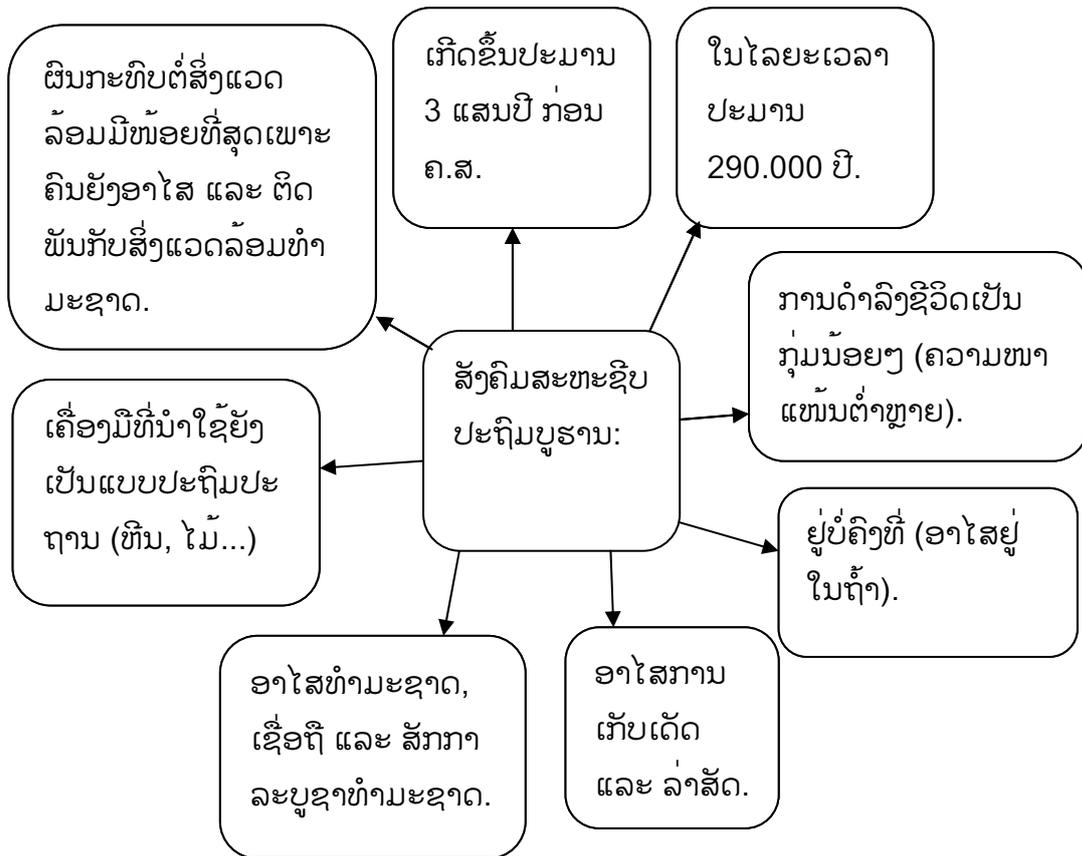
- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນເປັນກຸ່ມແລ້ວແຈກຢາຍຄໍາຖາມ.
- ນັກຮຽນຄົ້ນຄວ້າເປັນກຸ່ມ.

ຄໍາຖາມ:

- 1) ສັງຄົມສະຫະຊົບປະຖົມບູຮານເປັນສັງຄົມຄືແນວໃດ? ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄືແນວໃດ?
- 2) ສັງຄົມກະສິກໍາເປັນສັງຄົມຄືແນວໃດ? ແລະ ສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄືແນວໃດ?

3) ສັງຄົມອຸດສາຫະກຳເປັນສັງຄົມຄືແນວໃດ? ແລະ ສິ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄືແນວໃດ?

ຄໍາຕອບ 1:

- ນັກຮຽນລາຍງານ
  - ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ.
2. ສັງຄົມກະສິກຳ
- ກວມເອົາລະບອບຂ້າທາດ-ສັກດີນາ.
  - ໃນໄລຍະເວລາ 90.000-10.000 ປີ. (ກ່ອນ ຄ.ສ)
  - ການດຳລົງຊີວິດເປັນກຸ່ມໃຫຍ່ຂຶ້ນ (ເປັນບ້ານ-ເປັນເມືອງ).
  - ຢູ່ຄົງທີ່.
  - ອາໄສການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດ.

- ບຸກເບີກເນື້ອທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ (ປ່າໄມ້ຄ່ອຍໆຖືກທຳລາຍ-ດັດແປງ).
- ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ມີຫຼາຍທັງໄດ້ຮັບການພັດທະນາໃຫ້ດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.
- + ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄື:
  - ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້-ດິນຖືກດັດແປງ ແລະ ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກະສິກຳ (ລ້ຽງສັດ-ປູກຝັງ) ຫຼາຍຂຶ້ນ.
  - ໄລຍະທ້າຍສັງຄົມນີ້ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ໃຫ້ກວ້າງອອກ ແລະ ສິ່ງຜົນສະທ້ອນນັບມື້ໜັກໜ່ວງຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ນັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ຍົກຕົວຢ່າງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນ.

3. ສັງຄົມອຸດສາຫະກຳ

- ເກີດຂຶ້ນປະມານ 300-400 ປີ ກ່ອນປັດຈຸບັນ
- ກວມເອົາລະບອບທຶນນິຍົມ-ສັງຄົມນິຍົມ.
- ເປັນສັງຄົມທີ່ຊຸດຄົ້ນ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢ່າງພູມເພື່ອຍ, ນຳໃຊ້ພະລັງງານຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ແຮງງານກຳມະກອນນັບມື້ຫຼຸດໜ້ອຍລົງ.
- ນຳໃຊ້ອຸປະກອນ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທັນສະໄໝ.
- ຄວາມຕ້ອງການຊົມໃຊ້ຜົນຜະລິດນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ.
- + ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ:
  - ບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມເພີ່ມທະວີຄຸນ ເກີດມີມົນລະພິດອາກາດ, ດິນ, ນ້ຳ...
  - ພຶດ, ສັດຕ່າງໆຫຼຸດລົງ ແລະ ພຶດ, ສັດບາງຊະນິດສູນພັນ.
  - ມີຂີ້ເຫຍື້ອ-ສິ່ງເສດເຫຼືອຕ່າງໆຫຼາຍຂຶ້ນ.
  - ມະນຸດສະທຳຂອງສັງຄົມຫຼຸດລົງ.
- ຕາງໜ້ານັກຮຽນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ຍົກຕົວຢ່າງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນ (ໂດຍສະເພາະ ດ້ານມົນລະພິດຕ່າງໆ).

ກິດຈະກຳ 4. ວຽກບ້ານ (ອາດຈະເຮັດເປັນກຸ່ມ ຫຼື ບຸກຄົນ)

- ໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມທາງສັງຄົມ (ໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່ບັດຈຸບັນຄື: ບ້ານ, ເມືອງ, ແຂວງ) ເປັນແນວໃດ? ຄວນຈະບັບປຸງແກ້ໄຂຄືແນວໃດ? ເພື່ອນຳສະເໜີບົດຮຽນຕໍ່ໄປ.
- ຄູ່ເກັບວຽກບ້ານ ແລະ ກວດໃຫ້ຄະແນນເປັນຄະແນນປະຈຳເດືອນຂອງບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສິ່ງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການປະກອບສ່ວນໃນການປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ.
- ຄວາມກ້າຫານ, ຄວາມກະຕື້ລີ້ລົ້ນໃນການຕອບຄຳຖາມ.
- ບັນຍາກາດຂອງການຄົ້ນຄວ້າ.
- ການສະຫຼຸບບົດຮຽນຂອງນັກຮຽນ.
- ການເຮັດວຽກບ້ານ.
- ກວດວຽກບ້ານ

ອະທິບາຍສັບ:

- ຮີດຄອງ:** ກົດລະບຽບ, ຈາຮີດປະເພນີ, ສິ່ງທີ່ປະພຶດປະຕິບັດມາເປັນເວລາ
ນານ.
- ປະເພນີ:** ສິ່ງທີ່ນິຍົມປະພຶດປະຕິບັດສືບຕໍ່ກັນມາຈົນເປັນແບບແຜນຂະໜົບທໍາ
ນຽມ.
- ວັດທະນະທໍາ:** ສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຈະເລີນງອກງາມແກ່ໝູ່ຄະນະແກ່ສ່ວນ
ລວມ ແລະ ປະເທດຊາດ.
- ສະຖາປັດຕະຍາກໍາ:** ການອອກແບບສິ່ງກໍ່ສ້າງ.
- ປະຕິມາກໍາ:** ຮູບແບບສິລະປະລວດລາຍຕ່າງໆ ທີ່ມະນຸດໄດ້ສ້າງຂຶ້ນຢູ່ຕາມສະ
ຖານທີ່ສໍາຄັນຕ່າງໆ.
- ສັກກາລະບູຊາ:** ນັບຖື, ກາບໂຫວ້.

ບົດທີ 19

ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ

ເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງ

1. ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດ:

- ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ສະເໜີມາດຕະການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ສັງລວມຂອບເຂດຮັບຜິດຊອບໃນວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ອະທິບາຍກ່ຽວກັບການສ້າງໂຄງການພັດທະນາສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ບອກຄວາມໝາຍ ແລະ ສະພາບການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.
- ສັງລວມສະພາບ ແລະ ການບໍລິຫານສິ່ງແວດລ້ອມໃນສ.ປ.ປ ລາວ.

2. ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ

- ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ມາດຕະການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ຂອບເຂດຮັບຜິດຊອບໃນວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ການສ້າງໂຄງການພັດທະນາສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.
- ສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ.
- ການບໍລິຫານສິ່ງແວດລ້ອມໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ.

3. ສື່ການຮຽນ-ການສອນ

- ປຶ້ມແບບຮຽນວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ປຶ້ມຄູ່ມືຄູວິຊາພູມສາດຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7.
- ສິ່ງພິມ ແລະ ຮູບພາບຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ.
- ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ປີ 2002.

4. ກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນ

ກິດຈະກຳ 1: ລະດົມສະໝອງ

- ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມ: ສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນຫຍັງ?
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນຕອບ.
- ຄູ່ຊົມເຊີຍຜູ້ທີ່ຕອບໄດ້ດີ ແລະ ສັງລວມຄຳຕອບຄືນໃຫ້ນັກຮຽນ.

ກິດຈະກຳ 2: ສົນທະນາເປັນກຸ່ມ

- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນອອກເປັນກຸ່ມຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ຄູ່ຢາຍຄຳຖາມໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ຈົດໃສ່ກະດານ.

ຄຳຖາມ:

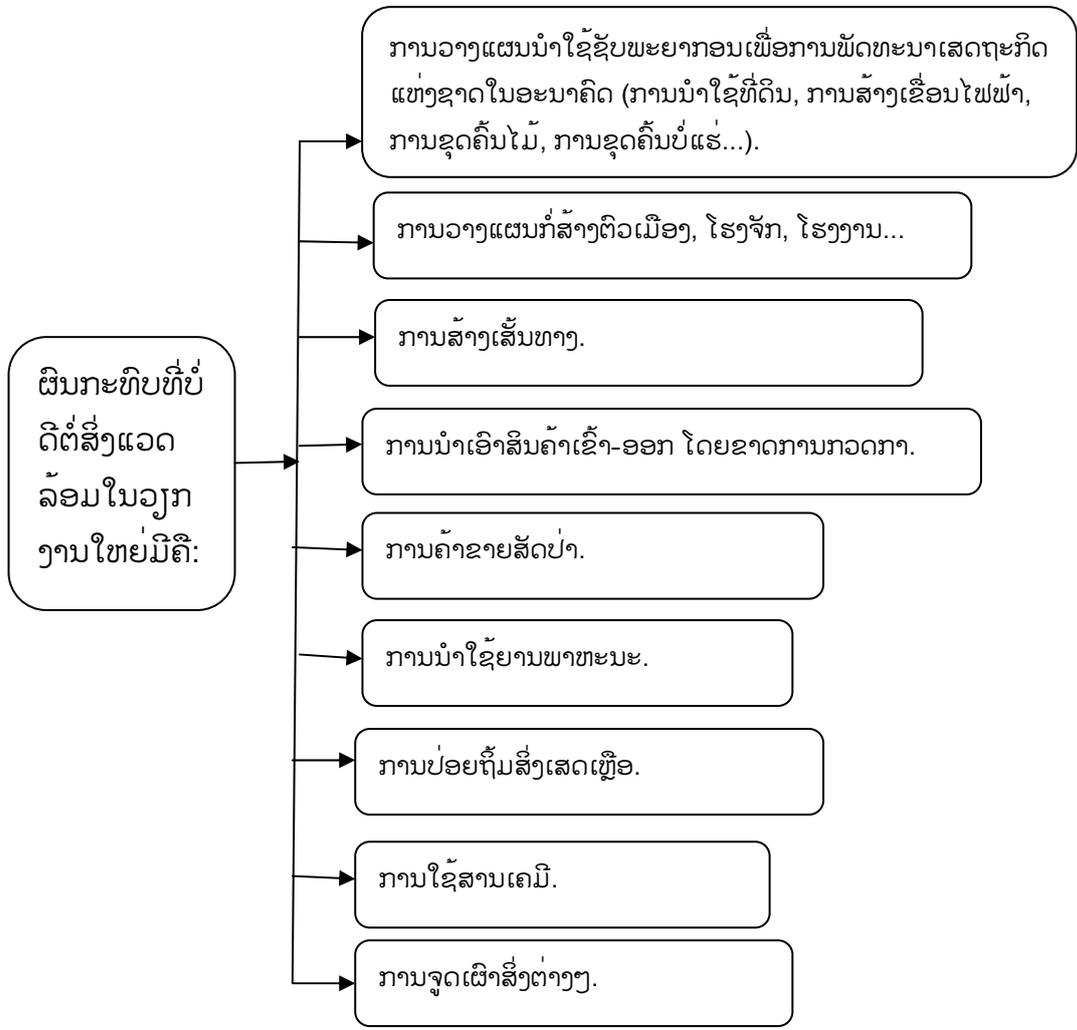
- 1) ຄວາມໝາຍຂອງການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມມີຄືແນວໃດ?
  - 2) ວິທີການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມມີຄວາມສຳຄັນຄືແນວໃດ?
  - 3) ການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມມີມາດຕະການຄືແນວໃດ?
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້ານັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນສະເໜີ.
  - ຄູ່ສັງລວມເນື້ອໃນຫຍໍ້ໃຫ້ນັກຮຽນບັນທຶກ.

ກິດຈະກຳ 3: ສົນທະນາຖາມ-ຕອບ

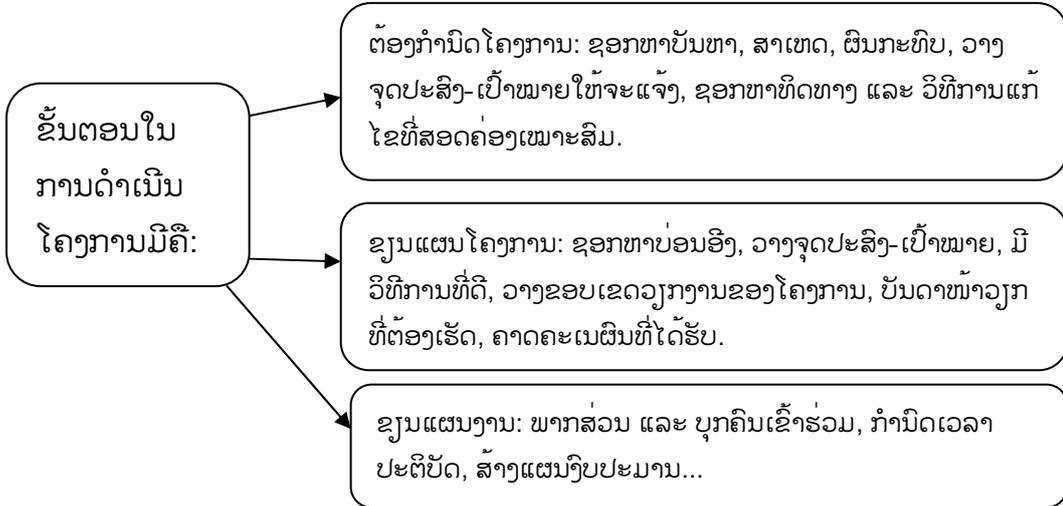
ຄູ່ຕັ້ງຄຳຖາມ:

- 1) ຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ດີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມໃນວຽກງານໃຫຍ່ມີຄືແນວໃດ?
  - 2) ຂັ້ນຕອນໃນການດຳເນີນໂຄງການມີຄືແນວໃດ?
- ນັກຮຽນຕອບ.
  - ຄູ່ຊົມເຊີຍຜູ້ທີ່ຕອບໄດ້ດີ
  - ຄູ່ສະຫຼຸບເນື້ອໃນໃຫ້ນັກຮຽນ

ຄໍາຕອບ 1:

ຄໍາຕອບ 2:

ກິດຈະກຳ 4: ສຶກສາເນື້ອໃນຈາກປຶ້ມແບບຮຽນ

- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະຄົນອ່ານເນື້ອໃນຈາກປຶ້ມແບບຮຽນຕາມຫົວຂໍ້ດັ່ງນີ້:
  - 1) ຄວາມໝາຍຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.
  - 2) ສະພາບຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ມີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຄົບຊຸດ.
- ຄູ່ໃຫ້ນັກຮຽນສັງລວມເນື້ອໃນຂອງແຕ່ລະຂໍ້.
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້ານັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູ່ສະຫຼຸບ ແລະ ຍັ້ງຍືນຄືນຄໍາຕອບໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ກິດຈະກຳ 5: ສົນທະນາຄູ່

ຄູ່ຕັ້ງຄໍາຖາມ:

- 1) ສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມໃນສ.ປ.ປ ລາວມີຄືແນວໃດ?
- 2) ພົນລະເມືອງຂອງສ.ປ.ປ ລາວປະມານຈັກເປີເຊັນ (%) ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ຈັກເປີເຊັນອາໄສຢູ່ໃນຕົວເມືອງ?
- 3) ໃນປັດຈຸບັນສິ່ງແວດລ້ອມໃນ ສ.ປ.ປ ລາວມີບັນຫາຄືແນວໃດ?

- ນັກຮຽນແຕ່ລະຄູ່ຄົນຄວ້າ.
- ຕາງໜ້າຄູ່ນັກຮຽນຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູ່ສັງລວມຄືນຄໍາຕອບ ແລະ ຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍຄູ່ທີ່ຕອບໄດ້ດີ.

ຄໍາຕອບ:

1. ສະພາບສິ່ງແວດລ້ອມໃນສ.ປ.ປ ລາວຄື: ສ.ປ.ປ ລາວ ເປັນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ເຊິ່ງຍັງມີທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ນ້ຳ, ດິນ, ບໍ່ແຮ່... ອັນເປັນພື້ນຖານເພື່ອຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະເທດ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດບາງຊະນິດເປັນຕົ້ນແມ່ນປ່າໄມ້ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໄປຢ່າງຫຼວງຫຼາຍແລ້ວກໍຕາມ ແຕ່ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆເຊັ່ນ: ນ້ຳ, ດິນ, ແຮ່ ຍັງມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຍັງມີບົດບາດສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃນອະນາຄົດ.
2. ພົນລະເມືອງຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ ປະມານ 80% ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ 20% ອາໄສຢູ່ໃນຕົວເມືອງ.
3. ໃນປັດຈຸບັນສິ່ງແວດລ້ອມໃນສ.ປ.ປ.ລາວມີບັນຫາຄື: ການຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງຂອງເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ເຊິ່ງເກີດຈາກຫຼາຍສາເຫດເຊັ່ນ: ການຕັດໄມ້ຊະຊາຍ, ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ, ການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ...

ກິດຈະກຳ 6: ຄົ້ນຄວ້າກຸ່ມ

- ຄູ່ແບ່ງນັກຮຽນເປັນກຸ່ມ.
- ຄູ່ຢາຍຄໍາຖາມໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ຫຼື ຈົດໃສ່ກະດານ.

ຄໍາຖາມ:

- 1) ໃນກາງປີ 1995 ໄດ້ມີການສ້າງຕັ້ງໜ່ວຍປະສານງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂຶ້ນ ເພື່ອຫຍັງ?
- 2) ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ປະກາດໃຊ້ບັນດາຂໍ້ກຳນົດ, ດຳລັດ ແລະ ກົດໝາຍຕ່າງໆຫຍັງແດ່?

- ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຄົ້ນຄວ້າ.
- ຄູ່ໃຫ້ຕາງໜ້ານັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນລາຍງານ.
- ຄູສະຫຼຸບຄືນຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ.

ຄຳຕອບ:

- 1) ໃນກາງປີ 1995 ໄດ້ມີການສ້າງຕັ້ງໜ່ວຍປະສານງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂຶ້ນເພື່ອ: ຮັບປະກັນໃນການປະສານງານສິ່ງແວດລ້ອມລະຫວ່າງກະຊວງ, ອົງການ, ສະຖາບັນຕ່າງໆກັບອົງການວິທະຍາສາດເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ອ.ວ.ຕ.ສ). ໜ່ວຍປະສານງານດັ່ງກ່າວມີໜ້າທີ່ໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຊອກຫາວິທີທາງທີ່ເໝາະສົມໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລາວ ໂດຍມີຜູ້ຕາງໜ້າຂອງກະຊວງ, ອົງການ, ສະຖາບັນຕ່າງໆເຂົ້າຮ່ວມ.
- 2) ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ປະກາດໃຊ້ບັນດາຂໍ້ກຳນົດ, ດຳລັດ ແລະ ກົດໝາຍຕ່າງໆຄື:
  - ດຳລັດວ່າດ້ວຍການເກືອດຫ້າມການຄ້າສັດປ່າ (ປີ 1986)
  - ດຳລັດວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປົກປັກຮັກສາສັດປ່າ, ປາ ແລະ ກຸ່ງວກັບການລ່າເນື້ອ ແລະ ຫາປາ (ປີ 1989).
  - ດຳລັດວ່າດ້ວຍການສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນ (ປີ 1993).
  - ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ (ປີ 1996 ແລະ ປີ 2008) .
  - ກົດໝາຍທີ່ດິນ ປີ 1997.
  - ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍບໍ່ແຮ່ ແລະ ແຮ່ທາດ ປີ 1997.
  - ກົດໝາຍການຂົນສົ່ງທາງບົກ (ກຳນົດຄວາມຕ້ອງການ ສຳລັບການຂົນສົ່ງສາກົນຜ່ານປະເທດລາວ ໂດຍໃຫ້ແທດເໝາະກັບຂໍ້ກຳນົດກົດລະບຽບຂອງລາວ, ກຳນົດຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີເຖິງການຂ້າມແດນສາກົນ, ການບໍລິການທຸ້ມຫໍ່, ການເຊົ່າພາຫະນະ ແລະ ການບໍລິການຄຸ້ມຄອງອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ), ປີ 1997.
  - ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍໄຟຟ້າ (ສ້າງຂໍ້ກຳນົດກ່ຽວກັບການສົ່ງອອກ, ການນຳເຂົ້າ ແລະ ການສົ່ງຜ່ານກະແສໄຟຟ້າ ສຳລັບການສຳປະທານ ແລະ ລະບຸຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າໂຄງການຜະລິດກະແສໄຟຟ້າຕ້ອງສົ່ງຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ), ປີ 1997.

ກິດຈະກຳ 7: ວຽກບ້ານ

- ຄູໃຫ້ນັກຮຽນຂຽນບົດລາຍງານຫຍໍ້ກ່ຽວກັບ ວິທີການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຕົນເອງ ຫຼື ອາດຈະຊອກຮູບພາບການເຄື່ອນໄຫວກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມເພື່ອສ້າງເປັນມູມຂ່າວສານຂອງທ້ອງຖິ່ນ.
- ຄູເກັບບົດຂຽນຂອງນັກຮຽນແລ້ວກວດໃຫ້ຄະແນນ

ກິດຈະກຳ 8: ປະຕິບັດຕົວຈິງໃນການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ

- ການປູກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມ ເພື່ອການສຶກສາການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (ESD: Education Sustainable Development).
- ຄູສ້າງຂະບວນການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ, ປູກຕົ້ນໄມ້, ເຮັດສວນ, ແຕ້ມຮູບ, ໂຕ້ວາທີ...
- ຂຽນຊື່ປ່າສະຫງວນແຕ່ລະແຂວງໃສ່ຮ່າງແຜນທີ່.
- ຄູສັ່ງເກດການເຮັດກິດຈະກຳຂອງນັກຮຽນ
- ຄູໃຫ້ຄຳເຫັນເພີ່ມ.

5. ການວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ສັງເກດນັກຮຽນຈາກ:

- ການຕອບຄຳຖາມຂອງນັກຮຽນ.
- ການລາຍງານ.
- ຕີລາຄາຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງນັກຮຽນ.
- ຕີລາຄາການເຮັດວຽກບ້ານ.
- ການເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງ
- ການກວດວຽກບ້ານຂອງບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ

ອະທິບາຍສັບ:

ໄລ່ລຽງ :	ຊັກໄຊ້, ໄຕ່ຖາມ (ການຄິດໄລ່ຢ່າງມີເຫດຜົນ).
ບັນລຸ:	ສໍາເລັດ, ບັນລຸຜົນສໍາເລັດໃນການປະຕິບັດແຜນການ.
ສົມດຸນ:	ສະເໝີກັນ, ເທົ່າກັນ, ດຸ່ນດຽງ.
ຈັດການ:	ຕົກແຕ່ງ, ເຮັດ, ທໍາ (ເຮັດໃຫ້ເປັນລະບົບລະບຽບດີ).
ໂສໂຄກ:	ເປື້ອນ, ເປີເປື້ອນ
ລະບຸ:	ອອກຊື່, ຈໍາເພາະ, ຊີ້ບອກ
ບັນເທົາ:	ທຸເລົາ, ຜ່ອນຄາຍລົງ, ເບົາລົງ, ສະຫງົບເຊັ່ນ: ບັນເທົາທຸກ
ຜັງເມືອງ:	ແຜນຜັງຂອງເມືອງ, ແຜນທີ່ຂອງເມືອງ
ທັດສະນະ:	ເບິ່ງ, ເຫັນ (ຄວາມຄິດເຫັນ)
ປະສິດທິພາບ:	ຄວາມສາມາດທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນໃນການງານທີ່ວາງໄວ້.
ສະກັດກັ້ນ:	ຂັດຂວາງ, ປິດລ້ອມ

ເນື້ອໃນອ່ານເພີ່ມ

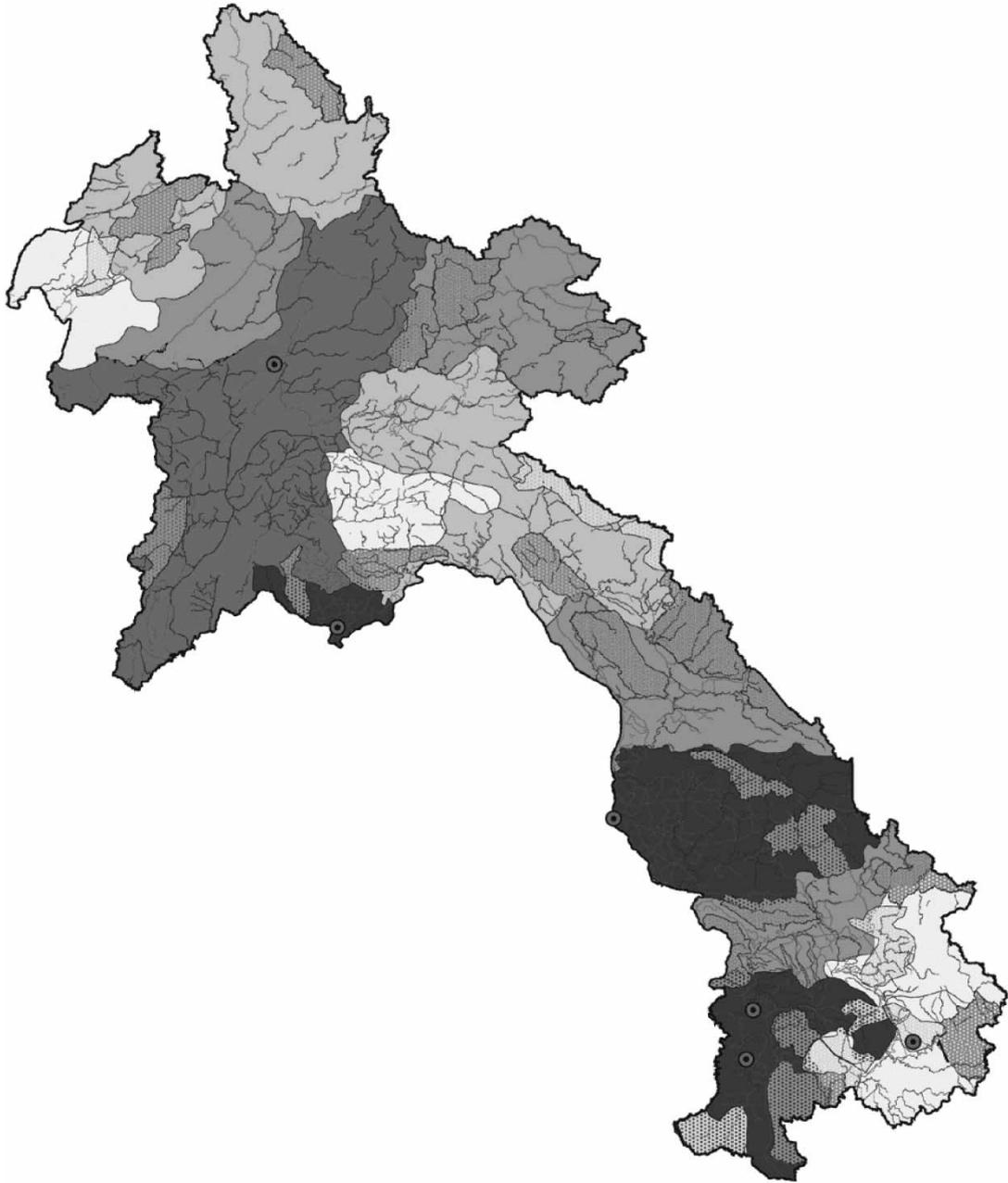
ສ.ປ.ປລາວເປັນປະເທດພູດອຍທີ່ມີທິວທັດທຳມະຊາດສວຍງາມມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເປັນຕົ້ນ: ດິນ, ນ້ຳ, ປ່າໄມ້, ແຮ່ທາດ, ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງທັງໝົດກາຍເປັນທຶນຮອນອັນມະຫາສານທາງທຳມະຊາດໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມໃນອະນາຄົດໄດ້ເຊັ່ນ: ມີຄວາມອາດສາມາດຜະລິດກະແສໄຟຟ້າດ້ວຍພະລັງງານນ້ຳໄດ້ຫຼາຍແຫ່ງ ແລະ ສູງຖ້າທຽບໃສ່ບັນດາປະເທດໃນອະນຸພາກພື້ນ, ເຮັດການກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ຮອບດ້ານ, ສ້າງອຸດສາຫະກຳແຮ່ທາດ ແລະ ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໂດຍກົງອັນມະຫາສານຈາກຊີວະນາໆພັນຕື່ມອີກ. ຮອດປະຈຸບັນລັດຖະບານໄດ້ຖືເປັນຂະແໜງບູລິມະສິດ ແລະ ເປັນທ່າແຮງໃນການດຶງດູດເອົາການລົງທຶນພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ເສດຖະກິດໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຕະຫຼອດມາ.

ຍ້ອນ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີພູມສັນຖານຄ້ອຍຊັນ ກວມເອົາເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບທະເລໄດ້ສ້າງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ສິ້ນເປືອງໃນການຄົ້ນຄວ້າຄົ້ນຄ້ວາຂົນສົ່ງພາຍໃນ ແລະ ກັບພາຍນອກ; ແຕ່ຍ້ອນ ສ.ປ.ປ ລາວ ຕັ້ງຢູ່ຈຸດໃຈກາງຂອງອະນຸພາກພື້ນ ແມ່ນ້ຳຂອງທັງເປັນເງື່ອນໄຂອັນດີໃນການບໍລິການເສັ້ນທາງຜ່ານດ້ານການຄົ້ນຄວ້າຄົ້ນຄ້ວາຂົນສົ່ງ, ການຕິດຕໍ່ສື່ສານ, ການປະຊຸມສຳມະນາສາກົນ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກນັ້ນ, ສ.ປ.ປ ລາວ ຍັງເປັນປະເທດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໄພພິບັດທຳມະຊາດໜ້ອຍກວ່າໝູ່ໃນອະນຸພາກພື້ນ.

ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຂດອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ

ລ/ດ	ຊື່	ປີ	ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	ແຂວງ
1.	ພູແດນດິນ	1993	222,000	ຜົ້ງສາລີ
2.	ນ້ຳຫ້າ	1993	222,400	ຫຼວງນ້ຳທາ
3.	ນ້ຳແອດ	1993	170,000	ຫົວພັນ
4.	ພູເລີຍ	1993	150,000	ຫົວພັນ/ຫຼວງພະບາງ
5.	ນ້ຳຂຸ່າ	1993	70,000	ຫົວພັນ
6.	ນ້ຳປຸຍ	1993	191,200	ໄຊຍະບູລີ
7.	ພູພະນັງ	1993	70,000	ນະຄອນຫຼວງ/ແຂວງວຽງຈັນ
8.	ພູເຂົາຄວາຍ	1993	200,000	ວຽງຈັນ/ບໍລິຄຳໄຊ

9.	ນ້ຳກະດິງ	1993	169,000	ບໍລິຄຳໄຊ
10.	ພູຫີນປູນ	1993	150,000	ຄຳມ່ວນ
11.	ນາກາຍ, ນ້ຳເທີນ	1993	353,200	ຄຳມ່ວນ/ບໍລິຄຳໄຊ
12.	ຫີນໜາມໜີ້	1993	82,000	ຄຳມ່ວນ
13.	ພູຊ້າງແຮ	1993	109,000	ສະຫວັນນະເຂດ
14.	ເຊບັ້ງນວນ	1993	150,000	ສາລະວັນ/ສະຫວັນນະເຂດ
15.	ພູຊຽງທອງ	1993	120,000	ຈຳປາສັກ/ສາລະວັນ
16.	ດົງຫົວສາວ	1993	110,000	ຈຳປາສັກ
17.	ດົງອຳພາມ	1993	200,000	ອັດຕະປື/ເຊກອງ
18.	ເຊປຽນ	1993	240,000	ອັດຕະປື/ຈຳປາສັກ
19.	ດົງພູວຽງ	1996	197,000	ສະຫວັນນະເຂດ
20.	ເຊຊັບ	1995	133,500	ສາລະວັນ/ເຊກອງ
21.	ນ້ຳການ	2008	136,000	ບໍ່ແກ້ວ
22.	ພູທິຜີ	-	87,350	ອຸດົມໄຊ/ຫຼວງພະບາງ
23.	ລະວົງລະເວີນ	-	86,000	ຄຳມ່ວນ/ສະຫວັນນະເຂດ
24.	ພູສະບົດ-ປຸງຈອງ	-	149,030	ຊຽງຂວາງ/ຫົວພັນ

ຮ່າງແຜນທີ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດສຳລັບຊີວະນາໆພັນ (NBSAP)

ແມ່ນແນໃສ່ຊີວະນາໆພັນຂອງປະເທດ ໃຫ້ເປັນຂໍ້ກະແຈຂອງການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ປົກປ້ອງພື້ນຖານຊັບສິນທີ່ໃຊ້ປະຈຳວັນຂອງປະຊາຊົນຜູ້ທຸກຍາກໃຫ້ເປັນການສະໜັບສະໜູນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາແຜນງານບູລິມະສິດຂອງລັດຖະບານ.

ລັດຖະບານ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີພັນທະຕໍ່ການປົກປ້ອງເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ (NBCAs) ແລະ ຊີວະນາໆພັນດັ່ງທີ່ຖືກກຳນົດຢູ່ໃນຄຳສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້ ແລະ ການກະກຽມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ. ການສະໜັບສະໜູນຂອງສາກົນຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດນັບມື້ນັບຫຼຸດລົງໃນໄລຍະຫຼາຍປີມານີ້, ລັດຖະບານ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ 2 ກອງທຶນທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອສືບຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ:

- 1) ກອງທຶນພັດທະນາປ່າໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ (FRDF) ເຊິ່ງແຫຼ່ງທຶນແມ່ນມາຈາກການເກັບຄ່າທຳນຽມຕ່າງໆທີ່ພົວພັນກັບການຕັດໄມ້ທ່ອນ.
- 2) ກອງທຶນປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ (EPF) ທີ່ແມ່ນທຶນຂອງທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ ແລະ ທະນາຄານໂລກ.

ກອງທຶນພັດທະນາປ່າໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ໄດ້ເລີ່ມເບີກຈ່າຍທຶນໃນບັນດາແຂວງທີ່ຖືກຄັດເລືອກສຳຫຼັບການຄຸ້ມຄອງຂອງເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ. ສ່ວນກອງທຶນປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນສຸມໃສ່ເຂດອ້ອມແອ້ມເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດຄື: ນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ.

ເຂດອະນຸຮັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດຫີນໜາມໜໍ່ ໄດ້ຖືກສະເໜີເປັນອຸດທິຍານມໍລະດົກໂລກຂ້າມຊາຍແດນຮ່ວມກັບອຸດທິຍານແຫ່ງຊາດພິນຢາ-ເກີບັງ (Phonyakebang) ຂອງຫວຽດນາມ ແລະ ກໍໄດ້ເລີ່ມມີການປົກສາຫາລືກັນກ່ຽວກັບການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການຄຸ້ມຄອງສອງອຸດທິຍານດັ່ງກ່າວ.

ຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມສໍາລັບຄູ

ເນື້ອໃນທັງໝົດນີ້ເປັນພຽງສ່ວນໜຶ່ງຂອງຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບທ້ອງຖິ່ນຂອງແຕ່ລະແຂວງພາຍໃນປະເທດຂອງລາວເທົ່ານັ້ນ. ຄູສາມາດນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ປະກອບເຂົ້າໃນການແຕ່ງແຜນການສອນ ແລະ ບົດສອນຂອງຄູ ແລະ ໃຫ້ແທດເໝາະກັບຈຸດປະສົງຂອງແຕ່ລະບົດຮຽນນັ້ນໆ. ຄູອາດຈະຍົກຕົວຢ່າງມາສະເໜີໃຫ້ນັກຮຽນຟັງ ຫຼື ຈະໃຫ້ວຽກບ້ານນັກຮຽນໃນການຊອກຄື້ນຫາຂໍ້ມູນຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນແຂວງຂອງເຂົາເຈົ້າເຊັ່ນ: ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງພູມສາດ, ທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທໍາ, ການພັດທະນາດ້ານຕ່າງໆ ຕະຫຼອດຮອດການຊອກຫາແຜນທີ່ຂອງແຕ່ລະແຂວງມາປະກອບໃສ່ໃນບົດສອນໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ສິ່ງສໍາຄັນໃນການສອນວິຊາພູມສາດຄູຄວນນໍາໃຊ້ແຜນທີ່ໃຫ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການເຝິກປະຕິບັດຕົວຈິງຕ່າງໆ.

1. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນເມືອງຫຼວງຂອງສ.ປ.ປ ລາວເຊິ່ງມີການຈະເລີນເຕີບໂຕຢ່າງວ່ອງໄວທາງດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທໍາ ແລະ ສັງຄົມ ທັງເປັນທີ່ຕັ້ງຍຸດທະສາດອັນສໍາຄັນທາງດ້ານປ້ອງກັນຊາດ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ການຕ່າງປະເທດ, ການເມືອງ- ການປົກຄອງຂອງຊາດເຊິ່ງບັນດາກະຊວງ, ທະບວງການ ແລະ ສໍານັກງານຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານແມ່ນຕັ້ງຢູ່ນະຄອນຫຼວງແຫ່ງນີ້. ທັງຍັງເປັນສູນກາງທຸລະກິດອີກດ້ວຍ. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ 3.920 ກມ² ແລະ ມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່ຫຼາຍແຫ່ງກວ່າແຂວງອື່ນໆປະມານ 200 ຄົນ/ກມ². ປະກອບດ້ວຍ 9 ຕົວເມືອງ. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນເຂດຮາບພຽງ ມີແມ່ນໍ້າສາຍຫຼັກຄື ແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ແມ່ນໍ້າຖິ້ມ. ມີພະທາດຫຼວງວຽງຈັນເປັນມິ່ງຂວັນຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດ ທັງເປັນສັນຍະລັກປະຈໍາຊາດ. ຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນມີຕະຫຼາດນ້ອຍໃຫຍ່ເຖິງ 83 ແຫ່ງ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງການດໍາລົງຊີວິດຂອງແມ່ຄ້າຊາວຂາຍທີ່ຕິດພັນກັບຕະຫຼາດໃນທຸກໆມື້ ທັງຍັງເປັນແຫຼ່ງດຶງດູດໃຫ້ນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ຕ້ອງການເລາະຊົມ-ເລາະຊີ້ຜະລິດຕະພັນບາງປະເພດ ທັງເຄື່ອງສິດ ແລະ ຂອງແຫ້ງພ້ອມທັງຮຽນຮູ້ວິຖີຊີວິດຂອງປະຊາຊົນລາວ.

ຄໍາຂວັນຂອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນອັນເປັນໝາກຫົວໃຈຫຼັກຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີຄື:

“ມາວຽງຈັນຊົມຂົວມິດຕະພາບ	ກາບໄຫວ້ທໍາພະແກ້ວ
ຊົມສວນປະຕູໄຊ	ໄຫວ້ພະທາດຫຼວງມິ່ງຂວັນ
ຊົມວິວທິວທັດແຄມຂອງ	ຫາດຊາຍສີທອງດອນຈັນ

ຊົມລົດອາຫານນາງຊາດ ເທິງຫໍປາສາດສິບສີ່ຊັ້ນ
ພັກຜ່ອນເທິງວິມານສະຫວັນ ໂຮງແຮມດອນຈັນພາເລສລີນາມ”.

ຢູ່ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນມີສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວທາງທຳມະຊາດ, ສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວ ປະຫວັດສາດຫຼາຍບ່ອນເຊັ່ນ: ພະທາດຫຼວງວຽງຈັນ, ຫໍທຳມະສະພາ, ປະຕູໄຊ, ຫໍຄຳ, ໂຮງກາຍ ຍະສິນ, ວັດສີເມືອງ, ຫໍຫຼັກເມືອງ, ຫໍພະແກ້ວ, ວັດສີສະເກດ, ວັດອົງຕື້ມະຫາວິຫານ, ວັດອິນແປງ ວໍຣະວິຫານ, ວັດຖ້ຳພະລີສີ, ວັດປ່າຖ້ຳຄອກມ້າ, ວັດຖ້ຳພະ, ພິພິດທະພັນໄກສອນພົມວິຫານ, ອະນຸສອນສະຖານປະທານສຸພານຸວົງ, ພິພິດທະພັນກອງທັບ, ພິພິດທະພັນປ້ອງກັນຄວາມສະ ຫງົບ, ຫໍພິພິດທະພັນແຫ່ງຊາດ, ຫໍພິພິດທະພັນຜ້າໄໝບູຮານລາວ, ສວນເຈົ້າອະນຸວົງ, ຕະຫຼາດ ກາງຄືນແຄມຂອງ, ຕາດຫີນຄັນນາ, ຕາດຊອນ ແລະ ສວນວັດທະນະທຳຊຽງຄວນເປັນຕົ້ນ.

2. ແຂວງຜົ້ງສາລີ

ຜົ້ງສາລີເປັນແຂວງພູດອຍຕັ້ງຢູ່ພາກເໜືອສຸດຂອງປະເທດເຮົາ ເປັນເຂດທີ່ມີພູຜາສູງຊັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດພູຟ້າທີ່ສູງ 1.625 ແມັດ ເຮັດໃຫ້ມີອາກາດເຢັນສະບາຍຕະຫຼອດປີ ແລະ ເຕັມໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ເຊິ່ງມີປ່າໄມ້ປົກຫຸ້ມກວມເຖິງ 41% ຂອງເນື້ອທີ່ທັງໝົດ. ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດຫຼາຍກວ່າ 16.270 ກມ². ທິດຕາເວັນອອກມີຊາຍແດນຕິດ ກັບປະເທດຫວຽດນາມ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຕິດກັບປະເທດຈີນ. ແຂວງຜົ້ງສາລີມີ ພົນລະເມືອງທັງໝົດປະມານ 180.000 (2014) ແລະ ປະກອບມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າເຊັ່ນ: ລາວ, ລື້, ຫໍ້, ກໍ່, ຍ້າວ, ກຳພູຊາງ, ຜູ້ນ້ອຍ, ມົ້ງລາຍ, ກິມມຸ, ກຳມູຈີ, ກຳມູຊາງ, ຮາຍີ ແລະ ເຜົ່າອື່ນໆ.

ແຂວງຜົ້ງສາລີປະກອບດ້ວຍ 7 ຕົວເມືອງຫຼັກ. ນະດິນແດນອັນມີຕຳນານ ເຊິ່ງຖືກເລົ່າຂານເມືອງ ແຫ່ງທະເລໝອກ ແລະ ຮອງຮອຍຂອງຍຸກອານານິຄົມແມ່ນເຕັມໄປດ້ວຍຮອຍຍື່ມຂອງຊາວເມືອງທີ່ ພ້ອມຈະຕ້ອນຮັບບັນດາທ່ານຜ່ານສຳນຽງລາວ “ຜູ້ນ້ອຍ” ທີ່ແສນອິນອ້ອຍປະທັບໃຈ. ຖ້າທ່ານໄດ້ ເດີນທາງໄປແຂວງຜົ້ງສາລີ ທ່ານຕ້ອງໄດ້ຊົມເຫຼົ້າຂຽວເຊິ່ງເປັນເອກະລັກສະເພາະທີ່ຂຶ້ນຊື່ຂອງ ແຂວງພ້ອມທັງຟັງຂັບລຳອັນຫຼາກຫຼາຍເຊັ່ນ: ຂັບລື້, ຂັບພູຊາງ, ຂັບມົ້ງ ແລະ ຂັບເດີມ. ນອກນີ້ ແຂວງຜົ້ງສາລີຍັງມີບຸນປະເພນີທີ່ສຳຄັນເຊັ່ນ: ບຸນສະຫຼອງການປູກເຂົ້າ ແລະ ບຸນກູ້ເຜືອກ-ມັນ ເປັນຕົ້ນ.

ຄໍາຂວັນປະຈໍາແຂວງຜົ້ງສາລີຄື:

“ຜົ້ງສາລີປຽບຄືດັ່ງສະຫວັນສັ່ງ	ວິມານດ່ານແດນພູດອຍ
ເປັນດິນແດນວິລະຊິນ	ຮັກຄອນພົງພັນເຊື້ອ
ງາມເຫຼືອຫຼາຍພູຟ້າ	ທະເລຫຼວງໝອກໃຫຍ່
ເຊີນຊົມປາພູຟ້າ	ຕື່ມເຫຼົ້າຂຽວ
ເອວສະຖານທີ່	ເບິ່ງຮີດຄອງປະເພນີ
ເອກະລັກຫຼາຍເຜົ່າເຊື້ອ	ເປັນຂອງຕ້ອນທ່ານຜູ້ຊົມ”.

ຢູ່ແຂວງຜົ້ງສາລີມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວຫຼາຍແຫ່ງເຊັ່ນ: ພູຟ້າ, ສວນຊາ 400 ປີ, ບ້ານສາມັກຄີໄຊ, ສວນຊາຫຼັກສີ່, ບ້ານຊຸນສຸກຫຼວງເປັນບ້ານຊົນເຜົ່າຜູ້ນ້ອຍ, ບ້ານບຸນພຽງເປັນບ້ານຊົນເຜົ່າລາວກໍ່, ປ່າສະຫງວນພູຖະແຫຼງ, ຄ້າຍເກົ່າທະຫານຝຣັ່ງ, ໜອງຫຼວງອູເໜືອເປັນຕົ້ນ.

3. ແຂວງຫຼວງນ້ໍາທາ

ຄໍາຂວັນປະຈໍາແຂວງຫຼວງນ້ໍາທາ:

“ບັນຮົບຫຼວງນ້ໍາທາພະທາດໃຫຍ່ຊຽງຕຶງ	ຊາບຊຶ້ງກັບວັດທະນະທໍາຫຼາຍເຜົ່າ
ເຂົ້າຊອຍແຊບເມືອງສິງ	ລົງລາຍແພໄໝ້ອນເມືອງຫຼວງນ້ໍາທາ
ທ່ຽວປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ໍາທ້າ	ເຂດພັດທະນາເສດຖະກິດ
ພິເສດບໍ່ເຕັ້ນແດນຄໍາ	ຮ່ວມເຕັ້ນແຊນໍາສາວໄຕດໍາແທ້ລະກໍາ”.

ແຂວງຫຼວງນ້ໍາທາຕັ້ງຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອຂອງປະເທດ, ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 9.325 ກມ², ທິດຕາເວັນຕົກມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດມຽນມາ ແລະ ທິດເໜືອຕິດກັບປະເທດຈີນ, ປະກອບດ້ວຍ 5 ຕົວເມືອງ ມີປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າອາໄສຢູ່ປະມານ 2 ແສນຄົນ. ເປັນແຂວງທີ່ມີຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນອຸດົມສົມບູນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ໍາທ້າ ແລະ ເປັນແຂວງທໍາອິດທີ່ນໍາເອົາຕົ້ນຢາງພາລາມາປູກຢູ່ປະເທດລາວ ເຊິ່ງເປັນແຮງຂັບເຄື່ອນຫຼັກທີ່ເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດຂອງແຂວງຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ໍາທ້າເປັນປ່າໄມ້ເຂດຮ້ອນຕັ້ງຢູ່ພາກຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງຫຼວງນ້ໍາທາ, ທິດຕາເວັນອອກຂອງເມືອງສິງ ແລະ ທິດເໜືອຂອງເມືອງວຽງພູຄາ ເຊິ່ງມີເນື້ອທີ່ກວ້າງຂວາງເຖິງ 222.400 ເຮັກຕາ ແລະ ຢູ່ຫ່າງຈາກເທດສະບານປະມານ 26 ກິໂລແມັດ. ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ໍາທ້າຖືກຂະໜານນາມວ່າເປັນມໍລະດົກອາຊຽນ ຍ້ອນຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານ

ປ່າໄມ້ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ເຊິ່ງປະກອບມີເນື້ອທີ່ປ່າດົກໜາກວມ 30%. ປ່າດົງດິບ 60% ແລະ ພື້ນທີ່ດິນກະສິກໍາ 10% ພ້ອມທັງມີສັດປ່າລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ 38 ສາຍພັນ, ສັດປ່າທີ່ຫາຍາກຈໍານວນ 22 ສາຍພັນ ແລະ ນົກ 288 ສາຍພັນ. ໃນປີ 1999 ອົງການທ່ອງທ່ຽວແຫ່ງຊາດໄດ້ສົມທົບກັບຫ້ອງການທ່ອງທ່ຽວແຂວງໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າຈາກປະເທດນິວຊີແລນ ເພື່ອພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ ປະຊາຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນນາມໂຄງການທ່ອງທ່ຽວອະນຸລັກນ້ຳຫ້າ. ຜ່ານໄລຍະເວລາການພັດທະນາພຽງ 3 ປີ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາກນ້ຳຫ້າກໍໄດ້ກາຍເປັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທີ່ມີຊື່ສຽງຈົນມາຮອດທຸກມື້ນີ້ ແລະ ກາຍເປັນຕົວແບບຂອງການພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວແບບທັດສະນະສຶກສາທີ່ຕິດພັນກັບການອະນຸລັກຢູ່ປະເທດເຮົາ. ຢູ່ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາຍັງມີພະທາດຫຼວງນ້ຳທາເຊິ່ງຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດບ້ານໄຊສົມບູນພະທາດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເຄື່ອງໝາຍຂອງທ້ອງຖິ່ນແຫ່ງນີ້ ພ້ອມທັງເປັນສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວທາງວັດທະນະທໍາ ທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນຂອງແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີພະທາດປູມປຸກຕັ້ງຢູ່ບ້ານນ້ຳແງ້ນ ທາງທິດຕາເວັນຕົກຂອງທົ່ງພຽງຫຼວງນ້ຳທາທ່າງຈາກເທດສະບານແຂວງປະມານ 7 ກມ ເປັນພະທາດເກົ່າແກ່ ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ ຄ.ສ 1628 ເພື່ອເປັນສັນຍະລັກບົ່ງບອກເຖິງມິດຕະພາບລະຫວ່າງເມືອງຫົວທາ ແລະ ເມືອງຊຽງແສນ. ບໍ່ພຽງແຕ່ເທົ່ານັ້ນ ຢູ່ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາຍັງມີ ນ້ຳຕົກຕາດນ້ຳດີ, ນ້ຳຕົກຕາດຜາເຍືອງ ແລະ ຖ້ຳນ້ຳແອງ ຫຼື ຖ້ຳເກົາເລົາ.

4. ແຂວງອຸດົມໄຊ

“ທ່ຽວອຸດົມໄຊໄປຊົມທໍາມະຊາດ ນ້ຳຕົກຕາດຫົວນ້ຳກັດ
 ຊົມວັດທະນະທໍາຊົນເຜົ່າ ໄຫວ້ພະເຈົ້າສິງຄໍາ
 ດື່ມນ້ຳຊາພັນປີ ຂີ່ເຮືອທ່ອງທ່ຽວຊົມທໍາມະຊາດແຄມຂອງ”.

ແມ່ນຄໍາຂວັນປະຈໍາແຂວງທີ່ມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາອັນຍາວນານ. ແຂວງອຸດົມໄຊໄດ້ແຍກຕົວອອກຈາກແຂວງຫຼວງພະບາງໃນປີ 1963 ໂດຍໃສ່ຊື່ວ່າແຂວງລ້ານຊ້າງ ແລະ ຕໍ່ມາປີ 1965 ກໍປ່ຽນຊື່ເປັນແຂວງເມືອງໄຊ ແລະ ສຸດທ້າຍກໍປ່ຽນຊື່ມາເປັນແຂວງອຸດົມໄຊໃນປີ 1969 ຈົນຮອດປັດຈຸບັນນີ້. ແຂວງອຸດົມໄຊຕັ້ງຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງປະເທດເຮົາມີເນື້ອທີ່ຫຼາຍກວ່າ 15.370 ກມ² ແລະ ມີພົນລະເມືອງຫຼາຍເຜົ່າອາໄສຢູ່ປະມານ 2 ແສນຄົນປະກອບດ້ວຍ 7 ຕົວເມືອງ. ມີຊາຍແດນທາງທິດເໜືອຕິດກັບແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ສ.ປ ຈີນ, ທິດຕາ ເວັນອອກຕິດກັບແຂວງຜົ້ງສາລີ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບແຂວງຫຼວງພະບາງ, ທິດຕາເວັນຕົກຕິດ

ກັບແຂວງບໍ່ແກ້ວ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ແຂວງອຸດົມໄຊເປັນຈຸດໃຈກາງ ແລະ ເປັນທາງຜ່ານໄປ-ມາຂອງ ຄົນຈຳນວນຫຼາຍກາຍເປັນທ່າແຮງບົ່ມຊ້ອນໜຶ່ງໃຫ້ແກ່ການທ່ອງທ່ຽວພາຍໃນແຂວງທີ່ກຳລັງຈະ ເລີນເຕີບໂຕ.

ແຂວງອຸດົມໄຊມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດທີ່ຫຼາກຫຼາຍເຊັ່ນ: ທາດໄຊມຸງຄຸນຮັດຕະນະ ມິ່ງເມືອງ, ວັດພະເຈົ້າສິງຄຳ, ບໍ່ນ້ຳອຸ່ນເມືອງຫຼາ, ນ້ຳຕົກຕາດນ້ຳແຮງ, ອ່າງນ້ຳຫີນ, ຖ້ຳຈອງ ອອງ, ຕາດນ້ຳກັດ, ຕາດຫ້ວຍຊຸມ, ບ້ານຫັດຖະກຳເຜົ່າລື້ ແລະ ບ້ານເຜົ່າອາຄາເປັນຕົ້ນ.

5. ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ

“ບໍ່ແກ້ວມະນີລ້ຳຄ່າ   ຊົມປ່າດອກງົວບານ
ເທດສະການບັນດາເຜົ່າ   ຖິ່ນເມືອງເກົ່າສຸວັນນະໂຄມຄຳ
ຊົມຖ້ຳນ້ຳຍູ້ອູ້ສາວລາວຮ່ວມ ຊວນຊົມວັດຈອມເຂົາມະນີຮັດ
ໄຫວ້ພະທາດສຸວັນນະຜ້າຄຳ”.

ເປັນຄຳຂວັນຂອງແຂວງບໍ່ແກ້ວ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງດິນແດນແຫ່ງແກ້ວແຫວນເງິນຄຳ. ຍ້ອນ ໄດ້ມີການຂຸດຄົ້ນ ແລະ ພົບເຫັນແຮ່ໄຟລິນສີສັນສວຍງາມຢູ່ບໍລິເວນແຄມຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງໃນດິນ ແດນແຫ່ງນີ້ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ດິນແດນແຫ່ງນີ້ຖືກເອີ້ນວ່າແຂວງບໍ່ແກ້ວ ແລະ ກາຍເປັນແຂວງທີ່ມີຊື່ສຽງ ທາງດ້ານເຄື່ອງປະດັບອັນຍະມະນີອັນລ້ຳຄ່າ ແລະ ສວຍສົດງົດງາມ. ແຂວງນີ້ເຄີຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງແຂວງຫົວຂອງໃນເມື່ອກ່ອນ. ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 6.196 ກມ² ຕັ້ງຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ຂອງປະເທດ, ທິດເໜືອຕິດກັບແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບແຂວງອຸດົມໄຊ, ທິດ ໃຕ້ຕິດກັບລາຊະອານາຈັກໄທ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບສະຫະພາບມຽນມາ. ແຂວງບໍ່ແກ້ວ ປະກອບດ້ວຍ 5 ເມືອງ. ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 180.000 ຄົນ ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ. ແຂວງບໍ່ແກ້ວເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງເຂດ 3 ຫຼຽມທອງຄຳເປັນຈຸດທີ່ເສັ້ນຊາຍແດນຂອງ 3 ປະເທດມາ ບັນຈົບກັນໂດຍມີແມ່ນ້ຳຂອງຂັ້ນລະຫວ່າງລາວ ໄທ ແລະ ມຽນມາ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງເປັນທ່າແຮງ ບົ່ມຊ້ອນໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງແຂວງ.

ແຂວງບໍ່ແກ້ວມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວຕ່າງໆເຊັ່ນ: ເມືອງເກົ່າສຸວັນນະໂຄມຄຳ, ວັດຈອມເຂົາມະ ນີລັດ, ພູຜາຮຸ້ງ, ພູຜາແດງ, ຄ້າຍເກົ່າທະຫານຝຣັ່ງ, ຂົວມິດຕະພາບລາວໄທແຫ່ງທີ IV, ປ່າສະ ຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳກ່ານ-ເຮືອນຕົ້ນໄມ້, ຕາດນ້ຳຍອນ, ວັດສຸວັນນະຜ້າຄຳ, ຜາພຣະ, ເມືອງ ຕົ້ນເຜິ້ງ-ເຂດເສດຖະກິດພິເສດສາມຫຼຽມທອງຄຳ ບ້ານນ້ຳຈ້າງເປັນຕົ້ນ.

6. ແຂວງຫຼວງພະບາງ

ຄຳຂວັນປະຈຳແຂວງຫຼວງພະບາງມີຄື:

“ຫຼວງພະບາງເມືອງງາມ   ອາຮາມຮຸ່ງ
ເມືອງນຸ່ງສິ້ນໄໝ   ຂວັນໃຈນັກທ່ອງທ່ຽວ
ເມືອງກຽວຄຳຫວານ   ຕຳນານເມືອງຂັບທຸ່ມ
ງາມພູຖ້ຳກາງເມືອງ   ເລືອງລືວັດທະນະທຳ
ເອາະຫຼາມໃສ່ສະຄານ   ງາມຊ່ວງເຮືອເດືອນເກົ່າ
ວັດເກົ່າແກ່ມາກມີ   ຕາດກວາງຊີຖ້ຳຕິ່ງ
ເປັນມິ່ງເມືອງເມືອງມໍລະດົກ”

ແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາແຂວງທີ່ຕັ້ງຢູ່ພາກເໜືອຂອງລາວ, ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 16.875 ກມ², ມີປະຊາກອນສະເລ່ຍ 4 ແສນຄົນ ປະກອບດ້ວຍ 12 ເມືອງແມ່ນແຂວງທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍມົນສະເໜ່ໃຜໆໄດ້ໄປທ່ຽວແລ້ວກໍຢາກຫວນກັບຄືນໄປອີກ. ເຖິງວ່າຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງຈະນ້ອຍແຕ່ສິ່ງທີ່ແຕກຕ່າງຈາກບ່ອນອື່ນແມ່ນປະເພນີວັດທະນະທຳ ແລະ ວິຖີດຳລົງຊີວິດແບບດັ້ງເດີມຂອງລາວ “ເມືອງຫຼວງ” ລວມທັງສະຖາປັດຕະຍະກຳອັນເກົ່າແກ່ທີ່ຍັງຖືກປົກປັກຮັກສາໄວ້ເປັນຢ່າງດີ ທັງໄດ້ຖືກຮັບຮອງເປັນເມືອງມໍລະດົກໂລກຈາກອົງການອຸຍແນດສະໂກບີ 1995 ເປັນຕົ້ນມາ. ບໍ່ພຽງແຕ່ເທົ່ານັ້ນແຂວງຫຼວງພະບາງຍັງມີອາຫານພື້ນເມືອງທີ່ເປັນເອກະລັກ ແລະ ມີຊື່ສຽງດົງດັງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນເອາະຫຼາມ, ແຈ່ວບອງ ໄຄແຜ່ນ, ເຂົ້າໜົມຂີ້ໜູ ແລະ ໄສ້ອົ່ວແຊບໆທີ່ບໍ່ວ່າໃຜໆໄດ້ກິນກໍຕ້ອງຕິດໃຈ ແລະ ຊື້ຕິດໄມ້ຕິດມືກັບບ້ານ.

ແຂວງຫຼວງພະບາງມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທາງດ້ານປູຊະນີຍະສະຖານ, ທາງດ້ານທຳມະຊາດທີ່ຫຼາກຫຼາຍເຊັ່ນ: ວັດຊຽງທອງ, ວັດວິຊຸນ, ຫໍພິພິດທະພັນຫຼວງພະບາງ (ພະຣາຊະວັງເກົ່າ), ພະທາດພູສີ, ວັດໃໝ່, ວັດທາດຫຼວງ, ວັດແສນ, ຕະຫຼາດກາງຄືນ, ຕະຫຼາດໂພສີ, ສູນວາງສະແດງຊົນເຜົ່າວິທະຍາ, ບ້ານຜານິມ, ຕາດກວາງຊີ, ສະໜາມກ່ອບຫຼວງພະບາງ, ວັດຊຽງແມ່ນ, ວັດໂພນເພົາ, ບ້ານຈ່ານ, ສູນຫັດຖະກຳ “ອອກພິບຕິກ”, ບ້ານຊ່າງໄຫ, ຖ້ຳຕິ່ງ (ປາກອູ), ແຄ້ມຊ້າງ, ຕາດແສ້, ໜອງຊຽວ-ເມືອງງອຍເກົ່າ.

7. ແຂວງຊຽງຂວາງ

“ຊຽງຂວາງພູກູດມີໄຊ ທົ່ງໄຫຫີນລືນາມ
ສາວງາມເມືອງພວນ ເຊີນຊວນທ່ຽວຊົມແຂວງວິລະຊິນ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງຊຽງຂວາງ ທີ່ຂຶ້ນຊື່ລືຊາວ່າເປັນດິນແດນແຫ່ງທົ່ງໄຫຫີນອັນເປັນຕາໜ້າອັດສະຈັນໃຈແຫ່ງໜຶ່ງຢູ່ໃນສ.ປ.ປ ລາວ. ແຂວງຊຽງຂວາງຕັ້ງຢູ່ພາກເໜືອຂອງລາວ, ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 15.880 ກມ², ມີປະຊາກອນຫຼາຍເຜົ່າອາໄສຢູ່ປະມານ 3 ແສນຄົນ, ປະກອບດ້ວຍ 7 ເມືອງ. ແຂວງນີ້ຕັ້ງຢູ່ພູສູງປະມານ 1.200 ແມັດທຽບກັບລະດັບນ້ຳທະເລຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີອາກາດໜາວເຢັນເກືອບຕະຫຼອດປີປຽບເໝືອນວິມານແຫ່ງທໍາມະຊາດຈອມດອຍທັງດຽວເຊິ່ງມີສັນຍານາມວ່າ “ສະວິດເຊີແລນເມືອງລາວ”. ແຂວງນີ້ເປັນຈຸດຍຸດທະສາດອັນສໍາຄັນໃນປະຫວັດສາດໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນປາງສົງຄາມຮຸກຮານຈາກຈັກພັດລ່າເມືອງຂຶ້ນແບບໃໝ່. ມາຮອດປັດຈຸບັນແຂວງດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ໜ້າດຶງດູດຫຼາຍແຫ່ງເຊັ່ນ: ທົ່ງໄຫຫີນ 1, 2 ແລະ 3 ສວນວາງສະແດງສິ່ງເສດເຫຼືອສົງຄາມ, ພູເກົ້າບ່ອນຜະລິດໄຫຫີນ (ສະໄໝຊຸນເຈືອງເປັນກະສັດປົກຄອງເມືອງປະກັນ), ຊົມວິວເທດສະບານເທິງພູຊ້າງ, ວັດເພຍວັດ, ວັດທາດຜຸ່ນ, ທາດຈອມເພັດ, ບໍ່ນ້ຳຮ້ອນນ້ອຍບ້ານຊາງ, ບໍ່ນ້ຳຮ້ອນນ້ອຍບ້ານນາທອງ, ຕາດຄາ, ຖ້ຳພະ, ຖ້ຳປົວ, ບ້ານຫັດຖະກໍານາເພຍ. ອາຫານທີ່ເປັນພື້ນບ້ານຂອງແຂວງແມ່ນລາບນົກແອ່ນຕຸ້ງ, ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ, ເຫັດຫວາຍ ແລະ ຊຸບຜັກໃບຈອງ. ນອກນັ້ນ ທ່ານຈະໄດ້ມ່ວນຊື່ນກັບສຽງຂັບລໍາຊຽງຂວາງອັນເປັນເອກະລັກຂອງແຂວງນີ້.

8. ແຂວງຫົວພັນ

“ງົດງາມພູຜານ້ຳມ້າສອງໃສ ວຽງໄຊປະຫວັດສາດ
ຜ້າໄໝຊໍາໃຕ້ ຫີນຕັ້ງຫົວເມືອງ
ຖິ່ນພູສາມເສົ້າ ຄົກເຂົ້ານ້ຳລິນ ແຜ່ນດິນວິລະຊິນ ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງຫົວພັນ ເຊິ່ງເປັນໜຶ່ງໃນສອງແຂວງເຕົ້າໂຮມຂອງການປະຕິວັດໃນສະໄໝຕໍ່ສູ້ກູ້ຊາດ (ຫົວພັນ ແລະ ຜຶ້ງສາລີ), ແຂວງຫົວພັນເປັນແຂວງພູດອຍທີ່ຕັ້ງຢູ່ພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອຂອງລາວ ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 16.500 ກມ² ແລະ ມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມ, ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ແຂວງຊຽງຂວາງ, ມີປະຊາກອນປະມານ 300.000 ກວ່າຄົນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າເຊັ່ນ ລາວລຸ່ມ, ໄທຂາວ, ໄທແດງ, ໄທເໜືອ,

ໄທນ້ອຍ, ມັງ, ຂະມຸ ແລະ ອື່ນໆ. ແຂວງຫົວພັນປະກອບດ້ວຍ 10 ຕົວເມືອງ. ແຂວງນີ້ເປັນ ແຂວງໜຶ່ງທີ່ມີສິລະປະທ້ອງຖິ່ນອັນເປັນເອກະລັກການທ່ອງກອນ ແລະ ການຂັບລຳຊຳເໜືອຊຳ ໃຕ້ ແລະ ເປັນແຂວງທີ່ຂຶ້ນຊື່ລືຊາດ້ານອາຫານພື້ນເມືອງເປັນຕົ້ນແມ່ນແຈ່ວປາບ້າ, ແກງໜໍ່ລັນ, ແກງໜໍ່ຂົມ ແລະ ໜັງແຊ່ເພັຍ.ນອກຈາກນີ້ ຍັງມີສິນໄໝ້ອັນທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະທີ່ມີລວດ ລາຍສວຍສົດງົດງາມໂດດເດັ່ນ ແລະ ປາມິດຫຼາຍເຊິ່ງໃຊ້ເວລາໃນການຈົກປະມານ 3 ເດືອນ ກວ່າຈະໄດ້ສິນໜຶ່ງຜືນ.

ຖ້າທ່ານໃດໄດ້ໄປທ່ອງທ່ຽວແຂວງຫົວພັນຢ່າລືມແວ່ຊົມທິວທັດທຳມະຊາດຂອງຕົວເມືອງ ຊຳເໜືອ, ສວນແກ້ວຫຼັກເມືອງ, ສວນສັນຕິພາບຫົວພັນ-ກວາງນິງ, ວັດສີບຸນເຮືອງໄຊຍະຣາມ, ວັດໂພໄຊຊະນະຣາມ, ບໍ່ນ້ຳຮ້ອນວຽງທອງ, ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳແອດ-ພູເລີຍ, ຕາດສະ ເຫຼີຍ, ສວນອຸທິຍານຫີນຕັ້ງ, ບ້ານຫັດຖະກຳຕ່ຳຫຼາກ-ບ້ານນາສາລາ, ຖ້ຳນົກແອ່ນ, ຕາດນ້ຳນົວ, ບັນດາຖ້ຳປະຫວັດສາດທ່ານຜູ້ນຳເຊັ່ນ: ຖ້ຳທ່ານ ໂກສອນ ພົມວິຫານ, ທ່ານ ສຸພານຸວົງ, ທ່ານ ຫຼຸ້ນສະຫວັນ, ທ່ານ ພູມິ ວົງວິຈິດ, ທ່ານ ຄຳໄຕ ສີພັນດອນ, ທ່ານ ສີສະຫວາດ ແກ້ວບຸນພັນ , ທ່ານ ສີທິນ ກົມມະດຳ, ທ່ານ ພູນ ສີປະເສີດ ແລະ ຖ້ຳຊ້າງລອດ.

9. ແຂວງໄຊຍະບູລີ

“ງາມທາດປວກເມືອງຄອບ ປະນົມນ້ອມພະທາດມັດຄຳ
ເມືອງເງິນແສນເພີດເພີນ ພະທາດຊຽງລົມເມືອງຊຽງຮ່ອນ
ອອນຊອນບຸນບັ້ງໄຟເມືອງປາກລາຍ ງາມເຫຼືອຫຼາຍສາວດອກຝ້າຍຈັນເມືອງແກ່ນທ້າວ
ຫວານນ້ຳໝາກພ້າວເມືອງບໍ່ແຕນ ແດນພູເຂົາຊ້າງເຜືອກທົງສາ-ເມືອງທົ່ງ
ຮວງເຂົ້າກິ່ງເມືອງພຽງ ສຽງຂັບລຳລ່ອງຮຸ່ງເມືອງໄຊຍະບູລີ ”

ແມ່ນຄຳຂວັນຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີທີ່ຕັ້ງຢູ່ຝັ່ງຂວາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງທາງທິດຕາເວັນຕົກ ສຸດຂອງປະເທດລາວ. ແຂວງໄຊຍະບູລີມີຕຳນານປະຫວັດສາດອັນຍາວນານ ຜ່ານຫຼາຍຍຸກ ຫຼາຍສະໄໝ ແລະ ເປັນແຂວງທີ່ມີຜູງຊ້າງຫຼາຍທີ່ສຸດເຊິ່ງໃນເດືອນກຸມພາຂອງທຸກໆປີຈະມີການ ຈັດງານມະຫາກຳບຸນຊ້າງຂຶ້ນເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມການອະນຸລັກຊ້າງທີ່ເປັນສັດມີງຸ້ນຂວັນຂອງ ຊາວລາວ. ໄຊຍະບູລີມີຄວາມໝາຍວ່າເມືອງແຫ່ງໄຊຊະນະ ຍ້ອນໄຊຊະນະທີ່ປະຊາຊົນຍາດ ມາໄດ້ຈາກການຕໍ່ສູ້ຂອງສັດຕູໃນຫຼາຍຍຸກຫຼາຍສະໄໝເພື່ອປົກປັກຮັກສາປິຕິພູມແຫ່ງນີ້ແຂວງ ນີ້ຈຶ່ງໄດ້ຊື່ວ່າແຂວງໄຊຍະບູລີ; ແຂວງນີ້ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 16.389 ກມ², ມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່

ປະມານ 4 ແສນຄົນ ແລະ ປະກອບມີ 11 ເມືອງ. ແຂວງນີ້ມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ທຳມະຊາດຫຼາຍແຫ່ງເຊັ່ນ: ອ່າງນ້ຳຕຽນ, ວັດສີບຸນເຮືອງ, ຕະຫຼາດກາງຄືນແຄມນ້ຳຮຸ່ງ, ນ້ຳຕົກຕາດຮຳ, ເຂດພັນຖ້ຳນ້ຳທັງ, ສວນອະນຸລັກຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາຫ້ວຍນ້ຳໃສ, ຫັດຖະກຳບ້ານ ວຽງແກ້ວ, ພະທາດຫຼັກເມືອງເມືອງຫົງສາ, ມະຫາກຳບຸນຊ້າງ, ບຸນຊ່ວງເຮືອ, ບຸນພະເຫວດແຫ່ ຜີຕາໂຂນ ແລະ ບຸນກອງເຂົ້າໃຫຍ່.

10. ແຂວງວຽງຈັນ

“ເມືອງເກົ່າໄຜ່ໜາມ	ລືນາມອ່າງນ້ຳຈື່ມ
ຕຳນານເດີນລາຍງ້າວ	ອູ່ເຂົ້າຊາວເມືອງ
ຄົນເຮືອງຂັບຈື່ມ	ດື່ມດຳທຳມະຊາດ

ປະຊາລາດສາມັກຄີ”

ເປັນຄຳຂວັນປະຈຳແຂວງນີ້ ເຊິ່ງຢູ່ຖັດຈາກນະຄອນຫຼວງໄປທາງທິດເໜືອເປັນແຂວງໜ້າ ດ່ານ ເພື່ອຜ່ານໄປຫາບັນດາແຂວງພາກເໜືອຂອງປະເທດເຮົາ. ແຂວງວຽງຈັນເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງ ນະຄອນໄຜ່ໜາມທີ່ຮຸ່ງເຮືອງເຫຼືອງເຫຼື້ອມໃນສະໄໝອານາຈັກລ້ານຊ້າງໃນຍຸກຈຳພ້າງມະຫາ ກະສັດຜູ້ທ້ອນໂຮມດິນແດນລາວອັນກວ້າງໃຫຍ່ໄພສານ. ມາຮອດປີ1989 ແຂວງວຽງຈັນກໍໄດ້ ຖືກແຍກອອກຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ແຂວງວຽງຈັນ 18.526 ກມ² ປະກອບດ້ວຍ 11 ເມືອງ ແລະ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 500.000 ແສນຄົນ ແຂວງວຽງຈັນມີທ່າແຮງທີ່ປົ່ມຊ້ອນຫຼາຍດ້ານ ໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມກຳລັງການທ່ອງທ່ຽວ ເປັນທີ່ນິຍົມຂອງນັກທ່ອງທ່ຽວທັງພາຍ ໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເນື່ອງຈາກຕັ້ງຢູ່ບໍ່ຫ່າງໄກຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເມືອງວັງວຽງທີ່ມີຊື່ສຽງໂດງດັງໄປທົ່ວໂລກ. ອາຫານທີ່ລິຊີ້ຂອງແຂວງວຽງຈັນກໍມີສົ້ມປາ, ປາແດກ, ປາແຫ້ງ ຈາກບ້ານທ່າເຮືອເມືອງວັງວຽງ, ສົ້ມປາໂຕ ແລະ ປາແກ້ວຈາກບ້ານແສງສະຫວ່າງ ເມືອງແກ້ວອຸດົມ ແລະ ຊຸບຜັກແຊບງຈາກເມືອງວັງວຽງ ແລະ ເມືອງກາສີ. ຢູ່ແຂວງວຽງຈັນມີ ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທາງທຳມະຊາດ ແລະ ປະຫວັດສາດຫຼາຍແຫ່ງເຊັ່ນ: ຖ້ຳຈັງ, ຖ້ຳປູຄຳ, ບ້ານ ທ່າເຮືອ, ນ້ຳຕົກຕາດແກ້ງຍູ້ຍ, ຖ້ຳຊ້າງ, ຖ້ຳລົມ, ຖ້ຳຊຸນລາງ, ຜາຫໍ່ຫໍ່ຄຳ, ວັດພະທາດດອນແກ້ວ, ພະທອງສາມສີຢູ່ບ້ານຫຼິ້ງຊັນ, ອ່າງນ້ຳຫຼີກ, ແດນສະຫວັນນ້ຳຈື່ມລີສອດ, ທຳມະຊາດອ່າງນ້ຳຈື່ມ ແລະ ສວນສັດບ້ານເກີນເປັນຕົ້ນ.

11. ແຂວງໄຊສົມບູນ

ແຂວງໄຊສົມບູນເປັນແຂວງທີ 18 ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນວັນທີ 13 ທັນວາ ປີ 2013 ຕັ້ງຢູ່ໃຈກາງຂອງປະເທດລາວ. ທິດເໜືອ ແລະ ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບແຂວງຊຽງຂວາງ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບແຂວງວຽງຈັນ. ມີເນື້ອທີ່ 4.506 ກມ² ປະກອບດ້ວຍ 5 ເມືອງ ມີປະຊາກອນທັງໝົດປະມານ 80.000 ພັນກວ່າຄົນ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຊົນເຜົ່າມົ້ງ. ຈຸດພິເສດເປັນແຂວງທີ່ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງ, ມີອາກາດສົດຊື່ນ, ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍ 20 °C, ເນື້ອທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນເຂດພູດອຍສູງຊັນ ມີຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດອຸດົມສົມບູນ, ມີວັດທະນະທໍາ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊົນເຜົ່າ, ປະຊາກອນມີຄວາມດຸໝັ່ນຫ້າວຫັນ, ມີຄວາມສາມັກຄີ, ມີນໍ້າໃຈໄມຕິຈິດໂອບເອື້ອອາລີ ແລະ ຍິນດີຕ້ອນຮັບແຂກຜູ້ມາຢ້ຽມຢາມດ້ວຍຄວາມອົບອຸ່ນ ແລະ ຈິງໃຈ.

ຄໍາຂວັນປະຈໍາແຂວງໄຊສົມບູນມີຄື:

“ ຄົ້ນຫາປະຫວັດສາດເມືອງລ້ອງແຈ້ງ ແຍງຊົມທໍາມະຊາດສັນພູໝອກ
ຊອກຫາວິລະກໍາຖ້ຳເຈົ້າອະນຸວົງ ລົງລ່ອງເຮືອຊົມທິວທັດທີ່ທ່າໂທມ
ກິນເຂົ້າປ່າສາມັກຄີ ທີ່ຕາດຜາແຂບລ້ອງຊານ
ຊົມຕໍານານນໍ້າຕົກຕາດ ຜາເຈແລເມືອງອີ່ມ ”.

ແຂວງໄຊສົມບູນມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວ 13 ແຫ່ງຄື: ພູເບ້ຍ, ຖ້ຳເຈົ້າອະນຸວົງ, ອ່າງນໍ້າຈື່ມ 2, ຕາດຫ້ວຍນົກ, ສັນພູໝອກ, ເຮືອນເກົ່າວາງປາວ, ພະຣາຊະວັງເກົ່າ, ສິມລ້ອງແຈ້ງ, ຊຸມມໍລະກົດ, ນໍ້າຕົກຕາດຜາເຈແລ, ນໍ້າຕົກຕາດຍອງ, ຕາດປຸ່ງ ແລະ ດານຜາແຂບ.

12. ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

“ຖິ່ນອາໄສສາວເມັຍຜູ້ໂສພາ ຖິ່ນຢູ່ໂຕເສົາຫຼາ
ໄມ້ເກດສະໜາຄໍາແພງ ທົ່ງນາແຊງກວ້າງໄກ
ພະທາດໃຫຍ່ໂພນສັນ ຄົນຊາລືກ່າວເອີ້ນແດນກຸຫຼາບປາກຊັນ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ທັງເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງໜຶ່ງໃນບັນດາສັດທີ່ທາຍາກທີ່ສຸດໃນໂລກກໍຄືໂຕເສົາຫຼາຢູ່ໃນປ່າສະຫງວນນໍ້າເທີນ-ນໍ້າກະດິງໃນແຂວງນີ້. ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊຕັ້ງຢູ່ພາກກາງຂອງລາວ, ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 14.863 ກິໂລຕາແມັດ ເຊິ່ງປະກອບມີ 7 ເມືອງ. ບໍລິຄໍາໄຊ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເປັນແຂວງໃໝ່ໃນປີ 1983 ເຊິ່ງແຍກອອກມາຈາກແຂວງວຽງຈັນ

ແລະ ຄຳມ່ວນແລ້ວມາໂຮມເປັນແຂວງດັ່ງກ່າວຂຶ້ນ. ແຂວງບໍລິຄຳໄຊມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່ປະມານ 3 ແສນກວ່າຄົນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ 30 ກວ່າຊົນເຜົ່າ ເປັນແຂວງທີ່ມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນປະເທດເຮົາ. ອີງຕາມທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ ບໍລິຄຳໄຊເປັນແຂວງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານການຄ້າ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ ເພາະເປັນປະຕູທຳອິດຈາກທາງພາກເໜືອລົງສູ່ພາກໃຕ້ ແລະ ຍັງເປັນແຂວງທ່າດ່ານຕິດກັບຊາຍແດນ 2 ປະເທດ ໂດຍຕິດກັບຫວຽດນາມຢູ່ທິດຕາເວັນອອກ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບໄທ ກາຍເປັນແຂວງທາງຜ່ານ ແລະ ເປັນສູນກາງແຫ່ງການເຊື່ອມຕໍ່ທັງ 4 ທິດທາງ.

ແຂວງບໍລິຄຳໄຊມີແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທັງໝົດ 13 ແຫ່ງ ຄື: ວັດພະບາດ, ວັດໂພນສັນ, ວັດດານສູງ, ຕາດຊາຍ, ຕາດເລິກ, ຕາດຍອງບ້ານຍາງເຄືອ, ຖ້ຳມັງກອນ, ບ້ານນາ, ຜານາງຮ້ອງ, ຮອຍພະບາດໃໝ່ (ຖ້ຳສະແນນ), ບັງໄຟພະຍານາກ, ຊົມນ້ຳສອງສີທີ່ປາກຊັນ.

13. ແຂວງຄຳມ່ວນ

“ຄຳມ່ວນດິນແດນທຳມະຊາດ ປະຫວັດສາດວິລະຊົນ
 ຕົ້ນກຳເນີດລຳຜະຫຍາມະຫາໄຊ ກິນຊຸບໜໍ່ໄມ້
 ແກງໄກ່ໃສ່ສານ ນະມັດສະການພະທາດສີໂຄດຕະບອງ
 ເປັນເຈົ້າຂອງຂະໜົມປ່ານ ປະສານປວງປະຊາ
 ເລັ່ງພັດທະນາ ຊ່ວຍປະຊາໃຫ້ມີສຸກ”.

ເປັນຄຳຂວັນຂອງແຂວງຄຳມ່ວນທີ່ມີປະຫວັດອັນຍາວນານ.ໃນປີ ຄ.ສ 05 ແຂວງຄຳມ່ວນເຄີຍເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງອານາຈັກພູມິນ ແລະ ເຈນລະ (ຂອມ) ເຊິ່ງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນໃນນາມນະຄອນສີໂຄດຕະບູນ ແຕ່ມາຮອດໄລຍະທີ່ຈັກກະພັດລ່າເມືອງຂຶ້ນແບບເກົ່າເຂົ້າມາຮຸກຮານ ແລະ ຍຶດຄອງກໍໄດ້ປ່ຽນຊື່ເປັນເມືອງທ່າແຂກເຊິ່ງປັດຈຸບັນກາຍເປັນເມືອງເອກຂອງແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະ ຕັ້ງຢູ່ພາກກາງຂອງລາວ ຫ່າງຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນລົງໄປທາງໃຕ້ປະມານ 350 ກິໂລແມັດ. ມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມທາງທິດຕາເວັນອອກ ແລະ ຕິດກັບປະເທດໄທຢູ່ທິດຕາເວັນຕົກ; ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດກວ່າ 16.315 ກມ² ເຊິ່ງກວມເອົາພູພຽງນາກາຍທີ່ອຸດົມດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ. ພື້ນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງແຂວງເປັນທີ່ພຽງລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງໃນຂະນະທີ່ອີກເບື້ອງໜຶ່ງກໍມີສາຍພູຫຼວງ ແລະ ພູຮາວກໍ ທີ່ມີຄວາມສູງເຖິງ 2.256 ແມັດ. ແຂວງຄຳມ່ວນມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່ປະມານ 3 ແສນກວ່າຄົນ ແລະ ປະກອບມີ 12 ເມືອງ.

ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວໃນແຂວງຄຳມ່ວນມີ 13 ແຫ່ງຄື: ພະທາດສີໂຄດຕະບອງ (ພະທາດເມືອງເກົ່າ), ສີສັນເມືອງທ່າແຂກ, ຖ້ຳກອງລໍ-ນາຕານ, ຊຸນນ້ຳກອງແລງ, ຖ້ຳພະ-ນອງປາຝາ, ຖ້ຳນາງແອ່ນ, ທ່າຝຣັ່ງ, ຖ້ຳນ້ຳລອດເຊບັ້ງໄຟ, ຖ້ຳຊ້າງ, ນ້ຳຕົກຕາດນ້ຳສະນາມ, ຊຸນນ້ຳໂດນ, ຖ້ຳພະຈັນ ແລະ ຖ້ຳປາເຊືອມ.

14. ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ

“ສະຫວັນນະເຂດຜືນແຜ່ນດິນຄຳ ພະທາດອີງຮັງສະຖານບູຮານງາມສະຫງ່າ
ສັດໂລກໄດໂນເສົາຮ້ອຍລ້ານປີ ປະເພນີລ້ຳເລີດກຳເນີດຂັບລຳ 4 ຈັງຫວະ.”

ເປັນຄຳຂວັນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ທັງເປັນແຂວງທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດໃນປະເທດລາວທາງດ້ານເນື້ອທີ່ເຊິ່ງຫຼາຍກວ່າ 21.774 ກມ² ແລະ ປະຊາກອນອາໄສຢູ່ປະມານ 1 ລ້ານຄົນ. ແຂວງສະຫວັນນະເຂດມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຕັ້ງແຕ່ຍຸກຂອມເຮືອງອຳນາດຊື່ວ່າເມືອງສຸວັນນະພູມປະເທດ. ມາຮອດປີ ຄ.ສ 1577 ທ້າວ ຫຼວງ ກັບ ນາງສິມໄດ້ອົບພະຍົບຜູ້ຄົນຈາກເຂດພາກເໜືອລົງມາຕັ້ງບ້ານຊື່ຫຼວງໂພນເມືອງສິມ ເຊິ່ງຢູ່ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງໃນປັດຈຸບັນປະມານ 18 ກິໂລແມັດທາງໄປທາດອີງຮັງ ຕໍ່ມາໃນປີ 1642 ທ້າວສິມພະລິຜູ້ເປັນລູກຊາຍກໍໄດ້ພາຊາວບ້ານຫຼາຍສິບຄອບຄົວແຍກອອກໄປຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ເຂດທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍແຮ່ທາດຕ່າງໆເອີ້ນວ່າ: ບ້ານທ່າແຮ. ມາຮອດປີ 1919 ໃນໄລຍະເວລາທີ່ຈັກກະພັດລ່າເມືອງຂຶ້ນເຂົ້າມາປົກຄອງຈຶ່ງປ່ຽນຊື່ຈາກທ່າແຮເປັນສະຫວັນນະເຂດຈົນມາຮອດທຸກມື້ນີ້. ແຂວງສະຫວັນນະເຂດມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ, ປະກອບດ້ວຍ 15 ເມືອງ.

ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວໃນແຂວງສະຫວັນນະເຂດມີຄື: ພະທາດອີງຮັງ, ວັດໃຫຍ່ໄຊຍະພູມ, ຫໍພິພິດທະພັນກະດູກໄດໂນເສົາ, ຫໍພິພິດທະພັນມູນເຊື້ອ, ຕະຫຼາດສະຫວັນໄຊ, ສີສັນສະຫວັນນະເຂດ, ຫໍໄຕປີດິກເກົ່າ (ໜອງລຳຈັນ), ພະທາດໃຫຍ່, ອ່າງນ້ຳສຸຍ, ຂົວມິດຕະພາບລາວ-ໄທແຫ່ງທີ II, ເຮືອນຫີນເມືອງໄຊພູທອງ, ໜອງປາຝາ, ບ້ານດອນແດງ, ປ່າສະຫງວນດົງນາຕາດ, ບຶງຫວະ ແລະ ນ້ຳຕົກຕາດເຊໂປນ.

15. ແຂວງຈຳປາສັກ

“ເອກະລັກວັດພູ ກຸຫຼາບປາກເຊ
ກາເຟປາກຊ່ອງ ນ້ຳຂອງໂຕນຄອນ
ສີພັນດອນລືນາມ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງຈໍາປາສັກ ດິນແດນທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວທີ່ມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງຫຼາຍແຫ່ງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຜາສາດຫີນວັດພູອັນເກົ່າແກ່, ມະຫານະທິສີພັນດອນທີ່ຂຶ້ນຊື່ລືຊາໄປທົ່ວໂລກ, ສວນກາເຟປາກຊ່ອງອັນສວຍງາມເຢັນສະບາຍ ແລະ ບ່ອນອື່ນໆອີກຈົນນັບບໍ່ໄຂວ່. ປຽບເໝືອນສະຫວັນຂອງນັກທ່ອງທ່ຽວເລີຍກໍວ່າໄດ້ບໍ່ວ່າຈະເປັນນັກທ່ອງທ່ຽວທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດກໍລ້ວນແລ້ວແຕ່ຢາກເດີນທາງມາທ່ຽວຊົມນະຄອນຈໍາປາສັກແຫ່ງນີ້. ແຂວງຈໍາປາສັກຕັ້ງຢູ່ຕອນໃຕ້ສຸດຂອງປະເທດເຮົາ ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 15.415 ກມ² ມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດກໍາປູເຈຍຢູ່ທິດໃຕ້ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບປະເທດໄທ. ແຂວງຈໍາປາສັກປະກອບມີ 10 ເມືອງ, ມີປະຊາກອນອາໄສຢູ່ປະມານ 7 ແສນກວ່າຄົນ, ແຂວງນີ້ເປັນຕົ້ນຕໍາລັບຂັບລໍາສີ່ພັນດອນອັນໂດ່ງດັງ.

ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວແຂວງຈໍາປາສັກມີທັງໝົດ 22 ແຫ່ງຄື: ຜາສາດຫີນວັດພູ, ສີສັນເມືອງປາກເຊ, ວັດຫຼວງ, ພູສ່ຳເຫຼົ້າ, ບ້ານດອນໂຄ, ຄອນພະເພງ, ນໍ້າຕົກຕາດສົມພະມິດ (ຫຼໍ່ຜີ), ນໍ້າຕົກຕາດຜາສ້ວມ, ຕາດອີ່ຕູ້, ຕາດເຍືອງ, ຕາດຟານ, ນໍ້າຕົກຕາດຈໍາປີ, ສວນກາເຟສີນຸກ, ຫັດຖະກໍາຕໍ່າແຜ່ນບ້ານສະຜ່າຍ, ດອນເດດ, ດອນຄອນ, ດອນແດງ, ດອນເຂາະ, ພູອາສາກຽດໂງ້ງ, ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ, ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດດົງຫົວສາວ, ບ້ານດົງຫຼວງ (ຂີ່ສະລິງ).

16. ແຂວງ ສາລະວັນ

“ໝາກພ້າວນາໄຊ ບຶ້ງໄກ່ນາບົງ,
ເຫຼົ້າຂາວເມືອງຄົງ ລໍາວົງສາລະວັນ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງສາລະວັນທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນດິນສົມໃນນໍ້າ ດັ່ງຄໍາກ່າວແຕ່ກ່ອນເດີມທີ່ວ່າ “ສາລະວັນຂີ້ໄຮ້ຂາຍຊ້າງແລກກະບອງ” ຕັ້ງຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ ເຊິ່ງມີດິນແດນສ່ວນໜຶ່ງກວມເອົາພູພຽງບໍລະເວນອັນອຸດົມຮັ່ງມີແຂວງດັ່ງກ່າວມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມຢູ່ທິດຕາເວັນອອກ ແລະ ປະເທດໄທຢູ່ທິດຕາເວັນຕົກ ມີຕົ້ນຮັ່ງ (ສາລະ) ເກີດຂຶ້ນຫຼາຍຈຶ່ງເປັນທີ່ມາຂອງຊື່ສາລະວັນທີ່ໝາຍເຖິງດິນແດນແຫ່ງຕົ້ນຮັ່ງ. 10.691 ກມ² ບັດຈຸບັນແຂວງສາລະວັນປະກອບດ້ວຍ 8 ຕົວເມືອງ ເຊິ່ງມີປະຊາກອນຈາກ 14 ຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ທັງໝົດປະມານ 3 ແສນຄົນ. ແຂວງສາລະວັນມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຮີດຄອງປະເພນີ ເຊິ່ງສະແດງອອກຜ່ານການຮ້ອງລໍາທໍາເພງເຊັ່ນ: ລໍາສາລະວັນທີ່ມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງໃນທົ່ວປະເທດ, ລໍາຄົງເຊໂດນ, ລໍາຜູ່ໄທ, ລໍາຕາລີມອນ, ລໍາກະເລີ້ຍ ແລະ ອື່ນໆ.

ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວຂອງແຂວງສາລະວັນມີທັງໝົດ 14 ແຫ່ງຄື: ອະນຸສາວະລີອົງແກ້ວ-ສວນແຄນ, ນ້ຳຕົກຕາດເລາະ-ຕາດຮັງ, ນ້ຳຕົກຕາດເທວະດາ, ນ້ຳຕົກຕາດສູງເຊເຊັດ, ວັດກາງ, ຂົວທ່ານສຸພານຸວົງ, ຫັດຖະກຳຕ່າແຜ່ນແພບ້ານຫ້ວຍຫຼຸນ, ກອງເສົາຊໍ່-ເສົາເສ, ຕາດເສນ, ຕາດໄມ້ເຮັຍ, ຮອຍພະບາດບ້ານນາດູ່ເກົ່າ, 4 ພັນຊຸມບ້ານທ່າ, ປັ້ງໄກ່ນາປົງ ແລະ ນ້ຳຕົກຕາດແກ້ງກຸ.

17. ແຂວງ ເຊກອງ

“ເອກະລັກ   ພູນາງລາວ
 ແວວວາວຄ່ານາຊິນໃຈ   ທ່ຽວວັງໄງດີ້ມເຫຼົ້າໄທ
 ເມືອງດາກຈິງຄະນິງຫາ   ສາຍທາລາຕົກຕາດແຝກ
 ແປກພະໄທ   ລົມໄປຂໍປັນກອກ
 ບອກຄວາມສາມັກຄີ   ໄປຮູ້ຈັກປະເພນີບັນດາເຜົ່າ”

ເປັນຄຳຂວັນຂອງແຂວງເຊກອງເຊິ່ງເປັນແຂວງນ້ອຍແຕ່ເຕັມໄປດ້ວຍສີສັນ ຮີດຄອງປະເພນີຈາກຫຼາກຫຼາຍຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ປະມານ 1 ແສນກວ່າຄົນ ເຊິ່ງໃນນັ້ນມີເຜົ່າກະຕູ່ຫຼາຍກວ່າໝູ່. ແຂວງເຊກອງຕັ້ງຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງລາວທ່າງຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນປະມານ 815 ກິໂລແມັດ, ມີຊາຍແດນຕິດກັບຫວຽດນາມຢູ່ທິດຕາເວັນອອກ, ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 7.665 ກມ², ລວມມີ 4 ເມືອງ. ແຂວງເຊກອງເຄີຍເປັນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຂວງສາລະວັນ ແຕ່ໄດ້ຮັບການແຍກຕົວອອກມາເປັນແຂວງໜຶ່ງໃນປີ 1983.

ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວໃນແຂວງເຊກອງປະກອບມີ 11 ແຫ່ງຄື: ສວນຫຼັກເມືອງ, ນ້ຳຕົກຕາດແຝກ, ຕາດໂທນ, ຕາດປະອໍ, ຕາດເຊກະຕຳຕົກ, ບ້ານກັນດອນໃໝ່ (ເປັນບ້ານທ່ອງທ່ຽວທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ວິຖີຊີວິດຂອງເຜົ່າກະຕູ່ ທີ່ຍົກຍ້າຍມາຈາກເມືອງກະລຶມ ມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ເມືອງທ່າແຕງ), ຕາດຊຽງຍິນ, ຕາດໄຟໄໝ້, ຖ້ຳອົງແກ້ວ, ຊົນເຜົ່າຕະຫຼ່ຽງ, ຊົນເຜົ່າອາລັກ.

18. ແຂວງອັດຕະປື

“ລຳນ້ຳໃສ   ປ່າໄມ້ຊຽວ
 ທ່ອງທ່ຽວໜອງຟ້າ   ຊົມຜາຮຽງຊານໄຊ
 ໂຫວ້ພະອົງແສນ   ພັກແດນສາມັກຄີ”

ເປັນຄໍາຂວັນຂອງແຂວງອັດຕະປືທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບໃນດິນສິນໃນນ້ຳຈົນກ່າວຂານ
ກັນວ່າ “ອັດຕະປືປຶ້ງຂາຍຄໍາແລກໄກ່” ເຊິ່ງພັນລະນາເຖິງຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງຂອງດິນແດນ
ອັດຕະປືແຫ່ງນີ້. ແຂວງອັດຕະປືຕັ້ງຢູ່ພາກໃຕ້ສຸດຂອງປະເທດເຮົາ, ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 10.320
ກວ່າກມ², ປະກອບມີ 5 ເມືອງ, ແລະ ມີປະຊາກອນຫຼາກຫຼາຍຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ປະມານ 2 ແສນ
ກວ່າຄົນ. ແຂວງອັດຕະປືເປັນແຂວງທີ່ມີປະຫວັດອັນຍາວນານ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນທີ່ພະເຈົ້າໄຊຍະ
ເຊດຖາທິຣາດ ກະສັດລາວຜູ້ລືຊື່ໄດ້ສິ້ນພະຊົນ (ເສຍຊີວິດ) ໃນປີ ຄ.ສ 1572. ປັດຈຸບັນ ແຂວງ
ອັດຕະປືໄດ້ກາຍເປັນເຂດສາມຫຼ່ຽມພັດທະນາເສດຖະກິດລະຫວ່າງ 3 ຊາດລາວ-ຫວຽດນາມ-
ກຳປູເຈຍຕິດພັນກັບການພັດທະນາເພື່ອສົ່ງເສີມການຄ້າ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ ເຊິ່ງມີສະຖານທີ່
ທ່ອງທ່ຽວທີ່ໂດດເດັ່ນທີ່ສຸດກໍແມ່ນໜອງຟ້າອັນສວຍສົດງົດງາມເປັນໜ້າຈຶ່ງອັດສະຈັນ. ນອກ
ຈາກນີ້ ແຂວງອັດຕະປືຍັງມີຫຼາຍແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວອີກເຊັ່ນ: ໜອງທົ່ງໄກ່ໂອກ, ນ້ຳຕົກຕາດຫົວຄົນ,
ນ້ຳຕົກຕາດແຊພະ, ວັດທາດເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິຣາດ, ລູກສອນໄຟ, ໄມ້ກາຍເປັນຫີນ, ວັດສະ
ແຄະ, ຫັດຖະກຳເຄື່ອງປັ້ນດິນເຜົ່າບ້ານທ່າຫີນ, ຫັດຖະກຳຕໍ່າແຜ່ນເຜົ່າຕະຫຼ່ຽງ ແລະ ບ້ານເຜົ່າ
ເບຣົາ.